PREOT MIHAI PETIAN
PREOT TEODOSIE PARASCHIV

CUVÂNT, CREDINȚĂ, VIAȚĂ

TÂLCUIRI SCRIPTURISTICE

CHRISTIA

ADENIUM

PREOT MIHAI PETIAN
PREOT TEODOSIE PARASCHIV

CUVÂNT, CREDINȚĂ, VIAȚĂ

TÂLCUIRI SCRIPTURISTICE

CHRISTIA

ADENIUM

Preot Mihai Petian

Preot Teodosie Paraschiv

Cuvânt, credință, viață

Tâlcuiri scripturistice

Prefață de preot dr. Mihai Petian

Indice de nume, scripturistic şi note de preot Teodosie Paraschiv

ADENIUM

2016

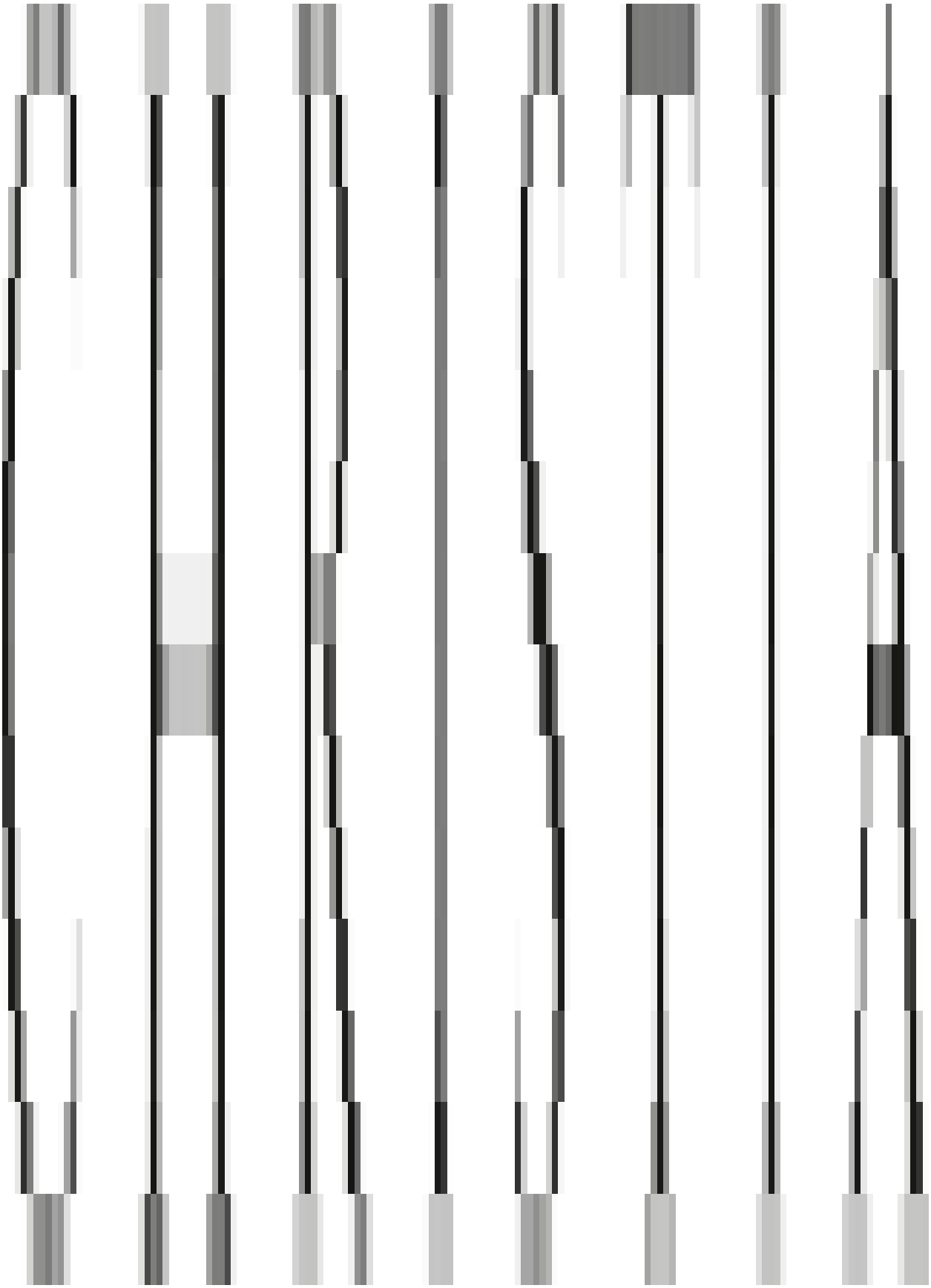

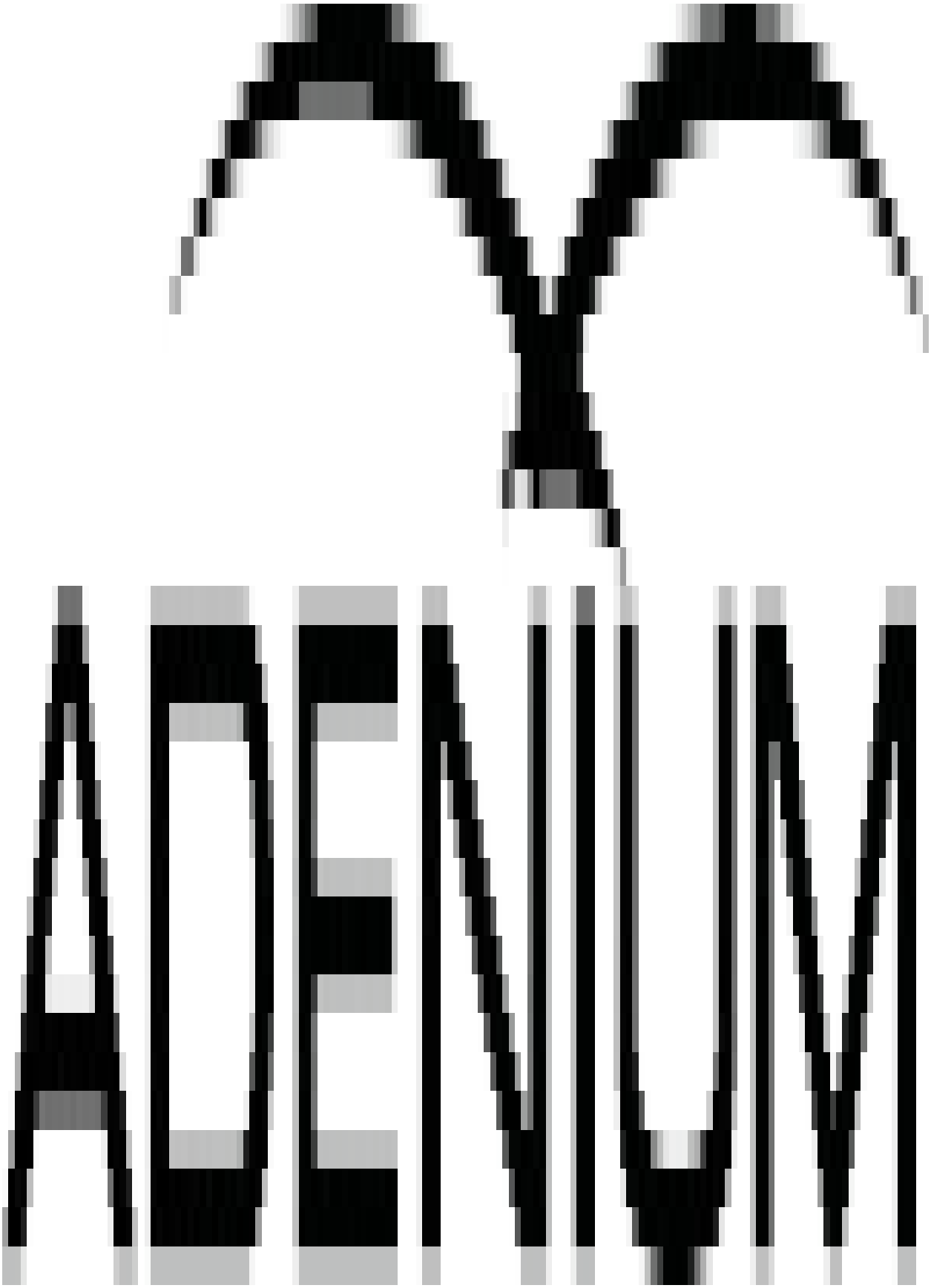
ADENIUM

© 2016 by Editura ADENIUM

Editura Adenium

Aleea Copou nr. 3, 700460, Iași,

tel. 0232 277 998, fax 0232 277 988,

e-mail office@adenium.ro

www.adenium.ro

Copertă: Stanislav Fratea

Tehnoredactor: Cornelia Păduraru

Foto copertă: GongTo/Shutterstock.com

ISBN ePUB: 978-606-742-231-3

ISBN PDF: 978-606-742-232-0

ISBN Print: 978-606-742-225-2

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau

comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

elefant

Mihai Petian a absolvit Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1988), apoi a urmat cursurile de doctorat la aceeași instituție, la Catedra de Studiu și Exegeză a Noului Testament, sub îndrumarea P.C. pr. prof. dr. Vasile Mihoc. Tot în anul 1988 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Hașag, Sibiu. În 2000, obține o bursă la Ierusalim, din partea Patriarhiei Române, participând la diferite cursuri, consultând diferite materiale bibliografice și de arheologie biblică. În anii 2001 și 2002 a primit o bursă la Institutul pentru Bisericile Orientale (OKY) din Regensburg, Germania, unde a avut prilejul culegerii de material bibliografic important în vederea redactării tezei de doctorat cu titlul Epistola I către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel. Introducere, traducere și comentariu. A publicat numeroase articole și studii în reviste teologice din țară, a dat interviuri la diferite publicații sau emisiuni. În perioada 2000-2007, a fost comoderator la emisiunea Flori de Pateric la TV Eveniment, Sibiu, iar din 2008 este realizatorul emisiunii Universul credinței la TV Sibiu. Este autorul cărților 7 zile, 7 convorbiri (2009), Epistola I către Corinteni. Introducere, traducere și comentariu (Editura Andreiana, 2016). A participat la diferite conferințe din țară și străinătate (Regensburg, Sérres, Praga, Berna, San Dona di Piave). În urma invitațiilor primite, a susținut diverse conferințe în țară.

Teodosie Paraschiv a absolvit Institutul Teologic Universitar de la Sibiu (1989), apoi a urmat cursurile de doctorat la aceeași instituție. În perioada 1989-2005, a lucrat în administrația bisericească fiind funcționar administrativ, apoi secretar și consilier eparhial. În această perioadă, a coordonat lucrările de pe șantierul Centrului Cultural-Pastoral „Sf. Daniil Sihastru”, Durău (1992-1995), a fost director general al Fabricii de cherestea „Sf. Troiță” de la Mănăstirea Neamț (1996-1999), a îndrumat activitatea postului de radio „Trinitas” în calitate de director tehnic (1999-2001), a coordonat Departamentul de Producție multimedia al Arhiepiscopiei Iașilor (2001-2005). Pe plan editorial, și-a început activitatea în anul 1993, odată cu editarea Cursului de mistică al lui Nichifor Crainic, cu titlul Sfințenia – împlinirea umanului (Editura Trinitas). În 1994, a colaborat împreună cu Părintele Ioanichie Bălan la editarea cărții Ierom. Serafim Rose, Sufletul după moarte. A colaborat la editarea a numeroase cărți la Editura Fotini din Galați, iar în anul 2008 și-a publicat teza de

licenţă, reprezentând traducerea din limba greacă a scrierii Despre icoane. Contra ereticilor iconomahi, semnată de Sfântul Teodor Studitul. Este autorul cărţilor Maxime şi cugetări filocalice (2011, ediţia a doua, 2013, Editura Adenium), Maxime patristice. Volumul 1, Sfântul Ioan Gură de Aur (Editura Adenium, 2014) şi Codul Bibliei. Semnătura lui Dumnezeu (Editura Adenium, 2014).

Mulţumim tuturor celor care au ajutat la finalizarea textului

acestei cărţi, la editarea şi pregătirea lui pentru tipar.

Mulţumim în primul rând minunatei echipe

de la Editura Adenium din Iaşi,

condusă de inimoasa doamnă Adriana Nazarciuc.

Mulţumim tuturor celor care au transcris textul emisiunilor,

l-au cules, îndreptat şi pentru sugestiile primite de la

Laura Vasiu, Michaela Petian şi Anca-Maria Nica.

Prefață

Apariţia unei cărţi este un paradis în care oricare cititor poate găsi izvorul cu apă vie, preadulce al cuvintelor potrivite, care te bucură de mirosul vorbelor pline de sens. Și totuși, cât de puțin se citește azi! Îndemnați să facă aceasta, spre folosul intelectual și spiritual, mulți răspund că ar dori să citească, de exemplu, Sfânta Scriptură, dar că și-au dat seama că nu o înțeleg. Astfel, s-au lăsat păgubași. Tocmai dorința de a aduce noi explicații a determinat scrierea convorbirilor televizate, în cartea de față.

Frământările și zbuciumul lumii de azi, care-și caută o matcă nouă, își găsesc răspuns în smerenia, dragostea și jertfa lui Hristos. Caracteristică educației de azi este excluderea lui Dumnezeu, orgoliul, lăcomia și denigrarea, care zdrenţuiesc omul pe dinăuntru și idealul său de a deveni sfânt. Astfel că, pe altarul vieții omului, se pun jertfe ,,Dumnezeului necunoscut” (Fapte 17, 23), dându-l pe om înapoi cu vreo 2 000 de ani. Astăzi, omul are nevoie de un zâmbet, de brațe deschise, pline de generozitate și înnoire. El dorește să fie un om de succes. Cartea de față își deschide filele ca niște brațe, sugerând câteva principii în acest sens.

Nu am realizat interviuri cu gândul de a le scrie. Ideea i-a venit vrednicului de pomenire părinte Teofil, când, cu ani în urmă, am publicat cartea de dialoguri Șapte zile, șapte convorbiri. Astăzi, când am realizat peste 1 000 de interviuri televizate, mi-am spus că merită sistematizate pe autori sau invitați, pentru că ele oferă o imagine verosimilă a gândirii cultural-teologice. Ideile au o bună dinamică. Cred în interviu fiindcă este unul dintre genurile vii, pline de dinamism. Interpelarea este o formulă fără de care viața îmi pare greu de conceput.

Am considerat interviurile o cale de acces ferită de șabloane, stereotipii și reguli de aur. Spre deosebire de alte genuri literare, interviul este un produs ,,în doi”, cu un rezultat care depinde de ambii parteneri. Dialogurile nu sunt prizonierele unui timp istoric, ci au fost mereu actualizate. Am luat în calcul viteza cu care vin mereu informații noi. Astfel că unele interviuri de azi pot deveni istorie mâine. Toate considerațiile pe care le fac au în calcul interviul religios, ca o categorie

aparte, cu mari şanse de a depăşi clipa, pentru ca mâine interpretarea să devină istorie.

Cred că, adunate între coperţile unei cărţi, dialogurile devin mărturisiri, documente ale unei epoci culturale şi nu numai. Imperfecţiunile cărţii vin din limitele formulei. Edificiul, construit din cărămizi adunate în timp, aduce originalitate demersului nostru. Se poate observa că nu mi-au plăcut întrebările cuminţi, dar nici nu am agreat agresivitatea reportericească. L-am avut întotdeauna ca model pe ,,ingeniosul bine temperat", cum spunea scriitorul Nicolae Băciuţ.

În interviurile de faţă, realizate cu Preacuviosul Părinte Teodosie, am avut în faţă un om credincios, inteligent, inspirat, spontan, cu pasiune pentru citit, care îşi ia în serios munca şi care, chiar şi la întrebările banale, a găsit răspunsuri.

Preot dr. Mihai Petian

Fără jertfă trăiești în afara lui Dumnezeu

Preot Mihai Petian: Suntem la o nouă emisiune Credință și viață[1]. Prin TV Sibiu, părintele Mihai Petian vă dă bineț e. Am trecut, cu ajutorul lui Dumnezeu, două săptămâni din Postul Mare, suntem în săptămâna a treia, care se va încheia cu o duminică foarte frumoasă, cea închinată Sfintei Cruci. De aceea ne-am gândit să intrăm din nou în dialog cu dumneavoastră, telespectatorii TV Sibiu, avându-l alături de noi pe invitatul meu, părintele Teodosie. Bine ați venit pentru prima dată în cadrul emisiunii noastre!

Preot Teodosie: Bine v-am găsit!

Părintele Teodosie de la Ceahlău, în trecere fiind, coleg de facultate și prieten, este oaspetele nostru și al TV Sibiu. Dacă în duminica trecută l-am sărbătorit pe Sfântul Grigorie Palama[2], cu o Evanghelie deosebită, a vindecării slăbănogului, în care s-a precizat cât de neprețuită este adevărata prietenie (cum se spune în poporul nostru: „Prietenul la nevoie se cunoaște”), putem observa că, pe parcursul acestei săptămâni, toate Evangheliile citite ne duc cu gândul la Duminica Sfintei Cruci. Părinte, de ce considerați că Biserica a rânduit ca la mijlocul postului să înălțăm Crucea Domnului în mijlocul bisericilor?

Pentru a ne aminti de jertfa Mântuitorului, pentru a ne încuraja, pe calea postului și în pregătirea noastră, pentru marea sărbătoare a creștinătății, Învierea Domnului. Pe acest drum al ostenelii și al nevoinței prin post, Biserica a avut grijă să ne întărească acum, la mijlocul postului, amintindu-ne de Sfânta Cruce și de jertfa Mântuitorului pe Sfânta Cruce.

Da, este interesantă această provocare a Bisericii pentru noi, pentru că, aţi observat dumneavoastră, unii dintre credincioşi se mândresc cu postul, cred că au făcut un lucru mare prin faptul că au păzit rânduiala sa două sau trei săptămâni. Biserica, tocmai de aceea, cum aţi amintit, ne-a pus Sfânta Cruce, ca să arate, de fapt, ceea ce a făcut Bunul Dumnezeu pentru noi. În schimb, iată cum sună o vorbă patericală despre lauda de sine (Ava Macarie, apoftegma 23). Un ucenic cere sfat părintelui: „Avva spune-mi un cuvânt”. Avva răspunde: „Du-te în cimitir şi ceartă morţii”. Zis şi făcut. La întoarcere, ucenicul este întrebat: „Ce ţi-au spus?”. „Nimic.” „Du-te iarăşi mâine şi laudă-i.” Fratele s-a dus. I-a lăudat, făcându-i apostoli, sfinţi şi drepţi. S-a întors şi a fost întrebat: „Nu ţi-au răspuns nimic?”. „Nu”, a răspuns fratele. Atunci Avva Antonie îl sfătuieşte: „La fel fă şi tu dacă vrei să te mântuieşti. Să nu iei în seamă nedreptatea şi nici lauda lor”. Este importantă duminica aceasta şi pentru ceilalţi care nu au postit până acum, pentru a-şi da seama de valoarea postului, a jertfei, deoarece, aşa cum aţi amintit, postul nu are un scop în sine, ci este legat de jertfă, de iertare. Postul fără iertare este doar un regim, un simplu regim. Dumneavoastră puteţi să ne spuneţi în continuare în ce constă valoarea postului şi ce se întâmplă atunci când omul posteşte.

Postul, în general, îl regăsim în toate culturile, cu atât mai mult în creştinism, întrucât este modul prin care ne putem curăţa sufletul şi ne putem întări sufleteşte. Nu trebuie să uităm niciodată că omul nu este numai trup, ci şi suflet. Postul, în sine, nu se adresează numai trupului, adică reţinerea de la anumite mâncăruri şi băuturi, ci se adresează, cred – şi aşa mărturisesc şi Sfinţii Părinţi –, în primul şi-n primul rând sufletului. Valoarea postului este aceea că ne întăreşte sufletul şi, bineînţeles, ne uşurează, cum spun toţi Sfinţii Părinţi, trupul, adică ne uşurează de greutatea şi povara pe care le purtăm permanent asupra noastră şi cu care ne încărcăm zi de zi în decursul vieţii; prin post ne uşurăm atât trupeşte, dar mai ales sufleteşte. De ce? Pentru că acest sens este înţeles şi prin dezlegările sau prin uşurarea pe care Sfinţii Părinţi le-au rânduit. Postul, cum aţi spus şi sfinţia voastră, nu este un scop în sine. De aceea, nu este nici o problemă când postul este mai uşor sau mai aspru. Scopul postului este nu atât de a ne chinui trupul ci, în primul şi-n primul rând, de a ne întări duhovniceşte. Şi sigur că Biserica a ales pericopa cea mai potrivită care să se citească în această duminică, a treia, când facem pomenirea Sfintei Cruci.

Într-adevăr, este o pericopă, să-i spunem, cutremurătoare. Este totodată o chemare, poate să fie şi o mărturisire de credinţă; toate acestea le găsim în cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. E vorba despre Evanghelia după Marcu 8, 34: „Oricine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie”. Avem o precizare în Evanghelia după Luca 9, 23, unde ni se spune: „să-şi ia crucea sa în fiecare zi”. Cum au înţeles creştinii de odinioară şi cum înţeleg creştinii de astăzi acest demers?

Cuvintele care se citesc în această duminică pot fi înţelese dacă le încadrăm în întreaga pericopă şi-n întregul capitol. Noi, în tradiţia ortodoxă, avem această grijă ca să interpretăm textele scripturistice totdeauna în contextul lor. Nu luăm nici un cuvânt din Scriptură ca să-l rupem de contextul în care a fost spus. De aceea, dacă citim cu câteva versete mai sus, vom vedea care este motivul pentru care Mântuitorul a rostit aceste cuvinte în faţa ucenicilor Săi. Să ne amintim că Petru L-a tras deoparte pe Mântuitorul, încercând să-L convingă să nu-Şi împlinească misiunea pentru care S-a întrupat, spunându-I: „să nu faci aceasta” sau „să nu-Ţi fie Ţie aceasta”, adică să Se jertfească sau să ajungă să sufere în Ierusalim. I-a zis, cu alte cuvinte, să-şi salveze viaţa. Şi atunci Mântuitorul rosteşte aceste cuvinte: „Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Deci Mântuitorul face apel la voinţa noastră. Dumnezeu nu obligă pe nimeni. Dumnezeu nu mântuieşte pe nimeni cu forţa. Pentru că l-a înzestrat pe om cu libertatea voinţei. Iar Mântuitorul, deşi aşteaptă pe toată lumea (pentru că este Cel care a spus: „Dumnezeu nu voieşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu”[3]), ne îndeamnă pe fiecare dintre noi cu cuvintele pe care le-am auzit: „Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie”. Sigur, se pune întrebarea: ce înţelegem prin lepădarea de sine? Nu înseamnă anularea voinţei. Mulţi consideră că a te lepăda de sine ar însemna lepădarea voinţei, adică să te transformi într-un robot. Nu! Prin lepădare de sine înţelegem lepădarea de acea voie care nu este conformă cu cea a lui Dumnezeu. Sau, altfel spus, înseamnă a face voia lui Dumnezeu. A împlini poruncile înseamnă să-ţi aliniezi voia cu cea a lui Dumnezeu. E ca atunci când doi oameni privesc în aceeaşi direcţie. În trecut, era obiceiul ca, atunci când tinerii se căsătoreau şi făceau câte o poză, nu se priveau ochi în ochi, ci priveau în aceeaşi direcţie, mărturisind iubirea şi unitatea voinţei, că au ales să aibă aceeaşi voinţă, să urmărească aceeaşi direcţie. Acelaşi lucru îl vrea şi Dumnezeu de la noi, El, Care ne iubeşte şi Care spune că atât de mult a iubit lumea, încât pe Unicul Său Fiu L-

a trimis pentru mântuirea neamului omenesc[4]. Dumnezeu vrea să aliniem voia noastră liberă cu voia Lui. Nu este vorba despre o obligaţie, o forţare a voii. El face apel permanent la noi: „Dacă vrea cineva să Mă asculte, iată ce primește”.

Noi nu ne închinăm la Sfânta Cruce pentru că este de o formă artistică desăvârșită, ci pentru că ea se identifică cu Cel ce s-a răstignit pe ea. Ce mai putem înțelege prin cruce?

Prin cruce înțelegem asumarea vieții noastre; viaţa noastră de zi cu zi, cu bune şi cu rele. Sigur, crucea are mai multe sensuri. Prin cruce înţelegem lemnul Sfintei Cruci, pe care a fost răstignit Mântuitorul, lemnul cel de viaţă făcător; înţelegem semnul Sfintei Cruci cu care ne însemnăm, armă împotriva demonilor, cum spun Sfinţii Părinţi şi cântările noastre liturgice. Semnul Sfintei Cruci mai reprezintă şi crucea pe care o purtăm la gât şi cu care sunt însemnate toate obiectele de cult şi pe care o vedem pe fiecare biserică. Desigur, prin Sfânta Cruce mai înţelegem şi sensul pe care ni-l descoperă pericopa care se citeşte în duminica a treia. Şi, zic eu, înseamnă asumarea vieţii noastre, cu bune şi cu rele. De ce? Un om care nu-şi asumă toate nu poate avea pace în sufletul lui, nu poate să-şi găsească locul în viaţă. Dumnezeu ne cere să ne asumăm crucea aceasta pentru că osteneala şi greutăţile cu care se confruntă fiecare dintre noi în această viaţă trecătoare nu sunt neapărat generate de noi personal. Sunt urmările păcatului, de mii şi mii de ani, adunate în timp. Şi atunci, dacă se întâmplă să suferim – şi cu siguranţă că fiecare suferă într-un fel sau altul –, Dumnezeu ne cere asumarea acestei suferinţe pentru a avea pace în sufletul nostru şi a putea să-I urmăm voia, să-I împlinim cuvintele. Şi încheie acest verset: „Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Urmarea lui Hristos, adică urmarea poruncilor lui Dumnezeu, presupune lepădarea de sine, adică alinierea voii noastre libere cu voia lui Dumnezeu şi asumarea responsabilă a vieţii noastre, cu bune şi cu rele.

Crucea nu este o povară, din câte am înţeles. Sfântul Bernard, dacă nu mă înşel, într-o cuvântare, le-a spus celor ce erau de faţă şi se plângeau de povara crucii: „Crucea poate fi o povară, aşa precum consideră pasărea că cele două aripi

sunt o povară pentru ea”. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur[5] spune atât de frumos: „având crucea, nu-mi mai este frică de lup, pentru că păstorul este cu noi”. Dumnezeu nu face abuz de libertate. „Dacă vrea cineva să își ia crucea”… Aș putea spune că una este crucea celor ce ne-am născut în zilele acestea și alta a fost crucea din secolele al XIV-lea, al XV-lea sau pe vremea sfintelor sinoade. Apoi, crucea este diferită și în funcție de gen. Dumnezeu ne-a rânduit să ne naștem bărbați sau femei. O cruce au femeile, aceea de a naște copii și celelalte pe care le știm, și altă cruce au bărbații. Și apoi, din punct de vedere profesional, fiecare are o cruce care trebuie dusă până la capăt. Este, într-adevăr, o chemare și un impuls în a ne lua crucea și a o duce fără cârtire, oriunde am merge sau orice am face. Întrebarea se pune: până unde s-o ducem? Eu aș spune până pe Golgota, pentru că, dincolo de cruce, e bine să vedem că există și bucuria împlinirii, bucurie care izvorăște din bucuria Învierii.

Mă bucur că ați explicat foarte bine cuvintele mele când am spus că „luarea crucii” înseamnă asumarea vieții, cu bune și cu rele. Adică fiecare să ne asumăm viața și statutul în care ne-am născut, care n-a ținut de noi. Nu ne-am ales noi părinții, nu ne-am ales nici statutul social, nici cel economic, nimic. Nici măcar sănătatea.

La venirea noastră în lume.

Așa este.

Dar nici la plecare. Nu ne alegem timpul, locul sau modul. Toate acestea depind de altcineva. Depind de Dumnezeu.

Și nici la plecare. Dar mai ales la venire. Dumnezeu asta ne cere: să ne asumăm viața, cu toate ale ei, cu bune și cu rele, și să-I împlinim voia, arătându-ne și plata pe care El ne-o va da dacă Îi vom împlini voia. De fapt, împlinirea voii lui

Dumnezeu nu este o constrângere a libertății. Dacă stăm bine și ne gândim, ascultarea de voia lui Dumnezeu sau împlinirea poruncilor lui Dumnezeu înseamnă să ne potențăm la maxim libertatea voinței. A face un lucru greșit nu înseamnă că ești mai liber, înseamnă că îți pierzi libertatea. Dumnezeu este Cel care ne arată calea; și, cum majoritatea suntem șoferi, cred că, atunci când te așezi la volan, ai clar în minte care ți-e drumul, cu toate întortochelile lui. Nu-ți propui niciodată să te abați de la drum, să mergi pe câmp. Tot așa și noi trebuie să fim responsabili și să nu ne închipuim că putem trăi bine încălcând voia lui Dumnezeu, adică ieșind de pe calea aceasta, care este cea mai sigură. Cred că e un exemplu bun, pe înțelesul tuturor.

Da. Și, din nou, sfârșitul acestui verset este provocator: „să-Mi urmeze Mie”. În literatura teologică, există cel puțin două cărți pe care le-am putea recomanda: Toma de Kempis[6] cu Urmarea lui Hristos[7], o carte aproape dusă spre pietism și Despre viața în Hristos[8] de Nicolae Cabasila, în care autorul face mereu referire la o viață echilibrată prin Sfintele Taine. De asemenea, îl putem recomanda pe Fericitul Augustin, cu Confesiunile[9] sale, care au apărut când eram studenți, prin anii ’80. Confesiunile este o carte atât de interesantă, încât se citește într-o noapte. Deși era un foarte bun cunoscător al filosofiei vremii, autorul cărții nu era creștin. Mama sa, Monica, întâlnindu-se cu Sfântul Ambrozie, i-a mărturisit necazul din suflet, legat de fiu. Sfântul Ambrozie i-a spus: „Este imposibil ca Dumnezeu să nu Se uite la lacrimile unei mame” și, prin mijlocirea mamei Fericitului Augustin, după 30 de ani de permanentă rugăciune, el s-a convertit, devenind episcop, filosof creștin, un strălucit teolog și doctor al Bisericii. În sensul acesta, practic, cum ar putea omul contemporan să-L urmeze pe Hristos? Pentru că necesitățile sufletești sunt aceleași, cu toate că ne aflăm în secolul vitezei. De ce am amintit? Pentru că, în momentul când a apărut motorul cu aburi, s-au adunat oameni de știință, psihologi, ingineri, medici și au analizat faptul că omul nu va rezista la o viteză mai mare de 50 km/h. Iată că acum mergem cu 500, cu 800, cu 3 000 la oră sau cu acele supersonice care fac două sau trei ore de la New York la Londra.

Cred că oricare dintre noi poate constata că, deși lumea s-a schimbat în ceea ce privește progresul tehnologic, dezvoltarea științei și a cunoașterii științifice, cu toate acestea, sufletul uman a rămas același. Nevoile omului, nevoile sale

sufleteşti sunt aceleaşi, nu s-au schimbat cu nimic. Aş putea spune că înmulţirea cunoaşterii nu ne-a făcut nici mai puternici, nici mai sănătoşi şi nici nu ne-a dat mai multă pace. Asta dovedeşte că, dacă nu căutăm liniştea în sufletul nostru, n-o putem obţine cu nimic din ceea ce este în exteriorul nostru.

Este interesantă această precizare. Furtunile sunt mari. Crucea este cu adevărat un catarg de care trebuie să ne legăm cum se cuvine. Există un tablou cu o cruce luată de valuri, cu un om agăţat de ea, cu ambele mâini încrucişate în jurul ei. Braţele sunt imposibil de desfăcut. Să continuăm cu următorul verset. Putem vedea, într-o formă oarecare, o identificare a Mântuitorului Iisus Hristos, a lui Dumnezeu, cu Evanghelia Sa. Pe parcursul anului bisericesc, am realizat faptul că Mântuitorul Se identifică cu noi, cu aproapele nostru, mai ales în Evanghelia după Matei, capitolul 25, unde ni se arată în mod simbolic Înfricoşătoarea Judecată („Dacă acestuia nu i-ai făcut, Mie nu Mi-ai făcut” [10]). Este o identificare: „Dacă acestuia – şi-n linie pozitivă, şi-n linie negativă – i-ai făcut, Mie Mi-ai făcut”. De data aceasta, observăm o identificare a lui Dumnezeu, a Mântuitorului, cu Evanghelia. El spune: „cine va voi să-şi scape viaţa o va pierde şi cine va pierde viaţa pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela o va scăpa” (Marcu 8, 35). Sunt, cum a spus şi Înaltul Antonie, texte greu de înţeles: „cine o va pierde, acela o va scăpa şi cine vrea s-o scape, acela o va pierde” sau „cel din urmă va fi cel dintâi” [11] sau alte texte pe care le avem cu greu de explicat. Ce credeţi dumneavoastră că a dorit Mântuitorul să le spună contemporanilor Săi şi, în acelaşi timp, contemporanilor noştri?

Pare că prima parte a afirmaţiei se contrazice cu a doua parte. „Cine va voi să-şi mântuiască sufletul şi-l va pierde şi cine-l va pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie îl va câştiga, îl va mântui” (Marcu 8, 35). Este un paradox ceea ce spune Hristos aici. Mântuitorul, însă, ne atenţionează asupra următorului lucru: cine va voi să-şi mântuiască sufletul prin sine, prin propriile puteri, rupt de El, acela îşi va pierde sufletul pentru viaţa veşnică. Cine va voi să-şi scape viaţa aceasta trecătoare va pierde viaţa veşnică. Nu putem să ne mântuim fără Hristos. El este Cel care S-a jertfit pentru noi. Mântuirea vine prin El. Sigur că cere de la noi fapte. Faptele sunt rezultatul împlinirii voii lui Dumnezeu. Iar când spune „cine îşi va pierde sufletul pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va câştiga”, asta înseamnă că cel ce va împlini cuvântul Evangheliei şi cel ce-L va iubi pe

Hristos, Fiul lui Dumnezeu, acela îşi va mântui sufletul pentru viaţa veşnică. Acela se va bucura de tot harul pe care Hristos îl revarsă asupra lumii. Ne împărtăşim fiecare din acest har în măsura în care împlinim voia lui Dumnezeu. Aş da un exemplu iarăşi, pe înţelesul tuturor. Poţi să te hrăneşti cu o mâncare plină de vitamine, plină de putere hrănitoare şi, cu toate acestea, trupul să n-o poată asimila. Nu e hrana vinovată, ci noi, boala noastră, slăbiciunea noastră. Aşa este şi cu harul: lucrează nevăzut. El se revarsă asupra tuturor; şi buni, şi răi, după cum soarele străluceşte asupra tuturor oamenilor şi asupra întregii lumi fără să facă deosebire[12]. Harul se revarsă asupra lor, asupra întregii lumi şi asupra noastră, a tuturor, numai că ne împărtăşim cu el doar în măsura în care împlinim voia lui Hristos. Asta este marea taină şi mesajul pe care îl descopăr în aceste cuvinte frumoase ale Sfintei Evanghelii, şi anume: cine va voi să-şi mântuiască sufletul de unul singur, prin sine, îl va pierde pentru viaţa veşnică, iar cine îşi va da această viaţă trecătoare pentru Hristos, pentru iubirea de Hristos şi pentru Evanghelia Lui, adică pentru poruncile pe care le găsim în Sfânta Evanghelie, acela îşi va mântui sufletul pentru viaţa veşnică. Se va bucura de viaţa veşnică, de Împărăţia lui Dumnezeu, pe care – spune tot cuvântul Scripturii – Dumnezeu a pregătit-o pentru om încă de la întemeierea lumii. E un lucru foarte important să ne amintim aceste cuvinte, că Dumnezeu ne-a creat pentru a ne dărui viaţă veşnică! Nu ne-a creat pentru altceva. Ceea ce avem noi de făcut este doar să urmăm calea. Să Îi împlinim voia.

Acesta este mesajul Sfintei Evanghelii. Dacă Vechiul Testament a fost doar un pedagog pentru Hristos, pedagog care încearcă să ne ia de mână şi să ne ducă pe această cale spre Dumnezeu, arătându-ni-L, de fapt, pe Iisus Hristos ca Mântuitor, ca Σωτήριος, înseamnă că Evanghelia reprezintă însuşi cuvântul mântuirii. Sfânta Evanghelie este vestea cea bună, este vestea mântuirii, iar dacă în Vechiul Testament existau peste 622 de porunci, acum avem porunca esenţială a iubirii: „Poruncă nouă vă dau vouă; Să vă iubiţi unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi” (Ioan 13, 34). Iată dovada iubirii Mântuitorului când a pătimit pe cruce: „Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!”(Luca 23, 34). Evanghelia este, de fapt, un cuvânt viu, în care trebuie să credem. Mântuitorul ne îndrumă: „Pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie” (Marcu 1, 15).

Aşa este! Cuvântul Scripturii este cuvântul lui Dumnezeu, este cuvânt viu,

cuvânt de viață făcător. Eu obișnuiesc să spun de multe ori că acest cuvânt este hrană duhovnicească în toată puterea cuvântului. Cred cu putere că acest cuvânt al Scripturii, pentru că este cuvântul lui Dumnezeu, ne hrănește efectiv, atât trupește, cât și sufletește. Dar taina știți care este? Este următoarea: când noi mâncăm prea mult hrana aceasta materială, nu mai lăsăm loc pentru lucrarea duhului. Dar când ne abținem – că tot suntem în post – de la hrana aceasta materială, dăm voie harului să lucreze în viața noastră. E unul dintre scopurile pentru care Biserica a rânduit perioade și zile de post. Nu întâmplător! Să fie zile în care să lăsăm harul să lucreze în noi. Să nu considerăm că omul trăiește numai cu pâine. Nu întâmplător, Mântuitorul spune că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 4, 4). Și, cum fiecare cuvânt din Scriptură nu este întâmplător, trebuie să luăm aceste cuvinte ad litteram: „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu”. Cuvântul Scripturii este lumină! Este har! Și avem în istoria Bisericii mii și mii de exemple de oameni care au trăit zile de post aspru, numai cu pâine și cu apă sau zile în care nu mâncau nimic. Cum putem explica asta? Științific nu se poate! Deși acum s-ar putea explica și științific, dar noi explicăm duhovnicește. Este harul care lucrează prin cuvântul lui Dumnezeu! De aceea este bine că vorbim despre Evanghelie, este bine să ne obișnuim fiecare dintre noi să citim cât mai des cuvântul Scripturii. Să venim la Biserică și să ascultăm Sfânta Evanghelie, să ascultăm pericopele care se citesc în cadrul slujbelor bisericești, pentru că acest cuvânt ne hrănește și ne întărește, ne dă putere să împlinim voia lui Dumnezeu, că tot vorbeam de împlinirea poruncilor. Cum să ajungem să împlinim poruncile, să scăpăm de lupta aceea interioară care ne trage în altă direcție? Cum putem face acest lucru? Hrănindu-ne cu acest cuvânt al Sfintei Scripturi. Și pentru că – iarăși amintesc – vorbim despre Sfânta Scriptură; acest cuvânt este plin de putere, iar Dumnezeu, prin purtarea Sa de grijă, a avut în vedere păstrarea nealterată a textului Sfintei Scripturi, chiar dacă au trecut peste 3 000 de ani de la prima carte care s-a scris, de la Facere și până astăzi. Acest cuvânt a fost păstrat nealterat prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Și am putea vorbi ore în șir despre acest subiect.

Desigur, Sfânta Scriptură e cartea de căpătâi, numită Cartea cărților. Noi ne-am propus să vorbim despre Sfânta Cruce, de fapt. Dar Sfânta Cruce se regăsește peste tot, în Sfânta Scriptură, începând cu Pomul Vieții, apoi în gesturile pe care le-a făcut Moise. O găsim în profețiile pe care le avem de la Isaia, Iezechiel sau alte profeții. Și mai ales prin ceea ce s-a întâmplat pe Golgota, când Crucea, din

lemn de ocară, a devenit un lemn binecuvântat, stropit fiind și sfințit de propriul sânge al Mântuitorului Iisus Hristos. Sfânta Cruce poate deci să fie armă, cum ați spus, împotriva diavolului și pe ea o găsim și în Epistolele pauline, în Epistolele sobornicești sau în Apocalipsă, ca semn al Fiului Omului. Dar să ne gândim la ceea ce ne învață Mântuitorul Iisus Hristos în continuare, arătând valoarea omului și valoarea sufletului, lucruri pe care le-am mai întâlnit pe parcursul Evangheliei și la Marcu (8, 34-38), și la Matei (capitolele 5, 6 și 7). Să ne gândim că Mântuitorul a coborât pentru om pe pământ, prin întruparea Lui dându-i valoare omului. A demonstrat cât de valoros e omul și prin acele minuni pe care le-a făcut. Ne-am putea gândi mai ales la întâmplarea din ținutul gherghesenilor, când s-a suprimat o turmă de porci pentru un trup, pentru un suflet, pentru o persoană umană. Valoarea omului nu a fost sesizată de cei din vremea și din locul acela. Există o concordanță la Bunul Dumnezeu, la Mântuitorul între ceea ce este făcut și ceea ce este spus. Spun Sfinții Părinți că cea mai lungă cale este de la minte la inimă, de la vorbă la faptă. Ei, aici nu a existat nici o discordanță între faptele și vorbele Mântuitorului Iisus Hristos. „Că ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?” (Marcu 8, 36). Cred că putem face o lucrare de doctorat, poate și de postdoctorat pe tema acesta, a valorii omului.

Mântuitorul S-a adresat întotdeauna ascultătorilor Săi prin cuvinte simple, prin pilde simple, ca să poată fi înțeles ușor. Prin cuvintele pe care le-a rostit, a încercat să ne pună în vedere, să ne pună în față faptul că sufletul omului, care este nevăzut, este neprețuit, inestimabil. Chiar de-ai câștiga întreaga lume, chiar de te-ai bucura de toate bogățiile lumii și de-ai trăi nu 100 de ani, ci 1 000 sau 2000, viața și bogățiile trec. Cu ele nu poți să-ți răscumperi sufletul. Pentru că Mântuitorul leagă aceste cuvinte de ceea ce a spus mai înainte: dacă îți pierzi sufletul pentru bogății și pentru viața aceasta trecătoare, la ce-ți folosește? Pentru că nu vei putea să-ți răscumperi sufletul. Nu vei putea să-l mântuiești cu nimic din ceea ce este material, ci doar cu faptele pe care le-ai făcut. Acesta este sensul duhovnicesc al cuvintelor pe care Mântuitorul ni le rostește și ni le pune în vedere, ne face să fim foarte atenți că viața noastră duhovnicească nu trebuie să o limităm cu gândul la lucrurile materiale, la viața materială sau la nevoile acestea materiale, ci să avem în vedere permanent că sufletul este nemuritor, că dincolo de această viață ne așteaptă viața veșnică. Este o continuare. Noi, în ortodoxie, mărturisim că viața aceasta continuă în cealaltă viață. Moartea pentru noi nu înseamnă decât o trecere. Și atunci, dacă această viață este trecătoare, ca

atunci când te sui într-o maşină sau într-un tren şi mergi spre destinaţie – nimeni nu îndrăgeşte să rămână în tren când a ajuns la destinaţia pe care o are –, tot aşa nici noi nu trebuie să ne ataşăm atât de mult de viaţa asta, uitând-o pe cea veşnică. Acesta este sensul! Trebuie să avem permanent în faţa ochilor minţii viaţa veşnică. Tot ceea ce facem în această viaţă se cuvine să fie prin prisma credinţei noastre nestrămutate – pe care o mărturisim în Crez – în viaţa veşnică. Acest lucru este foarte important: să trăim creştinismul cu adevărat, efectiv. Să nu fie creştinismul nostru şi credinţa noastră doar teoretică: că Dumnezeu există, dar ne comportăm ca şi când nu există! Că Dumnezeu aude, vede tot ce faci, dar ne comportăm ca şi când El nici nu aude, nici nu vede. Asta este important să reţinem din orice cuvânt al Scripturii: că trebuie să ne împlinim credinţa prin fapte. Iar Mântuitorul, aşa cum am spus, ne atrage atenţia asupra valorii sufletului, că nu merită ca pentru viaţa aceasta trecătoare şi pentru bogăţiile acestei lumi să ne pierdem sufletul. Un lucru iarăşi foarte important: Dumnezeu nu neagă prosperitatea. Dumnezeu nu-i împotriva unei vieţi prospere şi liniştite. Aşa cum nici sărăcia nu ne asigură mântuirea, nici prosperitatea nu se opune mântuirii. Totul este să împlinim voia lui Dumnezeu. Mulţi consideră că, dacă sunt săraci şi dacă fug de prosperitate, sunt mai aproape de Dumnezeu. Nici vorbă! Eşti mai aproape de Dumnezeu când împlineşti voia Lui. Fii bogat şi dă altora, decât să fii un cerşetor care cere de la altul! Nu-i nimic rău în a-ţi înmulţi darul pe care Dumnezeu ţi l-a sădit în tine, cum se spune în altă pericopă. Să ne înmulţim talanţii pe care Dumnezeu ni i-a dăruit[13]. Dumnezeu se referă la darurile noastre sufleteşti, la puterile pe care le-a pus în noi, la sănătate şi aşteaptă ca talanţii aceştia să fie înmulţiţi. Nu să-i ascundem în trup, să ne scuzăm că L-am ştiut aspru şi că de asta nu i-am înmulţit şi de aceea am preferat să fim săraci, să ne plângem tot timpul, decât să fim prosperi. Pentru asta, Mântuitorul ne va certa. „De ce n-ai înmulţit darul Meu? De ce ai preferat să fii sărac şi cerşetor, când puteai să-i ajuţi tu pe alţii? Că de aceea ţi-am dat daruri, nu să le îngropi!” Pentru că aceluia care primeşte mult, mult i se va cere. Cui primeşte mai puţin i se va cere mai puţin. Sunt oameni care au daruri mai puţine, alţii care au daruri mai multe, dar trebuie să ştim că, dacă avem darul înţelepciunii, dacă Dumnezeu ne-a dat putere şi sănătate, atunci să folosim sănătatea în scopuri duhovniceşti, să schimbăm faţa lumii, s-o facem mai bună, nu să distrugem sănătatea în plăceri şi să ne pierdem timpul cu lucruri deşarte! Consider că acest cuvânt al Mântuitorului şi al Scripturii este profund şi se adresează şi nouă, celor care trăim astăzi, după 2 000 de ani de când a fost rostit în faţa mulţimilor şi în faţa ucenicilor. Iată cât de profund este cuvântul Scripturii! Şi cred că, de fiecare dată când citim cuvântul Scripturii, ne hrănim cu sensuri noi. Permanent găsim bucurie în lectura textului şi niciodată nu ne

plictisim citindu-l. E ca o hrană, e ca și când ai spune că, dacă am mâncat ieri sau am mâncat până acum, de mâine nu mai mănânc, pentru că m-am săturat să mai mănânc. Nu cred că face cineva acest lucru! Tot așa trebuie să ne comportăm și cu lectura duhovnicească. Să nu spunem: „Știi, am citit Scriptura acum câțiva ani și nu-mi mai trebuie”. Ba da, trebuie!

Nu e o carte de beletristică. Nu e o carte de distracție.

Nu! E o carte care ne hrănește! Dacă suntem cu adevărat atenți la cuvântul Mântuitorului, care spune că al Său cuvânt este viață și hrană duhovnicească, atunci ar trebui să ne hrănim cu această hrană zi de zi. Și să avem bucuria de a ne hrăni cât mai des cu ea, așa cum ne hrănim cu Trupul și Sângele Său în taina Sfintei Euharistii. Tot o împărtășire este și atunci când citim cuvântul Scripturii.

Da, este copleșitoare această lucrare a cuvântului lui Dumnezeu în om. De valoarea sufletului ține, de fapt, nemurirea, pentru că acea scânteie divină care este sufletul e nemuritoare. Și-au pus mulți întrebarea: ce-ar fi omul fără trup? Ar fi înger! Și ce este omul fără suflet? Este pământ. Dar omul nu-și dă seama de valoarea sufletului decât în ultima clipă de viață. Pentru că aveți experiența atâtor ani de preoție, a atâtor ani de mănăstire, și eu, ca fost preot de spital, ne dăm seama că valoarea sufletului este pusă în valoare abia atunci când știi că mai ai o zi de trăit.

Așa este!

Dacă te duci la un bolnav, mai ales la cei care sunt la Oncologie sau într-o fază terminală, și dacă le pui întrebarea: „Ce ți-ai mai dori de la Dumnezeu?”, răspunsul este invariabil: „Să mai trăiesc o zi!”. Iată însemnătatea timpului! Găsim și în opera patericală un exemplu care ne arată cât de prețioasă e fiecare clipă a acestei vieți și cât de judicios e cazul să ne petrecem timpul. Se spune că

unul dintre Sfinții Părinți, nu-mi aduc aminte exact cine, unde și când, venind îngerul să-i ia sufletul, l-a rugat: „Mai dă-mi timp de pocăință, mai dă-mi măcar o zi, să am răgazul de a pune început bun vieții!”. Sigur că era un gând ce exprima smerenia, dar și realitatea. El încă nu se simțea mântuit, nu era convins că a făcut toate cele necesare pentru a-și înmulți talantul. Unde mai găsim exprimat acest adevăr?

Acest adevăr îl exprimă foarte frumos și cântările de la slujba înmormântării, când se amintește că sufletul, în ultima clipă a acestei vieți trecătoare, se roagă îngerului: „Mai dă-mi un pic de timp, să-mi răscumpăr viața!”. Dar îngerul zice: „Timp ai avut toată viața! Acum a venit vremea să treci dincolo!”. Da! În clipa trecerii de aici dincolo, omul își dă seama de faptul că viața aceasta, oricât de lungă ar fi fost, nu a fost decât un vis. Și știți foarte bine cum oamenii mărturisesc faptul că nu-și pot închipui când au trecut zeci de ani. Și 100 de ani dacă ar trăi cineva, la sfârșitul vieții va spune: „Ce repede a trecut! Nu știu când a trecut! Parcă a fost un vis!”. E o realitate pe care toți o simțim sau o vom simți și din care trebuie să învățăm. Știți, putem învăța din propria experiență, din propria suferință, dar putem învăța și din experiența celorlalți. Cu cât învățăm mai mult din experiența lor, cu atât e mai bine pentru noi. E ca la școală! Nu trebuie să ne lovim de toate greutățile ca să ne dăm seama de realități. E bine să ascultăm de părinți, dacă suntem tineri sau copii. Este bine să ascultăm de învățătorii noștri, de mentorii noștri, de duhovnicii noștri. Când duhovnicul ne îndrumă pe calea aceasta duhovnicească a vieții și ne spune ce este bine să facem, să-l ascultăm de fiecare dată. Să știm că e spre binele nostru. Mulți consideră că acel canon pe care îl primesc de la duhovnic este o pedeapsă. Nu! Suntem în vremea postului și cred că ar fi bine ca toți credincioșii să se spovedească măcar o dată la începutul postului și o dată la sfârșitul postului și, dacă au binecuvântare de la duhovnic, să se împărtășească. Dar canonul pe care îl primim nu e pedeapsă, ci medicament! Este modalitatea prin care ne vindecăm sufletește. De aceea este bine să amintim și acest aspect, că nu trebuie să luăm canonul ca pe o pedeapsă, indiferent ce canon primim de la duhovnicul sau îndrumătorul nostru duhovnicesc.

Să mergem și la următorul verset: „Ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?” [14]. Din nou ni se pune în vedere valoarea sufletului și trebuie să ne

gândim, cum ar spune Petre Țuțea[15], că „soarta omului se leagă și se dezleagă în cer”. Iată un om de cultură care și-a dat seama pe parcursul vieții de această realitate. Dacă intrăm în registrul culturii, îl putem pomeni și pe Nichifor Crainic[16], pe Eminescu, pe Vasile Voiculescu[17] și pe alții care au înțeles că plecarea de aici nu este decât trecerea unui pervaz al vieții. Sau, cum spune George Coșbuc, omul, când a trecut din viața aceasta în viața cealaltă, nu a avut loc o închidere a cărții. Căci omul se naște, de fapt, cu cartea vieții la piept și, în momentul când a trecut în viața cealaltă, a dat numai o foaie, a răsfoit cartea vieții pentru viața de dincolo. Dar să ne oprim puțin asupra ultimului verset, care încheie capitolul 8: „Că de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele” – care sunt, de fapt, toată Evanghelia – „în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului se va rușina de el când va veni întru slava Tatălui, cu sfinții îngeri” (Marcu 8, 38).

Prin aceste cuvinte, Mântuitorul este foarte categoric. Foarte categoric și ușor de înțeles pentru fiecare: „Cine se va lepăda de Mine și de cuvintele Mele în acest neam păcătos și desfrânat, și Eu mă voi lepăda de el când voi veni în slava Tatălui Meu”. Dar ce-i interesant? Punem întrebarea: „Cum se leapădă Dumnezeu de noi?”. De ce Mântuitorul folosește aceste cuvinte: „Mă voi lepăda și Eu de cel care se leapădă”? Mântuitorul folosește un mod de exprimare ușor de înțeles pentru cel care se leapădă de El, pentru că aceste cuvinte sunt rostite nouă, celor credincioși, dar care ne cam abatem de la poruncile Lui sau ne lăsăm furați de grijile acestei lumi. Și atunci Mântuitorul folosește acest limbaj: „Dacă tu te lepezi de Mine, cum faci tu cu Mine, așa voi face și Eu cu tine”. Dar ce vreau să scot în evidență? Că Dumnezeu, care a spus că nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu, nu-l leapădă niciodată pe om! Lepădarea o face omul. Omul Îi întoarce spatele lui Dumnezeu. Dar Mântuitorul folosește acest limbaj – de multe ori îl găsim în Sfânta Scriptură – ca să fie pe înțelesul omului care se depărtează de El. De ce? Folosește exact același exemplu. Așa cum faci tu, că te lepezi de Mine, te rușinezi de Mine, și Eu voi face, dar nu pentru că vrea să facă acest lucru sau că o face, ci pentru ca să-l facă să înțeleagă. Dumnezeu nu Se leapădă niciodată de om, oricât de păcătos ar fi el. Îl așteaptă până în ultima clipă a vieții. Omul este cel care se întoarce de la Dumnezeu și-I întoarce spatele. Trebuie să fim foarte atenți la felul cum interpretăm cuvintele Sfintei Scripturi atunci când le citim. Dar cred că Dumnezeu ne luminează pe fiecare dintre noi să înțelegem corect acest cuvânt, să nu-l răstălmăcim și să nu-l scoatem din context sau să ne lăsăm furați de

interpretările celor care scot cuvântul Scripturii din context şi-l răstălmăcesc după mintea omenească şi după cum le dă vrăjmaşul în minte ca să se abată de la poruncile Mântuitorului.

Vorbeşte despre „acest neam desfrânat şi păcătos”. La ce se referea? La neamul omenesc în general sau la cei din vremea Sa? În multe împrejurări se putea referi şi la cel rău, adică la diavol, în sensul că nu vrea să se întoarcă de la păcat spre Dumnezeu.

Sensurile cuvântului sunt multiple. Putem înţelege prin el atât păcatul sau pe diavol, care stă în spatele păcatului, cât şi duhul lumii. De multe ori, duhul lumii ne stă împotrivă, ne atrage permanent şi încearcă să ne facă să ne ruşinăm, exact cum spune Mântuitorul: „cine se va lepăda în acest neam”. Dar noi trebuie să interpretăm aşa: „în această viaţă” trecătoare, „cine se va lepăda de Mine” şi îi va fi ruşine de Mine „şi de cuvintele Mele”, acela să ştie la ce să se aştepte: îşi pierde viaţa veşnică. Mântuitorul e categoric şi ne învaţă şi pe noi, cei din ziua de astăzi, să nu ne fie ruşine să trăim creştineşte. Să ne facem semnul Sfintei Cruci când trecem pe lângă o biserică, să mărturisim prin viaţa noastră viaţa creştină şi credinţa noastră. Să nu ne fie ruşine, pentru că la şcoală nu se mai pune accent pe credinţă, iar în societatea aceasta secularizată, în general, nu se mai pune prea mult preţ pe credinţă. Se încearcă ruperea totală a societăţii de credinţă, ca şi când am putea să trăim dedublaţi, creştini doar acasă sau în sufletul nostru, iar în rest trăim după duhul lumii, adică secularizat. La acest lucru se referă Mântuitorul: să nu fim duplicitari şi să ne fie ruşine, ci să-L mărturisim prin toate faptele noastre. Dacă nu facem aşa, bineînţeles că nu-I împlinim voia. Acest verset revine la ce-a spus prima dată: lepădarea de sine şi împlinirea voii lui Dumnezeu. Aşadar, „dacă ai să te ruşinezi de Mine” şi n-ai să faci voia Mea pentru că vrei să le fii pe plac oamenilor, atunci rişti să-ţi pierzi mântuirea. Nu Eu te resping, ci tu fugi de la Mine. Eu te chem, iar tu pleci. Eu te aştept, M-am răstignit pentru tine, iar tu fugi de Mine. Acesta este unul dintre sensurile duhovniceşti ale acestui verset.

Ca un fel de autopedeapsă. Omul se pedepseşte singur?

Exact. Omul se pedepseşte singur.

Trăind în afara lui Dumnezeu.

Exact. Și atunci Mântuitorul ne atrage atenția: „Aveți grijă! Nu vă rușinați! Încercați să nu vă rușinați”. Mântuitorul e categoric. Dacă ne-a învățat în versetele de mai înainte să-I împlinim voia, acum ne spune în mod categoric că, dacă ne vom ruşina să-I împlinim voia şi rezumăm credința noastră la ceva teoretic, riscăm să ne pierdem mântuirea. Adică să nu ne închipuim că ne mântuim doar printr-o credință teoretică, ci avem nevoie de fapte. Acestea sunt cele mai importante.

Ne bucurăm, părinte, că ați reuşit pentru o oră să poposiți în biserica noastră, la TV Sibiu, să aduceți o învățătură atât de frumoasă, desprinsă din experiență, din teologia pe care o practicați în cadrul mănăstirii dumneavoastră pe muntele Ceahlău. Acolo, timpul este mai răcoros un pic, cred că încă e zăpadă.

Așa este.

Oamenii trebuie să se miște, atât din punct de vedere duhovnicesc, în sensul de metanii, citit etc., dar și din punct de vedere fizic, pentru a reuși să depășească ultimele zile ale iernii, o iarnă care n-a fost chiar atât de grea, cel puțin pentru noi, cei care trăim în Ardeal. Bucurându-ne de prezența dumneavoastră, un cuvânt de încheiere şi de binecuvântare pentru cei ce s-au angajat și pentru cei ce încă nu s-au angajat în aceste elemente de cult: post, rugăciune, spovedanie, sfeştanie, mersul la biserică, mai ales la slujbele care sunt atât de cuprinzătoare în perioada aceasta şi, de asemenea, lucrarea cea mai mare care este unirea cu Dumnezeu prin împărtășire.

Aș încheia spunând că, ori de câte ori cineva ne aude cuvântul, se împărtășește din el. Așa spun și eu, că am încercat să le dăruiesc celor care ne ascultă o parte din rugăciunile mele și din binecuvântarea mea de preot. Indiferent dacă ne cunoaștem sau nu sau dacă ne-am văzut sau nu, cel care ascultă cuvântul se împărtășește cu o părticică din cel care l-a rostit. Pentru că noi ne dăruim prin cuvânt. De aceea, Mântuitorul spune de multe ori: atenție la cuvintele pe care le rostiți [18]. Așa închei și eu acum. Dumnezeu să vă dăruiască un post ușor, să ajungem cu bine la Sfânta Înviere și să vă dăruiască harul Său, care să vă schimbe viața și să vă întărească până la sfârșitul vieții!

Vă mulțumesc pentru contribuția pe care ați adus-o la această emisiune și pentru cea pe care ați adus-o și-o aduceți mereu pentru Biserica noastră. Sunteți parte din ea, vă numărați printre ctitorii Bisericii noastre. Sigur că timpul începe să fie frumos și nădăjduim că, înainte de Paști, cu ajutorul lui Dumnezeu și al oamenilor, să pornim și lucrarea cea de zid, așa cum am pornit, la începutul postului, lucrarea duhovnicească a Bisericii, a comunității noastre de creștini. Vă mulțumim tare mult, vă dorim sănătate și vă mai așteptăm în cadrul emisiunii și la slujbele din biserică.

Și eu vă mulțumesc mult. Dumnezeu să vă ajute și să binecuvânteze lucrarea pe care o aveți acum în acțiune, în activitate și să rânduiască Domnul să terminați cât mai repede biserica, ca să se poată sluji în ea și toată comunitatea sfinției voastre să se poată bucura de noul locaș de închinare.

Vă mulțumim! La revedere! Doamne ajută!

Doamne ajută!

[1]. Emisiune difuzată în data de 17 martie 2014.

[2]. Sfântul Grigorie Palama (1296-1359), arhiepiscop al Tesalonicului, a fost unul dintre cei mai profunzi şi mai originali teologi ai Bisericii Ortodoxe din secolul al XIV-lea.

[3]. Cf. Iezechiel 33, 11.

[4]. Cf. Ioan 3, 16.

[5]. Ioan Gură de Aur (344/354-407) a fost numit „Hrisostomul” pentru bogata sa activitate misionară şi de predicator al moralei creştine. Opera sa vastă conţine 18 volume.

[6]. Toma de Kempis (1380-1471).

[7]. După Biblie, este cartea tipărită în cele mai multe limbi şi în cel mai mare număr de exemplare; numai textul în limba latină a depăşit 2 000 de ediţii. Toma de Kempis, Urmarea lui Iisus Hristos, Editura Artemis, 2004, ediţia anastatică a cărţii apărute în anul 1923, la Tipografia Mănăstirii Neamţ.

[8]. Nicolae Cabasila (sfânt, teolog şi cuvios, 1322-1392), Despre viaţa în Hristos, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2014. Lucrarea a apărut în mai multe ediţii.

[9]. Fericitul Augustin (354-430), Confessiones (Mărturisiri), col. „Părinţi şi scriitori bisericeşti”, vol. 64, EIBMBOR, Bucureşti, 1985. Traducere de prof. dr. docent Nicolae Barbu.

[10]. Cf. Matei 25, 45.

[11]. Cf. Matei 20, 16.

[12]. Cf. Matei 5, 45.

[13]. Cf. Matei 25, 14-30.

[14]. Cf. Marcu 8, 37.

[15]. Petre Ţuţea (1902-1991) a fost un eseist, filosof şi economist român.

[16]. Nichifor Crainic (pseudonimul lui Ion Dobre, 1889-1972) a fost un teolog, scriitor, poet, ziarist, politician, editor și filosof român.

[17]. Vasile Voiculescu (1884-1963) a fost un scriitor și medic român. În domeniul literar s-a distins în principal ca poet și prozator.

[18]. Cf. Matei 12, 36.

Libertate și responsabilitate

Preot Mihai: Părintele Mihai Petian, într-o nouă emisiune la TV Sibiu, emisiunea Credință și viață[19], vă dă bineț! Facem o mică integrare liturgică gândindu-ne la cele care au trecut: duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, duminica Înălțării Sfintei Cruci și duminica de după. În sensul acesta, ne gândim să vorbim în prima parte a emisiunii despre Sfânta Cruce, pentru ca, după aceea, să putem vorbi despre pescuirea minunată. Să-i spunem bun venit părintelui protosinghel Teodosie din Ceahlău, din munții Moldovei. Ne bucurăm că vă avem alături și vă revedem în emisiunea noastră. Iată așadar, și dumneavoastră, și toată Biserica, nu cu mult timp înainte, cu o duminică în urmă, ne-am gândit la ceea ce a spus Mântuitorul: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie" (Marcu 8, 34). În primul rând, sunt câteva condiții pentru a-I lua crucea lui Hristos: dacă vrei cu adevărat, poți. După aceea: să te lepezi de sine. A treia condiție: să-ți iei crucea. Iar a patra este: să-I urmezi Lui. Cum vedeți dumneavoastră aici lucrarea și chemarea Mântuitorului? În alte împrejurări, El spune: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi" (Matei 11, 38). Sau: „Lăsați copiii să vină la Mine" (Marcu 10, 14). De data aceasta, mi se pare puțin mai specială această chemare: „Să-și ia crucea", „dacă voiește cineva". Această chemare devine universală pentru fiecare. Apoi, să vedem ce înseamnă și ce a dorit Mântuitorul să spună prin „Să-și ia crucea sa". Așadar, părinte Teodosie, vă provoc la dialog spre a spune câteva cuvinte, pentru început, în sensul acesta!

Preot Teodosie: Da, ar trebui în primul rând să ne aducem aminte de contextul în care Mântuitorul a spus aceste cuvinte, atunci când, amintindu-le ucenicilor despre patima Sa, Petru L-a luat deoparte și I-a spus: „Doamne, să nu Ți se întâmple Ție așa ceva", adică fă cum știi și evită să ajungi să fii batjocorit și apoi să fii omorât. Atunci, Mântuitorul îi spune lui Petru: „Mergi înapoia Mea, satano, că nu gândești cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor"[20]. Și atunci Se adresează mulțimii și ucenicilor,

spunându-le cuvintele pe care le-am auzit şi le-am ascultat în Evanghelia duminicii care a trecut.

Expuneţi câteva idei, pentru că sigur dumneavoastră le-aţi vorbit atât credincioşilor, cât şi părinţilor călugări în diferitele întâlniri şi conferinţe ce s-au desfăşurat fie la Protopopiat, fie la Episcopie. Cum aţi văzut şi cum se vede această luare a crucii?

Mântuitorul adresează această chemare tuturor creştinilor, fiecăruia dintre noi. În primul şi-n primul rând, face apel la voinţa noastră, la libertatea voinţei, pentru că începe cu aceste cuvinte: „Oricine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Sigur că fiecare cuvânt are însemnătatea sa şi are o semnificaţie deosebit de bogată. Aşa cum spuneam, face apel la voinţă. Dumnezeu nu obligă pe nimeni. Dumnezeu cheamă la mântuire pe toţi oamenii, însă nu obligă pe nimeni. Pentru că învăţătura Mântuitorului, învăţătura Evangheliei este învăţătura iubirii şi a libertăţii. Dumnezeu îl respectă pe om şi libertatea lui, de aceea face apel la libertatea voinţei noastre. „Să se lepede de sine” – sigur, cuvintele acestea par uşor de înţeles, însă au o însemnătate aparte. Să ne lepădăm de noi înşine înseamnă să ne lepădăm de voia aceea personală care este diferită de voia lui Dumnezeu. Să ne lepădăm de sinele nostru înseamnă să ne lepădăm de tot ceea ce este lumesc, de tot ceea ce este contrar voii lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă lepădarea de sine. Iar luarea crucii, sigur, are mai multe înţelesuri. Însă luarea crucii înseamnă în primul rând, în sensul pe care îl discutăm astăzi, să acceptăm toate ostenelile şi toate nevoinţele cu care ne confruntăm în viaţa aceasta, în drumul nostru către mântuire. Pentru că lupta noastră este lupta cu păcatul, cu duhurile cele rele. Ne ostenim şi ni se cere să acceptăm, să ne asumăm această osteneală ca pe o cruce. Aşa cum Mântuitorul a luat crucea şi aşa cum Şi-a asumat pentru noi pătimirile Sale şi a luat asupra Sa păcatul întregii lumi, tot aşa şi noi trebuie să ne asumăm această osteneală, această cruce pentru a putea merge pe calea mântuirii. Aşadar să ne luăm crucea şi să-I urmăm lui Hristos. Ce înseamnă asta? Înseamnă să-I împlinim poruncile. Urmarea lui Hristos nu este una teoretică. Ea înseamnă împlinirea poruncilor Sale în viaţa de zi cu zi. Şi Mântuitorul, după cum am văzut, continuă să Se adreseze ucenicilor spunându-le că „cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde, iar cine-şi va pierde sufletul pentru Mine şi pentru

Evanghelie, acela îl va scăpa” (Marcu 8, 35). Par paradoxale aceste cuvinte. Cum să dorești să-ți scapi sufletul și să-l pierzi și cum, pierzând sufletul pentru Hristos și pentru Evanghelie, să-l câștigi? Aici, cuvântul suflet are sensul de viață. Cine va dori să-și scape sufletul sau viața fără de Hristos, cine va încerca să se mântuiască – putem generaliza – fără de Hristos, acela se va pierde, pentru că nu există mântuire, nu există izbăvire, nu există desăvârșire fără Hristos, fără Dumnezeu.

Așa cum, în altă împrejurare, Mântuitorul spune: „fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5).

Exact.

Cred că în aceeași idee ați dorit să dezvoltați lucrurile. Un canon de la Sinodul I Ecumenic a preluat cuvintele Domnului Iisus și a spus: „cel ce zice că face ceva fără de Dumnezeu, dacă este preot, să se caterisească, iar dacă este mirean, să se afurisească”.

Exact. Și atunci, Mântuitorul, în a doua parte, spune: „cine-și va pierde sufletul pentru Mine și pentru Evanghelie îl va scăpa”, în sensul că cine își va jertfi și-și va dărui viața pentru El, pentru Hristos, pentru Dumnezeu – prin împlinirea poruncilor – și pentru Evanghelie, acela își va mântui sufletul. Și iată, așadar, Mântuitorul explică foarte ușor ascultătorilor Săi și nouă tuturor cum putem merge pe calea mântuirii. Ne putem mântui, ne putem izbăvi doar prin Hristos, prin Dumnezeu, prin Biserică, prin Sfintele Taine. Este important să reținem acest lucru. Și sigur că, dacă mergem mai departe, ne aducem aminte de cuvintele pe care Mântuitorul le-a spus în continuare ucenicilor: „ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă dacă-și pierde sufletul? Sau ce-ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?” (Marcu 8, 36-37). Iarăși, cuvinte foarte simple, dar încărcate de semnificație, pentru că, într-adevăr, sufletul omului este mai de preț decât orice pe lumea aceasta. Și ce ne-ar folosi nouă și ce i-ar folosi omului să câștige bogățiile întregii lumi? De-ar stăpâni întreaga lume, ce folos ar

fi dacă nu și-ar putea mântui sufletul sau și-ar pierde viața veșnică la care suntem chemaţi încă de la Creaţie? Încă din Eden suntem creaţi pentru a fi moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu. El Își oferă împărăția în dar tuturor. Ceea ce trebuie să facă fiecare dintre noi și fiecare creștin este să meargă pe calea pe care Dumnezeu ne-o arată, să primim darul pe care El ni-l face. Nu câștigăm mântuirea prin dobândirea lucrurilor lumii acesteia. Și nici măcar toată lumea aceasta n-am putea s-o dăm în schimb pentru izbăvirea sau mântuirea unui suflet. Dar e un lucru interesant de reținut! Nu mai poți face nimic după moarte, în sensul că nu mai poți să faci nici o faptă bună, nu mai poți să dăruiești nimic din ce-ai avut după ce-ai murit, deci nu poți să-ți răscumperi sufletul prin ceea ce-ai adunat și ai agonisit din lucrurile materiale. Totuși, cel care își împarte și-și dăruiește lucrurile pe care le-a adunat în această viață făcând fapte bune, făcând fapte de milostenie, acela își mântuiește și sufletul său și poate mântui și sufletele altora. Ne aducem aminte de cuvintele pe care Mântuitorul le-a spus cu câteva duminici înainte tânărului bogat, când îi spune: „dacă vrei cu adevărat să fii desăvârșit, mergi, vinde toate câte ai și vino și-Mi urmează Mie”[21]. I-a dat sfatul cel mai potrivit. Dacă vrei cu adevărat să fii desăvârșit, atunci eliberează-te de tot ce ai, pentru că nu le vei pierde. Avem de multe ori impresia că, atunci când dăm, când facem milostenie, pierdem, oferim ceva de la noi și nu mai avem, când, de fapt, este un simplu transfer. Transferăm de aici, din lumea acesta, în lumea de dincolo. Transferăm lucrurile materiale și trecătoare în lucruri imateriale și nepieritoare, de care ne putem bucura în Împărăția lui Dumnezeu.

În orice întâlnire, observaţi că se pune întrebarea „Ce mai faci?”. În această întrebare, pe lângă interesul pentru sănătatea celui căruia i-o adresăm, e inclusă și dorința sinceră de a afla dacă, pe parcursul vieții, cel din fața noastră a devenit mai bun, mai omenos. Trăim vremuri grele, auzim de războaie și de morți, lucru care ne înspăimântă. Să fim sinceri cu noi înșine. Dar trebuie să ne gândim că de murit tot o să murim și nu va conta dacă am murit sănătoși sau bolnavi, într-o situație ori alta sau într-un accident, ci va conta cum ne va prinde moartea. Dacă am fost buni, mai puțin buni sau la superlativul absolut: cei mai buni. De aceea, recunosc în acest text și un îndemn pentru fiecare dintre noi: „Sau ce va putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?” (Marcu 8, 37). Sufletul nu îl vedem, dar îl simţim pentru că este viu. Ce-ar fi omul fără suflet? Ar fi, de fapt, pământ, pentru că se dezintegrează în pământ. Dar sufletul fără trup se descurcă și singur. Am văzut aceasta când era Mântuitorul pe cruce,

când era cu trupul în mormânt; sufletul a coborât în iad, i-a dezlegat porţile şi a deschis porţile raiului, deci sufletul s-a descurcat şi fără trup. De aceea, consider că trebuie să readucem această idee a importanţei sufletului vizavi de trup, măcar pe picior de egalitate, dacă nu putem conştientiza că sufletul este mai important decât trupul. Aţi trecut la versetul acesta în care aţi văzut o identitate între Mântuitorul şi Evanghelia Sa, pentru că, de multe ori, unde-L găsim? Ne punem întrebarea: unde Îl găsim pe Domnul? Iar El zice: „Cine va voi să-şi scape viaţa o va pierde şi cine va pierde viaţa pentru Mine şi pentru Evanghelie o va câştiga" (Marcu 8, 35). Deci pentru Mine şi pentru Evanghelie. De multe ori am văzut această identificare a Mântuitorului cu Evanghelia Sa. De aceea, dacă dorim să-L găsim pe Mântuitorul, să citim Sfânta Scriptură, pentru că, aşa cum spunea şi Origen[22], Dumnezeu stă ascuns sub forma pâinii şi vinului în Sfânta Împărtăşanie, în Sfintele Taine, dar şi în cuvântul Său din sfintele cărţi şi mai ales din Sfânta Scriptură.

Sigur, Sfânta Evanghelie este cuvântul lui Dumnezeu şi noi Îl simţim pe Hristos în mijlocul nostru ori de câte ori ascultăm sau citim cuvântul Sfintei Evanghelii. Hristos ni Se împărtăşeşte şi prin cuvântul Său. Cred că am mai discutat această temă, că Hristos ni Se împărtăşeşte în multe feluri: şi prin har, şi prin cuvânt, şi prin Sfintele Taine, dar sigur că Îl avem pe Hristos în mijlocul nostru şi prin cuvântul Său, prin cuvântul Sfintei Evanghelii. Nu este un cuvânt omenesc. Cuvântul Sfintei Evanghelii este cuvântul lui Hristos şi, prin ascultarea cuvântului Evangheliei, de fapt, ne împărtăşim cu Hristos. El este la fel de prezent în mijlocul nostru cum era prezent în mijlocul mulţimii şi al ucenicilor despre care am ascultat citindu-se în Sfânta Evanghelie şi în pericopa pe care o discutăm şi o analizăm acum. Este un lucru care merită reţinut. De asemenea, acest sfat pe care Mântuitorul îl dă are o semnificaţie deosebită pentru noi, întrucât este un cuvânt care trebuie să ne întărească, să ne încurajeze, să ne lumineze în viaţa de zi cu zi, ca să ne ajute să trecem peste toate greutăţile. Să înţelegem că dincolo de lumea aceasta există viaţa veşnică. Să nu ne oprim doar la lumea aceasta. Să nu ne temem, să nu ne înfricoşăm de problemele, de greutăţile care vin. Dumnezeu nu este un Dumnezeu al urii sau un Dumnezeu care doreşte ca noi să suferim. Să reţinem că suferinţa nu este iubită de Dumnezeu. Ea este doar rezultatul luptei noastre cu păcatul, cu lumea păcatului. În încercarea noastră de a merge pe calea desăvârşirii, pe calea poruncilor, avem de luptat cu păcatul, cu slăbiciunile noastre, cu slăbiciunile trupului, cu slăbiciunile firii. De aici izvorăşte suferinţa. Şi, cu cât lumea aceasta se îngroapă

mai mult în păcat, cu atâta vom avea mai mult de înfruntat greutățile acestei lumi. Însă, așa cum spune Mântuitorul, să nu ne temem, să nu ne tulburăm. Căci, de voim să-I urmăm de bunăvoie, să ne lepădăm de tot ceea ce ne stă în calea împlinirii poruncilor Lui și apoi să luăm această cruce a ostenelilor ca să-I putem urma, știind ceea ce ne așteaptă, știind ce lăsăm și ce primim. E un lucru extraordinar, care cred că ar putea să ne întărească pe fiecare dintre noi.

Este interesantă relația pe care ați făcut-o între păcat și suferință. E uimitor faptul că Mântuitorul a preluat suferința noastră, arătându-ne că din ea avem întotdeauna ceva de învățat. Din păcat, în schimb, niciodată. De aceea, putem spune că păcatul este cauza suferinței. Observăm că, în momentul în care Mântuitorul îndeamnă să ne luăm crucea, în altă parte ni se spune: „Purtaţi-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (Galateni 6, 2). Putem spune că Dumnezeu nu ne dă și nouă aceeași încercare cu a celuilalt, poate că vom fi încercaţi cu altele, dar, având această conștiință, această consimțire de a participa la suferința celuilalt și compasiunea față de suferința celuilalt, e sigur că, purtându-i sarcina celuilalt, ne purtăm oarecum mai ușor și sarcina noastră. Hristos este, de fapt, Cel ce poartă sarcina fiecăruia dintre noi. Poate doriți să mai spuneți câteva cuvinte, ca o concluzie a celor pe care le-am discutat până acum, pentru a trece apoi la următorul verset.

Continuând ideea pe care ați început-o, Dumnezeu ne dă un exemplu pentru felul cum trebuie să ne raportăm la ceilalți. Să nu fim nepăsători, ci, așa cum ați spus, să trăim alături de ceilalți, să îi sprijinim, să purtăm sarcinile celorlalți, în diverse forme. Fiecare dintre noi cred că are o nevoie sau alta și observăm că oamenii au fel de fel de nevoi. Este important să încercăm să-i ajutăm, să-i sprijinim, începând cu un cuvânt bun, cu o faptă bună, cu un dar…

Cu o privire…

Cu o privire, cu un gest. Contează foarte mult. Știm că un cuvânt poate să rănească mai mult decât o piatră. La fel și un gest sau o privire. Uneori, oamenii

preferă să fie loviţi, dar să nu fie trecuţi cu vederea. Se spune că cea mai grea pedeapsă nu este răzbunarea şi nici răutatea pe care o arăţi împotriva cuiva, ci indiferenţa. Aceasta e mai dureroasă şi mai chinuitoare decât orice altă manifestare pe care o avem faţă de celălalt.

Și sfântul Marcu Ascetul [23] precizează că există trei coloși ai păcatelor: neștiința, nepăsarea și uitarea. Indiferența ar intra cumva pe aceeași linie cu nepăsarea față de celălalt. Indiferentismul acesta este destul de grav, e un simptom general, întâlnit aproape la tot pasul, pentru că mai sunt oameni cu inimă plină de dragoste și compasiune. Dar fac referire aici mai ales la indiferentismul religios. Dacă ești indiferent față de Dumnezeu, cu siguranță vei fi indiferent și față de familie, de societate, de mamă, de tată, de copii și așa mai departe. Deci cel mai important lucru este să readucem această stare lăuntrică de a fi credincios lui Dumnezeu. Avem o definiție foarte interesantă la Evrei 11, 1, dar, în aceeași măsură, mi-a plăcut și o altă definiție, a unui sfânt părinte pe care l-am citit de curând, Efrem Sirul [24], care spune că a fi credincios lui Dumnezeu înseamnă a crede tot ceea ce spune El. Dacă eu cred în cineva – vorbim aici despre credința pe orizontală –, atunci voi crede în tot ceea ce spune persoana respectivă. Este foarte grav când oamenii își pierd încrederea.

Sigur. Înainte de a trece la versetul următor, mi-a venit în minte contextul în care Mântuitorul a rostit aceste cuvinte. Am în minte atitudinea sfântului apostol Petru, care, atunci când a auzit că Mântuitorul va fi prigonit, a încercat să-L abată de la această cale, pentru că n-a înţeles misiunea Mântuitorului. În acel moment nu înţelegea care era misiunea Lui.

Vorbiţi de Matei, capitolul 16.

Chiar şi cuvântul de aici, din context, unde Petru încearcă să Îl îndemne pe Mântuitor să Se ferească de suferinţă, sau să ajungă în situaţia în care să fie răstignit, sau să fie prigonit şi să fie osândit la moarte. Şi în acest context Mântuitorul vorbeşte despre luarea crucii: „cine vrea să vină după Mine” trebuie

în primul rând „să se lepede de sine”, adică de tot ceea ce l-ar putea despărți de poruncile Mele, „să-și ia crucea”, adică să nu mai țină cont de context sau de frica suferinței, și numai așa Îl poate urma. Ajungem acum la versetul care urmează, în care Mântuitorul spune atât de frumos că „cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în acest neam desfrânat și păcătos și Fiul Omului se va rușina de el când va veni întru slava Tatălui Său, cu sfinții îngeri” (Marcu 8, 38). Iată că am ajuns la concluzia pe care Mântuitorul o face, pentru că Petru se cam rușina de Mântuitorul și se temea de suferință. Pentru că vedea lucrurile altfel. Și atunci Mântuitorul spune: „cine se va rușina de Mine în acest neam păcătos și desfrânat și Fiul Omului se va rușina de el atunci când va veni întru slavă”. Aceste cuvinte ne întăresc foarte mult să-L mărturisim pe Hristos în orice context al vieții. Fiecare dintre noi avem de multe ori tendința aceasta, îndemnați de societate, de duhurile rele să ne rușinăm de Hristos. Uneori, trecem pe lângă biserică și uităm să facem cruce sau ne apucăm să mâncăm fără să ne închinăm; alteori, uităm să-I mulțumim lui Dumnezeu sau ne rușinăm să-L mărturisim prin comportamentul nostru, prin viața noastră. Să spunem deschis și ferm: „cred în Dumnezeu și nu pot face asta” sau „nu sunt de acord cu opinia ta, tu ai opinia ta, eu o am pe a mea, dar mă delimitez de opinia ta și nu sunt de aceeași părere, pentru că eu cred în Dumnezeu”. Așa ar trebui să ne comportăm! Să-L mărturisim pe Hristos prin tot ceea ce facem: și prin gânduri, și prin fapte, și prin cuvinte. Să nu ne fie rușine de Hristos! Nu trebuie neapărat să bravăm într-un fel ori să devenim niște „revoluționari”. Trebuie să fim oameni smeriți, să luăm exemplul sfinților, dar, de fiecare dată când este cazul să arătăm cine suntem, să nu ne fie rușine de Hristos. Să-L mărturisim, cum spuneam, prin fapte, cuvinte, gânduri, prin tot ceea ce facem. Asta cere de la noi Hristos și cred că acest verset punctează foarte bine și sensul crucii la care Se referă Mântuitorul. Căci crucea pe care trebuie să ne-o asumăm este tocmai aceea de a-L mărturisi pe Hristos cu inima deschisă, fără frică și fără rușine că ne vorbește de rău cineva, că o să râdă de noi sau o să ne bârfească. Trăim într-o lume din ce în ce este mai secularizată. Toată lumea știe și acceptă acest lucru. De aceea, ni se cere fiecăruia dintre noi să depunem un efort în plus de a rezista acestui curent care încearcă să ne facă să trăim într-un mod secularizat, în care să uităm de Hristos. Nu putem să fim creștini numai în biserică sau numai atunci când stăm în fața icoanei, ci trebuie să avem și conștiința creștină în orice moment. Asta ne cere Mântuitorul.

Da. Ați observat că în ultimul verset din capitolul 8 face iarăși o identificare între El și cuvintele Lui. Ne-am putea duce cu gândul la sfântul Marcu Ascetul,

în Filocalia, volumul 1, când spune că Hristos stă ascuns în poruncile Sale.

Exact.

Și, pe măsură ce împlinim poruncile, Îl găsim pe Hristos.

Îl avem pe Hristos în inima noastră de la botez, dar sfântul Marcu Ascetul spune, la fel ca părinții filocalici, că Îl descoperim pe Hristos și Îl simțim în măsura în care împlinim poruncile Lui.

Că Botezul e absolut necesar.

Da.

Dar nu-i suficient.

Sigur.

În sensul acesta, trebuie să avem celelalte Sfinte Taine, iar, alături de ele, faptele. Tot în Filocalie, Sfântul Antonie cel Mare[25] ne spune că, așa cum omul, când se naște aici, este mic și trebuie să crească, dar nu numai din punct de vedere fizic, ci și spiritual, Mântuitorul a crescut atât cu trupul, cât și cu duhul. Și în împărăția lui Dumnezeu vom fi mici, dar vom crește.

În același sens, aș mai adăuga ceva. Toți Îl primim pe Hristos în același fel. Îl primim pe Hristos prin Sfintele Taine, prin cuvântul Evangheliei, prin rugăciune și, cu toate acestea, fiecare dintre noi Îl simțim diferit. De ce? În măsura împlinirii poruncilor. În măsura în care fiecare dintre noi împlinește poruncile, Îl simte mai profund pe Hristos. Pentru creștin, El nu este doar o idee teoretică. Creștinismul nu este doar o teorie sau o morală, ci este viața însăși, viața în Hristos și cu Hristos. Îl avem pe Hristos în noi. Trăim cu El și în El.

Sunt multe mărturisiri în sensul acesta.

Sigur.

Știu foarte mulți oameni care au trăit și au putut să depășească faza acelei prigoane a comunismului în diferite închisori ale comunismului. Nicolae Steinhardt[26] de la Rohia și alții au fost întrebați când L-au simțit mai aproape pe Hristos. Au răspuns: atunci când au fost prigoniți. În cartea Nesfinților sfinți[27], scrisă de Arhimandritul Tihon, ni se vorbește despre un părinte arhimandrit, Gavriil, care, fiind prigonit, dat afară din mănăstire, pus să lucreze la diferiți oameni ca să-și poată duce traiul, ajunge din nou în mănăstire, apoi episcop și din nou exilat, în adâncurile Rusiei. Când i s-a luat acest interviu și și-a povestit viața, a spus că, atunci când a fost prigonit, L-a simțit mai aproape pe Dumnezeu. Într-adevăr, și noi Îl simțim aproape. Noi, creștinii actuali, nu suntem prigoniți în țara noastră. Avem această libertate de conștiință, cu toate provocările la care suntem supuși: religia și icoanele în școală și așa mai departe. Suntem prigoniți din partea păcatului, a celui rău, a diavolului: desfrânare, droguri, beție ș.a. De aceea, mai mult ca oricând, e necesar să-L simțim cât mai aproape pe Dumnezeu. Este necesar să-L căutăm, așa cum s-a spus: să-L căutăm în poruncile Sale. Poruncile Lui nu sunt constrângătoare, ci provocatoare, conferind un dinamism credinței. Ne gândim și la cele vreo 622 de porunci din Vechiul Testament, dar în special la cea mai mare dintre ele: iubirea, modelul de iubire fiind Însuși Hristos. Aici putem aduce în discuție și iubirea de vrăjmași. Dacă n-ar fi fost iubirea lui Dumnezeu, nu primeam iertarea de pe cruce: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” (Luca 23, 34). Iată cum am adus

cuvântul crucii din nou în acest cadru. Cum vedeți poruncile în Biserică?

Aș mai adăuga un lucru. Poruncile despre care ați amintit sunt ca niște indicatoare, cum sunt cele de circulație. Rolul lor nu este de a-l constrânge pe șofer, ci de a-l ajuta să cunoască drumul și să-l conducă până la destinație. Dar ce se întâmplă atunci când se calcă regulile de circulație? Zi de zi, auzim de multe accidente. De ce se întâmplă asta? Pentru că s-au încălcat semnele de circulație, indicatoarele care ne feresc de suferință sau de moarte fizică. Iată, poruncile sunt cele care ne feresc de suferința sau de moartea duhovnicească și chiar trupească. Iată cum ar trebui să privim poruncile: nu ca pe ceva constrângător, cum ați spus și sfinția voastră, ci ca pe ceva care ne ajută. Ne ajută să nu ajungem în suferință. Pentru că efectul greșelilor poate fi simțit mai repede sau mai târziu. Dar, indiferent când apare efectul, el oricum se manifestă în viața noastră. De aceea trebuie să fim foarte atenți. Și, cum suntem învățați să respectăm semnele de circulație pentru a ne feri de accidente, tot așa trebuie să respectăm poruncile Bisericii și ale Mânuitorului, pentru că ele ne sunt date ca să ne apere de suferință. Libertatea nu trebuie confundată cu libertinajul. Suntem liberi să facem ceea ce ne poate elibera de suferință. Un om care consideră că, în virtutea libertății, poate să încalce regulile nu face decât să își adune suferință.

„Libertate și responsabilitate” ar putea fi subiectul unei emisiuni viitoare. În lume există această afirmație: „Fă ce vrei!”, dar în Biserică punem un cuvânt înainte: „Iubește și fă ce vrei!”.

Cum spune Fericitul Augustin.

Pentru că, în momentul în care iubești, faci ceea ce trebuie să faci, nu ceea ce vrei în mod egoist, ci ai o iubire pentru frumos, pentru bine și pentru adevăr. Iubirea de frumos sau Filocalia. Ați scris o carte în acest sens.

Maxime și cugetări…[28]

…filocalice. Avem multe, multe maxime și cugetări la Sfinții Părinți, în Filocalie, care abordează această idee de libertate și responsabilitate a vieții. Părinte, cu voia dumneavoastră, să trecem la partea a doua. Să ne gândim puțin la ceea ce va fi duminica viitoare, și anume la minunea pe care a făcut-o Mântuitorul – nu numai atunci, ci de bună seamă că de fiecare dată. În Evanghelia după Ioan, în urma unei minuni, Mântuitorul dădea întotdeauna o învățătură extraordinară. De data aceasta, suntem la începutul activității Sale misionare. Evanghelia citită este după Luca 5, 1-11. Este vorba despre pescuirea minunată, care ne aduce aminte și de starea noastră spirituală, de faptul că, de multe ori, Mântuitorul Iisus Hristos încearcă să ne urce pe o altă treaptă de existență, de coexistență, adică o existență împreună cu Dumnezeu. De exemplu, în Luca, capitolul 10, Mântuitorul i-a trimis pe cei 70 de ucenici la propovăduire, nu înainte de a le da toate datele: cum să se comporte, cum să-și scuture praful în fața celor care nu-i primesc etc. La întoarcere, ucenicii au zis cu bucurie: „Doamne, în numele Tău chiar și dracii ni se pleacă” [29]. Mântuitorul știa că este o înălțime de trăire să poți lupta împotriva celui rău și să ți se plece dracii, dar cu toate acestea nu a vrut să-i lase la acel nivel, ci le-a spus: „Nu vă bucurați de acestea, ci bucurați-vă că numele voastre vor fi scrise în ceruri” (Luca 10, 19). Mereu avem de experimentat o altă înălțime de trăire, pe parcursul vieții. Așadar câteva cuvinte pentru această minune pe care a făcut-o Mântuitorul: pescuirea minunată.

Să ne aducem aminte iarăși de contextul în care s-a petrecut această minune. Mântuitorul, cum avea obiceiul, propovăduia mulțimilor și era înconjurat permanent de mulțimi mari de ascultători. În cazul de față, atât de mulți erau cei care Îl ascultau, încât Îl împresurau din toate părțile și aproape că nu mai avea cum să fie ascultat și auzit de toți cei prezenți. De aceea, fiind pe malul Mării Ghenizaretului, a văzut acolo două corăbii. I-a rugat pe unul dintre pescari, care se numea Petru, să îndepărteze puțin barca de la mal și de acolo a predicat în așa fel încât să nu fie împresurat de mulțimi. După ce a terminat cuvântul de învățătură, i-a spus lui Petru: „Mână corabia la adânc și aruncă mreaja”[30]. Este interesant că, după ce a ținut un cuvânt de învățătură, Mântuitorul dă un exemplu practic special pentru acești pescari. Sigur, apostolul Petru, care era de meserie

pescar și care se chinuise toată noaptea să pescuiască, știa că nu-i momentul de pescuit. Îi spune: „Învățătorule, toată noaptea ne-am ostenit să pescuim și n-am prins nimic, dar, pentru cuvântul Tău, facem așa, aruncăm mreaja în mare”[31]. Pentru că atât de puternic era cuvântul Mântuitorului, încât nu putea să-L refuze, deși pentru ei, ca meseriași, li se părea absurd să arunci mreaja și să cauți pește ziua, când peștele se duce în altă parte. Au rămas plini de uimire și el, și cei care erau în jurul lui atunci când au văzut că mrejele s-au umplut de pește. Atât de mult pește au prins, încât i-au chemat și pe prietenii ceilalți pe care îi avea la mal, ca să poată pună peștele în cele două corăbii. Spune cuvântul Evangheliei că atât de mult pește era, încât aproape se scufundau cele două corăbii. Minunea a fost atât de profundă pentru acești pescari care erau de meserie și știau ce pește poți să pescuiești, încât au simțit puterea cuvântului lui Hristos. Iar sfântul apostol Petru, când a văzut minunea, a căzut în fața Mântuitorului și I-a spus: „Doamne, pleacă din fața mea” sau „ieși de la mine, că nu sunt vrednic, sunt păcătos”[32]. Atât de mare era uimirea lui Petru. Dar ce-i spune Mântuitorul? „Nu te teme! De acum te voi face pescar de oameni”[33]. N-a fost întâmplătoare minunea. Pentru că, dacă i-ar fi spus lui Petru și celorlalți, simplu, „Haideți, veniți să vă fac pescari de oameni”, poate n-ar fi înțeles. Dar, în contextul pe care Mântuitorul l-a creat, când cuvântul său a fost unit cu fapta, i-a mișcat atât de puternic pe ucenici, încât „au lăsat toate”, cum spune cuvântul Evangheliei, „și L-au urmat pe Hristos”[34]. Iată așadar că Mântuitorul a unit întotdeauna cuvântul și învățătura prin cuvânt cu faptele. Așa cum ați spus și sfinția voastră, după ce ținea un cuvânt de învățătură, săvârșea întotdeauna și minuni. Multe minuni. Pentru că permanent oamenii Îl căutau și pentru cuvântul de învățătură, dar mai ales pentru vindecare, pentru că era multă suferință în popor. Dar așa a fost rânduiala lui Dumnezeu; oamenii căutau una, iar Dumnezeu le dăruia mai mult decât căutau. Oamenii căutau vindecarea trupească pe care o simțeau ca pe o mare nevoie, iar Dumnezeu le dăruia și vindecarea sufletească. Nu era nimic întâmplător, pentru că Dumnezeu Se folosește întotdeauna de ceea ce avem noi nevoie, ca să ne dăruiască mai mult, să ne cheme spre El, să ne sensibilizeze! De aceea, așa cum spuneați sfinția voastră mai înainte, suferința ne aduce spre Hristos, ne apropie de El. Este un mod prin care Hristos și Dumnezeu lucrează cu omul. Omul devine întotdeauna mai sensibil când este în suferință. Dumnezeu nu vrea ca omul să sufere. Dar suferința, așa cum am spus, este urmare a păcatului, a încălcării poruncilor, iar când s-a întâmplat acest lucru, Dumnezeu are grijă să ne cheme către El. Nu vrea să fim în suferință, să o prelungească, ci vrea să ne vindecăm cât mai repede. Și trupește, și sufletește. Dar întotdeauna are în vedere vindecarea sufletească. La sfântul Maslu, chemăm preoții Bisericii să se roage pentru cel bolnav, să fie vindecat și trupește, dar și sufletește. În

primul rând sufletește! Apoi, chemăm ajutorul harului lui Dumnezeu pentru a primi și vindecare trupească. Iată cum leagă întotdeauna Dumnezeu cuvântul învățăturii de minune.

De fapt, există și în popor un proverb care spune că cea mai lungă cale este între cuvânt și faptă, între minte și inimă. Am sesizat în ceea ce ați spus că Mântuitorul nu a dat numai un sens utilitar minunilor. El a vrut ca, prin ele, văzându-le, oamenii nu numai să se mire, ci să primească și darul lui Dumnezeu, ajutorul de a-L urma. Pentru că a-L urma pe Hristos este un dar pe care îl primim atât prin naștere – genetic, să zicem –, dar mai ales prin Botez și Sfintele Taine. Sfântul Petru, spun Sfinții Părinți, n-a prins pește, deși toată noaptea a încercat, pentru că nu a pescuit în apele cele bune. Dar în momentul în care, ascultând de Dumnezeu, și-a aruncat mreaja în apele ascultării, ascultarea l-a ajutat să prindă o mulțime de pești. Sigur, am putea să dăm și alte explicații, cum că Dumnezeu a dorit să trimită peștii în mrejele lui Petru. Dar nu e indicat să rămânem la gândurile de suprafață. Setea adâncă de a sonda în profunzime caracterizează viața dumneavoastră, în tot ceea ce faceți și scrieți. Îi anunțăm pe ascultătorii noștri că, la târgul de carte ce se va desfășura la începutul lui noiembrie, la Sibiu, la Biblioteca Astra, veți lansa câteva dintre cărțile dumneavoastră. Poate să fie un laitmotiv al vieții noastre acela de a nu ne mulțumi întotdeauna doar cu lucrurile de suprafață, cele mărunte, deși de la ele trebuie să pornim. Pentru că, așa cum se spune, dacă omul nu-și poate chivernisi casa, cum va putea să chivernisească un județ, o țară sau o lume întreagă? Dar această mânare la adânc cum ați înțeles-o, cum ați implicat-o în desfășurarea vieții dumneavoastră?

Sigur, fiecare are o înțelegere personală asupra acestui lucru. Însă Dumnezeu cred că ne cheamă să aprofundăm mai mult și ne cere în primul rând să înțelegem domeniul de care ne-am legat. Prima dată trebuie să facem un lucru de calitate. Mântuitorul și Dumnezeu spun undeva în Scriptură: „Blestemat să fie tot cel ce face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă”[35]. Acest lucru este valabil pentru fiecare dintre noi. Nu aduce nici un spor, nici un rod lucrul făcut de mântuială, pe care-l faci pe jumătate, de silă. Ceea ce ni se cere fiecăruia dintre noi este că, dacă iubești ceva, dacă-ți place un domeniu – pentru că fiecare dintre noi are o meserie sau desfășoară o activitate utilă societății –, dacă faci

ceva, să faci lucrul tău cu profunzime. Învaţă domeniul pe care ţi l-ai ales. Fie că eşti inginer, arhitect, meseriaş, învăţător sau profesor, medic, indiferent de meseria sau de domeniul de activitate pe care ţi l-ai ales, să-ţi faci lucrul deplin. Studiază, cercetează, aprofundează, mergi mai la adânc. Sigur că noi, cei care ne-am ales să-L slujim pe Dumnezeu ca preoţi, avem datoria aceasta de a merge mereu mai la adânc în acest domeniu pe care ni l-am ales. În domeniul vieţii duhovniceşti, al cercetării Sfintei Scripturi, a cuvântului lui Dumnezeu, a vieţii celorlalţi părinţi duhovnici, pescari de suflete, care au mers mai înaintea noastră la adânc şi ne dau exemplu. Aşa înţeleg eu: indiferent de ceea ce ne-am ales să facem în viaţă, să nu ne oprim, ci să mergem zi de zi, an de an mai la adânc, pentru că Dumnezeu ne cheamă. Când iubeşti domeniul pe care ţi l-ai ales, indiferent care ar fi, şi-l faci cu drag, în el ţi Se va descoperi Dumnezeu. Chiar dacă acum nu-L vezi, mai târziu, Îl vei vedea pe Dumnezeu, căci stă ascuns în lucrurile Sale, în creaţia Sa. Cine cercetează cu adevărat creaţia lui Dumnezeu, Îl vede! Prorocul David spune că Dumnezeu se vede din întreaga creaţie. Îl putem vedea, şi simţi, şi cunoaşte dacă cercetăm creaţia Sa, lucrul mâinilor Sale. Tot ce-i în jurul nostru e creat de Dumnezeu. Numai răul nu-i creat de El.

Cum spune psalmistul: „Cerurile…”

Exact. „Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria” (Ps. 19, 1), adică tot ceea ce este Universul acesta.

Ordinea din Univers.

Ordinea din Univers. De aceea spun, răspunzând la întrebarea sfinţiei voastre, că a merge la adânc pentru mine înseamnă să aprofundez tot mai mult domeniul pe care mi l-am ales şi cred că în el Îl putem descoperi pe Dumnezeu. Şi fiecare, dacă-şi urmează domeniul pe care şi l-a ales, va ajunge să-L descopere. Şi sigur că ceea ce va descoperi îi va ordona viaţa. Nu-i nevoie să spun mai mult. Căci, atunci când omul ajunge să vadă, găseşte calea! Îşi găseşte propria cale. Căci degeaba îi spui unui om „Asta-i calea ta!”, pentru că el n-o vede. Dar când va

ajunge acolo, să-L simtă pe Dumnezeu în domeniul pe care şi l-a ales, atunci îşi va vedea calea. Şi viaţa lui se va schimb. Şi, chiar dacă a pus mai mult accent pe plan material, lumesc, Îl va descoperi pe Dumnezeu în plan duhovnicesc. Iar atunci i se va schimba viaţa! Aşa cred că trebuie să privim acest cuvânt!

Cred că pescari de oameni n-au fost numai Sfinţii Apostoli, ci această chemare a fost lansată şi pentru cei care le-au urmat lor, în perioada apostolică şi postapostolică. Dacă citim Faptele Apostolilor, descoperim oameni deosebiţi. Ne referim şi la Sfântul Ştefan, care L-a mărturisit pe Hristos. L-a mărturisit mai ales prin iertarea acordată celor care îl loveau cu pietre: „Doamne, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!” [36]. În acele clipe, el a văzut cerurile deschise pentru că i-a iertat pe prigonitori. Am putea urca până în zilele noastre, pentru că exemple clare şi apropiate nouă. Chiar în săptămâna aceasta, pe 27 septembrie, îl avem pe Antim Ivireanul [37]. Nu avem timp să-i putem descrie viaţa. Doar atât, că a trăit în perioada secolelor al XVII-lea – al XVIII-lea. În perioada în care domnea Sfântul Constantin Brâncoveanu. Mitropolitul Antim Ivireanul, cel care a fost luat din Ivir, de către turci, ca rob. Acolo s-a deosebit faţă de ceilalţi prin credinţă şi ştiinţă, conştiinţă şi iubire. Mai târziu, Sfântul Constantin Brâncoveanu l-a chemat şi l-a pus să facă tiparniţă la Snagov, Bucureşti şi la Vâlcea. Antim Ivireanul a tipărit foarte multe cărţi de cult, pentru ca apoi să ajungă mitropolit al Ungrovlahiei. Între timp, Sfântul Constantin Brâncoveanu a murit martir în 1714, iar în 1716, la 27 septembrie, după doi ani, datorită unor intrigi ţesute în jurul lui, Antim Ivireanul a fost exilat în Muntele Sinai. Pe cale, însă, a suferit moarte de martir. Timpul ne spune că ne apropiem de încheierea acestei emisiuni. Spuneţi-ne dumneavoastră câteva ceva despre un pescar de oameni care v-a influenţat viaţa, care v-a ajutat foarte mult. Mărturisesc că am fost ajutat în tinereţe de Arhipăstorul de la Alba Iulia, cu care sunt consătean. Apoi, profesorii de la Sibiu; despre fiecare în parte am multe de spus. Apoi, Părintele Ilarion Argatu de la Cernica, părintele Lavrentie de la Mănăstirea Frăsinei şi alţii, şi alţii, care au fost pescari de oameni şi care, nu numai că ne-au pescuit din apa învolburată, dar ne-au ajutat să dobândim acea înţelegere duhovnicească a lucrurilor.

Sigur, am cunoscut mulţi oameni duhovniceşti, pescari de oameni…

Ce-aţi zice de părinţii Cleopa, Paisie… Câți nu sunt?… Nesfinţiţii sfinţi: Arsenie…

Sigur. Dintre cei pe care i-am cunoscut, i-aș putea aminti pe părintele Cleopa și mai ales pe părintele Ioanichie Bălan, de care am fost apropiat și mi-a fost părinte duhovnicesc. Apoi părintele Iustin Pârvu[38], care a adunat în jurul său mulți oameni, a pescuit multă lume, deși era în vârstă. A desfășurat o activitate misionară deosebită.

Mai ales după revoluție.

După revoluție avea 70 de ani. Și până la moarte – avea 94 de ani când a trecut la Domnul – a pescuit mereu oameni noi. I-a sprijinit pe oameni în suferința lor. Deși era la o vârstă înaintată, stătea cu credincioșii până noaptea târziu. Aproape că dormea 2-3 ore pe noapte. În rest, îi asculta pe credincioși și mergea la slujbe. Astea sunt poate cele mai deosebite exemple și modele pe care le-am întâlnit și pe care le am acum în minte. Sunt mulți, dar pe aceste trei persoane le am mereu în minte. Aș mai spune un lucru care poate este bine de știut. Avem încă în lumea noastră și în țara noastră oameni sfinți, la fel ca Sfinții Părinți din trecut. Pustnici cu viață sfântă, care trăiesc în creierul munților, retrași, pe care puțini oameni îi văd.

Și maici pustnice.

Și maici. Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dăruiască tot mai mulți asemenea oameni care să se roage pentru noi și pentru neamul nostru. Și să nu ne temem, să nu ne tulburăm sau să credem că nu mai există sfinți în zilele noastre. Există, dar sunt cunoscuți numai de Dumnezeu.

Vă mulțumim că, iată, ați coborât din muntele Ceahlău la Sibiu. Trecând prin Sibiu, ați poposit și în bisericuța noastră. Sibiul este locul unde v-ați format în cei patru ani de Teologie și nu numai. Vă mulțumim că ne-ați acordat acest interviu atât de frumos și folositor. Mai avem câteva interviuri. Sperăm ca, pe parcurs, să le scoatem într-o cărticică pe care am pornit-o cu 7 zile, 7 convorbiri, nutrind speranța ca și cu ceilalți părinți cu care avem convorbiri să facem același lucru, punând în literă lucrurile atât de frumoase pe le-am dezbătut în cadrul emisiunilor TV Sibiu. Vă mulțumim și dumneavoastră, dragi ascultători și telespectatori, pentru ascultare și atenție. Vă dorim sănătate și o săptămână luminată! Doamne ajută!

---

[19]. 22 septembrie 2014.

[20]. Cf. Marcu 8, 33.

[21]. Cf. Marcu 10, 21.

[22]. Origen (cca. 185-254), scriitor bisericesc.

[23]. Marcu Ascetul (sec. V) a fost unul dintre marii părinți duhovnicești ortodocși. Scrierile sale care ni s-au păstrat sunt cuprinse în Filocalia sau culegere din scrierile sfinților Părinți cari arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, ed. rom., vol. 1.

[24]. Efrem Sirul (306-373) a fost teolog, autor de imnuri în limba siriană, cinstit ca sfânt în toată creștinătatea.

[25]. Antonie cel Mare (251-356) a fost călugăr, ascet și eremit egiptean, întemeietor al monahismului, alături de Sfântul Pahomie cel Mare. Este sărbătorit la data de 17 ianuarie.

[26]. Nicolae Steinhardt (1912-1989) a fost scriitor, critic literar, eseist, jurist, publicist și scriitor român. De origine evreiască, s-a convertit la religia creștină ortodoxă în închisoarea de la Jilava. Și-a luat numele de fratele Nicolae și s-a călugărit după punerea sa în libertate. Este autorul unei opere unice în literatura

română, Jurnalul fericirii. A fost doctor în drept constituţional.

[27]. Arhimandritul Tihon Şevkunov, Nesfinţii sfinţi şi alte povestiri, Editura Egumenița, Galaţi, 2012.

[28]. Protosinghel Teodosie Paraschiv, Maxime şi cugetări filocalice, Editura Adenium, Iași, 2013.

[29]. Cf. Luca 10, 17.

[30]. Cf. Luca 5, 4.

[31]. Cf. Luca 5, 5.

[32]. Cf. Luca 5, 8.

[33]. Cf. Luca 5, 10.

[34]. Cf. Luca 5, 11.

[35]. Ieremia 48, 10.

[36]. Cf. Fapte 7, 60.

[37]. Antim Ivireanul (1650-1716) a fost autor, tipograf, gravor, teolog, episcop şi mitropolit al Ungrovlahiei. Este sărbătorit la data de 27 septembrie.

[38]. Părintele Iustin Pârvu (1919-2013).

Dumnezeu este iubire. Fii și tu iubire!

Preot Mihai: Doamne ajută, vă spune Părintele Mihai Petian din studioul TV Sibiu[39]. Iată, am început această lună, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu câteva Evanghelii foarte frumoase şi mai ales cu pericopa evanghelică din prima duminică a lunii octombrie. Va fi vorba despre iubirea de vrăjmaşi, din Predica de pe munte a Mântuitorului Iisus Hristos. În sensul acesta, ne-am gândit să reluăm dialogul cu Părintele Protosinghel Teodosie, de la biserica „Sfântul Ilie" de pe Ceahlău. Vă zicem „Bun venit!" în cadrul emisiunii noastre, în cadrul TV Sibiu. Începem cu o virtute extraordinară, care este dragostea. Cum se spune în I Corinteni 13, 2: „Dacă dragoste nu e, nimic nu e", culminând cu capitolul XIII, versetul 13: „Dragostea nu cade niciodată". Ca un preludiu, facem o mică introducere despre iubire.

Preot Teodosie: Trebuie să ne amintim în primul rând că „Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8). Este izvorul iubirii, Cel care este izvorul întregii creaţii. El este Creatorul a tot ceea ce există atât în lumea văzută, cât şi în lumea nevăzută. El este izvorul care alimentează viaţa în întregul Univers. Şi esenţa cuvântului lui Dumnezeu, esenţa învăţăturii Mântuitorului este legea iubirii, care deosebeşte şi face să se deosebească învăţătura creştină de toate celelalte morale care au existat şi există în cadrul celorlalte culturi, religii şi civilizaţii. Şi trebuie să avem permanent grijă că, pentru a înţelege cuvântul Scripturii, pentru a înţelege cuvântul lui Dumnezeu, avem nevoie şi de iubire. Nu numai la nivel teoretic, ci şi la nivel practic, adică a pune în practică legea iubirii. Chiar cuvintele Evangheliei care s-a citit sunt cele care ne fac să înţelegem mai bine ce înseamnă iubirea. Şi aş putea aminti cuvintele care au fost rostite de Mântuitorul pe munte atunci când a ţinut acea predică deosebită, pe care o cunoaştem sub numele de Predica de pe munte, în care a arătat mulţimii şi ucenicilor care este esenţa învăţăturii Sale. Aş începe cu cuvintele pe care le-a rostit Mântuitorul ucenicilor şi mulţimii: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, faceţi bine celor ce vă urăsc pe voi, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă" (Luca 6, 27), un îndemn spre non-violenţă foarte important. „Celui ce te loveşte peste obraz, întoarce-i şi pe celălalt. Pe cel ce îţi ia haina nu-l împiedica să-ţi ia şi cămaşa."[40] Oricui îţi

cere dă-i şi de la cel care ia lucrurile tale nu cere înapoi. Par, iarăşi, greu de împlinit aceste cuvinte, acest îndemn al Mântuitorului, dar cred că în aceste cuvinte este esenţa învăţăturii Mântuitorului, o întreagă filosofie. Pentru că ceea ce avem noi de făcut este să nu ne lăsăm influenţaţi, să nu reacţionăm şi de nu dăm frâu patimilor noastre. Mântuitorul vrea să ne păstrăm pacea sufletului, pe care nu o poţi păstra atâta vreme cât te gândeşti în stânga sau în dreapta sau te preocupă lucrurile materiale. Trăim o luptă permanentă: cu păcatul, cu noi înşine, pe calea virtuţilor.

De bună seamă că, dacă priveşti numai în trecut, apoi mergi în spate. Trebuie să scăpăm de această presiune a trecutului, pentru a putea privi prezentul şi viitorul. În ceea ce priveşte dragostea, putem spune că ne naştem cu aceste trei virtuţi: credinţa, nădejdea şi dragostea. Mi-aduc aminte de Romani 5, 5: „Dragostea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt”. Aşa spune Sfântul Apostol Pavel, că a fost „turnată”, deci există, numai că e nevoie de această cultivare a dragostei. Putem remarca, aşa cum am spus şi în alte dăţi, că dragostea este exprimată, în cadrul limbii elene, prin trei cuvinte: eros, filos şi agape. Există etape, trei trepte de iubire către Dumnezeu. Eros înseamnă dragostea care priveşte trupul, agape înseamnă a-l pune mai presus pe celălalt, aşa cum spune şi Mântuitorul („mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, decât să-şi pună viaţa pentru aproapele său” – Ioan 15, 13), iar filos înseamnă dragostea paternă, de care a dat dovadă în primul rând Tatăl din ceruri. O ştim din convorbirea Mântuitorului cu Nicodim: „într-atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe unicul Său Fiu L-a dat, ca cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică” (Ioan 3, 16). Ne putem referi şi la dragostea părinţilor, relaţia aceasta de filiaţie, dragostea mamei şi a tatălui faţă de copii. În cadrul acestor trei etape putem spune că e bine să nu rămânem la etapa erosului, la dragostea trupească, ce se înfiripă încă de când copiii au 12-13 ani. Ea trebuie să urce la o dragoste lăuntrică, prin rugăciune, asceză şi post. Prin ele, oamenii înlătură egoismul, pot să-şi facă loc în inima celuilalt şi, astfel, purtându-se în inimă, nu-şi vor face rău unul altuia.

Aşa este. Aş mai adăuga câteva cuvinte la aceste trei noţiuni. Am putea spune că erosul este ceea ce are nevoie de altceva, captează, atrage, simte nevoia de ceva. Permanent se simte gol, de aceea are nevoie de ceva. Este axat pe „a primi”.

Filos este relația dintre prieteni, relația dintre oameni, admirația, dacă vrem. Prin filos putem înțelege și admirația față de ceva, fie că este față de lucruri, fie că este față de idei sau o filosofie oarecare. De aici vine și numele de Filocalia (filo-calos, „iubirea de frumos”). Este atracția către frumos. Iar cuvântul agape îl putem înțelege ca pe un izvor, ceva care se revarsă în exterior. Aceasta este iubirea despre care vorbește Mântuitorul, iubirea care se dăruiește. Așa cum Dumnezeu este izvorul a tot ceea ce a fost creat și este Cel care menține viața și ordinea întregului Univers, așa trebuie să înțelegem iubirea, această noțiune de agape, ca izvor care se dăruiește, se revarsă. Iubirea agapică este iubirea care simte nevoia să se reverse împrejur, către ceilalți. De aceea, cel care iubește în mod agapic nu obosește niciodată; dimpotrivă, cu cât se dăruiește mai mult, cu atât se simte mai împlinit. Acesta este paradoxul creștinismului, pentru că agape nu prea era cunoscută în lumea greacă.

Nici în lumea evreiască, în sens universal. În lumea Vechiului Testament, oamenii au primit legile într-un mod progresiv, pe măsura înțelegerii lor. Mântuitorul ar fi putut veni în următoarea clipă a căderii omului, dar atât de mare a fost căderea, încât nu L-ar fi înțeles nimeni. De fapt, chiar și după atâtea mii de ani, Mântuitorul nu a putut fi înțeles în esența învățăturii Sale. Prin ceea ce ați spus dumneavoastră înainte, primim răspuns la întrebarea care ne frământă pe toți: cum am putea pune în practică cele citite din Sfânta Scriptură, adică să călătorești mai mult cu omul mai decât ți se cere și să nu aștepți să primești înapoi. De asemenea, spun Sfinții Părinți atât de frumos: atunci când ai primit ceva, dacă ai primit un dar mic, să crezi că l-ai primit ca pe cel mai mare, iar atunci când ai dat ceva, dacă ai dat cel mai mult, mai mult decât se poate, să ți se pară că nu ai dat nimic. Sau, când cineva îți face cel mai mare rău, să crezi că nu ți-a făcut nimic, iar tu, dacă ai făcut cel mai mic rău, cel mai minuscul, să crezi că ai făcut un mare rău. Lucrurile acestea pot fi trăite cu adevărat, însă prin prisma iubirii și a smereniei.

Așa este.

Pentru că omul smerit gândește în sensul acesta. Nu putem despărți dragostea

de credință sau de nădejde. Așa cum spune Apostolul Pavel în Epistola către Galateni, nu putem despărți dragostea de roadele sale: „Dragostea îndelung rabdă, este binevoitoare”, este lipsită de egoism, „nu se laudă, nu se trufește, nu caută ale sale, nu gândește răul” (I Corinteni 13, 15). În Galateni, Apostolul Pavel ne spune că „roada duhului este dragostea” (Galateni 5, 22), iar în I Corinteni, capitolul 13 ne arată care sunt roadele dragostei. Dar, mergând un pic pe firul Sfintei Scripturi, pentru că această pericopă a predicii de pe munte se va desfășura în duminica viitoare. Iubirea nu se explică, se trăiește. Cu toate acestea, să nuanțăm iubirea!

Pericopa începe cu următoarele cuvinte (Luca, capitolul 16, versetul 31): „Și precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi asemenea”. Iarăși, este ușor de înțeles cuvântul în sine, dar e mai greu de pus în practică sau de înțeles sensul. Cum? „Ceea ce voiești să-ți facă ție oamenii fă și tu.” Avem un proverb românesc care spune, cu alte cuvinte, „ce ție nu-ți place, altuia nu-i face”. Cuvintele Mântuitorului cad pe aspectul pozitiv, exact la fel, ce-ți place ție să-ți facă cineva fă și tu la fel. Ei bine, înțelepciunea populară, înțelepciunea românească, spune că „ce ție nu-ți place, altuia nu-i face”. Aici este văzut după aspectul negativ, din partea negativă, adică ceea ce ție nu-ți place ca cineva să-ți facă ai grijă să nu faci nici tu altuia. Nu-ți place să fii înșelat, nu înșela. Nu-ți place să fii furat, nu fura. Nu-ți place să fii nedreptățit, nu nedreptăți. Iarăși, Mântuitorul zice atât de frumos: „precum voiți să vă facă vouă oamenii faceți și voi asemenea” (Luca 16, 31). Și aș da câteva exemple: vrei să fii cinstit, cinstește; vrei să fii respectat, respectă; vrei să fii ascultat, ascultă și așa mai departe. Ce vrei să ți se facă ție, aceea fă și tu. Asta este legea. Este cel mai ușor ca să putem dobândi pacea și liniștea sufletească pe care cred că fiecare dintre noi le căutăm, dar nu știm cum și unde. Toată lumea umblă după pace, după liniște, după împlinire, unii zic „după fericire”, dar nu știu unde să caute și cum să găsească aceste lucruri. Dar Mântuitorul ni le arată. Cum? Prin aceste cuvinte simple: „Ce vrei să-ți facă ție aproapele tău fă-i și tu lui”.

Să adâncim un pic: „ca să poți face binele, trebuie să te abții de la rău”. Psalmistul David spunea atât de frumos: „abține-te de la rău și fă binele, caută pacea și o urmează pe ea” (Psalmi 34, 14). De exemplu, pot veni aceste gânduri: bine, dar întâi mie să mi se facă binele, mie nu mi se dă nimic din

partea nimănui, eu de ce să dau mai departe? Or, Mântuitorul Iisus Hristos spune: „Pornește tu primul spre celălalt!”. Dacă nu din punct de vedere fizic, material, îl poți ajuta și în alte feluri. Îl vizitezi la spital, îl susții în problemele sociale, chiar și în cele spirituale, religioase. De multe ori, dacă nu poți să îl ajuți exact pe măsura cerinței, doar pornește și restul îl va completa Dumnezeu.

Așa este. Aș da un exemplu. Nu poți să ai traista plină până când nu pui sămânța în pământ, până când nu ai răbdare, până când n-o îngrijești, pentru ca ea să-ți dea rod. Dacă iei sămânța și-o mănânci, ai terminat cu ea repede. Alt rod nu-ți mai dă. Sămânța pusă în pământ este o școală întreagă. Ne învață o mulțime de lucruri. Ne învață răbdarea, ne învață că niciodată nu poți să umpli traista și nu poți să primești ceva sau să dobândești ceva până când nu depui efort, până când nu ai răbdare, până când nu te osteneşti un pic și nu te gândești un pic și la ceilalți. Este foarte important! Un exemplu atât de simplu, dar plin de înțelepciune. Așa este și cu binele! Înainte de a aștepta ca cineva să-ți facă bine, fă-l tu! Întotdeauna! Noi suntem într-o permanentă mișcare, într-o permanentă acțiune. Să n-așteptăm niciodată ca celălalt să facă începutul. Să-l facem noi. Acțiunile noastre, ale fiecăruia dintre noi sunt independente și ar trebui să fie independente de ceilalți. Fac binele pentru că eu consider că așa este bine pentru mine. Și vom vedea pe parcursul acestei discuții cât de profund este cuvântul Mântuitorului și cuvântul Sfintei Evanghelii. Să nu uităm, cuvântul Evangheliei este cuvântul vieții, al lui Dumnezeu. Semnificațiile acestui cuvânt sunt profunde și fiecare dintre noi le înțelege în măsura în care împlinim și poruncile. Este foarte greu să-ți închipui că poți înțelege cuvântul Scripturii, cuvântul lui Dumnezeu, fără să împlinești în viață cuvântul acesta, fără să-l pui în practică și ceea ce ne învață și ne îndeamnă Mântuitorul prin cuvântul Său. Nu ni se descoperă și nu putem pătrunde înțelesurile acestea profunde ale cuvântului lui Dumnezeu fără aplicarea lui în viață. Este ceva care vine firesc, de la sine și fiecare dintre noi poate observa că, în măsura în care împlinim cuvântul lui Dumnezeu, chiar dacă la început ni se pare mai greu, încep să ni se descopere sensurile Scripturii. Vedem cum fiecare cuvânt ne hrănește efectiv, nu numai sufletește, ci și trupește. Este ceva care ne schimbă cu adevărat viața.

Epistola I Ioan, unde, în primele capitole, se vorbește despre Dumnezeu ca lumină (și aici putem să spunem că totul este lumină: cunoașterea este lumină,

Botezul este lumină, Cununia, călugăria sunt lumină; chiar și moartea este lumină, pentru că și la înmormântare slujba este ruptă din canonul Învierii și se aprind lumânări la toate aceste slujbe). Numai pe parcurs ni se spune despre Dumnezeu că e dragoste. Vedem în I Ioan, în capitolul 4, că „Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8). Primul act filantropic Dumnezeu l-a făcut, după cum ne spune Evanghelistul Ioan: „Noi iubim pe Dumnezeu fiindcă El ne-a iubit cel dintâi" (I Ioan 4, 19). Ce presupune faptul că Dumnezeu este iubire? Este o nădejde mare pentru noi. „Dumnezeu este iubire" înseamnă că este o Persoană, nu este numai esență sau numai substanță. Iar dacă este Persoană, înseamnă că poate să intre în comuniune cu noi ca Persoană. El nu este o singură Persoană. Pentru că o persoană iubește unilateral, deci se iubește numai pe sine, iar în cazul acesta nu putem vorbi despre iubire. Atunci iubirea înseamnă că există doar între două persoane. În ceea ce-L privește pe Dumnezeu, între trei Persoane: Sfânta Treime.

Îmi aduc aminte de cuvintele Sfinților Părinți, de învățăturile lor, care explică atât de frumos și ne învață atât de frumos atunci când zic că, dacă vrei să definești iubirea, înseamnă că vrei să-L definești pe Dumnezeu. Iubirea, ca s-o înțelegem în profunzimile ei, înseamnă a încerca să-L definim pe Dumnezeu, de vreme ce Dumnezeu este iubire. Dumnezeu a creat lumea din iubire. Tocmai așa cum ați spus și sfinția voastră, Dumnezeu vrea ca și alte ființe să se poată bucura de tot ceea ce poate dărui. Dumnezeu a creat lumea pentru ca și omul, și îngerii să se bucure de tot ceea ce Dumnezeu, ca izvor al existenței, le dăruiește tuturor. Dumnezeu a creat omenirea din iubire. L-a creat pe om după chipul Său și cu puterea de a ajunge asemenea Lui prin har. Asta este misiunea omului! Pentru aceasta l-a creat Dumnezeu pe om: să-l facă dumnezeu după har. Să devenim și noi dumnezei după har. Asta ce înseamnă, cu alte cuvinte? Să ne împărtășim cât mai profund de iubirea lui Dumnezeu. Și ce înseamnă împărtășirea de iubirea lui Dumnezeu? Comunicarea cu El. Căci asta este iubirea: comunicare și revărsare și dintr-o parte, și din cealaltă. Spun Sfinții Părinți că tot ceea ce Îi oferim lui Dumnezeu ca jertfă – o lumânare, o prescură sau alte materii de jertfă – nu dăm nimic de la noi, dăm din ceea ce Dumnezeu ne-a oferit. Dar El e atât de bun, că din ceea ce ne dă nouă primește înapoi puținul pe care îl oferim. Dăruim din nou. Întoarcem din nou lui Dumnezeu ceea ce El ne oferă. Și permanent această comuniune între noi și Dumnezeu face să înțelegem ce este iubirea cu adevărat. Acest lucru trebuie să-l facem și între noi, oamenii. Fiecare dintre noi, cu semenii noștri, cu aproapele nostru. Astfel, putem înțelege mai bine cuvintele pe

care le-am rostit până acum din Evanghelie. De ce trebuie să facem bine, de ce trebuie să iubim pe cei care ne prigonesc sau ne urăsc, care sunt vrăjmaşii noştri. De ce trebuie să-i binecuvântăm pe cei ce ne blestemă şi de ce trebuie să ne rugăm pentru cei care ne fac necazuri. Pare greu şi complicat acest lucru. De multe ori, reacţia noastră firească, trupească este de a ne răzbuna, de a răsplăti cu aceeaşi monedă. Dar, dacă Legea Talionului era valabilă în Vechiul Testament, Mântuitorul vine cu legea iubirii. Dacă, înainte de Mântuitorul, celui ce-ţi făcea rău puteai să-i faci acelaşi rău, nu mai mult – prin Legea Talionului se încerca limitarea răzbunării şi a răului pe care îl întorceai celuilalt –, Mântuitorul vine cu legea iubirii şi spune: „Dacă cineva te loveşte peste obrazul drept, tu întoarce-l şi pe celălalt” (Matei 5, 39), dacă-ţi ia haina, fii pregătit să-i dai şi cămaşa, adică non-violenţă. Nu înseamnă indiferenţă, ci să nu ne lăsăm afectaţi de patimile noastre, care sunt legate de firea noastră trupească, căzută. Că durează o secundă, că durează poate zile sau ore, sau ani, fiecare dintre noi experimentează aceste „afecte”, cum le spun Sfinţii Părinţi. Căci suntem oameni, nu roboţi. Dumnezeu ne-a dăruit voie liberă pentru a folosi această libertate de mişcare spre a urca spre El, spre a tinde spre El, spre asemănarea cu El. Dar, de multe ori, din neştiinţă, nepricepere şi din înşelarea pe care vrăjmaşul ne-o pune în faţă ne îndreptăm în cealaltă direcţie, crezând, ca şi Adam în rai, că putem deveni ca Dumnezeu fără Dumnezeu. Observăm şi-n lumea de astăzi cum, de multe ori, omul secularizat crede că poate controla lumea în locul lui Dumnezeu şi încearcă să devină un fel de mic dumnezeu, ignorându-L pe El, crezând că astfel salvează lumea. Nimeni nu poate salva lumea rupt de Dumnezeu! Ordinea întregului Univers şi a întregului Cosmos stă în Dumnezeu. Cu cât te depărtezi mai mult de El şi cu cât ne vom depărta mai mult, cu atâta vom introduce haos în lume. Dar vine Mântuitorul cu aceste cuvinte pe care le-am ascultat. Le adresează şi pentru noi, şi pentru fiecare dintre oameni până la sfârşitul veacului. „Vreţi să fie ordine în întregul Univers? Vreţi să fie bine? Atunci faceţi ce vă învăţ Eu. Nu răsplăti cu rău pentru rău.”

De ce? Pentru că răul se înmulţeşte.

Pentru că răul se amplifică. Exact ca-ntr-o reacţie în lanţ. Şi-atunci distrugem lumea. Singura modalitate prin care putem face ca lumea asta să se schimbe în bine este de a nu răsplăti răul cu rău, de a face ceea ce pare aproape paradoxal.

Te lovește cineva peste obraz? Întoarce-i-l pe celălalt. Te blestemă? Tu binecuvântează-l. Îți face necazuri sub orice formă? Tu roagă-te pentru el. Asta transformă lumea și ne transformă și pe noi. Este minunea care stă ascunsă în aceste cuvinte. Dar, în măsura în care vom împlini aceste cuvinte – chiar puțin – în viață, vom gusta din puterea ce izvorăște din ele.

Din dulceața și plinătatea acestor cuvinte.

Exact. Pe măsură ce împlinești cuvântul și te jertfești puțin, simți puterea acestor cuvinte. Simți că lucrurile din jurul tău se schimbă. Simți cum sufletul tău se umple de pace.

Sufletul se transformă. Este interesant ceea ce ați spus dumneavoastră și poate că unii dintre telespectatori chiar au încercat să facă lucrul acesta și n-au putut. Sfinții Părinți au avut multă experiență și de aceea li s-au pus de nenumărate ori întrebări precum „Cum să fac?”. Ne aducem aminte din Pateric. Putem spune că există mai multe feluri de Paterice: Patericul egiptean, cel românesc, cel de la Lavra Pecerska, Athonit, Sinaitic și așa mai departe. La sfântul Antonie, în Patericul egiptean, găsim o asemenea întrebare, aparținându-i unui ucenic ce îl întreabă pa Avva: „Ce să fac să mă mântuiesc?”. „Ai auzit ce spune în Scriptură: «Dacă te lovește cineva peste obrazul drept, să-l întorci și pe celălalt»?”. „Dar nu pot face lucrul acesta.” „Atunci măcar să nu-i răspunzi cu altă palmă.” „Dar nici lucrul acesta nu pot să-l fac.” Atunci îi spune altui ucenic de-alături: „Du-te și fă o fiertură de linte. E nevoie de foarte multă asceză, de mult post și de rugăciune, căci omul acesta este neputincios.” Am vorbit despre filantropie. Primul care a făcut filantropie a fost Însuși Dumnezeu, care ne-a iubit, cu toate că am căzut din rai, din Eden. Ne-a pregătit mâncare, ne-a pregătit haine, ne-a îmbrăcat în lumină. Dar omul s-a golit pe sine. Mai târziu, omul L-a dezbrăcat pe Dumnezeu pe cruce. De asemenea, sunt metode pedagogice prin care ni se arată cum să ajungem la putința de a putea să ierți, să iubești. Prima metodă este de a-l pomeni la rugăciune pe cel ce ți-a făcut rău. În momentul când te-ai rugat, fie că-i Psalmul 50, Crezul, un acatist, un paraclis, fie că ai citit din Psaltire sau din Psalmii lui David din cadrul Sfintei

Scripturi, după ce ai terminat acest ciclu de rugăciuni, zici: „Pomenește, Doamne, și miluiește pe cei ce sunt din familie, pe cei ce nu sunt din familie, pe cei vii, pe cei adormiți”, punându-i la cei vii pe așa-zișii vrăjmași. Căci, de fapt, vrăjmașul nu este decât unul singur: vrăjmașul mântuirii noastre, care este diavolul. Față de celălalt, care ne vrăjmășește, avem compasiune, milă, dragoste, pentru că poartă și el chipul lui Dumnezeu. Și atunci, dacă ai reușit să-l pomenești la rugăciune, deja o pârghie în inima ta se întoarce și poți să-l privești în ochi, pentru că tu nu mai ai nimic cu el. Privirea ta bună, nepătimașă și realitatea faptului că rugăciunea poate să-l transforme și pe el, prin harul și prin darul lui Dumnezeu, îl pot ajuta pe vrăjmaș să nu te mai vrăjmășească ci, dimpotrivă, să încerce să ia legătura cu tine. Ajunge să nu-l mai apese sarcina atât de grea a vrăjmășiei. Despre lucrurile acestea vom vorbi mai departe. Cert este că se poate face și lucrul acesta, să-i întorci fața celuilalt sau cel puțin să nu-i dai și tu o palmă, ca să se înmulțească răutatea. Dacă nu se poate, atunci gândiți-vă că e nevoie de spovedanie, post, rugăciune, puțină asceză ca să devii putincios.

Sigur, fiecare dintre noi experimentează puterea obiceiului, a obișnuinței. Dacă vrei să ai o nouă deprindere, trebuie să exersezi. Așa este și cu postul, și cu rugăciunea, și cu faptele bune. Până când să le simți ca fiind firești și le faci ușor, o să pară că sunt grele. La fel ca orice alt lucru pe care încercăm să-l deprindem. O meserie, de pildă, n-o înveți doar citind o carte sau răsfoind-o ori hotărându-te să faci acea meserie. Prima dată apare hotărârea, adică schimbarea minții. Apoi apare osteneala, efortul, exercițiul. Așa trebuie să facem și în viața duhovnicească. Am auzit de puterea rugăciunii sau de puterea postului. Ce avem de făcut? Să le punem în lucrare, să le exersăm. La început, o să ni se pară mai greu, dar o să le exersăm și, încet-încet, devin o deprindere nouă și devin mai ușoare.

Cei care au făcut un pic de sport știu.

Exact.

Țin minte că, în liceu, aveam ca profesor de educație fizică un antrenor de lupte; ne ducea pe la sală, făceam antrenamente. Și ne spunea așa: „Până nu mai poți și încă un pic!”. Ei, dacă în sport există această nuanță a lucrurilor, de bună seamă că și în duhovnicie este același lucru: „Până nu mai poți și încă un pic!”. Picul acela, în studiu, în citit, în muncă, dar și în rugăciune, te ajută să ajungi la înțelegerea celor duhovnicești.

Ne ajută să ne depășim frica. Acel „pic” înseamnă să-ți depășești frica de limită. A spune „Nu mai pot!” este, de fapt, doar o chestiune mentală. Este doar o părere pe care o avem despre noi, despre limitele noastre, ceea ce ne face să ne oprim. Ei bine, acel „pic” te face să depășești această limită și să conștientizezi că, de fapt, puterile pe care le ai sunt nepuse în lucrare. Acesta este rolul ostenelii sau al exercițiilor.

Într-o carte, Nesfinții sfinți, Părintele Tihon încearcă să intre în dialog cu ceilalți părinți despre iubirea universală. Este interesant că Părintele Arhimandrit preia, cam la sfârșitul cărții, o vorbă de-a Părintelui Rafael. Acesta, la un moment dat, spune: „Nu! Dumnezeu știi că nu-i poate iubi pe toți, și anume pe cei care trăiesc în frică nu-i iubește Dumnezeu”. M-am oprit la un text din I Ioan 4, 18: „În iubire nu există frică, ci iubirea desăvârșită alungă frica, pentru că frica merge alături cu pedeapsa, iar cel ce se teme nu este desăvârșit în iubire”.

Da. Este un mod de a spune și de a ne exprima. Când comunicăm cu ceilalți, în general, trebuie să vorbim la nivelul lor ca să ne putem face înțeleși. De multe ori, folosim în exprimarea noastră, atunci când vorbim despre Dumnezeu, multe antropomorfisme. Vorbim în așa manieră încât celălalt să ne poată înțelege, făcând referire la felul nostru de a reacționa. În schimb, Dumnezeu nu este ca omul, spune Sfânta Scriptură. Dumnezeu Se revarsă, cum spuneam, peste întregul Univers și harul Lui se revarsă peste toți oamenii, și buni, și răi. Problema este alta: omul rău nu poate să se împărtășească și să se bucure de har. Și atunci, putem spune, cu alte cuvinte, că Dumnezeu nu îi iubește pe cei fricoși sau pe cei care nu-I fac voia. E un mod de a spune. Dar asta nu înseamnă că

Dumnezeu e ca omul și Își întoarce fața de la omul păcătos. Nu! Dumnezeu Își revarsă harul peste toți, numai că omul păcătos nu poate să se bucure de acesta. Aș mai aminti aici un lucru interesant: de ce oare Sfinții Părinți au rânduit canoane pentru cei care au anumite păcate și stau departe de Dumnezeu, ca să nu se împărtășească, de pildă? De ce? Ca o pedeapsă? Nu! Canonul nu este o pedeapsă. Canonul trebuie văzut ca un tratament, ca un mijloc preventiv. „Stai deoparte de mâncarea aceea!”, căci, dacă stomacul tău este bolnav, nu ai să poți să mănânci ca un om sănătos. Mănânci, cum spune Sfântul Apostol Pavel, legume, adică mâncare mai ușoară. Dacă omul se apropie de Sfintele Taine fără să fie pregătit prin viața sa, prin felul cum se mărturisește și își deschide sufletul către Dumnezeu, atunci harul acela este, cum spune tot Sfântul Apostol Pavel, un foc ce arde paiele și lemnele[41]. Și, așa cum sunt arse paiele și lemnele de foc și se transformă în cenușă, tot așa este acțiunea harului lui Dumnezeu asupra omului păcătos, care se identifică cu păcatul. Toți suntem păcătoși, dar nu trebuie să ne identificăm cu păcatul. Ce este mărturisirea? Dezlegarea noastră, prin voință, de greșeală. „Am luat hotărârea să fiu altul.” Acest lucru trebuie să-l facem fiecare dintre noi. Am căzut? Să ne ridicăm! Ai căzut iar, ridică-te iar! Să nu cazi în deznădejde niciodată! Niciodată să nu spui: „Dar eu nu sunt vrednic” sau „Pe mine nu mă mai iartă Dumnezeu”. Ne iartă pe toți, cu condiția să ne ridicăm și să spunem: „Doamne, iartă-mă!”. De ce-i atât de greu să spunem: „Doamne, iartă-mă!” sau „Doamne, am greșit”? De multe ori, ne ducem și ne rugăm de oameni, insistând să ne ajute, să ne împlinească voia. Insistăm, batem la uși, ne scoate pe ușă, insistăm iar, venim și-a doua zi. Dar de ce nu facem același lucru și cu Dumnezeu? Ai căzut? Nu-i nimic! Ridică-te! Bate la ușa lui Dumnezeu! Roagă-te! Împacă-te cu El făcând voia Lui. Recunoaște starea ta prin aceste cuvinte smerite: „Doamne, iartă-mă! Am greșit”.

Nenorocirea e, așa cum spunea un părinte, nu că ai căzut…

Ci că nu te ridici!

Într-adevăr, nenorocirea e să nu te mai ridici.

Să zicem și noi ca vameșul.

Chiar și fizic, dacă am căzut, ne-am împiedicat, s-a întâmplat ceva, te ridici de îndată. Scuturi praful de pe haine și mergi mai departe.

Exact așa trebuie să facem și-n viața duhovnicească. Sigur că diavolul caută întotdeauna să ne țină departe de Dumnezeu și să ne inspire frica pentru faptul că Dumnezeu și-a întors fața de la noi și nu ne mai iartă, pentru că suntem prea păcătoși. Dar noi să ne ducem la duhovnic și să-i cerem sfat, să-i cerem o îndrumare, așa cum ne ducem la medic, pentru că, dacă te-ai îmbolnăvit, nu cazi în deznădejdea că nu te mai poți vindeca. Întotdeauna alergăm la medic. De ce? Ca să ne dea tratamentul. Așa să mergem și noi la duhovnic. Când avem o problemă, să alergăm la el să-i cerem tratamentul duhovnicesc de care avem nevoie ca să ne îndreptăm viața. Dacă ținem legătura cu duhovnicul, viața noastră se poate îndrepta, se poate menține pe calea duhovnicească.

Sfântul Ioan Gură de Aur, când vorbește despre metanous, despre întoarcerea minții, pe care o traducem în românește „pocăință”, spune că suntem datori cu spovedania, cu pocăința în fiecare ceas, pentru că în fiecare ceas păcătuim cu sau fără voie, dându-ne sau nedându-ne seama de lucrul acesta. Putem greși. Sunt atâtea ispite în ceea ce privește mintea, privirea, gura, trupul sau spiritul… Câte momente nu sunt de panică în viața unui om – pe care, dacă nu le sesizează, se pot agrava –, de disperare, de ură, de îndoială, de tristețe, știu eu câte mai sunt. De egoism, cum spune părintele Cleopa în cele 14 volume scrise de sfinția lui. Am ajuns la volumul 12 și vreau să mi le procur și pe ultimele două. El afirmă că, din egoism se nasc peste 72 de păcate, tot ce-ar ține de sine (în afară de lepădarea de sine sau acuzarea de sine). Toate acestea sunt împotriva iubirii, sunt fiice ale egoismului, fie că e vorba despre mândrie, invidie, răutate, iubire de sine, părere de sine, slavă de sine, îngâmfare, duse toate până la duplicitate. Să continuăm un pic învățătura Mântuitorului!

După ce Mântuitorul le adresează ucenicilor îndemnurile pe care le-am auzit, îi

învață apoi să nu apeleze la violență și le precizează că „ceea ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi asemenea”. De asemenea, vine cu o nouă precizare: „Dacă iubiți pe cei ce vă iubesc și faceți bine celor care vă fac bine și împrumutați pe cei ce vă împrumută și așteptați să vă dea banii înapoi, împrumutul înapoi, ce bine faceți? Ce mulțumire puteți avea? Ce răsplată puteți aștepta? Că și păgânii fac la fel, și păcătoșii fac la fel” (Luca 6, 32-34). E un lucru firesc să iubești pe cel ce te iubește, să faci bine celui ce-ți face bine și să împrumuți pe cel de la care aștepți c-o să-ți dea banii înapoi sau lucrul împrumutat. Nu în asta constă viața duhovnicească și desăvârșirea la care ne cheamă Mântuitorul. De aceea, El spune mai departe, precizând încă o dată: „Ci iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți nimic în schimb” (Luca 6, 35). Ce înseamnă aceste cuvinte? Cum adică să nu nădăjduim nimic în schimb? Facem bine, îi iubim pe vrăjmașii noștri, împrumutăm fără să nădăjduim nimic în schimb! Este vorba despre atitudine. Dumnezeu ne cheamă să ne schimbăm atitudinea lăuntrică! Pentru că, la început, nu înțelegem legile duhovnicești. E mai greu să poți înțelege legile acestea duhovnicești, să le simți. Mai bine zis, trebuie să le și trăiești. Și atunci, Mântuitorul spune așa: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți nimic în schimb”, adică nu vă limitați aceste acțiuni cu gândul la ce veți primi în schimb. Nu vă gândiți la asta! Voi faceți bine, aveți grijă de vrăjmașii voștri și iubiți-i. Răspundeți-le cu iubire vrăjmașilor, împrumutați pe cel care are nevoie și-ți cere ajutorul, fără să te gândești la răsplată! De ce oare? Pentru că răsplata vine singură! Nu-i nevoie să ne ocupăm noi de răsplată. Mântuitorul le spune mai departe ucenicilor: „Și răsplata voastră va fi multă” (Luca 6, 35). Deci îi asigură pe ucenici și ne asigură și pe noi. „Răsplata voastră va fi multă” dacă „iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți nimic”. Pentru că legea aceasta acționează indiferent că vrem sau nu, că o cunoaștem sau nu. Dau un exemplu pe care pot să-l înțeleagă toți ascultătorii noștri: legea gravitației. Oare trebuie să cunoaștem legea gravitației pentru ca aceasta să se manifeste în viața noastră? Nu. Ea există indiferent că știm de ea sau nu. Așa și legile duhovnicești despre care Mântuitorul amintește în cuvântul Său: acționează în viața fiecăruia dintre noi, indiferent că înțelegem legea sau nu. De aceea Mântuitorul vorbește pe înțeles și simplu către ucenici: „Faceți ce vă spun Eu. Chiar dacă nu pricepeți sensul acestor lucruri – pentru că legea aceasta este o lege nevăzută, ca și legea gravitației –, dar nu vă ocupați cu asta. Aveți încredere în Mine. Și răsplata voastră multă va fi! Nu vă ocupați voi de răsplată. Vine singură!”. Așa cum orice obiect este atras prin legea gravitației, tot așa, această lege duhovnicească acționează în viața fiecăruia dintre noi, indiferent că o cunoaștem sau nu. O vom cunoaște, dar când? În măsura în care

împlinim cuvintele Mântuitorului. Și, pe măsură ce ne îngrijim să împlinim cuvântul acesta în viața noastră, vom cunoaște și legea. Adică vom putea deveni și noi mentori, îndrumători pentru cei din jurul nostru, fie că sunt copii, cunoscuți sau ucenicii noștri, și să le transmitem aceeași învățătură, dar nu numai din cuvântul Scripturii sau din scris ori din citit, ci din propria experiență. Să le transmitem și să le spunem: „Nu vă îngrijiți de legea asta s-o înțelegeți acum, pentru că ea acționează oricum. Așa cum a acționat în cazul sfinților, al ucenicilor și al apostolilor, cum a acționat în cazul creștinilor de până la noi, așa va acționa și în cazul tău”. Acest lucru trebuie să îl precizăm și să încercăm să-l transmitem mai departe.

Ar trebui să facem o scurtă concluzie la acest verset, și anume: când suntem provocați să dăm cu împrumut cuiva, să dăm fără a aștepta să ne fie returnată suma, dar, atunci când suntem împrumutați, să nu profităm de lucrul acesta, ci să înapoiem, conform înțelegerii, suma pe care am primit-o împrumut.

Mântuitorul ne-a învățat și ce trebuie să facem: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face” și „Ce vrei să-ți facă ție aproapele fă-i și tu”. Prin aceste cuvinte simple și puține, Mântuitorul ne-a învățat exact ce avem de făcut. Nu merge cu exploatarea! Nu merge să păcălești pe altul, pentru că te păcălești pe tine însuți. Ce înseamnă să dai cu împrumut fără să nădăjduiești că vei primi în schimb? Împrumutu-i împrumut! Deci, când ai dat cu împrumut, este evident că celălalt îți va da înapoi, mai devreme sau mai târziu. Mântuitorul, așa cum spuneam, ne cere să nu ne preocupăm de treaba asta, pentru că El este garantul nostru. Dumnezeu, că veni vorba – putem aminti și putem preciza –, este garantul nostru. El S-a pus garant pentru toți oamenii și pentru toți care Îi împlinesc voia. „Nu cere de la cel pe care l-ai împrumutat ca să-ți dea înapoi ceea ce i-ai dat, pentru că Eu sunt garantul lui. Eu îți voi da ție. Nu cât i-ai dat, ci însutit și înmiit. Lasă, deci, pentru că Eu îți voi răsplăti ție.” Dacă avem acest lucru în mintea noastră, vom face tot posibilul să împărțim ce-avem în jurul nostru. Tot ce-am adunat vom face în așa fel încât să dăruim altora. De ce? Pentru că știm că, pentru acești oameni, garantează Dumnezeu. El niciodată nu rămâne dator nimănui. Și ce-i mai important decât să poți oferi unui om care are în spate cel mai mare garant? Și care-i cel mai mare garant? Dumnezeu.

Are spatele asigurat.

Exact! Care nu ne dă, repet, cât am dat, ci însutit şi înmiit. Este, cred, cel mai bun lucru, cea mai bună afacere pe care o poate face cineva. Vorbind în sens atât material, lumesc, cât şi duhovnicesc. Nu există în lumea asta un garant mai mare. Nimeni nu-ţi garantează în lumea asta că, dând ceva sau investind ceva, ai să primeşti de 10 sau 100 de ori mai mult. Sau ai să te bucuri de ceea ce ţi se înmulţeşte. Că acum se poate înmulţi, dar nu te bucuri de ele. De ce? Pentru că din lumea asta nu putem lua nimic material dincolo. Aminteam cu câteva duminici în urmă, când a fost pilda despre tânărul bogat, că Mântuitorul i-a răspuns cu următoarele cuvinte atunci când el a zis „Ce să fac ca să fiu desăvârşit, să moştenesc viaţa veşnică?”: „Dacă vrei să fii desăvârşit, atunci mai ai un lucru de făcut. Mergi, vinde tot ce ai şi vei avea comoară în cer” (Matei 19, 21). Aş vrea să punctez acest lucru. Nu i-a spus: „Du-te şi scapă de ele şi vino la Mine”. I-a spus: „Du-te, vinde-le, dă-le săracilor şi vei avea comoară în cer”. Adică i-a arătat cum să le transfere. A face milostenie nu înseamnă că sărăceşti sau că pierzi. Nu! E afacerea cea mai bună! Fac aceste precizări pentru că mulţi înţeleg termenii actuali poate mai uşor decât limbajul Sfinţilor Părinţi, ca să înţeleagă ce înseamnă să faci milostenie. Nu înseamnă să sărăceşti. Înseamnă să te îmbogăţeşti. Înseamnă să transformi lucrurile materiale în lucruri nemateriale. De aici, din viaţa asta trecătoare în viaţa cea veşnică. Oare nu este lucrul cel mai frumos şi cel mai de dorit?

Mai avem la dispoziţie câteva minute în care am putea vorbi despre următorul verset, care este culmea iubirii desăvârşite, şi anume iubirea de vrăjmaşi. Despre ea am putea face o teză de licenţă sau de doctorat. Noi atunci ne vom lua examenul de licenţă sau de doctorat: când vom şti să împlinim această dorinţă a Mântuitorului.

Sigur. Aţi văzut că, în versetul pe care l-am pomenit, zice aşa: „dacă veţi face toate acestea câte v-am învăţat, veţi fi fiii Celui Prea Înalt, căci El este bun şi cu cei nemulţumitori şi răi” (Luca 6, 35). Iată, aşadar, că a împlini cuvântul

Mântuitorului ne face fiii lui Dumnezeu! Așa putem să ne împărtășim de harul pe care Dumnezeu îl revarsă asupra lumii: împlinind cuvântul Lui. Căci prin acest har împlinim în viața noastră exact ceea ce Dumnezeu a hotărât de la creație: asemănarea cu El prin har.

Adică înfierea.

Înfierea. Și zice mai departe: „Fiți milostivi precum Tatăl vostru milostiv este” (Luca 6, 36). Iarăși, când suntem milostivi și arătăm mila și milostivirea noastră față de ceilalți, cui ne asemănăm? Lui Dumnezeu. Iată cât de mare putere are milostivirea sau iubirea, pentru că, atunci când spunem „milostivire”, înțelegem toate formele de iubire și toate relațiile noastre cu cealaltă persoană. Milostivirea înseamnă dăruire. Iar dăruire ce înseamnă? Iubirea în sensul agapic. Dăruind celuilalt, ne milostivim. Și, cum Dumnezeu este iubire, așa și noi, prin milostivire, devenim asemenea lui Dumnezeu, adică iubitori. Sigur, cuvintele Evangheliei continuă câteva versete cu niște îndemnuri foarte interesante: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați! Nu osândiți și nu veți fi osândiți! Iertați și vi se va ierta! Dați și vi se va da!” (Luca 6, 37-38). Ce putem spune despre aceste cuvinte? Sunt simple. În ele se ascunde o lege pe care nimeni nu poate să o evite. Legea compensației. Ce dai, aceea primești. Ce semeni, aceea culegi. Dă și vei primi. Iartă și vei fi iertat. Nu osândi și nu vei fi osândit. Asta este legea compensației. Dacă avem în minte chiar și această simplă lege, vom avea grijă ca în viața noastră să nu facem rău nimănui, pentru că „rău faci, rău găsești”. Nu așa zice proverbul? Zice Mântuitorul mai departe: „Cu ce măsură veți măsura, cu aceea vi se va măsura” (Luca 6, 38). Vrem să ni se măsoare cu măsura cea mare? Să măsurăm și noi cu măsura cea mare. Vrem să ne bucurăm de dăruire? Să dăruim și noi. Din puținul pe care-l avem, să dăruim. Așa, viața noastră se va schimba. În felul acesta vom putea cunoaște și vom putea experimenta în viața noastră cuvântul Sfintei Evanghelii pe care l-am ascultat astăzi.

Desigur că am putea să continuăm cu Predica de pe Munte. Doream să vă pun câteva întrebări legate de textele respective asupra cărora s-au aplecat nu numai teologii, ci și alte mari personalități din domeniul matematicii, fizicii și

filosofiei. De exemplu, Pascal punea această întrebare: „Iubeşti ca să cunoşti? Sau cunoşti ca să iubeşti?”. Dumneavoastră ce spuneţi?

Ce spun eu?

„Iubeşti ca să cunoşti?” sau mai întâi vrei să-l cunoşti pe om şi apoi să-l iubeşti?

Eu cred că totul trebuie să înceapă de la iubire şi prin iubire cunoaştem lumea. Nu cred că putem ajunge la cunoaştere fără iubire. Atunci când te apropii de Dumnezeu, prin El cunoşti totul. Atunci când mintea ţi se curăţeşte, începi să înţelegi toate legile care guvernează acest Univers. Dar nu de la sine, ci prin faptul că recepţionezi harul lui Dumnezeu. Intri în comuniune cu El. Vrei să cunoşti lumea? Nu-i nevoie să faci nu ştiu câte facultăţi. Iubeşte-L pe Dumnezeu! Experimentează în viaţă iubirea şi vei cunoaşte toate legile Universului. Nu trebuie să faci fizică, fizică cuantică, matematică, astronomie şi mai ştiu eu ce. Nu! Iubeşte-L pe Dumnezeu, experimentează iubirea în viaţa ta, cu tot ce este în jurul tău şi vei cunoaşte întregul Univers. Cum zice Socrate: „Cunoaşte-te pe tine însuţi”. Astfel, vei cunoaşte întreaga lume. Dacă ne cunoaştem pe noi, vom cunoaşte întreaga lume. Ce înseamnă să te cunoşti pe tine însuţi? Să-ţi cunoşti sufletul şi pe Dumnezeu, care este în sufletul tău. Sfinţii Părinţi filocalici spun că Hristos stă ascuns în sufletul nostru de la botez. Dar Îl descoperim în măsura în care împlinim poruncile.

O altă întrebare ar fi: facem binele doar ca să trăim sau trăim ca să facem binele? Aceste două întrebări m-am gândit să vi le pun către sfârşit. Întrebările acestea sunt puse tot de Pascal şi prin ele ne adresăm şi celorlalţi care ne ascultă. Dacă faci bine numai ca să trăieşti, atunci nu vezi un scop aici, să-i spunem eshatologic al binelui, iar dacă trăieşti ca să faci binele, totul prinde contur, are un ţel şi asta înseamnă că vei fi viu şi aici, şi dincolo. Aşa trebuie să ne trăim viaţa: pentru a face bine. Viaţa este de la Dumnezeu.

Sigur. Viaţa este un dar de la Dumnezeu şi ceea ce avem de făcut este să căutăm să facem binele sub toate aspectele lui. Deci viaţa ne este dăruită de El. Este darul Lui. Ce putem face în această viaţă? Să ne depărtăm de Dumnezeu sau să ne apropiem de El. Consider că, dacă trăim şi ne-a dat Dumnezeu viaţă, atunci să căutăm să facem cât mai mult bine. Să ne apropiem de El.

Da. Și mila poate fi dusă la cotele cele mai înalte atunci când îi iubim pe așa-zișii noștri vrăjmași. De aceea, împlinirea acestei porunci – iubește-i pe vrăjmași – trebuie făcută și cu starea de compasiune, de consimțire, de conștiință, care înseamnă „împreună știință”, știința împreună cu Dumnezeu. Cea mai mare milă este iubirea de vrăjmași. Prin iubirea de vrăjmași nu vom rămâne niciodată singuri. Așa spune sfântul Vasile cel Mare.

Cred că nici n-am putea ajunge la iubirea de vrăjmaşi dacă nu L-am iubi cu adevărat pe Dumnezeu, pentru că ar deveni ceva formal. Ar deveni o iubire care provoacă suferinţă, pentru că nu te regăseşti în ea. În aparenţă, noi o numim „iubire”, încercăm să facem ceva formal, dar nu ne transformă cu nimic dacă nu-L iubim pe Dumnezeu. Deci mai întâi trebuie să-L iubim pe El, ca să avem puterea de a-i iubi pe vrăjmaşi.

Această iubire îți dă verticalitate, pentru că există iubire în cruce: iubirea pe verticală, adică spre Dumnezeu, și, ca o reflectare a iubirii lui Dumnezeu față de tine, se răsfrânge ca într-o oglindă și iubirea față de ceilalți, față de aproapele. Ne pare rău că acest subiect atât de complex l-am discutat doar într-o oră de emisiune. Trebuie să încheiem, deoarece timpul ne spune lucrul acesta. De aceea, prea cuvioase Părinte Protosinghel, vă mulţumim pentru faptul că, trecând prin Sibiu, iată, aţi poposit și în cadrul TV Sibiu. Aţi ales și am ales să fim împreună la această emisiune. Am integrat liturgic acest subiect, pentru că, iată, duminica viitoare se va citi și această pericopă evanghelică, în care se vorbește despre mila față de aproapele și față de vrăjmași, prin iubirea față de Dumnezeu. Un cuvânt scurt de încheiere v-aș mai solicita.

Le doresc tuturor să se apropie cât mai mult de cuvântul Sfintei Scripturi, ca să poată experimenta fiecare puterea iubirii care stă ascunsă în aceste cuvinte. Citiţi cât mai des cuvântul Scripturii! Ascultaţi-l cât mai des şi veţi cunoaşte care este puterea ce stă ascunsă în aceste cuvinte ale Mântuitorului, cuvântul lui Dumnezeu.

Dacă iubire nu e, nimic nu e.

Aşa este.

La revedere! Sănătate şi bucurii! O săptămână luminată! Doamne ajută! Vă mulţumim!

---

[39]. Emisiune realizată în data de 29 septembrie 2014.

[40]. Luca 6, 29.

[41]. Cf. I Cor 3, 12.

Sfânta Scriptură și semnătura lui Dumnezeu

Preot Mihai: Săptămâna[42] trecută am avut parte de un Târg de Carte Religioasă, la care mulţi dintre noi am participat, unii ca scriitori, alţii ca editori, alţii ca distribuitori, iar cei mai mulţi în calitate de cititori de carte, mai ales de carte religioasă. Printre cele mai frumoase, mai bogate şi mai inspirate cărţi este Sfânta Scriptură sau Biblia. În sensul acesta, avem astăzi în studio pe autorul unei cărţi deosebit de interesante, care a fost lansată cu acest prilej la Sibiu, şi anume Codul Bibliei. Semnătura lui Dumnezeu[43]. Invitatul de astăzi este autorul cărţii: Părintele Protosinghel Teodosie Paraschiv. Bine aţi revenit în emisiunea noastră!

Preot Teodosie: Bine v-am regăsit!

Prea Cuvioase Părinte, dumneavoastră, pe lângă preocupările pe care le-aţi avut pe parcursul vieții, la facultate, la cursurile de doctorat, preocupări intelectuale și administrative, iată că v-aţi retras într-o zonă foarte frumoasă, în muntele Ceahlău, unde, sigur că, pe lângă elementele de cult ale Sfintei Liturghii, cu cele șapte laude, cu rugăciune, cu post, cu asceză, aţi continuat și aprofundarea unor probleme duhovnicești de mare importanţă, scriind cărţi în sensul acesta. De data aceasta aţi venit cu o noutate pentru români, pentru cultura română, prezentându-ne Codul Bibliei, informaţii care se găseau deja în alte limbi, dar care apar pentru prima dată în limba română: semnătura lui Dumnezeu. Cred că aţi reușit ceva extraordinar. Teologia creştină nu poate fi fără Scriptură. Pentru început, să facem o mică introducere în ceea ce privește importanţa citirii Sfintei Scripturi în casă, așa cum spune și Sfântul Ioan Gură de Aur, că, dacă ai o Biblie, Cuvântul scris al lui Dumnezeu în casă, diavolii vor fugi de acolo. Imnul celei mai mari bătălii din Univers, însă, este Imnul Învierii. Imnul biruinţei morţii prin iubire, prin jertfă. Este același potop de lumină ca la începutul lumii. Aceste lucruri frumoase le întâlnești în Sfânta Scriptură.

A cunoaşte Sfânta Scriptură este un lucru deosebit şi necesar pentru fiecare dintre noi, creştinii. Prima dată am descoperit informaţii despre existenţa unui cod al Bibliei în 1986, pe când eram la Facultatea de Teologie, într-un articol publicat într-o revistă teologică. De atunci, m-a preocupat acest subiect şi mi-a rămas viu în minte. Sigur, aveau să treacă încă zece ani până când să găsesc primele două traduceri făcute din limba engleză în limba română pe acest subiect. Perspectiva din care au fost scrise cărţile respective este una laică. Cartea aceasta este scrisă din perspectivă ortodoxă şi este singura carte pe plan mondial realizată din această perspectivă creştin-ortodoxă.

Prin lucrarea de faţă, după cum aţi afirmat în introducere, v-aţi propus să aduceţi în atenţia cititorului „Codul Bibliei, ca dovadă incontestabilă, în aceste vremuri de îndoială, necredinţă şi scepticism, că Biblia este inspirată de Dumnezeu cuvânt cu cuvânt” [44]. Fiecare dintre noi ar trebui să ţină cont de lucrul acesta, şi noi, şi cei care ne ascultă. Pentru că, în lipsa acestei certitudini, apare îndoiala. Aţi precizat bine: într-o lume a scepticismului apare scepticismul. Sceptico înseamnă a cerceta, a avea o îndoială cu gândul smerit de a cerceta. Aşa cum a fost şi Sfântul Apostol Toma, care a pornit cu scepticism, dar a cercetat locul unde Mântuitorul a fost împuns cu suliţa şi urmele cuielor. Prin aceasta a ajuns să-L mărturisească până la sfârşit pe Mântuitorul Iisus Hristos ca „Domnul meu şi Dumnezeul meu” (Ioan 20, 28). Cum consideraţi dumneavoastră că s-a format codul Bibliei şi de ce? De ce se mai îndoiesc unele persoane de autenticitatea şi de faptul că Sfânta Scriptură este semnătura lui Dumnezeu? Nu este oare degetul lui Dumnezeu, aşa cum a fost şi pe Muntele Sinai, când Moise a primit Tablele Legii?

În primul rând, aş vrea să precizez faptul că scopul acestei cărţi este acela de a aduce un argument ştiinţific cu privire la inspiraţia şi autoritatea Sfintei Scripturi. De data aceasta, avem de-a face cu un argument matematic, ştiinţific, o dovadă matematică a faptului că Sfânta Scriptură este inspirată de Dumnezeu, este autentică. Şi această inspiraţie este în cuvânt, nu numai în idee sau din loc în loc. Este un lucru extraordinar, pe care prin alte metode nu-l putem demonstra. Ştim foarte bine că s-au ridicat multe critici împotriva Sfintei Scripturi. Până

acum, a fost greu, chiar folosind metodele de lingvistică, etimologie şi altele asemănătoare; a fost foarte greu să se demonstreze, din punct de vedere ştiinţific, că textul pe care-l avem astăzi în Sfânta Scriptură este unul integral şi inspirat în cuvânt. Criticii au contestat întotdeauna faptul că Biblia a fost inspirată de Dumnezeu. Ei consideră că este o creaţie a omului. Şi sigur că, pentru noi, creştinii, care mărturisim din toată inima şi cu toată credinţa că Biblia este inspirată, acum avem un argument ştiinţific, matematic, prin care le putem arăta celor care se îndoiesc fie că sunt creştini, fie că sunt liber-cugetători, că Biblia, această carte minunată şi unică în felul ei, în întreaga literatură a umanităţii, este inspirată de Dumnezeu şi este creată, inspirată de o inteligenţă supraumană. Codul în sine – şi o să vorbim ce înţelegem prin cod – dovedeşte că inteligenţa umană, chiar dacă ar fi avut la îndemână toate computerele care există astăzi în lume, n-ar fi putut crea textul Sfintei Scripturi. Acest lucru este uimitor şi minunat. Sigur, pentru cei interesaţi, le recomand să achiziţioneze cartea şi s-o citească şi vor găsi multe argumente şi multe lucruri frumoase care, cred eu, le vor folosi şi îi vor zidi sufleteşte.

Mai sunt câteva lucruri pe care trebuie să le precizăm încă de la început. Dumneavoastră aţi arătat, într-o formă anume, scopul acestei cărţi şi de unde a pornit acest interes. Aţi putea să ne vorbiţi şi despre procesul care a dus la descoperirea şi descifrarea codului Sfintei Scripturi? Personalităţi ale ştiinţei, matematicieni, statisticieni, cercetători ai Sfintei Scripturi s-au unit, prin uimirea care i-a cuprins în urma cercetărilor făcute. Astăzi, Biblia este adesea contestată, uneori necruţător, de unele instituţii de învăţământ şi chiar de mass-media. Însă ar trebui să vedem că aceste atacuri şi provocări au şi efecte pozitive. Ele ne dau necesitatea de a apăra Cuvântul lui Dumnezeu. Cu siguranţă aţi sesizat şi dumneavoastră, cei care aţi studiat Sfânta Scriptură sau istoria predării Sfintei Scripturi, că aceste atacuri la adresa ai au apărut încă de pe la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX. De unde a luat naştere metoda istorico-critică de abordare a Sfintei Scripturi? Aş dori să ne spuneţi câte ceva şi despre cele întâmplate încă de pe vremea Sfântului Proroc Ieremia şi a lui Maximilian. Nu numai că au atacat-o, să zicem, verbal, dar au trecut chiar şi la arderea sulurilor Legii sau a fasciculelor Sfintei Scripturi. Pentru că, în multe momente ale istoriei, ele nu au fost adunate sub forma în care le avem acum: Vechiul şi Noul Testament. Presupun că şi robia de pe vremea regelui Ioiachim, în Vechiul Testament, cât şi trezirea ce a avut loc după aceea sunt efecte ale celor întâmplate: ale necinstirii (robirea) şi ale cinstirii

Cuvântului lui Dumnezeu (eliberarea din robie).

Ați ridicat multe problematici și voi răspunde la fiecare în parte. Sigur că în decursul istoriei au existat multe situații în care s-a încercat distrugerea Sfintei Scripturi integral. Așa cum ați amintit, pe vremea regelui Iehonia, s-a încercat distrugerea cărții Profetului Ieremia, care, pur și simplu, primind sulurile din partea profetului, le-a ars. Dumnezeu i-a poruncit profetului Ieremia să refacă sulurile exact cu aceleași cuvinte. Așadar, din această informație pe care o găsim în Sfânta Scriptură, înțelegem că Dumnezeu l-a inspirat pe profet ca, atunci când reface sulul, să-l refacă nu doar în rezumat și cu alte cuvinte, ci cu aceleași cuvinte pe care Dumnezeu i le-a dictat când a scris prima dată sulul. E o informație foarte importantă! De asemenea, s-a încercat distrugerea Legii și pe vremea lui Antioh Epifanes, cu un secol înainte de venirea Mântuitorului, care a poruncit ca toate sulurile să fie distruse și le-a interzis evreilor să mai citească Legea. Și pe vremea persecuțiilor romane s-a încercat de nenumărate ori distrugerea tuturor cărților sfinte, creștinii fiind nevoiți să le ascundă, să le protejeze, iar în cazul în care erau distruse, să le refacă după copiile care rămâneau. Acesta este poate și un motiv pentru care nu avem manuscrise mai vechi de secolul IV, dar manuscrise din acest secol avem destule în limba greacă. Codul Bibliei a fost studiat, așa cum ați amintit și dumneavoastră, de cei mai mari matematicieni din lume, de renume mondial. El nu a fost studiat atât de mult de teologi sau de biblişti cât a fost studiat de matematicieni din punct de vedere statistic și matematic, intenția lor fiind aceea de a descoperi sau de a demonstra dacă acest cod există cu adevărat sau nu.

Există cumva informații despre existența Codului Biblic?

Informații au fost dintotdeauna: evreii au avut credința că, în Tora, în cărțile scrise de Moise, există informații pe care Dumnezeu le-a ascuns și le-a transmis. De fapt, credința aceasta veche este că întreaga tradiție orală este codificată în Biblie într-un mod ascuns. De ce acest lucru? Pentru că Dumnezeu a vrut ca, în timp, la un anumit moment dat, această informație să poată fi citită, descifrată. Tocmai pentru a înlătura scepticismul care a pătruns în decursul timpului în

mijlocul oamenilor. În urmă cu vreo douăzeci și ceva de ani s-a pus problema dacă tehnica de calcul poate fi folosită pentru cercetarea textului biblic și descoperirea acestor coduri care ar fi ascunse în Sfânta Scriptură. Nu sunt niște coduri inventate, ci sunt foarte simple ca procedură. Sunt ca un rebus: putem citi cuvintele pe orizontală și pe verticală. În momentul în care textul Sfintei Scripturi este așezat pe rânduri și coloane, într-o matrice de anumite dimensiuni, pot fi scoase în evidență o serie de cuvinte pe care le putem citi pe verticală sau în diagonală. Aceste cuvinte citite pe verticală sau pe diagonală reprezintă codul. Nu este ceva foarte greu de înțeles sau ceva ocult, pentru că nu are nici o legătură cu ocultismul. E vorba pur și simplu despre a citi textul biblic într-o anumită manieră. Așa cum am spus mai înainte, dacă așezăm textul într-o matrice, într-un tabel, îl putem citi cursiv, așa cum facem acum, pe orizontală, dar, în același timp, observăm că pe verticală sau pe diagonală se formează cuvinte inteligibile, care au legătură între ele și, de cele mai multe ori, cu informația din textul în clar.

Nu cumva aceste coduri au apărut întâmplător?

Sigur, matematicienii și-au pus problema dacă nu cumva aceste coduri apar întâmplător, pentru că se pot forma anumite cuvinte pur și simplu din întâmplare. Din punct de vedere statistic, acest lucru este posibil. Făcând cercetarea matematică și statistică, aceștia au ajuns la concluzia că există nenumărate coduri, mii și mii, care nu pot fi explicate statistic, adică apariția lor nu poate fi considerată o apariție întâmplătoare, ci trebuie să fi fost cineva care a așezat intenționat aceste cuvinte în textul Sfintei Scripturi. Tora are 304 805 de litere, nici mai mult, nici mai puțin. Dacă din aceste peste 300 000 de litere s-ar scoate 77 de litere, care ar fi răspândite pe întregul cuprins al Torei, codul ar dispărea total. Asta ce înseamnă? Că, dacă în decursul timpului textul ar fi fost modificat, adăugându-se sau scoțându-se, omițându-se o literă sau mai multe, codul ar fi dispărut.

De ce ați adăugat la titlu „Semnătura Lui Dumnezeu”?

Am numit cartea Semnătura lui Dumnezeu pentru că Dumnezeu a rânduit o manieră deosebită prin care să semneze textul Sfintei Scripturi, în aşa fel încât, dacă s-ar scoate ceva din Scriptură sau s-ar adăuga ceva, această semnătură să nu mai fie validată. Semnătura aceasta seamănă foarte mult cu cea electronică, despre care cred că foarte multă lume a auzit, chiar dacă nu o foloseşte. Cu ajutorul semnăturii electronice se semnează documentele digitale. Rolul acesteia este de a dovedi cine este semnatarul şi dacă textul este autentic şi integral, dacă nu cumva s-a modificat între timp, de când a fost semnat. În aceeaşi manieră, codul pe care noi îl numim „codul Bibliei", pentru că îl găsim numai în Biblie – în alte texte nu se găseşte –, ne ajută să înţelegem cine este autorul şi dacă textul acesta este sau nu autentic, dacă şi-a păstrat cu adevărat autenticitatea şi integritatea aşa cum a fost acum 3 500 de ani, când Tora i-a fost dictată lui Moise. Un alt lucru foarte important. Foarte puţină lume s-ar întreba: „Cum poate un text care a fost copiat de mii şi mii de ori în decursul a 3 000 de ani să fie identic?". Răspunsuri sunt. De pildă, puţină lume ştie cum se copiază Tora, textul biblic. De când i-a fost dat lui Moise şi până astăzi, există reguli stricte prin care se copiază textul Torei, peste 20. Tora este scrisă literă cu literă. Se păstrează nu numai litera, ci şi forma şi mărimea ei. De asemenea, este bine să amintim că aceste copii care se folosesc în cult de către evrei până în ziua de astăzi sunt scrise numai pe pergament. Nu sunt scrise pe hârtie şi nu sunt tipărite. În cult, evreii nu folosesc decât manuscrise pe pergament şi scrise de mână. Iar dacă în aceste manuscrise, în timpul copierii, se strecoară vreo greşeală, ea trebuie corectată cu multă grijă. Dacă nu se poate corecta, acea pagină se înlocuieşte. Nu se admite nici un fel de literă schimbată.

Mântuitorul pomeneşte de această neclintire, stabilitate a literei Legii, când zice: „O iotă sau o cirtă din lege nu va trece până nu se vor face toate" (Matei 5, 18). Sau: „Mai lesne este să treacă cerul şi pământul, decât să cadă din Lege un corn de literă" (Luca 16, 17). Deducem că existau reguli stricte în transcrierea Torei, ce trebuiau respectate.

Respectându-se aceste reguli stricte, s-a putut ca, vreme de 3 500 de ani, Tora să se păstreze fără nici o literă schimbată. Pare incredibil, dar Dumnezeu, care a creat cerul şi pământul, cred că este capabil să-i inspire şi să-i ajute pe oameni ca, de fiecare dată când copiază textul Său, să facă în aşa manieră încât să se

păstreze autentic. Este credința mea și trebuie să fie credința fiecăruia dintre noi, pentru că, dacă avem credința că Dumnezeu a creat întregul Univers, l-a creat pe om și întreaga lume pentru om, de ce ar fi dat un text, ar fi dat o Lege pe care să n-o protejeze în decursul timpului? Mi se pare normal ca, de vreme ce Dumnezeu a dat un text, să-l protejeze prin inspirație până la sfârșitul veacurilor. Noi suntem teologi, preoți, creștini, Îl mărturisim pe Dumnezeu, nu avem nici un dubiu că El poate să facă acest lucru. Nu privim Biblia doar din punct de vedere critic, ca niște necreștini, ca niște necredincioși. Nu putem să ne dedublăm. Trebuie să fim sinceri cu noi și să mărturisim adevărul că, dacă Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, atunci cu adevărat s-a păstrat integral de când a fost dată de Dumnezeu până astăzi. Nu trebuie să ne îndoim. Dar codul Bibliei, așa cum a fost el numit de cercetători, vine să ne aducă un argument științific, matematic, de data aceasta, că Biblia este cu adevărat neschimbată de când a fost dată până astăzi. Argumentul acesta nu este atât pentru noi, credincioșii, care n-avem nevoie de acesta, ci este mai mult pentru cei care se îndoiesc, fie că sunt credincioși, fie că sunt necredincioși, sceptici. Sunt mulți printre noi care se îndoiesc. De ce? După atâta luptă împotriva Sfintei Scripturi, așa cum ați amintit și sfinția voastră, de peste 200 de ani, de când se duce un atac puternic împotriva Bibliei și a textelor sfinte și împotriva întregii învățături creștine, sigur că s-a ajuns ca mulți, chiar și creștini, să aibă anumite îndoieli. Ei cred în Biblie, dar în același timp se și îndoiesc de faptul că ar fi identic textul cu cel de acum 3 500 de ani. Eu, credincios care-L mărturisesc pe Dumnezeu, nu mă îndoiesc de faptul că textul este autentic. Cu atât mai mult cu cât l-am studiat și din punct de vedere matematic și științific și am un argument pe care-l pot citi și descifra atât de ușor, care-mi spune că Biblia cu adevărat este neschimbată. Este un lucru extraordinar!

Prin cele expuse se autentifică faptul că, în trecerea cărților pe suluri noi, scrierile s-au păstrat literă cu literă. În primul rând, verificarea se făcea de mai multe ori, iar în al doilea rând, ea se făcea și pe sărite. De exemplu, să luăm una dintre metodele de verificare: se număra litera ghimel, care, în transcrierea făcută pe noul sul, trebuia să se încadreze exact în numărul 1 511. Dacă litera aceasta nu apărea de 1 511 ori, copia manuscrisului nu era admisă.

Sigur, acestea fac parte din regulile de control. De pildă, se numărau toate

literele din Tora şi trebuia întotdeauna să iasă la număr. Se numărau literele din Facerea, din Ieşirea şi din celelalte cărţi, iar ele trebuiau să iasă la număr. Şi nu numai atât; se număra fiecare literă în parte, de câte ori apărea în text, şi trebuia să corespundă cu opisul pe care îl aveau copistul şi cei care verificau textul. Se făceau 3-4 verificări pentru fiecare copie. Abia după ce se făceau aceste verificări de către mai mulţi rabini, mai mulţi învăţaţi evrei, textul era considerat valid şi putea fi folosit în cult. Acest lucru se face astăzi cu ajutorul calculatorului, când este vorba despre fişiere electronice. Aş face o mică paranteză. Astăzi, folosim cu toţii internetul şi ne minunăm cum putem transmite fişiere video, audio, de text la distanţă în această formă digitală şi ele ajung la destinaţie fără nici un fel de modificare. Calculatorul şi sistemul acesta de transmisie are mai multe metode de verificare asemănătoare cu cele pe care le foloseau evreii în verificarea textului scripturistic. S-a schimbat doar această utilizare. Acum, folosim aceste metode de verificare pentru textele digitale aşa cum le folosesc evreii pentru copierea corectă a textului biblic.

În ceea ce priveşte inspiraţia, aţi spus că Dumnezeu i-a inspirat cuvânt cu cuvânt. Mi-a plăcut afirmaţia Patriarhului Athenagora, care spune că autorul este doar un fluier în mâna fluierașului. De asemenea, spun Sfinţii Părinţi – chiar şi Filon din Alexandria – că, şi atunci când s-au făcut traducerile Sfintei Scripturi în mai multe limbi, a existat aceeaşi inspiraţie a Duhului Sfânt. Observaţi câtă atenţie şi câtă grijă era atunci când se făceau aceste traduceri. De exemplu, ne aducem aminte de Ptolemeu[45], care a angajat 72 de traducători. Aşa a apărut Septuaginta, textul ebraic tradus în limba greacă. Lucrurile acestea ne dau nu numai impresia, ci şi clarviziunea că textele sunt autentice, aşa cum le-a inspirat Dumnezeu. Mai avem câteva lucruri de spus şi, după aceea, în mod mai amănunţit, vom trece la ceea ce aţi spus dumneavoastră în carte, şi anume că, prin secolul XX, şi anume, în ’47, dacă nu mă înşel, s-au descoperit acele texte la Qumran. Cum a fost posibil lucrul acesta? Există o povestire foarte frumoasă a profesorului nostru de Vechiul Testament, părintele prof. dr. Dumitru Abrudan, în care ni se spun următoarele: un cioban şi-a pierdut la un moment dat câteva oi şi, fără să-şi dea seama ce se întâmplă cu ele, căutându-le, le-a găsit căzute într-o peşteră. În peştera respectivă era un depozit de vase de lut cu capac, în care se aflau diferite suluri ale Vechiului Testament. Şi aşa, pe parcurs, s-au descoperit toate acele peşteri cu vase care conţineau textele din Vechiul Testament. Astfel, prin comparaţia cu cele actuale, s-a adeverit că cele de atunci sunt identice cu cele de acum.

Într-adevăr, primele descoperiri făcute la Qumran au început în 1947, când s-au descoperit primele manuscrise. Aceste descoperiri au continuat și în anii următori, până în 1956. S-au descoperit câteva mii de fragmente ale textelor din Vechiul Testament și alte texte istorice. Când cercetătorii au comparat cartea Isaia, care s-a găsit integral la Qumran, cu textul pe care îl avem astăzi, s-a constatat că erau identice. Asta înseamnă că, vreme de cel puțin 1 000 de ani, textul a rămas la fel, fără modificări. Pentru că cele mai vechi manuscrise pe care le avem, ale Vechiului Testament, în limba ebraică sunt cam din secolul al X-lea. Diferența de timp de la documentele de la Qumran, care sunt din secolul II î.Hr și până în secolul al X-lea d.Hr, este cam de 1 000-1 200 de ani. Cercetătorii au constatat că aceste documente au textul identic, și cel din manuscrisele de la Qumran, și textul pe care îl avem astăzi, folosit în Bibliile pe care le avem tipărite. Acest lucru nu s-ar fi putut întâmpla dacă Dumnezeu n-ar fi avut grijă ca fiecare copist să traducă, să copieze cu multă atenție textul Sfintei Scripturi.

Pentru autenticitatea textului, cea mai bună metodă este cea a codului Sfintei Scripturi și nu avem suficient timp pentru a descrie tot ceea ce ați tratat dumneavoastră în aceste capitole din cadrul cărții. Iată, avem cel puțin șapte capitole, fiecare cu subcapitolele sale. În capitolul 6, găsim lămuriri despre codurile Yeshua, în care prezentați analiza codurilor, bazându-vă mai ales pe cartea Isaia, în care se vorbește, prin codul Bibliei, despre cruce, sărbătoarea Paștelui, timpul și locul răstignirii și cuvintele „Să fie răstignit!” (Matei 27, 22). Să mergem mai la adânc, deși nu am vocație de mistic.

În carte se găsesc multe exemple cu aceste coduri pe care cercetătorii le-au descoperit. Sunt foarte multe cele care au fost descoperite și în cartea Facerea, și în celelalte cărți din Tora și în cărțile Profeților. Dacă în spiritualitatea și tradiția ebraică se consideră că doar textul Torei a fost transmis de către Dumnezeu lui Moise literă cu literă, cercetătorii creștini au constatat că aceste coduri se regăsesc și în cărțile profetice. Acesta este un argument în plus că și scrierile profeților sunt inspirate de Dumnezeu în aceeași manieră, cuvânt cu cuvânt. Cele mai interesante coduri s-au descoperit în cartea profetului Isaia, mai ales în capitolul 53. Acolo s-a găsit un grup compact de coduri în capitolele 52-53, unde

se vorbește despre pătimirile lui Mesia. Gândiți-vă că această profeție a fost scrisă cu câteva sute de ani înainte de venirea Mântuitorului. Cercetătorii, studiind codul pe aceste 20 de versete, au descoperit în mod compact, prima dată, 40 de coduri. Cercetătorul Edwin Sherman a dorit să verifice personal dacă aceste coduri sunt sau nu reale. La început era sceptic. Fiind matematician, a avut curiozitatea de a studia dacă declarațiile care se fac privind codurile biblice sunt sau nu adevărate și reale. A făcut cercetarea și a verificat cele 40 de coduri inițiale și, împreună cu echipa sa, a reușit să descopere peste 1 600 de coduri, unele extinse până la câteva zeci de litere. Gândiți-vă că un asemenea cod care are înțeles nu poate să apară din întâmplare. Putem presupune că un cuvânt de câteva litere, până la 5-6, poate să apară și din întâmplare. Dar când avem de-a face cu coduri lungi de zeci de litere este evident că așa ceva nu poate să apară din întâmplare. În carte sunt prezentate și datele statistice din punct de vedere matematic pentru cei interesați. Printre aceste 40 de coduri inițiale, descoperite în Isaia 53, cercetătorii au descoperit numele tuturor Apostolilor, mai puțin al lui Iuda Iscarioteanul. Am făcut și eu cercetarea și am verificat aceste coduri. Le-am luat pe fiecare în parte și le-am găsit în text și pot aduce o mărturie în plus că aceste coduri există. Nu spun acum ce au descoperit alții, ci pot da mărturie pentru ceea ce am descoperit și am verificat în textul biblic, în ebraică. Apoi, se găsesc numele persoanelor care au participat la răstignire. Se regăsesc numele celor doi arhierei, Anna și Caiafa, informații simbolice, precum Iona și apa, pâinea și vinul, care simbolizează Trupul și Sângele Mântuitorului. Găsim, de asemenea, informații despre locul unde a fost răstignit Mântuitorul, muntele Moria, inclusiv luna în care a fost răstignit, luna Aviv. De asemenea, este foarte interesant că în acest capitol din Isaia 53 găsim codificat următorul text: Yeshua shmi, care în ebraică înseamnă „Iisus este numele Meu”. În text se vorbește despre Mesia, iar în cod ni se arată numele lui Mesia, care este Yeshua (Iisus).

Părinte, am să citesc câteva rânduri, scoțând în evidență câtă precizie există în ceea ce se spune despre Iisus Nazarineanul: „În Isaia 53, 6, începând cu a treia literă din al unsprezecelea cuvânt și continuând cu fiecare a 47-a literă de la dreapta la stânga, găsim cuvântul Nazarinean lângă numele Yeshua, în aceeași profeție mesianică. Șansele ca acest cuvânt să se fi format din întâmplare sunt mai mici de 1 la 1 000 000. […] În Evanghelia după Matei citim: «Și venind (Iisus), a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin proroci, că Nazarinean se va chema” (Matei 2, 23). Deci versetul din Matei 2, 23 se poate identifica cu Isaia 53, 6, dar bineînțeles că trecând prin acest cod,

tot biblic, în care se descoperă că Yeshua, Iisus, este de fapt același cu cel ce se cheamă Nazarinean.

Un alt lucru deosebit și uimitor îl găsim codificat în Isaia 53, pe lungimea a 3-4 versete, trei cuvinte: Iisus, Mesia și propoziția „Să fie răstignit”. Este uimitor să găsești codificat în Isaia 53 aceste cuvinte. Nu poate fi întâmplător acest lucru! Nicăieri în altă parte sau în alte locuri din Sfânta Scriptură nu am găsit numele tuturor apostolilor și ale persoanelor care au participat la evenimentul răstignirii atât de compact. Așadar faptul că avem de-a face cu un grup compact de coduri, din punct de vedere statistic, este un argument că aceste cuvinte codificate nu sunt o apariție întâmplătoare, ci sunt puse acolo intenționat de Dumnezeu, autorul textului biblic. Pentru noi, autorul textului biblic nu este nici extraterestru, nici o altă inteligență, ci Dumnezeu. Omul nu ar fi putut crea un cod atât de perfect, adică un text care, în profunzime, să aibă atât de multe cuvinte codificate. Gândiți-vă la un rebus imens, de câteva sute de mii de cuvinte, cu un text care este inteligibil pe orizontală, așa cum îl citim noi, iar pe verticală găsim grupate o mulțime de cuvinte. Nu le găsim într-un singur loc, ci le găsim răspândite pe cuprinsul întregii Scripturi. Așa ceva, o minte omenească, o inteligență omenească, chiar dacă ar folosi calculatorul, nu poate crea. Pentru că nu poți crea un text inteligibil care să aibă atât de multe coduri câte are Scriptura. Se va întreba poate cineva: de unde sunt scoase aceste lucruri? Tehnica aceasta de citire a cuvintelor ascunse este foarte veche și se folosește și astăzi, mai ales în criptografie. Metoda se numește steganografie și se definește în felul următor: ascunderea unui text inteligibil într-un alt text. Gândiți-vă că întreaga Biblie este un text în care sunt ascunse, în această manieră steganografică, o multitudine de cuvinte și coduri, pe care doar în parte cercetătorii au reușit să le descopere. Pentru că și această tehnică este limitată de inteligența noastră. Nu știm cum să descifrăm toată informația pe care Dumnezeu a dat-o acolo. Poate că, peste o vreme, când scepticismul și necredința vor crește și mai mult, Dumnezeu va îngădui ca, prin tehnologia aceasta care se dezvoltă tot mai mult și îl îndepărtează pe om de Dumnezeu, aceeași tehnologie să ajute la întărirea credinței și risipirea scepticismului care pătrunde tot mai mult în rândul omenirii, chiar în rândul credincioșilor. Pentru că lupta aceasta cu necredința, cu scepticismul, cu tot răul din lume este din ce în ce mai mare. Vom avea nevoie de harul lui Dumnezeu și de argumente tot mai puternice ca să ne putem păstra credința, când vedem în jurul nostru atât de multe lucruri smintitoare.

Tema nu-i deloc uşoară. Este foarte interesantă. Vă provoc să mai aduceţi câteva precizări.

Aş vrea să mai fac o precizare importantă. Să nu luăm din uşor această temă, că există sau nu există, că ne interesează sau nu. Cred că ar fi bine pentru fiecare creştin să studieze această temă, pentru că astăzi se pune din ce în ce mai mult problema, după cum ştim, că trebuie să respectăm fel de fel de legi, regulamente şi reglementări. Ni se cere să ne abatem tot mai mult de la legea lui Dumnezeu. Şi se argumentează că Biblia, dacă nu mai este chiar aşa cum a dat-o Dumnezeu, înseamnă că mai putem schimba câte ceva din ea. Nu! Biblia este integră, aşa cum a dat-o Dumnezeu, şi tot ce scrie în Sfânta Scriptură este lege pentru noi. Nu putem negocia cu nimeni cuvântul Sfintei Scripturi. Suntem ori cu Dumnezeu, ori cu oamenii. Ne amintim de cuvântul pe care Sfântul Apostol Petru l-a spus arhiereilor şi bătrânilor poporului după ce, împreună cu Sfântul Apostol Ioan Evanghelistul, au fost închişi şi bătuţi, când li s-a poruncit să nu mai propovăduiască în numele lui Iisus. Ce a spus Petru? „Nu putem să ascultăm de oameni mai mult decât de Dumnezeu” (Fapte 4, 19). Acelaşi lucru îl spun şi eu. Acelaşi lucru ar trebui să-l spună toţi creştinii. Pentru că avem argumentul cel mai puternic că acest cuvânt pe care îl avem în Sfânta Scriptură este viu şi este cuvântul lui Dumnezeu, care nu se negociază. Avem mărturia sfinţilor şi de multe ori am vrea să-i urmăm, dar nu ştim cum. Trebuie să-i urmăm aşa cum au făcut ei. Să păstrăm credinţa, să păstrăm Sfânta Scriptură. Şi, cum creştinii mureau ca să păzească Sfânta Scriptură ca să nu fie distrusă, aşa să fim şi noi astăzi, gata să păstrăm credinţa că este autentică. Dacă ne-am îndoit de acest lucru înseamnă că ne-am îndoit în credinţă, ne-am îndoit în credinţa în Dumnezeu şi ne-am îndoit că este Cel care are grijă de lumea aceasta. Nu putem să credem că Dumnezeu a făcut cerul şi pământul, iar pe de altă parte să credem că Biblia a fost lăsată la voia întâmplării, că Dumnezeu a dat-o acum 3 000 de ani şi apoi nu l-a mai interesat nimic.

Că ar fi o carte de ficţiune, o carte oarecare!

Dacă noi studiem, ca teologi, toate traducerile, observăm că primele traduceri care s-au făcut în toate limbile moderne sunt cele mai fidele, cele mai apropiate de textul original. Sigur că, în decursul timpului, au apărut fel de fel de îndreptări gramaticale şi de vocabular, însă primele traduceri cred că sunt cele mai fidele şi cele mai apropiate de textul original.

Timpul ne arată că ne apropiem de sfârşitul acestei emisiuni şi propun să accentuăm, ca o concluzie finală, faptul că Sfânta Scriptură se demonstrează prin ea însăşi că este mâna lui Dumnezeu. Aşa afirmă Sfântul Pavel: „Toată Scriptura este însufleţită de Dumnezeu spre folos şi spre învăţătură” (II Timotei 3, 16). Am văzut scrierea celor Zece Porunci, apoi ceea ce s-a întâmplat în vremea proorocului Ieremia, când, cuvânt cu cuvânt, a rescris profeţia şi apoi, chiar în cadrul traducerilor, s-a ţinut cont de textul original. De asemenea, am văzut că traducătorul Sfintei Scripturi a fost inspirat. Origen[46] spune atât de frumos că omul se împărtăşeşte, prin Sfintele Taine, prin Trupul şi Sângele Domnului, cu Dumnezeu. Se împărtăşeşte cu El şi prin citirea Sfintei Scripturi, pentru că acolo este cuvântul lui Dumnezeu inspirat. Dumnezeu stă ascuns în litera Sfintei Scripturi. Prin cuvânt inspirat te împărtăşeşti cu Dumnezeu. De aceea le recomandăm oamenilor ca măcar un capitol din Vechiul Testament şi un capitol din Noul Testament să citească pe zi. Sfântul Ioan Gură de Aur citea cel puţin câte o carte pe zi din Vechiul şi una din Noul Testament. Prea Cuvioase Părinte, ne bucurăm că am reuşit să stârnim curiozitatea pentru această carte. Ea a fost lansată la Târgul Naţional de Carte şi Revistă Religioasă, în Sibiu, între 6 şi 9 noiembrie. De asemenea, poate fi găsită în cadrul pangarului de la biserica noastră cu hramul Tuturor Sfinţilor, unde, după o revenire din pelerinajul făcut la Sfântul Munte Athos, am adus şi o icoană făcătoare de minuni, ca dar din partea Sfântului Munte pentru biserica noastră, adică Sfânta Icoană Pantanassa, vindecătoare de orice boală, chiar şi de cancer. Sigur, acest lucru se întâmplă şi prin rugăciunea pe care o facem necontenit, după spusele Stareţului de la Essex: „Rugăciunea învinge orice boală”. Vă mulţumim şi ne pare rău cu nu putem continua, dar sperăm că într-o altă emisiune vom putea vorbi şi mai detaliat despre aceste subiecte atât de frumoase şi vaste: Sfânta Scriptură şi Codul Bibliei. Telespectatorilor le dorim o mai adâncă şi duhovnicească înţelegere a lucrurilor, cum se spune în cadrul Sfintei Liturghii, la a doua rugăciune de la „cei chemaţi”: „Şi ne dăruieşte nouă şi celor de faţă spor în viaţă şi în credinţă şi înţelegere duhovnicească a lucrurilor”. Vă mulţumim, Prea Cuvioase Părinte Teodosie, şi vă mai aşteptăm la noi, în cadrul

TV Sibiu, precum și în bisericuța noastră.

Vă mulţumesc și eu. Cu multă plăcere.

---

[42]. Emisiune realizată în data de 11 noiembrie 2014.

[43]. Protosinghel Teodosie Paraschiv, Codul Bibliei. Semnătura lui Dumnezeu, Editura Adenium, Iași, 2014.

[44]. Ibidem, p. 5.

[45]. Ptolemeu al II-lea Philadelphus (309 î.Hr – 246 î.Hr.) a fost regele Egiptului între anii 283 î.Hr. și 246 î.Hr.

[46]. Origen (cca. 185 – cca. 254) a fost un scriitor bisericesc.

Să învățăm cum să trăim, cum să murim și cum să înviem

Preot Mihai: „Hristos a înviat!”, vă spune părintele Mihai Petian, din studioul TV Sibiu, pentru o nouă emisiune Credinţă şi Viaţă[47]. Invitatul nostru este părintele Teodosie de la Mănăstirea Durău, din muntele Ceahlău. Bine ați revenit în emisiune la TV Sibiu!

Preot Teodosie: Bine v-am găsit! Adevărat a înviat!

În Vinerea Mare, cei ce au pus pecete pe un mormânt doreau să facă din el un muzeu ca să-L aibă acolo pe Iisus pe Care L-au ucis pe Cruce. Hristos însă nu poate fi închis, nici măcar în mormânt. Hristos a înviat. Ne bucurăm că trăim sub cupola Învierii, o perioadă de beneficiu, de împlinire, mai ales de lumină și de binecuvântare, fiindcă Mântuitorul, înainte de Înălțare, ne-a binecuvântat. I-a binecuvântat pe ucenici, pe Apostoli și pe cei ce erau împreună cu dânșii și prin ei ne binecuvântează și pe noi, mereu, din slava cerului, dar totodată este cu noi, fiind prezent prin lucrarea Duhului Sfânt coborât la zece zile de la Înălțare.

Așadar să facem o rememorare a Duminicilor atât de frumoase de după sfintele Paști. Prima a fost Duminica Învierii. Lumea de azi trăiește două aspecte: războiul, adică frica de moarte, și învierea. Să începem mărturisirea cu Duminica Tomii.

Sigur, observăm în fiecare pericopă evanghelică citită o anumită progresie în viața noastră duhovnicească și în învățătura pe care Biserica și Sfinții Părinți au rânduit să fie transmisă credincioșilor.

În prima Duminică după Înviere, numită Duminica Tomii, avem pericopa în care

ni se relatează despre întâlnirea Sfântului Apostol Toma cu Mântuitorul. Tema este credința. Mântuitorul îi spune lui Toma: „Pentru că M-ai văzut, ai crezut”. Fericit eşti pentru că M-ai văzut şi ai crezut, dar mai „fericiţi sunt cei care nu M-au văzut şi au crezut” (Ioan 20, 28). De aceea, mesajul pe care Mântuitorul ni-l transmite nouă, tuturor, este acela că fericiţi suntem noi care nu L-am văzut şi credem în Învierea Lui, credem în cuvintele Sfinţilor Apostoli, credem în învățătura lor și ne bucurăm de harul care se revarsă în Biserică asupra noastră a tuturor – harul Învierii.

Apoi Duminica ce a urmat a fost Duminica închinată Mironosițelor – femeilor care L-au urmat permanent pe Mântuitorul și L-au slujit, iar atunci când a fost așezat în mormânt nu L-au uitat. Chiar dacă ucenicii au fugit de frica iudeilor, femeile mironosițe, cu mult curaj, au venit dis-de-dimineață la mormânt pentru a unge cu mir trupul Domnului Iisus; și se întrebau între ele: „oare cine ne va răsturna nouă piatra de la ușa mormântului?” (Marcu 16, 3). Și a venit îngerul, a răsturnat piatra și le-a transmis mesajul după cum știm: „Iisus a înviat! Pe Cel pe care voi Îl căutați nu este aici pentru că a înviat”[48].

Prima dovadă a Învierii este lipsa Lui din mormânt. Iată prin ce se realizează Învierea, prin lipsa morții. Prin a învinge moartea. Prin apoftegma „Panta rei”, Heraclit [49] a fost cel ce a intuit Învierea înafara lumii Biblice, chiar mai mult decât saducheii care nu credeau în învierea morților. Totul redevine ceea ce a fost de la-nceput: Mișcare și flacără.

Sigur.

Femeilor le-a spus: „De ce Îl căutați pe cel viu între cei morți?” (Luca 24, 5). Înseamnă că Dumnezeu era absent între cei morți.

Da, sigur, și mesajul pe care această pericopă evanghelică ni-l transmite este mesajul curajului creștinesc, mesajul curajului acestor femei care nu s-au lăsat intimidate, nu s-au lăsat înfricoșate de iudei, ci dis-de-dimineață au mers să

împlinească rânduiala Legii, așa cum era pe vremea aceea.

Mai este vorba și despre o grijă – așa cum s-a transmis în Creştinism – pentru adormiți. Grecii aveau morminte deosebite, cum ar fi cel a lui Alexandru Macedon și al lui Filip, tatăl său; sunt capodopere. Există acele tumuluri prin părțile noastre, studiate de arheologi, unde s-au găsit oseminte de eroi traci. Avraam, în pământul făgăduinței, și-a construit în primul rând un mormânt în peștera Macpela. Grija pentru morminte și pentru cei adormiți existau din vechime. Femeile Mironosițe se aliniază acestui principiu.

Așa este!

Care este următoarea pericopă evanghelică?

Următoarea pericopă evanghelică citită în Duminica Slăbănogului ne relatează două lucruri extraordinare. Ne amintim că, atunci când Mântuitorul l-a întrebat pe slăbănog: „Vrei să fii sănătos? Vrei să te vindeci?” (Ioan 5, 6), acesta, fără să spună da sau nu, a spus doar ceea ce îl interesa, ceea ce simțea el că are nevoie: „Nu am om, Doamne, nu are cine să mă arunce în scăldătoare și până când ajung eu, altul se coboară în scăldătoare și se vindecă” (Ioan 5, 7). Era un bolnav de 38 de ani, care de mulți ani aștepta să-i vină și lui rândul, dar pentru că nu avea om care să îl arunce în scăldătoare, totdeauna altul mergea înaintea lui. Iată că omul Hristos vine și îl vindecă, fără să mai fie nevoie să Se coboare în scăldătoare.

Se face „aproapele”, ca și în „Samarineanul milostiv”.

Exact.

E asemănătoare situația slăbănogului cu cea a celui căzut între tâlhari, însă, de data aceasta, tâlharii erau: boala, moartea și păcatul, care nu sunt de la Dumnezeu.

Așa este! Mesajul pe care noi îl reținem din această Sfântă Evanghelie este acela că omul de care avem nevoie este permanent alături de noi. Omul Hristos este permanent alături de noi. Spre deosebire de situația slăbănogului din Evanghelie, când Hristos a trebuit să vină către el, acum noi, toți creștinii, indiferent unde ne-am afla pe suprafața pământului, Îl avem pe Hristos alături de noi. Avem nevoie de ajutor, avem nevoie de un om? Să strigăm la Hristos, pentru că El este alături de noi și întotdeauna este gata să ne ajute, gata să ne vindece și de bolile sufletești și de bolile trupești.

Ați dat deja răspunsul la o întrebare pe care doream să vă o pun, și anume: există o cauză a suferinței? Care a fost cauza suferinței acelui slăbănog? Una dintre cauze a fost singurătatea, așa cum a precizat-o chiar el, înainte de a-și manifesta dorința de a se face bine. Mântuitorul l-a întrebat: „Vrei să te faci bine, sănătos?”. Răspunsul a fost: „N-am om!”. Cu alte cuvinte, stai, că mai întâi este singurătatea și abia apoi este boala. Mântuitorul fiind mereu aproape, niciodată nu-Și întoarce fața de la creatura Sa, de la chipul Său, pentru că omul are chipul lui Hristos – și la întrupare Hristos a venit să-Și ia propriul chip. Atunci, omul căutându-L pe Dumnezeu, nu va fi singur, va avea și omul.

Da, cu slăbănogul s-a petrecut o înviere, așa cum reiese din dialogul care a urmat după ce Mântuitorul l-a vindecat pe acel slăbănog de la Vitezda (Betezda = „casa harului”). Acolo a avut loc și o anghelofanie, prin prezența îngerului care din când în când „tulbura apa” (Ioan 5, 4). Întrebare: „De ce considerați că Biserica a pus această duminică după Înviere?”.

Pentru a ne arăta că Hristos Cel Înviat este alături de noi permanent și că, ori de câte ori avem nevoie de ajutor, nu suntem niciodată singuri, chiar dacă oamenii ne părăsesc. Slăbănogul era singur; dacă ar fi avut pe cineva din familie sau mai

apropiat, cu siguranță ar fi fost alături de el, ca să îl poată arunca în scăldătoare. Iată, el mărturisește singur că: „Nu am om!” (Ioan 5, 7). Era un om, cum ați spus și sfinția voastră, un om singur, însingurat. Un om care era fără de ajutor din partea semenilor.

Cu toate acestea, noi avem permanent pe Hristos ca ajutor alături de noi. Este mesajul pe care ni-l transmite Biserica, ni-l transmite Mântuitorul acum, după Înviere: Hristos a înviat, și Hristos Cel înviat este permanent alături de fiecare credincios. Niciodată nu suntem singuri, niciodată să nu ne pierdem nădejdea! Chiar dacă toți oamenii ne-ar părăsi, să știm că Hristos Dumnezeu nu ne părăsește niciodată. Avem nevoie de ajutor? Să cerem ajutorul lui Hristos. Chiar dacă nu-L vedem, El este alături permanent de noi și gata să ne ajute.

Câte lucruri nu le vedem de fapt! Aerul, oxigenul, durerea etc. sunt lucruri pe care nu le vedem, dar le simțim.

Interesant este faptul că întotdeauna când încerci să faci bine găsești și obstacole, oameni care se împotrivesc cu orice preț binelui. Am văzut și în pilda de duminica trecută, când Mântuitorul l-a vindecat pe acel slăbănog, într-o zi de sâmbătă. Fariseii au idolatrizat sâmbăta și tocmai de aceea Mântuitorul a încercat o înviere din boala mortală a idolatriei. Această idolatrizare a Legii era un fel de paralizie a gândirii. Omul nu mai putea să gândească. Nu aveai voie să faci nimic sâmbăta, nici măcar să gândești? E posibil să nu fii lăsat să săvârșești un bine într-o zi de sâmbătă? Are loc, de fapt, o înviere a Legii. Omul paralizat, căzut – într-un fel de asemănare cu cel căzut între tâlhari, din pilda Samariteanului milostiv – poate să-l reprezinte și pe omul Vechiului Testament, care avea o oarecare paralizie a gândirii, datorită idolatrizării fiecărei litere din Lege. Or, când a venit Mântuitorul, El spune că Duhul este cel care dă viață, în vreme ce litera poate să ucidă (Ioan 6, 63).

Da, putem vorbi despre o înduhovnicire a Legii, o înduhovnicire a cuvântului. Pentru că trebuie să privim cuvântul Legii atât în literă, cât și în duhul lui. Mântuitorul a încercat permanent să-i învețe pe cei din jurul Său că „litera ucide, iar duhul face viu” (II Corinteni 3, 6) și să-i facă să înțeleagă că în zi de sâmbătă

este permis și este bine să faci fapte bune. Nu este interzis să faci fapte bune! Ba dimpotrivă, ziua de sărbătoare este ziua cea mai potrivită ca să facem fapte bune pentru că faptele bune sunt cele care ne apropie mai mult de Dumnezeu. Acesta este și sensul Legii, rostul pentru care ea a fost rânduită. Să ne apropie mai mult de Dumnezeu. Să ne depărteze de faptele cele lumești, de faptele care ne separă de Dumnezeu și să ne apropie mai mult de El prin fapte bune, prin fapte pe care le răsfrângem, de fapt, asupra aproapelui nostru. Era un lucru deosebit, un lucru nou, pe care Mântuitorul încerca să-l transmită tuturor ascultătorilor. Ca atunci când Îl iubești pe Dumnezeu sau zici că Îl iubești pe Dumnezeu să arăți această iubire către aproapele tău[50]. Și cine este aproapele tău? Tot omul! Tot omul este aproapele nostru.

Da, toată existența creștinului este coordonată de Duhul Sfânt. Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu pe pământ, lucrarea Duhului, așa cum spunea un mare profesor, părintele Isidor Todoran: „Iubiți viața, dar trăiți-o în iubire”. Iubire ca roadă a Duhului.

Așa este.

Deși foarte mulți înțeleg cu totul altceva, atunci când aud îndemnul: „Iubește viața!”. Da, este bine să te bucuri de viață, dar trăind-o în iubire, iubirea ca roadă a Duhului Sfânt.

Așadar ne așteaptă o duminică deosebit de frumoasă, în care Dumnezeu se descoperă în fața unei femei din Samaria. Vă rog să ne spuneți câteva cuvinte legate de această Evanghelie care este atât de importantă și pentru faptul că e rânduită a se citi între Paști și Înălțarea Domnului, răstimp în care, într-adevăr, fiecare dintre Evanghelii are o semnificație aparte.

Da, pericopa evanghelică despre femeia samarineancă. Este Duminica Samarinencei, o duminică deosebită, iar pericopa care se citește acum ne descoperă o învățătură extraordinar de frumoasă, și anume că Dumnezeu este

duh. Ceea ce mi-a plăcut cel mai mult și ar fi bine să reținem din această pericopă evanghelică este faptul că Dumnezeu, Iisus Hristos, Se descoperă samarinencei pas cu pas, gradual, prin fiecare întrebare pe care o pune, prin fiecare pas pe care îl face în dialogul cu ea. Știm că Mântuitorul, care traversa Samaria și a ajuns la fântâna lui Iacob, în amiaza zilei a însetat.

Neținând seama de prejudecăți, pentru că erau probleme cu samarinenii. În general iudeii îi ocoleau.

Da, așa este. Erau neînțelegeri între samarineni și iudei, iar iudeii, în general, ocoleau Samaria. Mântuitorul însă trece prin Samaria, ajunge la fântâna lui Iacob și acolo la miezul zilei, însetat fiind, se așază lângă fântână, în timp ce ucenicii merg în cetate pentru a căuta de mâncare. În această vreme, o femeie samarineancă vine să scoată apă, iar Mântuitorul îi cere simplu: „Dă-Mi să beau!” (Ioan 4, 7). Femeia a rămas foarte surprinsă. Și a zis: „Cum, tu, evreu fiind, ceri de la mine, femeie samarineancă să-ți dau să bei?” (Ioan 4, 9). Pentru că era, cum ați spus, o neînțelegere între evrei și samarineni. Și atunci Mântuitorul îi spune: „Dacă ai ști cine este Cel care îți spune: «Dă-Mi să beau!», i-ai fi dat și El ți-ar fi dat apa cea vie” (Ioan 4, 10). Și sigur, femeia samarineancă din nou rămâne surprinsă, uimită, și întreabă: „Cum, tu, care n-ai nici găleată, fântâna fiind atât de adâncă, poți să-mi dai apa cea vie?” (Ioan 4, 11). Și femeia continuă: „Nu cumva Tu ești mai mare decât Iacob, care a săpat această fântână, s-a adăpat el și fii săi și toate turmele lui?” (Ioan 4, 12). Și Mântuitorul ce-i spune? „Cine va bea din apa aceasta va înseta din nou, iar cine va bea din apa pe care Eu i-o voi da nu va înseta niciodată, ci râuri de apă vor curge din el, pentru că se va transforma în izvor de apă curgătoare” (Ioan 3, 13-14). Aici Mântuitorul vorbește despre harul Duhului Sfânt care se va revărsa din toți cei care vor crede în El și se vor boteza și vor primi harul Duhului Sfânt. Sigur că femeia din nou L-a întrebat uimită: „Dacă este așa, dă-mi să beau din apa aceasta” (Ioan 4, 15). Nu L-a întrebat „Oare poți?”, „Oare ai cum?”, ci simplu, direct, I-a spus: „Dă-Mi să beau…”

Fără îndoieli, fără prejudecăți. Cel puțin aici nu era păcatul obișnuinței.

Fără îndoieli. „Dă-mi să beau din apa aceasta, să nu mai însetez, nici să mai vin să mă mai ostenesc să scot apă din această fântână.” Atunci Mântuitorul, pentru a progresa în acest dialog cu samarineanca, îi spune: „Mergi de cheamă pe bărbatul tău” (Ioan 4, 16), iar femeia îi spune: „Nu am bărbat!”. Și Mântuitorul îi răspunde: „Drept ai spus că nu ai bărbat pentru că cinci ai avut, iar cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat” (Ioan 4, 18). Și atunci femeia ce-I răspunde Mântuitorului? Putea să-I dea o mulțime de răspunsuri: „Cine ești Tu de-mi spui acest lucru?”, „De unde știi cine sunt eu?”, „De unde știi viața mea?”. Nu! Ci îi spune direct: „Doamne, văd că Tu ești Proroc. Părinții noștri ne-au spus să ne închinăm în muntele acesta, iar voi spuneți că la Ierusalim este locul de închinare” (Ioan 4, 19-20). Deja a trecut la o chestiune duhovnicească care o frământa, pentru că altfel n-ar fi pus această întrebare în mod direct acestui străin cu care vorbea. Însă ea era atât de frământată de problema rugăciunii, de problema comunicării cu Dumnezeu, încât, simțind că omul din față este proroc, I-a și pus întrebarea vieții: „Părinții noștri ne-au învățat că aici, în muntele acesta să ne rugăm, iar voi spuneți că la Ierusalim. Care este adevărul?”. Și Mântuitorul îi spune: „Noi ne închinăm la Cel ce știm, iar voi vă închinați la acest munte, dar adevărat vă spun că va veni vremea când nu vă veți mai închina nici aici, nici la Ierusalim, ci în duh și în adevăr! Pentru că Dumnezeu este duh și cei ce se închină Lui se închină în duh și în adevăr” (Ioan 4, 22-24). Și atunci femeia din nou vine cu o întrebare extraordinară, de asemenea duhovnicească: „Știm că va veni Mesia, care Se cheamă Hristos. Când va veni Acela ne va vesti nouă toate” (Ioan 4, 25). Deja a ajuns la profunzimea vieții duhovnicești, care era frământarea, să zic așa, a lumii din vremea Mântuitorului. Toți Îl așteptau pe Mesia, toate popoarele Îl așteptau pe Mesia. Nu știau când va veni, nu știau cine va fi, dar Îl așteptau cu nerăbdare. De ce? Pentru că omul ajunsese la conștiința că singur nu se poate mântui. Singur nu se poate izbăvi. Aștepta pe Izbăvitorul, pe Mesia. Și atunci femeia Îi spune: „Știm că Mesia, atunci când va veni ne va învăța pe noi toate, și ne va învăța și despre cum să ne rugăm, și unde să ne rugăm”. Și atunci Mântuitorul ce îi spune? Simplu: „Eu sunt, Cel care vorbesc cu tine! Și în clipa aceea au venit ucenicii și se mirau că vorbește cu o femeie, dar nu L-au întrebat despre ce vorbește” (Ioan 4, 26-27).

Chiar spunea un părinte că Platon, Aristotel, Socrate, ar fi fost uimiți, bucuroși de o asemenea descoperire. Și noi ne punem întrebarea: oare ce-a găsit

Mântuitorul la această femeie încât să i Se descopere ei şi nu fariseilor şi saducheilor? Mai ales că printre aceştia s-au aflat şi iudei receptivi la învăţătura Lui, cum au fost Iosif şi Nicodim, reprezentanţi ai Vechiului Testament. Ce i-a plăcut la ea? Curajul, isteţimea, voioşia, impetuozitatea? Nu I s-a părut obraznică în dialog. Dimpotrivă, aţi văzut că avea o atenţie specială pentru ea. Dialogul decurgea într-un continuu crescendo, dintr-o etapă în altă etapă, până Se descoperă: „Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine!”.

Mântuitorul îi cunoştea, de bună seamă, sufletul acestei femei, de aceea a ales să se întâlnească cu ea. Şi, să reţinem, pornind de la un cuvânt foarte simplu, „Dă-Mi să beau!”, a ajuns până acolo, până în momentul în care i-a descoperit cine este: „Eu sunt Mesia!”, fără s-o surprindă, fără s-o facă să devină reticentă sau să spună: „Cine eşti Tu să spui că eşti Mesia? Aşa, fiecare ar putea să spună că e Mesia. De unde să ştiu eu că Tu eşti Mesia?”. Dar pas cu pas a adus-o până la starea sufletească în care ea să fie capabilă să înţeleagă cuvântul acesta: „Eu sunt Mesia!”. Pentru că Mântuitorul avea s-o transforme într-o misionară. Ştim din tradiţia Bisericii că această samarineancă s-a convertit la credinţa în Hristos, la Creştinism, şi a primit numele de Fotini (Lumină). A devenit, de fapt, lumină pentru cei din jurul ei, aşa cum a devenit lumină pentru cei din cetate, pentru că Evanghelia ne spune mai departe că, după acest dialog, femeia s-a dus. A lăsat găleata şi a plecat în cetate să spună tuturor: „Veniţi de vedeţi un om care mi-a spus mie toate. Nu cumva este El Hristos? Veniţi şi vedeţi!” (Ioan 4, 29). Şi au venit oamenii, s-au întâlnit cu Mântuitorul, L-au ascultat, au rămas profund impresionaţi nu numai de la cuvântul femeii, dar şi de ceea ce au auzit de la Mântuitorul. Starea lor a fost atât de schimbată încât L-au rugat să rămână câteva zile la ei pentru a primi învăţătura Sa. Şi spune Evanghelia că a rămas la ei două zile după care a plecat.

Am putea pune în paralel cele întâmplate la fântâna lui Iacob cu ceea ce s-a petrecut în ţinutul Gadarenilor[51]. În Samaria a înviat sufetul unei femei, dincolo i-a vindecat pe acei doi îndrăciţi. Până la urmă, cumva, diplomaţia celui rău a ieşit la iveală într-o formă văzută, omenească, prin paguba produsă. Mântuitorul ştia că, în momentul când se va produce paguba, cei din Gadara nu vor suferi paguba, ci-L vor ruga frumos să plece, nu care cumva să-i mai găsească şi cu alte legi pe care le-au călcat.

Da.

Totuşi n-a fost o pagubă, ci a fost un câştig, pentru că Mântuitorul nu face minuni la comandă, ci a dorit să dovedească faptul că cele două suflete vindecate şi înviate din punct de vedere spiritual sunt mai valoroase decât o turmă de porci… Să-l comparăm pe acest „Du-te de la noi!" (Matei 8, 34) cu acel „Rămâi cu noi!" (Luca 24, 29) de pe drumul cu Cleopa şi cu Luca spre Emaus. Iată, sunt două paralele interesante! Şi aici observăm că Mântuitorul Îşi doreşte să rămână cu cei din Samaria şi chiar face lucrul acesta, rămâne aproximativ două zile, ne spune Sfânta Scriptură.

Eu mă întreb de multe ori un lucru, care va rămâne la nivel de taină… La înmulţirea pâinilor, ce le-o fi spus Mântuitorul de a vorbit de dimineaţă până seara? Câte cărţi am putea scrie numai din rostirile Mântuitorului pe care nu le avem scrise? Ce le-o fi spus acum, timp de două zile, celor din Samaria, aşa fel încât au exclamat – după cum aţi spus şi dumneavoastră – că ei credeau deja, în câteva ore, nu numai pentru cuvântul adus lor de acea femeie. „Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înşine am auzit şi ştim că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumi" (Ioan 4, 42).

În cuvântul Mântuitorului se arăta puterea Sa dumnezeiască. Deşi oamenii nu ştiau pe cine au în faţă, pentru că vedeau un om, toţi simţeau puterea Sa dumnezeiască în cuvântul Său. O putere care nu se revărsase asupra nici unui profet. Pentru că oamenii, uimiţi fiind de minunile pe care Mântuitorul le făcea, de multe ori exclamau: „Nu s-a mai pomenit aşa ceva între noi. Nu s-a mai pomenit să vedem asemenea minuni. Nici un proroc n-a înviat atâţia morţi, nici un proroc n-a făcut atâtea minuni sau să dea lumină orbului din naştere" – aşa cum vom vedea peste o duminică, când Mântuitorul vindecă un orb din naştere. Erau minuni ieşite din comun, pe care nu şi le puteau explica decât prin harul lui Dumnezeu, care lucra prin Iisus Hristos, pentru că ei vedeau doar firea Sa umană, cum spuneam. Şi cuvântul Mântuitorului era atât de puternic încât îi atrăgea pe toţi alături de El. Mai ales că El îi vindeca pe toţi cei care erau în suferinţă. Indiferent de suferinţa pe care o aveau, Mântuitorul îi vindeca. Şi erau

mii de oameni care Îl înconjurau. Nu 100 sau 200, mii de oameni! Zice, cu ocazia înmulțirii pâinilor, că erau o dată 5 000 și altă dată 7 000 numai bărbați, afară de femei și de copii. Ne închipuim că era cel puțin dublu numărul lor. Cel puțin dublu! Deci erau peste 10 000 de oameni permanent care Îl urmau pe Mântuitorul. Și, făcând o paranteză, de multe ori L-am auzit pe Mântuitorul spunând, după ce vindeca pe câte cineva: „Ai grijă să nu spui nimănui!”[52]. De ce le spunea celor vindecați asta? „Du-te la casa ta, dar nu spune nimănui!” Pentru că, dacă ar fi spus, atât de mult L-ar fi înconjurat oamenii și L-ar fi împresurat încât nu ar mai fi avut timp nici să mănânce. Chiar spune într-un loc, în Evanghelie, că atât de mulți oameni veneau permanent să caute cuvânt de folos și vindecare încât ucenicii și Mântuitorul nu mai aveau timp nici să mănânce[53]. De aceea, Se retrăgea de multe ori în locuri pustii, pentru a Se putea ruga și acolo să poată, cu ucenicii, să găsească un pic de liniște. Pentru că, permanent unde aflau oamenii că este Mântuitorul, acolo Îl căutau. Indiferent dacă era în pustie, sau într-un oraș, sau într-o casă, permanent Îl căutau. De ce? Pentru că era puternic cuvântul acesta și lucrător, pe care nimeni nu-l putea contesta. Nici măcar fariseii nu-l puteau contesta.

Părintele Cleopa avea în predicile, dialogurile, casetele înregistrate, CD-urile, DVD-urile cuvinte vii și pline de forță duhovnicească. L-am auzit pe părintele Cleopa în graiul viu moldovenesc combinat cu cel ardelenesc. Mama lui se trăgea din Săliștea Sibiului. De multe ori l-am găsit în mijlocul grupului, al poporului, povestind sau făcându-și din acel pridvoraș un fel de amvon.

Ore, ore întregi vorbea, iar lumea îl asculta cu drag și cu foarte multă luare-aminte. Dacă cu părintele Cleopa sau, știu eu, cu părintele Paisie, sau cu părintele Arsenie, pe vremea când era în libertate, aveau loc astfel de întâlniri minunate, ne imaginăm ce S-a întâmplat cu Mântuitorul Iisus Hristos – și privirea, și expresia feței, și vorba era când dulce, cu putere multă față de cei ce erau sărmani, bolnavi, pe care-i și vindeca, când aspră față de cei trăiau în păcat, așa cum știți că i-a făcut pe saduchei și pe farisei „pui de vipere” (Matei 23, 33) sau „morminte văruite” (Matei 23, 37).

Așa este!

Îi mustra pe „cei care spală farfuria numai pe dinafară” [54].

Da, asta voiam să amintesc. Că de multe ori fariseii, văzând minunile nu le contestau. În schimb, Îl întrebau pe Mântuitorul cu ce putere face acele minuni. Nu credeau că puterea este de la Dumnezeu. De multe ori L-au acuzat zicând: „Cu domnul demonilor scoate pe demoni” (Matei 9, 34). Pentru că nu puteau înțelege că Dumnezeu este Cel care revarsă harul prin Iisus Hristos.

Da. Este foarte, foarte interesantă această idee. Existau mai multe împrejurări în care L-au încercat pe Mântuitorul. L-au încercat în faptă, L-au încercat în cuvânt, și apoi, la urmă au adus mărturii mincinoase. Chiar a fost trimis un grup ca să-L prindă și să-I găsească o vină, dar aceștia s-au întors înapoi la farisei și au zis: „Doamne, dar nimeni n-a vorbit ca Omul acesta”.

Așa e.

Vreau să aduc în discuție și un alt aspect: apostolii au venit la Mântuitorul și au încercat să-I dea să mănânce. Ce le-a spus Mântuitorul atunci?

„Eu am o altă mâncare pe care trebuie să o mănânc, pe care voi n-o știți” (Ioan 4, 32).

Extraordinar!

Și ucenicii au rămas surprinși, întrebându-se între ei: „Oare cine a venit să-I

aducă de mâncare?”, pentru că nu înțelegeau despre ce vorbește. Și atunci Mântuitorul le-a explicat și a spus: „Mâncarea Mea este să fac voia Tatălui Meu” (Ioan 4, 34), „să-Mi împlinesc misiunea pentru care am venit”. Misiune pentru care S-a întrupat, de fapt, și a luat chip omenesc pentru a mântui întregul neam omenesc din păcat.

Mântuitorul, prin întrupare – aici apare o idee, să spunem și telespectatorilor, de doctrină, de dogmatică – Și-a însușit trupul omenesc, în afară de păcat.

Da.

Dar, cu toate acestea, Și-a însușit și slăbiciunile trupului omenesc.

Sigur, toate, afară de păcat. A flămânzit, a obosit, a însetat. Era om în toate asemenea nouă, afară de păcat.

A lăcrimat, a fost trist în Ghetsimani.

Da. Doar afară de păcat. Era fără de păcat. Dar, în schimb, a murit și S-a jertfit pentru păcatele întregului neam omenesc. Așa cum zice foarte frumos troparul pe care de multe ori îl repetăm la Înviere: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, în rai cu tâlharul și pe scaun ai fost Hristoase cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins”.

Vedem că Hristos, în mormânt, era tot Dumnezeu. „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, în rai cu tâlharul, și pe scaun ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins”. Hristos era, cu firea Sa dumnezeiască, și cu trupul, și cu sufletul, deși trupul era în mormânt, sufletul în iad, dar, ca Dumnezeu, era

permanent cu Tatăl și cu Duhul. Aceasta este taina creștinătății!

Bine, prin coborârea cu sufletul la iad, iadul S-a transformat, spunea și părintele Cleopa, în rai, timp de 36 de ore. În momentul în care Mântuitorul a coborât la iad, lumina Sa nu a putut fi cuprinsă de întuneric. Era la mijloc și firea Sa dumnezeiască, cum ați spus dumneavoastră și, în acest fel, iadul S-a transformat în rai. Ar fi cazul să-L rugăm, să-L implorăm să ne ajute să trăim o epectază continuă, așa precum El a trăit o coborâre. A tot coborât din ceruri, să spunem, pe pământ și, apoi, până unde a coborât? Până la iad, pentru a-i ridica pe oameni de acolo.

Raiul l-a deschis Mântuitorul și, îmi amintesc de textul acelui cuvânt de învățătură al sfântului Ioan Gură de Aur care se citește la utrenia Învierii: „Iadul a primit un trup și a fost nimicit de acest trup, pentru că n-a știut ce primește”.

„Prădat-a iadul, Cel ce S-a pogorât în iad; umplutu-l-a de amărăciune fiindcă a gustat din Trupul Lui. Și aceasta mai înainte înțelegând-o, Isaia a strigat: Iadul s-a amărât întâmpinându-Te pe Tine jos: amărâtu-s-a că s-a stricat.”

Exact cum primește peștele momeala, fără să știe că va fi prins, tot așa iadul a fost distrus primind trupul lui Hristos care, în aparență era un simplu om, dar de fapt era Dumnezeu. Și Dumnezeirea a fost Cea care a biruit întreg iadul. Dumnezeirea a fost cea care a golit întreg iadul de drepții din toate veacurile, care așteptau venirea lui Mesia și a Izbăvitorului.

În aceasta constă slăbiciunea celui rău, că nu cunoaște gândurile și tainele, cele ale lui Dumnezeu mai ales, dar și cele ale omului.

De aceea, observați dumneavoastră, la mănăstiri, în general, cu referire și la maicile din mănăstirea unde slujiți dumneavoastră, rugăciunea lui Iisus, rostită în taină, pe fondul curat al lucrurilor, ajunge la rugăciunea minții, apoi la rugăciunea inimii. Vrăjmașul nu-și dă seama ce se întâmplă atunci când se fac aceste rugăciuni ale buzelor, ale minții, rugăciunile inimii și atunci el este cumva înspăimântat. Nu știe de ce ești luminos, de ce ești bucuros, de ce te simți

fericit, nu știe pe unde să te atace. Bineînțeles că există un război nevăzut, așa cum a spus și Nicodim Aghioritul, însă toate acestea se pot învinge prin acea stare, despre care am vorbit și în postul mare, de asceză, prin care omorâm în noi ceea ce ne omoară, adică păcatul. Asta o știm și de la sfântul Grigorie Palama, pe care sigur că dumneavoastră l-ați citit și l-ați dezbătut în predicile dumneavoastră.

Ați amintit de rugăciune. Și aici, în pericopa cu samarineanca, ni se vorbește despre rugăciune, când Mântuitorul spune că „nu vă veți mai închina nici aici, în muntele acesta, nici la Ierusalim, ci în duh și adevăr” (Ioan 4, 21, 24). Ce vrea să spună Mântuitorul prin aceste cuvinte? Că adevărații credincioși se vor ruga lui Dumnezeu în tot locul. Nu va mai fi nici la Ierusalim, nu va fi nici pe multele din Samaria, ci credincioșii se vor putea ruga lui Dumnezeu în tot locul, în duh și adevăr. Și acest lucru s-a împlinit după întemeierea Bisericii, când noi știm că ne putem ruga oriunde lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este duh și este pretutindeni. Noi trăim, cum spune sfântul apostol Pavel, în Dumnezeu[55]. Dumnezeu este pretutindeni. Permanent harul lui Dumnezeu se revarsă asupra noastră și ne împărtășim de el în măsura în care împlinim voia lui Dumnezeu, prin faptele cele bune. Ori de câte ori împlinim faptele cele bune, ori de câte ori ne conformăm voii lui Dumnezeu, harul care se revarsă asupra întregii lumi, se revarsă și asupra noastră și îl simțim în viața noastră. Și aș reveni la cuvântul pe care Mântuitorul l-a spus slăbănogului, că tot am vorbit despre slăbănog: „Iată, te-ai făcut sănătos”, îi zice Mântuitorul când l-a întâlnit în templu, „de acum să nu mai păcătuiești ca să nu-ți fie ție ceva mai rău” (Ioan 5, 14). „Iată, te-ai făcut sănătos!” Și aici vedem o anumită legătură, o corelație, între boală și păcat.

Mântuitorul îi spune acestui slăbănog vindecat: „Te-ai făcut sănătos, de acum ai grijă să nu mai păcătuiești ca să nu-ți fie mai rău”. Adică să te îmbolnăvești din nou, să suferi din nou. Și reținem și noi, cei din ziua de astăzi, această legătură care există între boală și păcat. Totdeauna boala are rădăcina în păcat. Păcatul apare mai întâi.

Ce este păcatul? Mai întâi trebuie să definim ce este păcatul. Păcatul este atunci când ne abatem de la buna rânduială, de la dreapta socoteală și când ne abatem de la voia lui Dumnezeu.

Voia lui Dumnezeu este cea care ne arată calea pe care s-o urmăm, spre a ne fi

bine. Când ne abatem de la această cale, atunci ne facem singuri rău. Aşa definim păcatul! Păcatul porneşte mai întâi de la minte, afectează sufletul şi după aceea se reflectă şi afectează şi trupul.

De aceea, dacă vrem cu adevărat să fim oameni sănătoşi trupeşte şi sufleteşte, se cuvine să avem grijă, aşa cum spune şi ne învaţă Mântuitorul în cuvântul Său, să avem grijă de tot ceea ce gândim, de tot ceea ce vorbim şi de toate faptele noastre. Nu numai de fapte, ci şi de cuvinte. Zice Mântuitorul: „Pentru tot cuvântul deşert va da omul socoteală” (Matei 12, 36). De ce? Pentru că fiecare cuvânt are o mare putere şi asupra noastră, şi asupra celorlalţi. Şi dacă este un cuvânt de mânie, de pizmă, de ură, de duşmănie, de răutate, această stare pe care o creez mă afectează şi pe mine, îl afectează şi pe celălalt, îl afectează şi pe cel din apropiere. De aceea, aceste cuvinte provoacă în timp nu numai boala sufletului, ci şi boala trupului. Şi dacă vrem să ne vindecăm, care sunt mijloacele pe care le avem la îndemână? Spovedania, care înseamnă pocăinţă, schimbarea felului de a gândi, schimbarea felului de a fi, după aceea postul şi rugăciunea.

Avem nevoie de post pentru a fi cumpătaţi în tot ceea ce facem. Pentru că atunci când vorbim de post nu ne referim numai la mâncare, ci şi la toate simţurile noastre. Trebuie să postim cu toate simţurile. Cu alte cuvinte, cum spuneam mai înainte, să introducem fiecare simţ în rânduiala lui. Să facă fiecare simţ ce trebuie să facă. Să nu depăşim rânduiala cu simţurile noastre, iar apoi să ne rugăm.

Ce este rugăciunea? Este momentul, timpul în şi prin care noi putem să ne dobândim din nou pacea sufletului, liniştea sufletească. O linişte care se reflectă şi se răsfrânge asupra sufletului, dar şi asupra trupului. Dacă vrem să fim sănătoşi, nu-i suficient să luăm medicamente şi să ne îndopăm cu ele pentru că acestea au efect doar asupra trupului şi, de multe ori, cum ştim, au efecte adverse. Ceea ce contează cel mai mult este să ne vindecăm în primul şi-n primul rând sufletul nostru. Să eliminăm cauzele. Să luptăm cu boala având în atenţia cauzele care provoacă boala, nu efectele pe care le observăm. Iată câte lucruri frumoase putem învăţa din cuvintele Evangheliei care ni se par simple.

Mântuitorul i-a spus: „Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti” (Ioan 5, 14), dar iată cât de multe lucruri putem noi extrage din acest simplu cuvânt, din acest simplu verset. Legătura dintre boală şi păcat. Şi dacă vrem să fim sănătoşi, atunci să facem în aşa fel încât să ne depărtăm de păcate. Să ne îndreptăm viaţa noastră duhovnicească în primul rând. Nu poţi să devii un om

sănătos dacă nu ai grijă de viața ta duhovnicească. Indiferent că-ți place sau nu.

Mântuitorul a avut o stare de compasiune, de milă și de dragoste față de acel slăbănog, avertizându-l ca, de acum încolo, să nu mai păcătuiască. Sfinții Părinți spun că, în ciuda faptului că l-a avertizat, a căzut iarăși în păcat. Ne amintim că și Petru a fost avertizat că se va lepăda. Petru s-a jurat: „Eu? Și de ar fi să mor împreună cu Tine. Nu mă voi lepăda de Tine" (Matei 26, 35). Așa și cu slăbănogul. El, care a fost vindecat de boala paraliziei, nu și-a continuat viața printr-o ascensiune și printr-o legătură de dragoste cu Cel ce l-a vindecat. Femeia samarineancă în schimb avea să devină muceniță, Fotini. Dimpotrivă, slăbănogul, după ce a fost însănătoșit, a început să slujească din nou Legii celei vechi (Matei 18, 22). Mai târziu, cel vindecat devine cel care L-a pălmuit pe Mântuitorul Iisus Hristos în fața sinedriului. Mântuitorul a zis: „Dacă am vorbit rău, dovedește că este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?" (Ioan 18, 23). Oare nu-L va fi recunoscut pe Mântuitorul?

Sigur, acest comportament l-au avut mulți iudei vindecați pentru că, ne amintim, în ziua Floriilor toți L-au aclamat și mulți erau dintre cei care au beneficiat de harul și darul Mântuitorului. Se vindecaseră, auziseră cuvântul Lui și, cu toate acestea, au ajuns să strige: „Ia-L, ia-L, răstignește-L!" (Ioan 19, 6). S-au lepădat de El.

Cât de schimbătoare este firea omenească!

Da, pentru că nu au înțeles mesajul Mântuitorului și nici misiunea Lui. Mulți dintre ei considerau că misiunea Mântuitorului este o misiune pur lumească. Așteptau ca El să fie instituit ca un împărat lumesc, ca un conducător lumesc. N-au înțeles că misiunea Mântuitorului este mult mai profundă. Că El este Cel care a venit să izbăvească lumea de păcat.

Știm ce i-a spus Mântuitorul lui Pilat atunci când a fost întrebat. Când Pilat a auzit că El este împărat, L-a întrebat: „Chiar ești împărat?" și Mântuitorul îi zice:

„De-ar fi împărăția Mea din lumea aceasta, aș putea repede să rezolv problema, dar împărăția Mea nu este de aici. N-am venit ca să fiu acum Împărat, ci am venit ca să izbăvesc lumea de păcat”[56]. E foarte interesant acest lucru.

Revenind la misiunea pe care-o aveți în mănăstire, cum simțiți pulsul vieții duhovnicești azi? La Paști, existența creștinului este pătrunsă de Duhul Sfânt sau oamenii vin la biserică precum ar merge la magazin? Pun cumpărăturile în coș, plătesc la casă și, gata, s-a terminat cu biserica și cu Dumnezeu. Vin din obișnuință sau cu starea de admirație și evlavie?

Marea sărbătoare a Învierii sensibilizează pe toată lumea. Important este cât de mult rămânem sensibilizați. Cât de mult reușim să păstrăm în sufletele noastre bucuria Învierii, pentru că această bucurie oricum atinge pe fiecare. Știm că la Înviere vine foarte multă lume. Mulți credincioși vin să ia lumina. Dar ne întrebăm câți dintre aceștia care vin să ia lumina păstrează în sufletele lor această bucurie a Învierii. Unii o păstrează o săptămână, alții două, trei, o lună, dar cred că noi s-ar cuveni să păstrăm bucuria Învierii în decursul întregului an. Nu numai pentru o zi sau două sau trei, cât durează sărbătoarea Paștilor.

Cum reușim, oare, să ne înscriem în civilizația Învierii? Cum reușim să ne desprindem de tot ce ne apasă și ne reține, ne trage în jos și ne împovărează cu întristarea morții? Un creștin trist nu este un creștin foarte bun. Trebuie să învățăm cum să trăim, cum să murim și cum să înviem. În primul rând, învierea în spirit, în duh. Îl avem exemplu pe sfântul Serafim de Sarov. De îndată ce se întâlnea cu câte un om, el zicea: „Hristos a înviat! Bucuria mea”.

Sigur. Cred că ar trebui să păstrăm permanent această bucurie a învierii în sufletele noastre. Și numai așa cred că ne-am putea bucura de harul Duhului Sfânt și de efectele acestui har în viața noastră de zi cu zi, indiferent unde am fi, ce am lucra, cum am lucra, că suntem căsătoriți sau nu, avem familie sau nu, nu contează acest lucru. Important este să păstrăm în sufletele noastre această bucurie a Învierii și să știm că nu suntem niciodată singuri, chiar dacă lucrurile

din jurul nostru, după cum vedem, nu sunt chiar atât de plăcute şi de îmbucurătoare. Nu sunt îmbucurătoare, dar avem alături de noi permanent bucuria Învierii. Şi dacă trăim în sufletele noastre bucuria Învierii, altfel putem să ne descurcăm în lumea aceasta plină de ispite, de greutăţi, de încercări, de nedreptăţi – pentru că sunt foarte multe nedreptăţi. Şi la nedreptate nu trebuie să răspundem cu nedreptate sau cu răutate, ci cum ne învaţă Mântuitorul, să răspundem întotdeauna cu bunătate.

„Fă bine celui ce-ţi face rău!”, „Binecuvântează pe cel ce te blestemă!”, „Roagă-te pentru cel care te prigoneşte” (Matei 5, 44). Aceste lucruri trebuie să le facem! Asta este învăţătura clară şi simplă pe care Mântuitorul ne-o adresează. Uneori mulţi zic: „Dar este imposibil, este nedrept! Să te rogi pentru cel care-ţi face rău? Să-l binecuvântezi pe cel care te blestemă?”. Pentru că numai făcând bine sufletul tău se poate întări. Când faci rău celui care-ţi face rău, nu faci decât să-ţi faci ţie rău, în primul rând, şi după aceea faci rău şi celuilalt. Când binecuvântezi pe cel care te blestemă, atunci îţi faci ţie bine în primul rând şi după aceea faci bine şi celuilalt. Pentru că el, văzând comportamentul tău, cu ajutorul lui Dumnezeu se poate schimba. Îl poţi aduce la calea cea bună. Cum spune proverbul că o vorbă bună poate să facă bun şi pe un om rău; iar o vorbă rea şi nepotrivită poate să facă rău şi pe un om bun, adică îl poate enerva, îl poate supăra şi, dintr-un om bun şi blând şi înţelegător, îl tulburi şi-l faci rău. De aceea, contează foarte mult cuvintele, cum spuneam. Cuvântul contează foarte mult. Să ne comportăm aşa cum ne învaţă Mântuitorul. Şi nu-i greu să înţelegem cuvintele sau să le aplicăm. „Roagă-te pentru cel care te prigoneşte!”, „Fă bine celui care-ţi face rău”, „Binecuvântează pe cel care te blestemă” şi ai să vezi că viaţa ta se schimbă.

Sunt multe exemple pe care le avem în jurul nostru. Îmi aduc acum aminte de viaţa patriarhilor, prin câte au trecut patriarhii: Avraam, Isaac şi Iacov. Cât de mult i-a încercat Dumnezeu! Iar ei nu şi-au pierdut credinţa şi nădejdea în Dumnezeu şi în promisiunile pe care Dumnezeu le-a făcut lor. Au trecut prin toate greutăţile. Au răbdat toate greutăţile. Iar Dumnezeu, cum ştim din Sfânta Scriptură, nu i-a părăsit! Când păreau că sunt părăsiţi, nu i-a părăsit. Şi-a arătat puterea într-un mod extraordinar de minunat. Aşa ni Se poate revela şi nouă Dumnezeu în viaţa noastră, de simpli creştini, în măsura în care trăim dreapta credinţă. Nu este necesar să ne considerăm nişte sfinţi sau să facem nişte fapte ieşite din comun încât să simţim şi noi că Dumnezeu lucrează în viaţa noastră. E suficient să împlinim cuvântul Scripturii ca să-L simţim şi să-L vedem pe Dumnezeu lucrând în viaţa noastră. Cu cât ne smerim mai mult, cu atâta harul lui

Dumnezeu lucrează în viaţa noastră. Şi, dacă am fi atenţi, observăm această schimbare chiar din comportamentul celor care sunt în jurul nostru. Şi ne minunăm uneori cum, printr-un comportament blând, smerit, poţi schimba relaţia cu cei din jurul tău, pe care îi ştiai că sunt răi şi porniţi împotriva ta. Şi acum dintr-odată îi vezi că se schimbă, se comportă altfel cu tine şi te-ntrebi: „Oare ce s-a întâmplat cu oamenii aceştia?”. Păi nu s-a întâmplat cu ei, s-a întâmplat cu tine, că tu te-ai schimbat. Şi, schimbându-te tu, Dumnezeu şi harul Lui lucrează şi asupra lor, asupra tuturor celor din jurul tău.

Sau prin rugăciune (rugăciunea are aspectul contemplativ al Învierii) te faci tu mai bun şi îi transformi şi cei din jurul tău.

Exact! Şi acest lucru putem să-l simţim fiecare dintre noi. Ori de câte ori îi spui unui om care te înjură „Iartă-mă” sau „Scuză-mă”, îl vezi pe celălalt că se transformă; poate nu pe moment, dar în timp îl vezi că se transformă. Cu cât tu eşti mai iertător, cu atâta ceilalţi din jur devin mai blânzi cu tine.

Mai sunt rugători în munţi? Dumneavoastră, trăind acolo, probabil că aţi avut dese întâlniri, sfătuiri, consfătuiri, pe linie particulară, cu oameni, să le spunem pustnici ai munţilor, de pe partea estică a Carpaţilor, în jurul Ceahlăului – vârful Toaca, Durăul, unde Prea Fericitul Daniel a deschis în cadrul mănăstirii un centru de cult şi cultură. Hramul mănăstirii este oare Schimbarea la faţă a Domnului?

Da. Pe vârful muntelui Ceahlău – Schimbarea la faţă.

Schimbarea la faţă, ce frumos şi ce intuitiv, dar şi simbolic. Să urci ca pe Sf. Munte Athos, pe Athon cu acelaşi hram.

Este hramul muntelui.

Hramul muntelui – Schimbarea la faţă. Dacă aţi întâlnit oameni deosebiţi, ne-aţi putea spune o învăţătură, o pildă, ceva frumos din convorbirile pe care le-aţi avut cu vreo maică mai deosebită, cu vreun părinte mai trăitor sau cu vreun pustnic care ştie lucra asupra omului prin pilda bunătăţii sale. Aţi amintit înainte de faptul că „o vorbă rea și pe omul bun îl face rău și o vorbă bună chiar și pe omul rău poate să-l facă bun”. Ce lucrare extraordinară săvârșește această virtute, a bunătăţii dumnezeieşti!

Ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost atunci când am întâlnit pe cineva care avea cu adevărat darul ascultării și al răbdării de a asculta pe celălalt…

Darul de a fi receptor.

De a fi receptor. De a permite celuilalt să-și descarce sufletul fără să-l întrerupi. Și ce-i interesant e că cel care se descărca se simțea ușurat doar prin simplul fapt că a fost ascultat.

Să ai răbdarea și dragostea de a-l asculta pe celălalt până la capăt.

Nu era nevoie mai mult decât să-i dai o binecuvântare și omul să se simtă ușurat. E un mare lucru ca astăzi să avem răbdare, să-i putem asculta pe oameni. Pentru că fiecare dintre noi avem nevoie de cineva cu care să putem comunica. De cineva care, cum zice Mântuitorul, „să ne purtăm sarcinile unii altora”. A avea răbdarea și puterea de a asculta pe cineva este ca și când porți sarcina celuilalt. Poate și acest aspect îl are în vedere Mântuitorul. „Purtați-vă sarcinile unii altora” (Galateni 6, 2).

Pentru că Sfântul Apostol Pavel continuă: „așa veți împlini legea lui Hristos”.

Da. Este foarte important. Facem extraordinar de mult dacă ascultăm pe celălalt. Și sigur că acest lucru îl fac preoții duhovnici – ar trebui să-l facă cât mai deplin – în scaunul spovedaniei. Să avem răbdarea întotdeauna în scaunul spovedaniei să-i ascultăm pe cei care vin cu sufletul încărcat. Pentru că în felul acesta îi ajutăm să-și descarce sufletul. Și, după aceea, le dăruim harul dezlegării și harul binecuvântării, harul care se revarsă de la Dumnezeu asupra celor care vin deschiși spre a-și schimba viața, spre a-și schimba sufletul, comportamentul.

Cum spunea un om ales: Contează foarte mult modul în care îl privești pe om. Dacă îl privești de jos în sus, îl cântărești cu smerenia inimii tale și îți dai seama cât e de mare, cât de mult te-a ajutat, cât de mult ți-ar lipsi el, în caz că n-ar mai fi. Dacă îl privești de sus în jos, cu mândrie, cu egoism, îi vezi doar micimile și toate slăbiciunile și atunci, bineînțeles, că nu ai nevoie de el. De aceea, să avem o privire așa cum și Mântuitorul a avut-o, adică o privire de jos în sus, în sensul duhovnicesc al cuvântului, fiind conștient de unde și de la cine a venit el înaintea ta și cum trebuie să rezolvi lucrurile. Suntem veniți de sus, din punct de vedere spiritual, veniți de la Dumnezeu, și să privim totul în mod spiritual. Dar, din punct de vedere omenesc, să privim totul cu smerenie. Cum spuneați și dumneavoastră că mântuirea este prin celălalt, lucru pe care l-ați descoperit prin trăirea duhovnicească și l-ați preluat din atâtea cărți; știm că sunteți și scriitor. Câte cărți aveți până acum publicate? Una este în lucru acum, mi se pare.

Trei cărți și acum e a patra carte, afară de cele la care am lucrat ca editor.

Da și una coautor.

Da, da.

Ne-a vorbit Părintele Teodosie din muntele Ceahlăului, preot slujitor la maici. Ne bucurăm pentru faptul că, iată, ne-am întâlnit și de data aceasta, la TV Sibiu, în acest dialog, să-i spunem „sibian”. Vă mulțumim că ați reușit să ne luminați mintea prin aportul de idei noi și înțelesuri pe care am încercat să le extragem, pe marginea textului din Sf. Evanghelie. Ar fi de așteptat să le și aplicăm în viață, pentru că aceasta este datoria noastră și a celorlalți, să împlinim tot ceea ce auzim. Deoarece știut este că de la minte până la inimă e cea mai lungă cale, ca și de la cuvânt la faptă. De data aceasta se poate întâmpla să fie și de la auz până la faptă, adică toți să auzim, căci omul are două urechi, nu? Și asta tocmai pentru a auzi cu amândouă, urmând să punem în lucrare cuvintele pe care le-am ascultat.

Vă provoc la un cuvânt de încheiere, Părinte Teodosie, pentru telespectatorii fideli și de asemenea ascultători, pentru că în multe rânduri se transmit emisiunile și pe Radio Sibiu.

Cuvântul „credința vine din auzire” (Romani 10, 17). Așa cum noi, aici, vorbim despre dreapta credință și despre învățătura Sfintei Evanghelii, să nu uităm că ne putem întări credința și putem dobândi credința din auzire, prin ascultarea cuvântului duhovnicesc. Apoi, să nu uităm că în Sfânta Scriptură avem cuvântul lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură conține cuvântul lui Dumnezeu, care este cuvânt viu dătător de viață și hrană duhovnicească. Ori de câte ori sufletul nostru este însetat sau flămând de hrana sufletească, să deschidem Sfânta Scriptură și să citim din Sfânta Scriptură și din Sfânta Evanghelie. Pentru că ne putem hrăni sufletește – și nu numai sufletește, ci și trupește – de fiecare dată când citim din Sfânta Evanghelie. Să avem această credință că, ori de câte ori citim din Noul Testament sau din Biblie, avem în fața noastră cuvântul lui Dumnezeu și ne hrănim prin el. Acesta este cuvântul de încheiere. Să ne hrănim permanent cu cuvântul lui Dumnezeu.

Am răspuns, cred, la întrebarea: cum reușim să ne înscriem în civilizația Învierii. Cuvântul este cel ce întoarce brazda din care iese bucuria Învierii.

Vă mulţumesc, Prea Cuvioase Părinte Teodosie! Mulţumindu-le tuturor celor care ne-au urmărit cu atenţie, să le spunem un „Hristos a înviat!”.

Cu adevărat a înviat!

Pe săptămâna viitoare! Doamne ajută!

---

[47]. Emisiune realizată în data de 4 mai 2015.

[48]. Cf. Marcu 16, 6.

[49]. Heraclit din Efes (535-475 î. Hr), filosof grec presocratic.

[50]. Cf. II Ioan 4, 20.

[51]. Cf. Matei 8, 28.

[52]. Cf. Mc 1, 44; 8, 26.

[53]. Cf. Marcu 3, 20.

[54]. Cf. Matei 23, 25.

[55]. Cf. Fapte 17, 28.

[56]. Cf. Ioan 18, 33-37.

Post și milostenie

Preot Mihai: Din studioul TV Sibiu, adresez tuturor ascultătorilor noştri salutul creştinesc de bun găsit „Doamne, ajută-ne!”, ca să transmitem mesaje ziditoare în cadrul rubricii noastre Credinţă şi Viaţă[57]. Ne aflăm la început de Post, postul Crăciunului. Evangheliile care se perindă în această perioadă de toamnă, de recoltă, de bogăţie, când cămările noastre sunt pline, prin muncă şi rugăciune mai ales, de darul lui Dumnezeu, au în centru ideea milosteniei, a ajutorului acordat celui sărman sau neputincios. În sensul acesta avem bucuria dialogului cu Părintele Teodosie, venit la noi de departe, tocmai de la poalele Ceahlăului. Îi adresăm o urare de bun venit.

Preot Teodosie: Bine v-am găsit!

Pentru început, în prima parte a emisiunii, vom reaminti câteva principii provenite din Sf. Evanghelie citită în duminica care a trecut, ca în partea a doua a dialogului nostru să continuăm cu dezbateri legate de începutul Postului Crăciunului. Apropiindu-se de asemenea și sărbătoarea Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, în partea finală vom sublinia importanța acestei sărbători. Să începem cu „Samarineanul Milostiv”.

Duminica trecută am ascultat citindu-se din Sfânta Evanghelie pericopa despre Samarineanul Milostiv. Este o pericopă care se potrivește foarte bine acestei perioade de post pe care o începem, întrucât, așa cum ați amintit și sfinția voastră, principala temă a pericopelor evanghelice care se citesc în Postul Crăciunului sunt legate de milostenie sau milă și această pericopă ne introduce în această temă a milosteniei și a milei creștine. Sigur, ne amintim că Postul de fiecare dată este bine să-l împlinim cu mai multă rugăciune și cu fapte concrete

ale credinţei, fapte de milostenie, de milă creştină şi nu întâmplător sunt aşezate toate acestea de Sfinţii Părinţi. În pericopa pe care am ascultat-o am observat că Mântuitorul este întrebat de un învăţător de lege, care dorea să-L ispitească: „Ce să fac ca să dobândesc viaţa cea veşnică?”. Şi atunci Mântuitorul îl întreabă: „Ce este scris în Lege? Cum citeşti?”. Apelează la Sfânta Scriptură.

Parabola însăşi este un rezumat al întregii iconomii a mântuirii. Mântuitorul ne trimite mereu la Sfânta Scriptură: Cercetaţi Scripturile şi în ele veţi avea viaţa veşnică (Ioan 5, 39).

Sigur, acel învăţător de lege îi explică ceea ce precizează Sfânta Scriptură: „Să-L iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău şi din toată inima ta, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi” (Luca 10, 27). Iar Mântuitorul îi răspunde foarte simplu: „Fă aceasta şi vei fi viu!” (Luca 10, 28). Iar el, căutând să se îndreptăţească, Îl întreabă pe Mântuitorul: „Cine este aproapele meu?” (Luca 10, 29). Aceasta era problema. Şi Mântuitorul îi spune pilda acestui samarinean milostiv şi ne amintim că se relatează în această pildă foarte frumoasă cum un om oarecare cobora din Ierusalim către Ierihon şi a căzut între tâlhari, care l-au lăsat aproape mort. Dar între timp a trecut pe acolo un preot şi un levit care l-au văzut şi au plecat mai departe, iar mai târziu a trecut şi un samarinean, care, făcându-şi milă de el, l-a îngrijit şi vom vedea şi cum. Dar aş vrea să precizez înainte de toate că fiecare cuvânt din Sfânta Scriptură este plin de învăţăminte, plin de sens duhovnicesc, că nici un cuvânt din Sfânta Scriptură nu este pus întâmplător, nici o pildă rostită de Mântuitorul nu este întâmplătoare şi nici un cuvânt din aceste pilde nu este fără un rost duhovnicesc. Sigur, o pildă poţi să o spui în multe feluri, dar felul în care alegi să o spui te ajută să fixezi mai bine învăţătura de credinţă.

Dacă învăţăturile Mântuitorului sunt înţelese de toţi oamenii precum şi de copii, aceasta se datorează pildelor şi asemănărilor pe care le întrebuinţa. Părintele Ilarion V. Felea spune că pildele sunt ca ferestrele la casă. Ele luminează, lasă lumina să pătrundă în casă ca să alunge întunerecul. De ce Iisus a ales să vorbească în pilde?

Mântuitorul a vorbit mereu în pilde, a învățat în pilde, pentru că pilda este ușor de reținut și pe tiparul acestor pilde putem foarte ușor să reținem învățătura de viață, pentru că până la urmă învățătura Mântuitorului, învățătura de credință este o învățătură de viață: Cum să trăim duhovnicește în așa fel încât să putem dobândi ceea ce își dorește fiecare credincios, mântuirea sufletului? Așadar ne întrebăm cine este omul care cobora de la Ierusalim la Ierihon. Sigur, simbolizează pe oricare dintre noi, pe oricare creștin, pe oricare om.

Cel ce coboară din Ierusalim pot fi eu sau oricare dintre noi. Adam a coborât din Ierusalimul Raiului. Omul căzut este de fapt Adam sau, generic, omul dezbrăcat de haina botezului, prin păcat.

Sigur. Însă Ierusalimul este legat de templu, de locul ceresc, de Dumnezeu, iar Ierihonul, care se află undeva în vale, este legat simbolic de lucrurile materiale, pământești. Omul care coboară de la Ierusalim în Ierihon este omul care se îndepărtează de Dumnezeu, de viața cea duhovnicească și se coboară spre cele materiale, spre cele trecătoare. Acolo cade între tâlhari. Care sunt tâlhari? Tâlharii reprezintă pe diavoli, iar căderea în mâna lor simbolizează căderea în păcat, depărtarea de Dumnezeu, depărtarea de poruncile lui Dumnezeu. Și omul, când cade în mâna tâlharilor, așa cum credinciosul cade în mâna diavolului prin ispite, este furat și jefuit de hainele sale. Dacă pe acel om l-au jefuit de hainele trupești, pe credincios diavolul îl jefuiește de haina sufletului, de harul lui Dumnezeu, pentru că atunci când omul cade în ispită totdeauna pierde harul lui Dumnezeu.

Și zice că a trecut pe lângă el un preot și de un levit. De ce amintește Mântuitorul de un preot și de un levit? Preotul și levitul simbolizează reprezentanții Legii Vechi. Mântuitorul vrea să arate că Legea Vechiului Testament nu era capabilă să mântuiască. Așa cum preotul și levitul din pildă trec, văd și merg mai departe, tot așa și Legea, chiar dacă condamna păcatul, nu avea puterea să-l transforme pe om, să-l schimbe pe om, să-l mântuiască cu alte cuvinte.

Avem conturată starea omului în Vechiul Testament. Neputința Legii de a mântui. Legea are un caracter negativ, prohibitiv. Negația poate stimula actul creator. Ea însă nu este creatoare. Afirmația este creatoare. Ea urcă până la afirmația originară creatoare: „Să fie" (Fac. 1, 3), trece prin „Fiat-ul" Maicii Domnului (Luca 1, 38). Se poate vedea și o autoprofeție în Pilda Samarineanului.

Așa este. Zice apoi că pe acolo din întâmplare a trecut și un samarinean. Samarineanul Îl simbolizează pe Dumnezeu și nu întâmplător a ales Mântuitorul să pomenească în pilda Sa de un samarinean. De ce? Pentru că samarinenii erau într-o permanentă dușmănie cu evreii. Evreii nu i-au primit după ce s-au întors din robia babiloniană să contribuie la construirea templului, i-au respins, considerându-i păgâni, iar samarinenii la rândul lor au început să-i vadă cu ochi răi pe evrei, să-i dușmănească și să fie permanent într-o râcă și dușmănie cu toți cei care mergeau la Ierusalim.

Aveau un alt loc de închinare?

Sigur. De asemenea, să ne mai amintim că Mântuitorul a fost numit samarinean de către învățătorii de Lege și de bătrânii poporului. Deci, L-au acuzat, zicând: ești samarinean, nu ești evreu. Nu ne plac faptele Tale. De multe ori L-au acuzat că scoate demonii cu domnul demonilor sau L-au numit dușmanul Legii. Așadar Mântuitorul alege tocmai acest exemplu pe care învățătorul de Lege îl știa. Știa cum este văzut El între bătrânii poporului și chiar în tagma din care acela făcea parte.

Se afirmă că un samarinean, om un străin de neam, văzându-l pe acela căzut între tâlhari, i s-a făcut milă de el. Ar putea să cineva să zică: dar poate omul căzut între tâlhari era samarinean. Nu era samarinean, cobora de la Ierusalim, cu siguranță era evreu. Și samarineanul, străin de neam, iată că are milă de omul căzut între tâlhari. Și ce spune Evanghelia, după cum știm? „Îi leagă rănile și le unge cu untdelemn și vin." Nu întâmplător. Legarea rănilor trupești simbolizează legarea rănilor sufletești, iar untdelemnul și vinul, iarăși două elemente care pot fi folosite pentru vindecare trupului, simbolizează, de fapt, Sfintele Taine. Vedem așadar că fiecare cuvânt din Sfânta Scriptură, din Noul Testament și din

Pilda pe care am auzit-o citindu-se duminica trecută ne ajută să înțelegem foarte ușor istoria mântuirii neamului omenesc și rolul pe care L-a avut Mântuitorul în mântuirea omului din păcat.

Așadar cel căzut între tâlhari este de fapt Adam și prin el suntem noi. Samarineanul milostiv este Mântuitorul Iisus Hristos. Apar unele elemente de cult: untdelemnul și vinul. În textul grec, ελεος (eleos) înseamnă ulei, dar este și sinonim cu milă. Ce considerați că înseamnă „casa de oaspeți" sau „când mă voi întoarce îți voi da înapoi"?

Sigur, casa de oaspeți înseamnă Biserica, iar cel care a găzduit pe omul bolnav simbolizează pe fiecare dintre noi și preoții Bisericii. La un anumit nivel sunt simbolizați preoții, clerul care slujește în cadrul Bisericii și într-un sens mai larg pe fiecare creștin. Noi suntem chemați să arătăm aceeași milă față de semenii noștri, față de aproapele nostru.

Mai bună este mila decât viața, spune psalmistul David (Psalmi 61, 4). În sf. Biserică există mijloace de tămăduire?

În Biserică găsim toate mijloacele prin care putem să ne tămăduim. Și printre aceste mijloace de tămăduire avem Sfintele Taine și sfintele rugăciuni ale Bisericii, numite și ierurgii. Samarineanul i-a dat gazdei doi talanți. De ce spune Mântuitorul doi și nu unu sau trei? Cei doi talanți simbolizează Vechiul și Noul Testament, Sfânta Scriptură, Legea lui Dumnezeu, tot ceea ce El ne-a dat ca mijloc de tratament sufletesc, de ajutor și de vindecare a sufletului și de mântuire a lui, de desăvârșire. Căci noi găsim în Vechiul și Noul Testament calea și mijloacele prin care omul poate ajunge la desăvârșire și la asemănarea cu Dumnezeu prin har.

Așadar cei doi talanți simbolizează Sfânta Scriptură, Legea lui Dumnezeu. Iar cuvântul „ce vei mai cheltui în plus îți voi da când mă voi întoarce" (Luca 10, 35) are următorul înțeles: plata înseamnă viața veșnică. „Când mă voi întoarce"

ne duce cu mintea la a doua venire a Mântuitorului, la Judecata cea de obște. Mântuitorul cu alte cuvinte ne spune fiecăruia dintre noi: când Eu Mă voi întoarce și voi judeca lumea, voi răsplăti fiecăruia în măsura în care a cheltuit pentru aproapele său, în măsura în care și-a arătat mila și dăruirea față de aproapele său. Și mi-aduc aminte acum de cuvântul Mântuitorului care Îl rostește de multe ori și cuvântul profetului: „Milă voiesc, iar nu jertfă.” (Matei 12, 7). Ceea ce vrea Mântuitorul este milă. Întreaga Lege, cum spune iarăși Mântuitorul în alt loc, stă în această poruncă: „Să-L iubești pe Dumnezeu din toată inima, din tot sufletul și din tot cugetul, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Luca 10, 27). În asta stă toată Legea și Profeții, adică să facem bine, să ne dăruim celorlalți, pentru că, altfel spus, cred că acea bogăție care rămâne în noi cu adevărat și de care ne vom folosi veșnic sunt doar faptele noastre cele bune. Tot ceea ce dăruim aici vom dobândi dincolo însutit și înmiit și înmulțit la nesfârșit. La asta ne chemă Mântuitorul: la milă creștină și la dăruire creștină.

Adică la deschiderea acestor brațe sau aripi: Mila și Adevărul. În Vechiul Testament, aproapele înseamnă cel din familie sau cel mult conaționalul. Observăm în Noul Testament o iubire cosmică, o iubire care depășește granițele unei familii, ale unui popor, ale unui neam. Faptul că mai târziu Mântuitorul s-a dus în ținutul Gherghesenilor a dovedit o iubire universală și anume faptul că mântuirea este universală. Dacă noi ca și creștini ne socotim a fi numai ai lui Hristos, Hristos nu este numai al nostru. Adică – apropo de migrația musulmanilor și a evenimentelor care s-au întâmplat în ultima vreme – considerăm că Hristos este al tuturor. Adică e necesar să precizăm extensia noțiunii „aproapele”.

Sigur, cred că Mântuitorul ne cheamă la milă față de toată creația, de toate ființele vii, nu numai față de oameni, cu atât mai mult față de oameni. El ne cheamă să arătăm milă și față de animale, față de orice ființă vie și față de tot ce e viu. De pildă, un om care distruge vegetația, un om care distruge creația lui Dumnezeu nu pot spune că are milă, nu putem vedea în atitudinea lui egoistă milă. Un om care lovește un animal dovedește că n-are milă și Mântuitorul ne cheamă la o milă care să izvorască din sufletul nostru. Și cel care reușește să scoată milă din inima lui, nu formal, acela nu poate să fie parțial, să iubească pe unul și să urască pe celălalt. Când cu adevărat mila izvorăște din ființa noastră,

atunci, cum spun toţi Sfinţii Părinţi, ea se revarsă asupra întregii creaţii şi nu e numai teorie.

Sf. Vasile cel Mare spune: Pe calea binelui mai degrabă oboseşti odihnind decât ostenind. Creştinismul nu este o teorie, ci un mod de viaţă. Cum explicaţi acest adevăr?

E bine să precizăm că învăţătura creştină nu e teoretică, nu e teorie. Mântuitorul nu pune atât de mult accent pe teorie, ci pe trăire. Toată credinţa noastră trebuie să se regăsească în felul nostru de a trăi. Degeaba mărturisim teoretic! Căci zice Sfântul Apostol Iacob că şi diavolii cred şi ştiu că Dumnezeu există, ştiu că Dumnezeu este mare, ştiu că Dumnezeu este puternic, ştiu că Dumnezeu va judeca lumea[58]. Noi ne mai îndoim sau unii dintre oameni se mai îndoiesc, dar diavolii ştiu aceste lucruri şi cred sută în sută, dar credinţa asta nu-i mântuieşte, cu atât mai mult pe noi oamenii. Dacă avem o credinţă doar teoretică, care nu se regăseşte în faptele noastre, nu ne poate mântui. Aşadar Mântuitorul ne cheamă la dovedirea credinţei noastre, să arătăm credinţa noastră prin faptă, iar fapta în care se regăseşte sau se concentrează întreaga credinţă şi întreaga învăţătură de credinţă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos este iubirea, care sub forma milei şi milostenii tot iubire se numeşte.

Dumnezeu ne cere să nu umblăm cu jumătăţi de măsură, cum grăieşte Hristos: „Fiţi desăvârşiţi, precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârşit este” (Matei 5, 48). Acest verset este o comunicare foarte interesantă, adică Îl face pe Dumnezeu Tatăl nostru şi precizează desăvârşirea Lui. Noi putem deveni desăvârşiţi prin Sfânta Împărtăşanie. Prin faptul că suntem în acelaşi Trup şi Sânge devenim fraţi. Nu mai purtăm trupul şi sângele mamei, ci al lui Iisus. Atunci este posibil a spune rugăciunea Tatăl nostru, să-I spunem lui Dumnezeu: „Tată”, când suntem fraţi cu Hristos şi fii după har ai lui Dumnezeu.

Dar timpul este limitat şi trebuie să trecem la partea a doua a emisiunii. Iată-ne în prima săptămână a Postului Crăciunului, perioadă în care, până la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, când se vor cânta catavasiile naşterii: „Hristos Se naşte, măriţi-L…”, este perioada de aşteptare. Între 21 noiembrie şi 20

decembrie, până la Sfântul Ignatie, va fi o perioadă mai relaxată din punct de vedere al postului, în sensul că mai sunt dezlegări la peşte şi la vin, sâmbăta, duminica şi în sărbătorile cu Cruce roşie. Vine apoi o săptămână mai aspră sau mai strictă. Din 20 până în 25 decembrie, tot un fel de aşteptare printr-un post mai aspru. Să rostim câteva cuvinte, în sensul folosului postului. Postul este binecuvântarea familiilor, tatăl sănătăţii, călăuza tinereţii, podoaba celor bătrâni, bunul tovarăş al călătorilor, oaspetele drag al soţilor, precizează Sf. Vasile cel Mare. Ştim din experienţă că dacă ne îndulcim, îmbuibăm trupul, nu mai avem îndrăzneală în rugăciune şi parcă nu mai avem nici o energie în a ne ruga. Ei, faptul că ţinem post puţin mai aspru în sensul abţinerii de la bucate ne va da, credem, îndrăznire în rugăciune, energie în rugăciune şi totodată o abţinere de la păcate. Există şi rima: te abţii de la bucate ca să te poţi abţine de la păcate…

În primul rând, trebuie să reamintim că postul este instituit de Dumnezeu. Încă din rai, prima dată Dumnezeu a instituit postul cu Adam când i-a rânduit şi i-a spus: „Din toţi pomii raiului poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit” (Fac. 2, 16-17). Deci, postul este instituire divină şi tot ceea ce a rânduit Dumnezeu este spre folosul nostru. De multe ori suntem tentaţi să considerăm postul ca ceva greu, ca pe o povară, şi uneori ne e greu să postim. Mulţi nu înţelege folosul postului, mulţi caută motive de dezlegare a postului, ca să scape de el. Însă din punct de vedere duhovnicesc, postul este mijlocul prin care viaţa noastră ne este uşurată şi nu la modul figurat, ci la modul propriu.

Un om care posteşte ştim că se simte mai uşor, cu mintea mai limpede şi cu mai multă energie. Pare paradoxal, dar acesta este adevărul! Din păcate, astăzi cei mai mulţi dintre oameni ne-am învăţat să mâncăm mai mult decât este necesar, să transformăm mâncatul într-o plăcere, într-un mijloc prin care căutăm plăcerea. Din păcate nu găsim şi nu regăsim nici plăcerea, nici bucuria, nici fericirea în lucrurile acestea materiale. Postul totdeauna a fost şi este legat de milostenie şi de rugăciune. Perioada de post, perioada pe care o avem permanent înaintea unor mari sărbători şi praznice împărăteşti este o perioadă în care intensificăm rugăciunea şi faptele de milă creştină. Nu putem să facem nici milostenii şi nu putem nici să ne rugăm cu mintea adunată atunci când nu postim. De aceea, postul este mijlocul cel mai potrivit pentru a putea să ne rugăm mai adunat, cu mintea mai adunată, să avem mai multă grijă de viaţa noastră duhovnicească şi,

de asemenea, să fim capabili din punct de vedere sentimental să fim cu mai multă milă și cu mai multă milostivire față de cei care ne înconjoară. De multe ori suntem atât de preocupați de grijile noastre personale încât uităm de ceilalți din jurul nostru. De multe ori trăim în aglomerație, cum sunt orașele, când de fapt suntem din ce în ce mai însinguraţi. Cu cât omul trăiește mai aproape fizic de altul, cu atât se însingurează mai mult. Pare un paradox, dar aceasta este realitatea.

Părintele Stăniloae, în Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă, arată tocmai această situație diametral opusă, să-i spunem. De exemplu, vorbind despre oamenii din munți, Țara Moților, Maramureșului, poate și în Muntenia, unde vecinii sunt foarte îndepărtați din punct de vedere fizic, în sensul că vecinii sunt unul peste o vale, altul pe un munte, altul într-o parte, în alta, dar cu atât mai mult ei doresc ca să intre în comuniune unii cu ceilalți. Am putea să intrăm în sensul acesta și în problemele pe care le creează comunicarea electronică, în care omul caută un fel de socializare mai degrabă cu „departele" decât cu persoana de lângă el.

Nu cred că avem de-a face cu o socializare adevărată ca de la om la om, ca de la ființă la ființă, ca de la persoană la persoană. În întâlnirile noastre directe ne dăm mâna. Bineînțeles, respectând regula bunei cuviințe, aceea prin care cel mai mare întinde mâna celui mai mic. Dar când își strâng mâna oamenii se simt mai apropiați și mai ales atunci când se și îmbrățișează, dacă sunt cunoștințe mai vechi sau își permit lucrarea aceasta, se simt și mai apropiați. Eu am fost impresionat de modul de a fi și al Părintelui Teofil care, primindu-mă chiar de la început în chilia lui sau, în sfârșit, în diferite împrejurări, când îl salutam, ne îmbrățișa ca un părinte, simțindu-i dragostea și căldura. Ei, lucrul acesta nu poți să-l simți în cadrul unei comunicări pe laptop, sau pe tabletă, prin e-mail etc. Aici avem doar un schimb de informație.

Da, pot spune că ne ajută să schimbăm informații. Poți să schimbi informații de orice natură cu ajutorul acestor rețele de comunicare, dar nu schimbi trăirea. De cele mai multe ori experimentăm însingurarea și sunt destule studii care arată că cei care petrec în fața calculatorului prea mult timp, mai ales tinerii, ajung să se însingureze atât de mult încât pierd sensul vieții. Deși comunică toată ziua ore în

şir cu alte persoane aflate la distanţă, experienţa lor lăuntrică este de însingurare şi de pierdere a busolei, de debusolare totală. Nu mai ai nici o percepţie asupra sensului vieţii. Cu cât comunici virtual mai mult, cu atât îţi pierzi, aş putea spune, o energie, îţi pierzi pur şi simplu sensul vieţii, te debusolezi, te demagnetizezi. Gândiţi-vă la o busolă care s-a demagnetizat, nu mai arată cum trebuie direcţia, pentru că nu mai e magnetică. Aşa se întâmplă şi cu sufletul omului, din păcate. Această comunicare virtuală, dacă depăşeşte un anumit timp şi anumite limite, ne debusolează total, nu contează vârsta noastră. Poţi să fii şi tânăr, şi bătrân, toţi suntem afectaţi de această comunicare virtuală care depăşeşte anumite limite, ne debusolează total şi pierdem sensul vieţii, nu mai înţelegem pentru ce trăim. De aceea, se ajunge la multe drame. Acesta e numai un aspect, nu mai punem şi celelalte aspecte care afectează psihicul uman, psihicul tinerilor, din multe puncte de vedere. Şi aş putea spune că nu numai creierul, ci însăşi străfundurile sufleteşti. Cum? Ştiinţa încă cercetează, dar constatăm efectul.

După părerea unor persoane ce au analizat aceste fenomene, psihologi, antropologi, medici, se recomandă limitarea timpului alocat calculatorului pentru e-mailuri studiu, editare etc. Când a apărut, prin anii ’70, televizorul, recomandarea era, datorită radiaţiilor, să se păstreze o distanţă de cel puţin 3 metri de televizor. Acum, la calculator, stăm la 30-50 cm şi, oricât s-ar încerca prin acele ecrane sau baraje electronice, radiaţiile tot se transmit, strică ochii, radiază trupul. Nu zic că nu e bun calculatorul, dar acea măsura necesară în toate laturile vieţii se impune şi cu privire la folosirea lui, în aşa fel încât să nu devină dependenţă şi barieră în calea adevăratei socializări sau comuniuni.

Sigur, totul este să păstrăm o limită, asta e totul.

În sensul acesta, ce recomandaţi? Un îndrumător, o călăuză precum în infernul lui Dante? Dacă nu exista acea călăuză, pe nume Vergiliu, Dante nu putea să iasă. Aşa este şi omul fără călăuză.

Sigur, pentru că vorbim de post, eu cred că e bine ca măcar în perioadele de post să avem mai multă grijă de sufletul nostru și, așa cum încercăm să ne abținem de la multe lucruri care sunt prea materiale și lumești, tot așa este bine să încercăm să ne abținem de a mai folosi calculatorul prea mult. Nu spun să nu-l folosești deloc. Nu-i nici un pericol dacă citești un e-mail. Problema este să nu stai ore în șir în fața calculatorului, pentru că afectează pur și simplu modul de gândire și lucrul acesta e dovedit științific. Pur și simplu, dacă îți schimbi modul de gândire, normal că apare un alt mod de percepere a realității. De multe ori se ajunge acolo încât tinerii care stau prea mult în fața calculatorului să nu mai poată face distincția între realitatea virtuală și realitatea fizică. De multe ori, e ca și când intră într-o transă și confundă realitățile fizice cu ceea ce e în minte sau cu ceea ce vede pe calculator și asta dereglează total modul de orientare, pentru că spuneam că-și pierde esența vieții. Păi, în momentul în care tu nu mai faci diferență între realitate și virtual, e normal că nu mai știi încotro te îndrepți.

Deci, poate fi postul și abținere de la calculator.

Postul trebuie să fie un motiv, un factor de motivare. Să folosim calculatorul mai puțin. E bine și pentru sănătate noastră psihică și trupească.

Mi-aduc aminte de o pildă din Pateric. Un mare pustnic, când venise Postul Paștelui, se gândea: oare eu de la ce să mă abțin? Pentru că oricum nu mai mânca nici măcar pește, se hrănea pur și simplu cu legume, cu fierturi, cu ce găsea în pustiu. Își punea la un moment dat întrebarea: e post. Eu de la ce să mă abțin? A, da, stai că mie îmi plac cel mai mult merele. Postul acesta mă abțin de la mere.

Așa putem să spunem și noi, pentru a ne îndeletnici cu rugăciunea, pentru a prinde curaj. Postul smerește și sufletul, cum se spune în Psalmul 62, versetul 12, și de asemenea în Isaia, capitolul 58, când se arată ce fel de post Îi place lui Dumnezeu. Acolo – sau în alte locuri din Sf. Scriptură – găsim oare indicii ale unui post cu adevărat plăcut lui Dumnezeu?

Da, sigur, trebuie să ne amintim că prin post înţelegem nu numai abţinerea de la mâncare, ci abţinerea de la modul în care ne folosim toate simţurile. Trebuie să postim cu toate simţurile, şi cu văzul, şi auzul, şi cu gustul, şi cu mirosul, şi cu pipăitul, şi aşa mai departe. Deci nu e legat numai de mâncat. Acesta e numai un aspect. Abţinerea de la anumite feluri de mâncare este doar un aspect al postului. Şi aş mai puncta un lucru, foarte interesant şi important. Toată lumea poate posti şi unii o să zică: „e greu” sau „am interdicţie de la medic” sau „am dezlegare de la duhovnic”. Toată lumea poate posti. Postul nu înseamnă să-l practice toţi la aceeaşi măsură, cum aţi amintit despre acel Sfânt din pustie. Când începi să posteşti, primul şi primul lucru pe care trebuie să-l faci e să faci o schimbare în viaţa ta. Dacă mănânci trei mese pe zi până nu mai poţi, încearcă şi mănâncă numai două sau încearcă să mănânci trei, dar să mai şi poţi. Aşa ne îndeamnă sfinţii Părinţi: ori de câte ori mănânci, mănâncă în aşa fel încât să mai poţi mânca.

Adică să nu te ridici sătul de la masă.

Ridică-te de la masă înainte să ajungi la suprasaturaţie.

Aici există o interesantă lucrare a trupului. Starea de saturaţie vine numai după 15 minute. De aceea, e bine ca la masă să nu te grăbeşti. Ne uităm şi la alte popoare. De exemplu, chinezii mănâncă cu două beţişoare un pumn de orez şi îl mănâncă încet şi au starea de saturaţie. E foarte interesantă şi metoda aceasta. Japonezii au porţii foarte mici. O pizza la ei nu are diametrul mai mare de 15 cm. Noi mâncăm în mare viteză, poate că aşa am fost învăţaţi. M-am consultat în sensul acesta cu mari oameni ai Sibiului, printre care l-aş numi şi pe Părintele Nichifor, care a trăit peste 96 de ani, a fost protopop şi apoi paroh. A construit Biserica de pe Ştefan cel Mare. El mi-a spus că de la masă nu se ridica sătul, adică simţea că putea să mai mănânce cel puţin 10-20%. I-a dat Dumnezeu putere şi viaţă şi sensibilitate şi entuziasm şi optimism încât pentru mulţi din zona Trei Stejari, a fost şi rămâne un îndrumător şi un model.

Apropo de exemplul pe care l-ați dat. Îmi vine acum în minte un lucru pe care l-am constat. Poate nu sunt singurul, dar l-am constatat discutând cu oamenii și citind. Am constatat că oamenii care au suferit enorm, care au fost supuși la munci, la suferințe, la privare de băutură și de mâncare, au ajuns să trăiască cel mai mult. Părintele Iustin Pârvu de la Petru Vodă a trăit până 94 de ani, părintele Grebenea, care a suferit 20 de ani în pușcărie, a trăit până la 104 ani și sunt mulți alții. Putem da multe alte exemple. Cred că sunt și aici în Sibiu oameni care au trăit la vârste de peste 90 de ani, lucizi, în putere și cred că știți și sfinția voastră oameni care toată viața au fost cumpătați, n-au depășit niciodată măsura în mâncare și băutură și au respectat cu multă strictețe posturile rânduite de Biserică. Aceste posturi nu sunt rânduite întâmplător și spuneam la început că postul, chiar dacă este considerat uneori ca un exercițiu greu și mulți încearcă să-l ocolească, este necesar.

Postul este și curățitor, curăță atât trupul și sufletul, și este și tămăduitor, tămăduiește și sufletul, tămăduiește și trupul. Și avem acum din ce în ce mai multe mărturii care vin nu numai din partea teologiei sau a spiritualității, ci și din partea medicinei sau a științei care dovedește că omul care postește își curăță și trupul de o grămadă de toxine care le acumulează în timp și poate să se și tămăduiască de o mulțime de boli[59]. Chiar există anumite terapii care folosesc doar postul pentru vindecare[60]. Și normal că vindecă și trupul, și sufletul.

Tot o terapie, alături de post, cred că este și munca.

Sigur.

Mi-aduc aminte de părintele de vrednică pomenire, Dumitru Stăniloae, care a fost un teolog nu numai prin ceea ce a scris, ci și prin faptul că era un postitor și rugător, avea rugăciunea lui Iisus. L-am cunoscut în ultima vreme la mănăstirea Cernica. L-am știut din ’80 și ceva. La Păltiniș ne-am întâlnit! Și când venea la Sibiu făcea diferite întâlniri și conferințe pe vremea vrednicului de pomenire Mitropolitul Antonie. Dar, în ultima vreme la Cernica retrăgându-se, avea o transfigurare, o față și o viață de sfânt. Un exemplu: a ieșit din închisoare și, datorită faptului că nu publica sub numele propriu, muncea și scria cel puțin 20-

30 de pagini pe zi. Îl mai ironizau unii şi alţii, zicând: părinte profesor sau Dumitre (probabil că erau colegi), de ce scrieţi? Nu vedeţi că nu vă publică nimeni? Părintele Stăniloae zice: „Decât să stau degeaba, mai bine să muncesc degeaba”.

Sigur.

Mai găsim în lumea de astăzi oameni care să gândească astfel şi să zică aşa ceva?

Puţini.

Nouă ni se pare tocmai invers, mai bine să stăm degeaba, decât să muncim, şi aşa ne întâlnim cu un fel de faliment al vieţii, cu stări de panică, după aceea, frică, disperare, îndoială, tristeţe, asta datorită lenei. Or, noi trebuie să avem un principiu, o politică, dacă postim şi ne rugăm trebuie să alăturăm munca şi în acest fel credem că ne vom croi prin principiu o cale de succes. Dorești să fi om de succes? Iată calea: Muncă şi Rugăciune.

Aş mai face o legătură, foarte interesant, şi anume că de multe ori oamenii se scuză, zicând: nu am cu ce să fac milă, milostenie, n-am. Dar de ce nu îl ajuți pe celălalt? Oferă o parte din munca ta, din efortul tău celuilalt. Tot milă se numeşte, că pomeneaţi de muncă. Dacă din punct de vedere al sănătăţii ni se recomandă să muncim chiar pe gratis, numai pentru răsplata că trăim sănătos, cu atât mai mult să muncim, dăruind o parte din munca noastră celuilalt. Pare nedrept. La prima vedere pare foarte nedrept. Cum adică să muncesc pentru altul când eu n-am pentru mine? Secretul şi taina este următoarea: ai doar ceea ce dai. Adică cum? Sămânța pe care o ai, puterea pe care ți-a dat-o Dumnezeu poți să o folosești sau să o îngropi, ca şi sămânța pe care o bagi în gură şi ai mâncat-o şi ai terminat cu ea, dar dacă renunți la ea sau din zece semințe renunți la una şi o pui

în pământ, aceea se întoarce la tine înzecit sau însutit. Așadar ceea ce dai acum mai târziu ți se întoarce înapoi. Mântuitorul n-a spus nimic care nu este adevărat. Mântuitorul a spus așa: Dă și vei primi, dăruind vei dobândi. Tot ceea ce dăm, aceea primim. Și cuvântul Scripturii este așa: „Ce voiești să-ți facă ție oamenii, fă și tu asemenea” (Luca 6, 31). Exact ce vrei să-ți facă ție cineva. Vrei să fi cinstit? Cinstește. Vrei să fi prețuit? Prețuiește. Vrei să fi iertat? Iartă. Vrei să fi înțeles? Înțelege-l pe celălalt. Vrei să fi hrănit când ești flămând? Hrănește-l și tu pe unul care este flămând.

Vrei să fi iubit? Iubește.

Cu atât mai mult. Vrei să fi iubit? Iubește. Vrei să fi iertat? Iartă. Asta este o lege pe care Mântuitorul ne-a pus-o în față, ne-a adus-o la cunoștință și de la care nu se poate abate nimeni. E ca și când ai încerca să faci abstracție de gravitație. Poți în mintea ta să zici: nu cred în gravitație. La ce folosește asta? Dacă te arunci într-o prăpastie tot cazi, chiar dacă ție îți place să zici: nu cred. Așa este și cu legile duhovnicești. Unul zice: nu cred în post, nu cred în puterea rugăciunii. Dar asta nu schimbă cu nimic legea. Legea rămâne valabilă și pentru tine și pentru ceilalți. Așa că uneori constatăm că oamenilor le place să fie chiar absurzi, oamenilor le place să aplice metoda aceea ca struțul când bagă capul în nisip, considerând că, dacă nu mai vede nimic, pericolele au dispărut. Mulți consideră că dacă-L neagă pe Dumnezeu chiar Dumnezeu o să dispară. Nu. Dumnezeu este în continuare, realitățile acestea sunt în continuare, doar în mintea noastră încercăm să ne amăgim. Și asta până la un moment, când ne trezim la realitate și atunci vom suporta consecințele.

Bogatului nemilostiv.

Da, ale bogatului nemilostiv despre care vom vorbi.

Timpul ne spune că ar trebui să ne gândim și la sărbătoarea pe care o întâmpinăm, ca prima sărbătoare în post, și anume Intrarea în Biserică a Maicii Domnului. Ca o concluzie, ce am mai putea transmite ascultătorilor noștri despre Postul Crăciunului?

Despre post, în general, aș spune că mulți își pun întrebarea: se poate posti? Da, se poate posti. Alții întreabă: Mai este necesar postul astăzi? Da, este mai necesar decât în trecut, pentru că astăzi suntem mai bolnavi decât în trecut, iar unul din rolurile postului este acela de a ne menține sănătoși atât trupește, cât și sufletește. De vreo două sute de ani încoace, suntem învățați să gândim dihotomic. Asta nu este o gândire tradițională și nici creștină. Deși suntem creștini, vorbim despre teologie, dar formația noastră, datorită școlii, este dihotomică, gândim dihotomic, împărțit. Privim trupul separat de suflet. Or, din punct de vedere creștin și tradițional, pe om trebuie să-l privim trup și suflet. Nu există trup fără suflet și nici suflet fără trup cât omul e om pe pământul acesta. Cu alte cuvinte, când vorbim de post, acesta are efect și asupra trupului și asupra sufletului.

Așadar, iubiți ascultători, dacă doriți cu adevărat să vă tămăduiți trupul și sufletul, atunci aveți la îndemână mai multe mijloace, iar unul dintre ele este postul, altul este rugăciunea. Și acum să ne îndreptăm atenția către prima sărbătoare din Postul Crăciunului.

Da, o sărbătoare închinată Maicii Domnului.

Este o mare sărbătoare, pentru că ne amintește de un eveniment istoric, de un fapt petrecut în viața Maicii Domnului, și anume aducerea ei la templu la vârsta de trei ani. A fost un eveniment deosebit, spun Sfinții Părinți, nu unul banal. Sfinții Părinți Ioachim și Ana n-au luat-o pe Maica Domnului, pe copilă, de mână și au dus-o așa, în taină, la templu ca s-o închine. A fost o mare sărbătoare, spun Sfinții Părinți, o sărbătoare deosebită, încât se minunau toți cei din jur, pentru că Sfântul Ioachim era din neam împărătesc, iar Ana era din neam arhieresc și aveau multe cunoștințe, erau oameni deosebiți și îndreptarea spre Ierusalim s-a făcut cu mare alai. Când au ajuns la templu, Sfinții Părinți Ioachim

şi Ana şi prunca Maria au fost întâmpinaţi de preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul. Acolo, când au ajuns la prima treaptă din faţa templului, au lăsat-o pe Maria, pentru că acolo se citeşte câte un psalm pe fiecare treaptă, psalmii treptelor. Au lăsat-o din mână şi ea, deşi era mică, s-a suit repede, repede până sus şi s-au mirat toţi care erau de faţă cum de are atâta putere. Dar harul lui Dumnezeu era cu ea de atunci. Ceea ce este şi mai uimitor, şi găsim toate aceste mărturii la Sfinţii Părinţi, e că Preotul Zaharia şi Marele Arhiereu a fost inspirat şi luminat de Dumnezeu să o ducă pe Maica Domnului în templu până în Sfânta Sfintelor, unde nu intră decât Arhiereul o singură dată în an. Marele Arhiereu a fost atunci inspirat de Dumnezeu să o ducă pe Maica Domnului în Sfânta Sfintelor. Mulţi istorici nu cred. De ce? Pentru că privesc lucrurile omeneşte, zicând că nu se putea face nici o excepţie. Dar câte excepţii omeneşti nu s-au întâmplat şi nu le poţi explica?

Maica Domnului a fost dusă în Sfânta Sfintelor, pentru că ea avea să fie templu pentru Fiul lui Dumnezeu, lucru mai mare decât intrarea ei ca pruncă în Sfânta Sfintelor. Asta este învăţătura Sfinţilor Părinţi şi asta mărturisim prin toate cântările care sunt legate şi se cântă la această sărbătoare. A fost un mare eveniment, un eveniment deosebit, care ne aminteşte permanent de ceea ce a făcut Fiul lui Dumnezeu pentru întreg neamul omenesc, cum s-a pregătit şi cum a pregătit omenirea pentru a-L primi şi cum a pregătit poporul ales, cum a pregătit-o pe Maica Domnului pentru a fi primit ca Om în ieslea din Betleem pentru mântuirea neamului omenesc.

Dacă aceste evenimente nu sunt scrise în Sfânta Scriptură, nu înseamnă că n-au existat. Maica Domnului apare abia în Evanghelia după Luca, capitolul 1 şi apoi 2, Matei, capitolul 1 şi capitolul 2. Naşterea ei este rod al rugăciunii părinţilor Ioachim şi Ana, pe care îi pomenim mereu la otpustul Sfintelor Slujbe, Sfinţii Drepţii Dumnezeieştii Părinţi Ioachim şi Ana. Am fost impresionat, călătorind într-un pelerinaj la Sfântul Munte, că există o mănăstire închinată Sfintei Ana, mănăstirea Sfintei Ana, cea mai aproape de Athon, de locul în care se sărbătoreşte odată pe an Schimbarea la Faţă a Mântuitorului. Acolo se păstrează talpa Sfintei Ana, o parte din piciorul Sfintei Ana, şi am avut bucurie ca să mă închin şi să cer pentru cei pe care i-am pomenit şi pentru toţi prietenii, bineînţeles, şi pentru cei adormiţi şi pentru cei vii, mijlocirea Sfintei Ana, care a fost Mama Maicii Domnului.

Așadar ne aducem aminte de acești Dumnezeiești Părinți, care se rugau desigur în spiritul timpurilor lor, dorindu-și un băiat, un copil. Aceasta mai ales pentru faptul că în Vechiul Testament feciorii erau considerați o binecuvântare, puțin la altă înălțime, să spunem. Când se năștea un fecior, în poporul evreu era o mare bucurie. Bineînțeles că de data aceasta, născându-se o fată, au avut poate aceeași sau mai mare bucurie prin faptul că Maica Domnului, după aceea, la 15 ani s-a logodit cu dreptul Iosif, care avea aproape 80 de ani. În Sfânta Tradiție așa se pomenește. Și aici se arată și faptul că nu mai putea să aibă Mântuitorul alți frați și din punct de vedere fizic, dar și din punct de vedere moral, căci Maica Domnului L-a avut în pântece pe Mântuitorul, ca Întâiul și Unicul Născut al Tatălui care Își păstrează aceeași stare de Întâiul și Unul-Născut al Maicii Domnului.

Sigur, Sfântul Iosif a fost dat ca ocrotitor al Maicii Domnului, pentru că toate au fost cu rânduiala lui Dumnezeu. Legăm aceste informați de finalul postului, pentru că ne pregătim de Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos. Sfântul Iosif a fost rânduit de Dumnezeu ca ocrotitor al Maicii Domnului, pentru că altfel nu s-ar fi putut justifica în fața poporului, în fața arhiereilor și taina aceasta n-ar fi rămas ascunsă, pentru că a fost taină mare ascunsă. Se spune că nici îngerii din cer nu știau această taină. Știau că ceva se întâmplă, dar taina în profunzimea ei nu o știa decât Dumnezeu. Îngerii n-au putut să o înțeleagă. De aceea, s-au minunat și au strigat: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Luca 2, 14), pentru că era ceva care nu s-a mai petrecut niciodată în istoria universului și nu se va mai petrece. Asta a fost Taina ascunsă ca diavolul să poată fi învins. Dacă diavolul ar fi știut că se pune cu Dumnezeu, nu L-ar fi ispitit. A crezut că se pune cu un om care este dăruit cu mari daruri de la Dumnezeu, care în chip, să zic eu, așa simbolic este numit Fiul lui Dumnezeu, dar nu că este Dumnezeirea unită cu umanitatea. Aceasta diavolul n-a știut-o, căci ar fi fugit departe, n-ar fi căzut pradă acestei Taine. Când S-a pogorât Mântuitorul la iad, s-au cutremurat temeliile iadului, întrebând: „Cine este acesta care are curajul să vină?”. Că a venit cu lumină mare și puternică încât s-au cutremurat toate. Și au întrebat: „Cine este acesta care vine aici?”. Și atunci a zis, cum scrie în Psalm: „Domnul Puterilor! Deschide-ți porțile!”. Și vedem la Sfântul Prooroc David aceste cuvinte extraordinare, profetice, care profețeau de fapt coborârea Mântuitorului la iad și biruirea morții. „Unde îți este, moarte, boldul tău?[61] Acum ai fost biruită, Fiul lui Dumnezeu te-a biruit”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, citând din Scriptură.

Sunt Taine mari și s-ar putea vorbi foarte multe, pentru că textul Scripturii este atât de bogat încât o viață de om dacă ai folosi să descrii bogăția acestui cuvânt nu ar ajunge. Dar, ca și atunci când gustăm din alimentele pe care le avem în față, nu încercăm niciodată să mâncăm tot ce există pe pământul ăsta, ci să gustăm și ne bucurăm de darurile pe care Dumnezeu ni le-a dat. Ori de câte ori avem nevoie, gustăm din Sfânta Scriptură și sufletul nostru se încarcă, se umple de bucurie, de pace, de liniște și sens. Poate cel mai important lucru este să umplem sufletele noastre de sens, căci, dacă nu găsești sensul vieții, nu te poți bucura de nimic. Poate să-ți zică cineva că Scriptura este bună și frumoasă, că spune adevărul, că ea conține adevărul, dar dacă tu nu găsești sensul, nu te poate bucura. Este valabil și în cazul lucrurilor materiale. S-a constat, și cred că fiecare dintre noi poate da această mărturie, că nu ceea ce adunăm, nu bogăția ne face fericiți. Nu, ci modul în care ne raportăm la ea. Un om care mănâncă o bucată de pâine sau un pesmet ori un pusnic care este în pustie și mănâncă un pesmet și bea un pahar de apă este în culmea fericirii. Poate că un bogat care are de toate nu ajunge să trăiască fericirea pe care o are acel pustnic. Și atunci ne dăm seama că fericirea, împlinirea, bucuria nu țin de lucrurile materiale, țin de felul în care te raportezi la ele. Nu înseamnă că trebuie să le aruncăm dacă le avem. Nu, ci să nu ne legăm inima de ele și să nu căutăm fericirea în posesiunea lor. Iar când înțelegi acel lucru, îți dai seama că de fapt a dărui, a face milă și milostenii nu este greu.

Iubiți ascultători, amintesc că astăzi partenerul nostru de dialog este Părintele Teodosie de la Ceahlău, duhovnic și cu preocupări alese, coleg de facultate, de ce să nu spunem, pasionat de descoperirea tainelor din Sfânta Scriptură, de armonia cuvintelor. Știm că nădejdea vine din Scripturi. Aș dori să vă întreb ce v-a provocat să scrieți o carte dedicată tainicei comunicări a Sfintei Scripturi, cu alte cuvinte a deslușirii codului biblic?

Da, este vorba despre frumusețea matematică a Sfintei Scripturi și a textului Sfintei Scripturi. Mulți consideră Biblia ca o colecție de mituri și ateii cu asta încearcă să se revolte, că de fapt e o revoltă a sufletelor lor, afirmând că Biblia este o carte de mituri, dar nu fac nici un efort ca să o priceapă sau să o înțeleagă. Fac o afirmație care nu se bazează pe nimic, pentru că, dacă îi inviți să cerceteze, zic: nu avem nevoie. Păi, dacă cauți adevărul, cercetează! Suntem învinuiți că

Biserica afirmă: „Crede şi nu cerceta”. Ba dimpotrivă, cuvântul Scripturii scrie: „Caută şi vei găsi, bate şi ţi se va deschide, cere şi ţi se va da” (Matei 7, 7). Cum să afirmi că Biserica ne îndeamnă să nu cercetăm? Ba ne îndeamnă să cercetăm, dar să cercetăm prima dată aici, în Sfânta Scriptură, că aici e tot adevărul. Unii zic: Biblia a fost contestată sau există contradicţii de ordin ştiinţific în Biblie. Nu e adevărat! Sunt multe lucruri pe care ştiinţa de abia astăzi le descoperă şi ele sunt scrise în Biblie de 3 000 de ani. Dar de unde să ştii dacă nu studiezi textul biblic? Ţi se pare o afirmaţie gratuită, dar nu e gratuită. În Biblie scrie tot.

Desigur. Şi printre preocupările dumneavoastră, alături de cea pe care am expus-o, este şi o preocupare pentru Sfinţii Părinţi. Aţi scos câteva cărţi în sensul acesta şi în continuare pregătiţi o alta pentru tipar.

Pentru că trăim într-o perioadă în care oamenii nu mai au timp şi simţim toţi lipsa timpului, dar şi a puterii de cumpărare, că nu-şi poate permite toată lumea să cumpere toată colecţia Sfinţilor Părinţi şi nu ai nici timp să le citească, nici bani să le cumperi. M-am gândit să adun florile cele frumoase, să adun ce-i mai frumos din cuvintele Sfinţilor Părinţi, ca un grădinar care cultivă multe flori şi ia un buchet şi îl oferă celui pe care vrea să-l facă să se bucure. Aşa încerc şi eu să adun din cărţile Sfinţilor Părinţi, din scrierile lor buchete de cuvinte şi învăţături duhovniceşti, maxime şi cugetări şi să le ofer celor care doresc să-şi bucure şi să-şi încânte sufletul şi caută această hrană duhovnicească. De multe ori o mai numesc şi medicament duhovnicesc.

Este şi o lucrarea a lui Dumnezeu, pentru că, iată, ne dă Dumnezeu oameni care au preocupări înalte şi nu numai de la înălţimea muntelui Ceahlău, ci şi de la înălţimea sufletească. Punând multă dragoste şi având şi preocupări înalte, iată că Dumnezeu v-a ajutat şi aţi avut o cale de succes şi sperăm cu rugăciunile dumneavoastră să ne ajute şi nouă, celor ce suntem telespectatori fideli ai TV Sibiu la emisiunea Credinţă şi viaţă. Aş dori să vă întreb ce fior simţiţi acum în Sibiu, după ce cu vreo 20 şi ceva de ani în urmă aţi fost absolvent al Facultăţii de teologie? Cum vi se par Sibiul şi facultatea? Ce sentiment de emoţie aveţi când veniţi la Sibiu, când vă întoarceţi în plaiurile în care aţi avut emoţia

examenelor, dar și bucuria reușitelor?

În primul și în primul rând, parcă mă întorc în timp și realizez că timpul a trecut foarte repede; te gândești mereu la ce ai lăsat în urmă. Când vezi că au trecut anii, zici: ce repede trec! Și sunt convins că peste 10, 20, 30 de ani la fel de tare vom fi uimiți de cât de repede au trecut anii. Într-adevăr, trăiesc aceste sentimente. Anii trec repede și ceea ce contează este ce lași în urma ta. Când aveam 20 de ani, mi se părea că au trecut 20 de ani din viață și n-am făcut nimic. Pe de-o parte, aveam râvna de a aduna, de a acumula și pe de altă parte de a dărui, dar tot exista tendința de a amâna dăruirea, să adun mai mult și după aceea să dăruiesc, să aflu mai multe, să mă pregătesc mai bine și după aceea o să dăruiesc. De atunci, am ajuns la credința și convingerea că dăruirea trebuie să o faci cât mai de tânăr. Din puținul pe care îl ai, începe să dai, că anii trec, trec așa de repede și după ce trec de abia atunci îți dai seama că numai bucățelele acelea mici pe care tu le dai an de an, cu acelea rămâi. Dacă aș amâna acum și aș zice: scriu cărți peste 10 ani, când sunt mai în vârstă, cine știe cine mai ajunge până atunci? Dar dacă în fiecare an dai câte puțin, aceea te va bucura și nu contează cât trăiești. Ceea ce te hrănește este ceea ce ai dat, nu ceea ce ai adunat. Nu pot spune că mă bucură la ora actuală ceea ce am adunat. Mă bucură însă ceea ce am dat. Și nu îmi pare rău, niciodată nu mă gândesc: în anii aceștia puteam să adun mai mult. Dacă îmi pare rău de ceva, este că în anii ăștia puteam să dau mai mult. Și asta este realitatea și mă simt bine când mă uit în urmă și văd ceea ce am dat, nu ceea ce am adunat.

Cum se rostește și la rugăciune: „Învrednicește-ne, Doamne, în ziua aceasta sau în seara aceasta, fără de păcat să ne păzim noi…” Și apoi cele trei binecuvântări și cererea care întotdeauna în rugăciune ne este de folos. Așadar un cuvânt de încheiere, preacuvioase Părinte Teodosie de la Mănăstirea Durău din Muntele Ceahlăului, care, în trecere prin Sibiu, iată, ne-ați încântat cu acest dialog la această emisiune. Sperăm ca ascultătorii noștri să poată culege din cele pe care le-am expus ceea ce este de folos.

Pentru că suntem la începutul Postului, aș face doar un îndemn simplu: postiți,

încercaţi să postiţi, cât de puţin, cum a spus şi Părintele. Dacă mănânci azi două mere, mâine mănâncă unul. Să facem câte un efort mic, mic, mic, azi un pic, poimâine un pic, până când vom deprinde să postim aşa cum rânduieşte Biserica, miercurile şi vinerile şi în celelalte patru posturi de peste an, pentru că postul este spre folosul nostru.

Eşti bolnav? Postește. Poți să iei și medicamente, dar eu vă recomand să postiți. E cel mai bun medicament. Nu sunt povești. Noi aici nu stăm să spunem povești, spunem ceea ce credem și mărturisim: postul este medicament, vindecă și sufletul de stres și vindecă și trupul de orice boală, dar să postești cu credință și să te ții de el. Acesta este sfatul pe care îl dau tuturor ascultătorilor.

Vă mulţumim şi sper să ne vedem într-o altă emisiune. Ar putea fi o mulţime de întrebări la care să căutăm răspunsuri potrivite, spre folosul nostru şi al celor dornici de progres spiritual.

N-ar fi rău să vă gândiți la întrebări și răspundem în prima parte a următoarei emisiuni.

Desigur. Voi începe acum cu o primă întrebare: dacă în zona Ceahlăului şi în zona dumneavoastră, în sensul acesta al postului, mai sunt pustnici, mai sunt pustnice care să se mai roage alături de curăţia copiilor noştri şi a celor care sunt oameni curaţi? N-aş vrea să vă anticipez răspunsul de la emisiunea viitoare, cu toate că simţim probabil cu toţii că ei sunt aceia care ţin, ca şi stâlpii şi pandantivii de la o Biserică, bolta acestei lumi.

Vă mulţumesc şi rămâne pentru săptămâna viitoare să dezbatem acest subiect.

Și eu vă mulțumesc și mă bucur că sunt în mijlocul dumneavoastră.

Doamne ajută! La revedere!

La revedere!

Părintele Mihai vă mulțumește și vă zice: pe săptămâna viitoare. Doamne ajută!

---

[57]. Emisiune realizată pe data de 13 noiembrie 2015.

[58]. Cf. Iacov 2, 19.

[59]. Recomandăm în acest sens cartea lui Thierry de Lestrade, Postul negru: o nouă terapie, Editura Philobia, București, 2015.

[60]. A se vedea Paul C. Bragg, Postul, un miracol, Editura Adevăr divin, București, 2012.

[61]. Cf. I Corinteni 15, 55.

Sfinți și sfințenie

Preot Mihai: Părintele Mihai Petian vă dă bineţe pentru o nouă emisiune Credinţă şi viaţă[62] prin TV Sibiu. Suntem în perioada liturgică de după Duminica Sfinţilor Români. Dacă Înălţarea Domnului, la iniţiativa patriarhului Miron Cristea şi cu aprobarea regelui Ferdinand, a fost pecetluită drept Zi a Eroilor, zi în care ne-am pomenit eroii mărturisitori pentru credinţă şi pentru neam, iată că Biserica a rânduit ca a doua Duminică de după Rusalii să fie o duminică închinată Sfinţilor Români. Este şi un răspuns pentru cei maliţioşi, care încearcă să ne ironizeze neamul şi să spună „Voi, românii, nu aveţi sfinţi!. De ce prăznuiţi sfinţii din Grecia, din Rusia sau din alte părţi ale lumii? Unde sunt sfinţii români?”. Sfinţi români există, ei sunt cei care au mărturisit credinţa nu numai pe teritoriul ţării noastre, ci şi extra muros, sfinţi despre care un mare mitropolit, sfântul Dosoftei al Moldovei, într-o frumoasă carte, Viaţa şi petrecerea Sfinţilor, spune: „Dară şi dintre români mulţi sunt sfinţi, dară nu s-au căutat”. Iată că îi căutăm în cadrul acestei emisiuni şi îi promovăm pe sfinţii români pentru mai multe motive: să le urmăm credinţa, curajul şi dragostea de Dumnezeu şi neam şi, în al doilea rând, să ne ajute ca să-L slăvim pe Dumnezeu şi să-I mulţumim. Aşa precum într-un ecfonis, spunem: „Că ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea…” şi tot aşa trebuie să Îi dăm toată slava Lui Dumnezeu. Oricât am dori noi să-I dăm slavă lui Dumnezeu, ea este cu scăzăminte, doar cu ajutorul sfinţilor credem că putem să-I dăm Lui „toată slava, cinstea şi închinăciunea”. Îl avem ca invitat pe prietenul nostru, părintele Teodosie Paraschiv de la Mănăstirea Durău. Bine aţi revenit la emisiunea noastră!

Preot Teodosie: Bine v-am găsit!

Duminică trecută a fost pericopa evanghelică [63] în care Mântuitorul îi numește „lumina lumii” pe urmașii Lui, pe Apostoli și pe ceilalți care îi vor urma. Vă

provocăm la dialog cu câteva cuvinte pentru început în acest sens. Ce spuneți despre faptul că s-a rânduit o duminică pentru Toți Sfinții și o alta pentru Sfinții Români?

Mărturisirea și pomenirea tuturor Sfinților este în strânsă legătură cu Pogorârea Duhului Sfânt. Sfinții sunt cei care în chip văzut sunt o mărturie a lucrării darului Duhului Sfânt în lume. Am sărbătorit în prima Duminică după Pogorârea Duhului Sfânt, după Rusalii, pe toți sfinții, la modul general, știuți și neștiuți, pomeniți și nepomeniți în calendar și în sinaxare, iar în Duminica a doua după Rusalii, am pomenit pe sfinții români, adică pe cei care sunt trecuți în calendar, cât și pe cei care nu sunt trecuți în calendar. Avem foarte mulți sfinți! Încă din epoca primară până în zilele noastre, până în secolul XX, Biserica Ortodoxă Română, ca parte a Bisericii celei Una, Sfinte, Sobornicești și Apostolești va da sfinți până la sfârșitul veacurilor. Este îmbucurător că Biserica noastră a rânduit ca să existe și o zi de sărbătorire a tuturor sfinților români care au trăit pe teritoriul țării noastre sau fac parte din neamul nostru românesc. În acest sens, putem spune că avem sfinți mărturisitori pentru credință din veacurile primare până în secolul XXI, avem sfinți asceți, sfinți rugători, sfinți postitori sau domnitori și sfinți dintre creștinii obișnuiți. Avem sfinți din toate categoriile sociale, și sfinți mai tineri, și sfinți mai bătrâni, și sfinți preoți, și sfinți monahi, și sfinți mireni.

Împărați și sclavi.

Exact, sfințenia nu se rezumă numai la o anumită categorie socială sau numai la anumită vârstă. Sfințenia este a tuturor și orice om se poate sfinți, indiferent de vremurile în care trăiește. Important este să urmăm exemplul celor dinaintea noastră și să trăim creștinește și să-L mărturisim pe Hristos prin faptele noastre, nu numai prin cuvinte, până la sfârșitul vieții. Viața creștină nu este altceva decât mărturisirea credinței prin faptă. Cine mărturisește pe Hristos, acela se sfințește. Noi ne sfințim nu numai prin cuvânt, ci ne sfințim și prin fapte. Găsim între sfinții români o mulțime de exemple pentru fiecare dintre noi. Găsim exemple pe care le putem urma și în ce privește viața duhovnicească, și în ce privește viața

morală, și în ce privește lupta cu greutățile, cu ispitele, cu încercările. Avem o mulțime de astfel de exemple și astfel de modele pe care noi le putem urma. Sfinții sunt mijlocitori pentru noi înaintea lui Dumnezeu. De ce? Pentru că ei s-au făcut prietenii lui Hristos. Împlinindu-I voia, ei s-au făcut prietenii lui Hristos. Și Mântuitorul ce spune? „Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20). Nu se referă numai la cei care sunt în viață, putem spune că se referă la locul unde sunt doi sau trei creștini adunați în numele Lui. Noi credem în comuniunea cu cei care au trecut dincolo. Noi ne rugăm la sfinți pentru că avem credința că ei sunt vii și ne ascultă rugăciunile noastre și mijlocesc pentru noi. Și acolo unde rugăciunea noastră se unește cu rugăciunea sfinților, acea rugăciune este bine primită de Dumnezeu, pentru că este semnul oricărei virtuți. Este semnul iubirii, al dragostei, al faptului că noi nu-i uităm pe cei care au trecut dincolo și care ne sunt modele și rugători pentru noi ca persoane, dar și pentru noi ca neam. Iarăși trebuie să avem această mare grijă. Avem datoria de a-i pomeni pe toți sfinții noștri români.

De ce oare?

Pentru că ei înaintea lui Dumnezeu sunt rugători pentru neamul nostru românesc și, dacă vrem ca să ne fie bine, nu putem să-i uităm pe sfinți. Avem o datorie sfântă de a-i pomeni permanent pe sfinți, pentru ei sunt rugătorii noștri, sunt frații noștri mai mari, putem să-i numim și părinții noștri, ei se roagă și mijlocesc pentru noi înaintea lui Dumnezeu ca persoane individuale și ca neam.

Mi-aduc aminte de o întâlnire dintre un episcop și Mahatma Gandhi, care iubea Evanghelia, îl iubea pe Hristos, iubea creștinismul, dar totuși nu s-a botezat, nu s-a convertit la creștinism. Fiind întrebată de ce, a zis: „Nu am găsit un creștin care să-L trăiască pe Hristos”. Or, la acest răspuns se adaugă întrebarea: „Dacă n-ai găsit în viață de ce n-ai căutat în Viețile Sfinților?”. Dacă cercetezi viețile sfinților, și noi vorbeam de sfinții români, atunci vei găsi un creștin care să-L fi trăit pe Hristos și care a ajuns la scopul vieții, Împărăția lui Dumnezeu. Viața unui creștin poate fie cu urcușuri, cu scăzăminte și cu coborâșuri. Întâlnești câte un creștin într-un moment de coborâre. Dar nenorocirea nu e că

ai căzut, nenorocirea e să nu te ridici. În schimb, celor ce au asemenea întrebări și situații, noi le răspundem totuși să cerceteze viețile sfinților. Creștinul, spune Sfântul Vasile cel Mare, are rădăcinile în cer, mintea la cer, deși stă cu picioarele pe pământ. Ce părere aveți, este permis oricui să lucreze la sfințirea vieții?

Aș aminti aici un lucru, ca o completare, și anume că religia creștină este adresată tuturor, nu numai unor elite, cum sunt celelalte credințe. Sunt multe credințe (religii) în care sfințenia este a elitelor. La noi, sfințenia este deschisă fiecărui om. Sfințenia nu stă în faptul că ești fără de păcat, ci în faptul că te-ai pocăit de ce ai greșit.

Sfinții nu sunt supraoameni, oameni fără de păcat. Azi avem sfinți care deocamdată n-au fost canonizați. Ne gândim la părintele Arsenie Boca sau Arsenie Papacioc, la părintele Cleopa, la părintele Paisie, la sfinții închisorilor. Dumneavoastră cunoașteți sfinți cuvioși sau mărturisitori din munții Ceahlăului, puteți să ne spuneți ceva despre viața unui sfânt contemporan plecat la Domnul sau în viață?

În primul rând, să-i amintim pe cei care au trăit, chiar dacă nu sunt canonizați încă. Avem o mulțime de sfinți, de cuvioși care și-au dus viața în Munții Neamțului și în Munții Ceahlăului, pe care îi vedem reprezentați în pictura unor biserici din zonă. De ce? Pentru că evlavia poporului este aceea care simte sfințenia acestor cuvioși și cuvioase care au trăit în Munții Ceahlăului, acolo unde îmi desfășor și eu activitatea. Am putea aminti pe Sfânta Mamvra, pe Mariana, pe Olimpiada, pe Ghedeon, ca să dau numai câteva nume. Sunt mulți, mulți…

Părintele Iustin.

Da, părintele Iustin, care a fost contemporan cu noi. A murit acum câțiva ani; un om cu viața sfântă, un mărturisitor adevărat pe care l-am cunoscut. Și mai sunt și alții: părintele Ioanichie, părintele Vichentie Mălău, îl avem pe părintele Nicodim Măndiță; au fost oameni cu viață sfântă, care au schimbat viața la mii și mii de oameni. Au fost oameni care prin viața lor, prin modelul lor, au avut puterea de a transforma viețile creștinilor care i-au căutat și le-au cerut sfatul. Așa este cazul părintelui Cleopa, a părintelui Ioanichie Bălan, a părintelui Paisie, care a fost la Sihla, și părintelui Nicodim Măndiță, despre care am amintit, și sunt mulți, mulți alții. Părintele Iustin Pârvu, ultimul exemplu care îmi vine acum în minte, părintele Arsenie Papacioc; foarte mulți sfinți avem, foarte mulți cuvioși. Un alt cuvios, renumit aici în zona Ardealului, pe care îl am la inimă este cuviosul părinte Dometie de la Râmeț. Eu consider că a fost un om cu viață sfântă, deși nu e canonizat. Sunt sfinții noștri, sunt cuvioșii care se roagă pentru noi. În măsura în care și noi ne rugăm pentru ei sau le cerem rugăciunea, mijlocirea lor se revarsă și asupra noastră, iar acest lucru este bine să-l zicem.

Până la canonizare trece un timp.

Sunt mulți sfinți necunoscuți. Procesul de canonizare este cel care ajută la scrierea de slujbe, la pomeniri cu zi de pomenire, apoi la pictarea de icoane. E o întreagă activitate care se desfășoară în jurul evenimentului canonizării, dar asta nu înseamnă că noi nu ne putem ruga și pentru sufletele lor, dar în același timp să le cerem și mijlocirea. Dau un exemplu banal. Când avem nevoie de ajutor, cui cerem prima dată ajutor când suntem mici, când suntem tineri? Părinților. Le cerem ajutorul pentru că părinții ne pot ajuta, nu sunt sfinți, dar pentru noi reprezintă ajutorul. Tot așa părintele duhovnicesc, chiar dacă nu este declarat sfânt, este ajutorul meu. Cum el m-a ajutat cât am fost în viața, am credința că duhovnicul meu care a trecut dincolo e în comuniune cu mine și eu în comuniune cu el și mă poate ajuta de acolo de unde este. Și încă ceva, când eu mă rog pentru el sau pentru ca el să mijlocească pentru mine, Dumnezeu revarsă harul asupra noastră, pentru că este vorba aici de iubire, de comuniune, de dăruire. Eu mă rog pentru sufletul lui, dar și el, de acolo, de unde este, se roagă pentru mine. Este o comuniune care nu dispare.

Sunt nişte lucruri care ţin de a mărturisi adevărul şi adevărul nu-l poţi îngropa. Ştiţi ce se întâmplă dacă îngropi adevărul? A treia zi învie!

Aşa este!

După trecerea la cele veşnice a părintelui Cleopa, am trecut pe la mănăstirea Sihăstria, la sfânta biserică, la chilia părintelui şi pe la mormântul părintelui. Unul dintre cei ce era la mormânt, laic – nu era vorba despre un părinte sau călugăr, ca să nu zicem că a avut părtinire –, a spus că, la mormântului părintelui, Dumnezeu l-a vindecat de surzenie. Aceasta ca să nu zicem că se întâmplă minuni numai la mormântul părintelui Arsenie. La mormântul părintelui Paisie, am înţeles că sunt întâmplări minunate, la Părintele Iustin Pârvu. Unele sunt date pe posturi de televiziune. În sensul acesta, nu că nu avem cu ce să ne lăudăm, am avea cu ce să ne lăudăm, ne lăudăm cu numele lui Dumnezeu. De aceea, spunem şi noi cum spune şi psalmistul: „Mărit să fie Domnul!”. Este foarte interesantă această provocare de a slăvi continuu numele şi puterea lui Dumnezeu. De aceea evidenţiem aceste adevăruri, sfinţi ca rugători, ca postitori, ca mărturisitori ai credinţei. Ei sunt cei ce au reflectat tot timpul la bunătatea lui Dumnezeu şi reflectând şi punând în exerciţiu facerea de bine au ajuns şi ei la starea de bunătate ca roadă a Duhului Sfânt: „Roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, facerea de bine, bunătatea, credinţa, blândeţea, înfrânarea, curăţia” (Galateni 5, 22). De fapt, ce sunt sfinţii?

Sfinţii sunt cei care ne arată că întreaga învăţătură a Mântuitorului şi toate sfaturile şi poveţele pe care ni le-a dat se pot împlini. Nimic nu este imposibil. Tot ceea ce ne-a îndemnat Mântuitorul să facem se poate împlini spre binele nostru.

Haideţi să trecem la următorul subiect al emisiunii. Avem o nouă lecţie de viaţă. E vorba despre Evanghelia de la Matei, din predica pe Munte: Matei 6, 22 şi următoarele: „Luminătorul trupului este ochiul”.

Meditând la această pericopă, mi-au venit în minte cuvintele-cheie pe care le găsim în acest pasaj, și anume ochiul, slujirea la doi domni, mâncare și îmbrăcămintea, trupul și sufletul și Împărăția lui Dumnezeu. Sunt cuvintele-cheie ale acestei pericope; i-am dat citire pentru că facem referire la ea și pentru a putea fi mai ușor de urmărit conținutul ei. Deci am enumerat: ochiul, slujirea la doi domni, îmbrăcămintea și mâncarea, trupul și sufletul și Împărăția lui Dumnezeu. Dar, meditând la pericopă și la cuvintele acestea, am găsit și o oarecare conexiune și m-am întrebat „ce înseamnă ochiul, ca luminător al trupului”? Ce înseamnă acei doi domni sau cum putem noi înțelegem aceste cuvinte sau aceste sfaturi pe care Mântuitorul ni le adresează? Ce înseamnă îngrijirea de mâncare și de băutură și cum trebuie să o interpretăm? Și ce înseamnă să căutăm mai întâi Împărăția lui Dumnezeu? Când citesc aici că „luminătorul trupului este ochiul”, mă gândesc la sistemul de valori. Fiecare dintre noi avem un sistem de valori. Sistemul de valori este luminătorul vieții noastre. Omul care nu are un sistem de valori, nu urmărește un sistem de valori, nu trăiește după un sistem de valori trăiește în întuneric. Viața lui este în întuneric, este fără sens, nu duce nicăieri, pentru că, dacă n-ai valori, n-ai direcție. Iar slujirea la doi domni îmi aduce în minte faptul că noi nu putem să avem obiective și scopuri contrare. Nu poți să dorești în același timp lucruri care sunt contrarii, adică nu poți să faci pe plac trupului, de pildă, să te îngrijești numai de trup și să fii și cu sufletul împăcat, cu sufletul liniștit. Nu se poate. Sau să trăiești numai în plăcere și să eviți durerea. Cu cât evităm mai mult durerea, nu facem decât să o aducem asupra noastră cu mai multă intensitate. Nu poți deci să slujești, spune Mântuitorul, lui Dumnezeu și lui Mamona[64]. Nu poți să slujești în același timp și trupului, și sufletului, adică să faci pe plac trupului apoi și sufletul să vrei să fie liniștit și împăcat cu sine. Iar când ne îndeamnă să nu ne îngrijim de ce vom mânca sau cu ce ne vom îmbrăca îmi aduc aminte de stres, care întotdeauna este legat de aceste griji. Mântuitorul spune: „să nu vă îngrijiți”, adică să nu vă îngrijorați, să nu vă stresați, pentru „ce veți mânca și ce veți bea”. De multe ori, noi, în loc să trăim în prezent, trăim în trecut, ne proiectăm în trecut și alteori ne proiectăm în viitor. Trecutul nu mai există, iar viitorul nu există pentru că nici n-a fost vreodată. Ceea ce există este doar prezentul. Noi trăim în prezent. Atunci când trăim în trecut, nu facem decât să ratăm clipa de față. Ratând clipa de față nu faci absolut nimic pentru viitorul tău, pentru că ceea ce gândești acum, felul cum trăiești acum, felul cum lucrezi acum îți va construi mâine viitorul. Prin ceea ce fac eu astăzi îmi construiesc propriul viitor. Și dacă noi nu suntem atenți la viitorul nostru și trăim în trecut, atunci e clar că viitorul

nostru este în mâna altora și nu în mâna noastră și pierdem acest lucru.

Am observat, că oamenii au starea de frică din două părți, au frică de trecut și frică de viitor. Ați punctat foarte bine. Trecutul este trecut și ca să scapi de presiunea trecutului există pocăința, despre care ați amintit la început, ca întoarcere a minții către Dumnezeu. Aceasta trebuie să fie completă, sub îndrumarea preotului sau a unor cărți îndrumătoare de spovedanie. Alții au frică de viitor. De viitor nu trebuie să-ți fie frică, pentru că el nu există încă. Apoi, tocmai ca să înlăture frica de viitor, Mântuitorul. în următoarele versete, spune să ne încredințăm Lui (Matei 6, 25). Deci trecutul îl încredințăm prin spovedanie, iar viitorul îl construim prin nădejde și prin credință în Dumnezeu, punând în acestea două o picătură de iubire. Sfințenia nu vine din frică. Ea vine din dragoste, spune sfântul Ioan Hrisostom. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți. Revenind la Sfânta Evanghelie, ne gândim că ochiul este unul dintre cele mai mici mădulare, dar, cu toate acestea, cuprinde întreaga creație. O lume întreagă este cuprinsă de el: Soarele, Luna, stelele. Într-un loc atât de mic, o pupilă cât un punct de creion, încape o lume atât de mare. Omul credincios vede minunile lui Dumnezeu în toate, omul necredincios nu vede nici o minune. Încercăm să-i ajutăm pe ceilalți, dar nu putem să facem abuz de libertate. „Lasă-mă, te rog frumos, să te ajut”, îi spui unui prieten. Și el nu, îți dă peste mână. Așa se comportă și omul față de Dumnezeu. Dumnezeu mereu dorește să ne ajute și noi îi dăm peste mână lui Dumnezeu. Cu ce? Cu păcatele. Deci, ați punctat foarte bine, lecția pentru viață, sistem de valori și ierarhia lor, nimic fără trudă sau jertfă. Totuși, cum se dobândește liniștea?

Sigur. Aș mai adăuga ceva, și anume că dacă vrem să fim liniștiți și dacă vrem să avem pace și o viață frumoasă, atunci este bine să facem tot ce putem ca să nu ne stresăm, să nu ne tulburăm, să nu lăsăm ca aceste griji, care își au rădăcina în trecut sau în viitorul care n-a existat niciodată, să ne împovăreze. Să facem ceea ce avem de făcut, dar să nu ne stresăm. Mântuitorul spune așa: „Deci, nu duceți grijă, spunând: ce vom mânca ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca?” (Matei 6, 31). Zice: „nu duceți grijă, spunând”, „nu vă stresați spunând”. Vedeți, e foarte interesant acest cuvânt. Mântuitorul nu spune „Nu duceți grijă făcând”, ci „spunând”. De multe ori, noi ne luptăm cu propriile noastre gânduri și între noi discutăm mult, schimbăm multe vorbe despre ceva ce nu există. Ne hrănim

cu iluzii, ne facem griji care poate niciodată nu vor veni, ne închipuim tot fel de greutăţi care poate niciodată nu vor veni şi nu se vor întâmpla, lucruri negative. Statisticile spun că 90% dintre fricile noastre nu se vor întâmpla niciodată.

Da, dar unele se întâmplă prin autosugestie negativă. Când crezi în rău, rău îţi merge. Când crezi în bine, îţi merge bine. În funcţie de ceea ce gândim. De unde? De ce?

Da. Ceea ce gândim şi ceea ce facem acum, în clipa de faţă, determină viitorul nostru, se împlineşte, devine faptă. Gândul devine faptă. De aceea, când trăieşti în trecut şi eşti copleşit de trecut, de experienţele negative din trecut, fricile pe care le ai acum nu fac altceva decât să se împlinească în viitor. De aceea, noi trebuie să scăpăm de frici. Prin credinţă putem merge spre mărturisire cu încrederea că Dumnezeu are grijă de noi. Şi aici aţi văzut cum spune cuvântul Scripturii, ne dă Mântuitorul exemplu păsările cerului, care nu adună, nu culeg şi totuşi Tatăl cel ceresc are grijă de ele şi vară, şi iarnă. Apoi dă exemplul cu crinul. Cât de frumos este crinul? Cât de frumoase sunt florile care astăzi sunt şi mâine se ofilesc şi, cum spune, se aruncă în cuptor, adică sunt distruse. Şi, cu toate acestea, Dumnezeu atât de multă frumuseţe a pus în flori. Dacă Dumnezeu a pus în iarba aceasta, care este trecătoare, atât de multă frumuseţe, oare n-o să pună în om, care este creat după chipul lui Dumnezeu? De aceea spune „Nu vă îngrijiţi şi nu vă stresaţi”. Faceţi ceea ce trebuie făcut, dar nu vă stresaţi, că stresul n-a ajută la nimic. Oricât ne-am stresa noi, nu rezolvăm nici o problemă. Ce trebuie să facem este să acţionăm în aşa manieră, încât să rezolvăm probleme după cum este rânduiala şi după cum Dumnezeu ne-a învăţat. Şi experienţa de veacuri a omului ne învaţă că, dacă vrei să ai ce mânca la iarnă, trebuie să pui sămânţa în pământ la vremea ei. Şi Dumnezeu este cel care dă ploaie şi soare şi o face să crească.

Ca să se înţeleagă mai bine, grija se poate defini prin supragrijă. Ai datoria să înmulţeşti talantul. Să luăm un caz aleatoriu. Agricultura. Observaţi dumneavoastră, pământul nu minte niciodată, ba, mai mult, este un exemplu pentru noi oamenii; arunci cu gunoaie în pământ şi, cu cât e mai mult gunoi, el

îl transformă în grăsimi, știu eu, mai târziu, în gaz, în petrol și așa mai departe.

În hrană.

În hrană și în bunătăți pentru om. Pe care de multe ori nu le gândim, nu le prețuim. Unde este sfințenie, acolo este și curaj (Ioan Hrisostom). Ce spune Sf. Evanghelie în acest sens?

Da, și ultimul cuvânt-cheie este Împărăția lui Dumnezeu: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte se vor adăuga vouă” (Matei 6, 33). Eu leg acest cuvânt de priorități. Este foarte important ca în viața noastră să stabilim prioritățile. De fapt, asta ne și îndeamnă Mântuitorul: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte se vor adăuga vouă”. Cum? Păi, asta este ordinea priorităților. Prima dată, să avem grijă de viața spirituală, adică de suflet, și toate celelalte vin de la sine, pentru că ai baza, ai temelia bună, pentru că, dacă nu ai temelie, nu poți să construiești nimic. Pe nisip nu poți să construiești nimic, că se duce la vale, se distruge. Așa este și viața noastră. Nu putem construi ceva frumos în viața noastră, nu putem ajunge la pace, liniște, împlinire dacă nu stabilim o ordine a priorităților. Primul lucru este să avem grijă de sufletul nostru, să avem grijă de viața noastră veșnică și apoi se luminează mintea noastră și, luminându-se mintea, vezi căile, pentru că ele există. Avem fiecare dintre noi experiența mersului cu mașina. Noaptea, dacă mergi cu farurile stinse, nu vezi drumul. El există, dar tu nu-l vezi. Dacă noi nu avem ca prioritate maximă viața duhovnicească, viitorul ni se pare întunecat, nu știi ce te așteaptă mâine, ești plin de teamă de spaime. Nu știi cum vei rezolva mâine problemele cu care te vei confrunta. De ce? Pentru că n-ai aprins becurile, n-ai aprins lumina. Și care este lumina? Viața duhovnicească. Când se aprinde înlăuntrul tău viața duhovnicească, ochii duhovnicești se luminează, ca niște faruri se aprind și vezi tot ce se întâmplă în jurul tău și vezi că de fapt viitorul stă în darurile pe care Dumnezeu ți le-a dat și pe care tu trebuie să le multiplici, să le înmulțești, iar restul stă în mâna și în puterea lui Dumnezeu să rezolve. Acest lucru trebuie să-l reținem: să nu punem pe primul plan grijile lumești. Ce mâncăm mâine, cu ce ne îmbrăcăm sau ce o să mai facem? Nu, ci să punem pe

primul plan viața duhovnicească și după aceea o să ne simțim foarte bine.

O să mai adaug încă un motiv în acest sens, deoarece telespectatorii noștri își pun întrebarea: de ce? Și motivul, ca răspuns, pot să-l iau de la creație, unde Dumnezeu, după ce a făcut trupul pentru care ne îngrijim atât de mult, a rămas pământ, fără viață. Ei, când a venit Dumnezeu și a suflat suflare de viață, atunci a devenit omul ființă vie[65]. Din această dihotomie, am putea spune că trupul, cum spunea și părintele profesor Vasile Mihoc, e o bună slugă, dar un rău stăpân, iar stăpânul sau regele, sau prințul e sufletul. Atunci noi pentru ce luptăm sau ne îngrijim, sau cheltuim mai mult? Pentru slugă sau pentru prinț, pentru rege, pentru împărat care este sufletul? Omul atunci sigur că ar cheltui, ar acorda mai multă atenție sufletului, pentru că el se descurcă și fără trup. Ați văzut, chiar în una dintre epistolele sobornicești a Sfântului Petru se spune că sufletul s-a coborât în cele mai jos ale pământului (I Petru 3, 19) în timp ce trupul Mântuitorului era în mormânt. Chiar și oamenii de cultură și-au pus întrebarea aceasta: ce este sufletul fără trup? Și au răspuns: sufletul fără trup este înger. Și trupul fără suflet?

Pământ.

Trupul fără suflet, vorba lui Lucian Blaga, dintr-un pumn de lumină se transformă într-un pumn de țărână.

Așa este.

Și atunci, venim și completăm ceea ce spunea Mântuitorul în sensul exegetic al cuvântului, în sensul de explicație și afirmăm că trebuie să acordăm sufletului, în ierarhia valorilor despre care ați vorbit, o valoare mai mare, o atenție mai mare, timp mai mult decât îi acordăm trupului. Dacă ne gândim bine, opt ore dormim, vreo două ore mâncăm, nu știu cât muncim și când te trezești îți spui:

măi, ar trebui să mă și rog. Dimineața n-am avut timp că am plecat la serviciu, la școală, la piață sau în alte părți și seara sunt obosit. Ați întâlnit asemenea situații!

Am întâlnit multe situații în care oamenii îmi spuneau în discuțiile lor: n-am timp să mă rog. Și atunci le spuneam: bun, n-ai timp să te rogi? Dar, spune-mi, cât lucrezi pentru trup și cât lucrezi pentru suflet, dacă cinci minute n-ai pentru suflet? Lucrezi 23 de ore și 55 de minute pentru trup și pentru suflet n-ai nici măcar cinci minute. Dar și sufletul are nevoie de hrană. Și el are nevoie să fie întreținut. De ce ne ocupăm numai de trup când sufletul este mai valoros decât trupul? Vorbeam aici de grijile lumești, pentru că asta este tema. Concluzia este aceea de a nu ne îngriji peste măsură și de a nu ne stresa cu grijile acestea trecătoare și lumești. Să învățăm să descoperim valoarea trupului și a sufletului, pentru că, dacă descoperim aceste valori, știm cum să le și aranjăm. De multe ori, cineva îți dă un sfat bun și îți spune: roagă-te mai mult! N-ai să te poți ruga mai mult decât în momentul în care tu ai să crezi că sufletul tău este mai valoros decât trupul, că și sufletul tău merită oleacă să fie hrănit prin rugăciune, prin meditație, prin iertare. Când ai să-ți dai seama că sufletul tău merită îngrijit prin fapte bune, pentru că faptele bune pe care le faci se răsfrâng și asupra sufletului. Să dau un exemplu. Nu ai grijă de trupul tău și umbli prin ploaie și prin frig neîmbrăcat. Ce se întâmplă? Răcești. Dar cine este cel are suferă? Trupul sau sufletul? Sufletul suferă, căci trupul fără suflet nu are nici un simț, toate durerile, toate bucuriile sunt ale sufletului. Că le avem acum prin trup, că suntem uniți cu trupul e altceva, dar hai să facem în așa fel încât să simțim bucuria! Să facem în așa fel încât simțurile noastre să se bucure, dar să transmită și sufletului această bucurie. De ce Mântuitorul spune să nu ne îngrijim de lucrurile acestea? Pentru că nu ești mai bucuros, nu ești mai împlinit, nu ai mai multă liniște dacă te îmbraci cu haine scumpe. Nu te face asta mai fericit! Poate unii cred, dar, după ce obțin hainele acelea mai scumpe, își dau seama că de fapt sunt la fel de triști. Alții zic: când voi avea mulți bani și voi avea multă avere, voi fi fericit. Adună omul avere și constată că, cu cât are mai mult, cu atât vrea mai mult. Constată că setea pe care o are înlăuntrul lui e și mai mare. Constată că durerea și neîmplinirea este mai mare. Cu cât ai mai mult, cu atât nu te împlinește. De ce? Pentru că nu poți împlini acele nevoi ale sufletului prin lucruri materiale sau dacă mănânci mult. Zice unul: vreau să mănânc și scump, și sofisticat.

Este greşeala bogatului căruia i-a rodit ţarina, gândul însuşi „mănâncă suflete, bea şi odihneşte-te” (Luca 12, 19). Se face o confuzie nutriţionistă.

Da, când nu le ai le doreşti şi zici: dacă aş mânca aceste grozăvenii scumpe, frumoase şi aranjate, ce fericit aş fi, dar nu am bani. Şi ajungi să le mănânci şi zici: măi, dar roşia aia cu sare e mai bună decât toate sofisticăriile astea din bucătărie, pentru că împlinirea sufletului şi bucuria aceea lăuntrică nu vine de la lucrurile materiale. Dacă ar veni de la lucruri materiale, nu i-am mai vedea pe sfinţi şi pe cuvioşi cu faţa luminoasă, plini de bucurie când ei mănâncă o bucată de pâine şi borş sau un pesmet. E plin de bucurie, nu are stres, nu are griji, pentru că nu-şi pune nădejdea în lucrurile materiale. Nu caută să-şi hrănească sufletul, nevoile sufleteşti cu lucruri materiale. Aceasta este esenţa pericopei evanghelice pe care am citit-o la început.

Să tragem o mică concluzie la ce am spus acum, adică despre grijă şi supragrijă – trupul, îmbrăcat şi săturat cu mâncare şi băutură peste măsură, iar sufletul, lăsat să moară de inaniţie.

Aşa se întâmplă.

Dacă nu-i dai trupului mâncare, ce se întâmplă? Moare de inaniţie. Dar sufletul fiecăruia dintre noi oare de cât timp este în această inaniţie? Şi, punându-ne această întrebare, poate că ne luăm şi avântul acesta: hai să hrănim şi sufletul ăsta, să nu-l lăsăm să moară de inaniţie.

Sigur! Cred că nu este om care să nu îşi dorească să fie bucuros, liniştit şi împlinit. La urma urmei, tot ceea ce căutăm noi să facem în viaţa de zi cu zi o facem pentru ceva, acel ceva pe care de multe ori nu suntem capabili să-l conştientizăm. Noi urmăm nişte exemple în mod reflex. Facem şi noi ce fac alţii. Da. Avem o nevoie, dar nu ştim să o identificăm, nu ştim de unde e nevoia şi

atunci facem greşeli. Toată viaţa ne ocupăm de lucrurile materiale şi de grijile acestea lumeşti, dar noi, în subconştientul nostru, dorim să ne împlinim sufletul, dar nu ştim asta. De multe ori, nici nu prea dăm preţ pe suflet, pentru că, dacă am da preţ pe suflet, ne-am ruga. Şi zicem: eu mă voi împlini înlăuntrul meu. Acea nevoie şi sete pe care o am înlăuntrul meu o voi împlini dacă voi avea un salariu mare, o funcţie mare, dacă voi avea onoruri, dacă o să am nu ştiu ce şi nu ştiu ce lucruri din acestea materiale. Dar, cum spuneam, ele nu te pot împlini. Ceea ce noi avem nevoie este dăruirea. Să punem accent mai mult pe dăruire. Cu cât dai mai mult, cu atât eşti mai fericit. Deci, dacă vrem să fim bucuroşi, liniştiţi, împliniţi să căutăm şi să dăruim.

Prin acel principiu, spus de Nicolae Steinhardt: „Dăruind vei dobândi”.

Aşa este. Dacă dai lucruri materiale ştii că nu le mai ai. Dar, în viaţa spirituală, cu cât dai mai mult cu atâta primeşti mai mult. Lucrează alte legi. Legea spirituală este altfel decât legea materială. Cu cât dai mai mult, cu atât ţi se întoarce mai mult înapoi. Asta e marea taină a vieţii duhovniceşti, spirituale sau cum vrea fiecare să o numească.

Şi frumuseţe.

Sigur că e şi frumuseţe! Ce-i mai frumos decât să te simţi bucuros şi împlinit! Să simţi clipa de faţă. Să ai timp să priveşti o floare, să asculţi ciripitul păsărelelor. Să te bucuri de tot ce e în jurul tău. Să ai timp să vezi floarea, că de multe ori trecem printre flori şi nu avem timp să le admirăm frumuseţea. Auzi ciripitul păsărelelor, dar niciodată nu meditezi o secundă sau două secunde cât de frumos este ciripitul păsărelelor, pentru că nu lăsăm ca acel sunet să ajungă la inima noastră să ne bucure şi să ne încânte. Căutăm alte lucruri. Nu ştim să preţuim micile daruri care sunt în jurul nostru. Permanent căutăm daruri mari, pe care nu le avem şi credem că bucuria stă în ce nu avem. Bucuria stă în aceste lucruri mărunte, pe care le ai în jurul tău şi pe care le disprețuieşti. O vorbă bună, când o spui cuiva, te încarcă. Încearcă să spui o vorbă bună, să vezi cum te încarcă,

încearcă să zâmbeşti cuiva, încearcă să-i mulţumeşti cuiva când îţi face un serviciu oricât de mic şi ai să vezi ce bucurie ai.

Este un efect de bumerang şi la rău, şi la bine. Dar foarte interesant este că acest bumerang, care se întoarce asupra ta, se întoarce înmulţit, adică vorbele bune se întorc înmulţite asupra ta, iar vorbele rele se întorc tot înmulţite şi nu ştii de unde sunt, dar, de fapt, tot tu ai fost cauza lor. Putem exemplifica?

Aş da un exemplu. Aş aminti de legea rezonanţei din fizică. Când două lucruri rezonează pe aceeaşi frecvenţă, de exemplu două diapazoane; dacă loveşti un diapazon, al doilea, deşi e la o oarecare distanţă şi nu are contact fizic, începe să vibreze, pentru că intră în rezonanţă. Atunci când noi facem o faptă bună şi îl bucurăm pe altul intrăm în rezonanţă cu bucuria. Cu harul acesta care se adună din lume. Cuvintele noastre au efect în întreaga lume din ce în ce mai scăzut. Faptele noastre rele, de asemenea, au efect. De aceea, Mântuitorul spune: „aveţi grijă ce veţi vorbi, că omul va da socoteală pentru toate cuvintele pe care le-a spus nesocotit”[66]. De ce credeţi că vom da socoteală pentru cuvinte şi gânduri? Pentru că au efect. Şi atunci, dacă ai gânduri bune, primeşti toată starea aceea de rugăciune pe care o au oamenii cu gânduri bune. Dacă ai gânduri rele şi supărare, şi nervi, intri în rezonanţă cu tot răul din lume şi te întrebi „de ce eu mă simt prost, de ce mă doare într-un loc, de ce mă doar în alt loc”. Păi de ce? Pentru că aduni asupra ta amplificat starea pe care tu o creezi sau în care eşti, în care te afli. De aceea, este foarte important să iertăm, cum zice Sfânta Scriptură, până la apusul soarelui[67]. „Soarele să nu apună peste mânia voastră”. De ce? Ca să nu ne încărcăm sufletul. Să nu ne ducem la doctor după o lună, două, trei, după jumătate de an, după un an sau după mai mulţi ani şi să constatăm că suntem bolnavi şi nu ştim cum ne-am îmbolnăvit, că doar am trăit bine, am mâncat bine, ne-am distrat şi totuşi ne-am îmbolnăvit. De ce? Pentru că am adunat asupra noastră multe, multe gânduri negative, multă nedreptate pe care o facem. Să nu creadă cineva că dacă face ceva şi păcăleşte pe cineva nu i se întoarce înapoi. Să nu ne păcălim singuri. Ce faci, aia primeşti. E o lege universală. De aceea, dacă vrei să fi iertat, iartă, dacă vrei să fi iubit, iubeşte, dacă vrei să fi înţeles, înţelege. Dacă vrei să fi învăţat, încearcă şi tu să înveţi pe altul. Vorba populară ce spune? Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face. Cuvântul Scripturii spune: „Ce vrei să-ţi facă ţie oamenii, fă şi tu asemenea”[68]. Asta este

legea pe care, dacă o urmăm, viețile noastre toate se transformă, am crea din lumea asta un rai, am simți și am trăi raiul de aici, de pe pământ, cu toate greutățile care sunt, pentru că trăirile noastre nu depind de contextul exterior, ci depind doar de interiorul nostru. Un om care ajunge să trăiască în pace și în liniște sufletească, indiferent de locul în care este pus în lumea aceasta, este un om fericit. Exteriorul nu îl poate schimba, ba dimpotrivă, el poate schimba lumea din jurul lui. Un om care are pace lăuntrică transmite pacea tuturor celor din jur – și avem exemple din Pateric sfinți, că tot vorbeam despre sfinți, care mergeau prin pustie și se întâlneau cu leul și îl luau de coamă și îi spuneau: vino și slujește-mi mie! Și leul se făcea blând ca un cățeluș. Atât de mare e puterea liniștii lăuntrice și a rugăciunii, pentru că harul acesta îl dobândim prin liniște lăuntrică. Și harul acesta lucrează în noi. Ori de câte ori suntem în liniște, în pace, în iertare. Harul lui Dumnezeu, care este peste tot, așa cum sunt undele electromagnetice, lucrează și în noi. Ne conectăm cu el ca la aparatul de radio, când învârți de buton, intri pe un post, așa ne conectăm și noi cu harul care există în jurul nostru. Dar noi, dacă suntem acordați pe alte frecvențe și avem numai gânduri negative și rele și uităm de Dumnezeu, harul, deși este în noi și în jurul nostru, nu acționează, nu îl simțim. De ce? Fiindcă nu ești acordat pe iertare, pe bunătate. Iată cât de ușor putem trăi în pace, în bucurie și în iubire dacă aplicăm acest principiu: ce vrei să-ți facă ție oamenii fă și tu asemenea, începând de la lucrurile cele mai mici. Vrei să fii ajutat? Ajută. Vrei să nu fii furat, să nu fii înșelat? Nu fura, nu înșela. Vrei să fii plătit pe cât meriți? Plătește și tu pe cel care îți lucrează ție. Nu încerca să profiți de celălalt, pentru că toate se plătesc și totdeauna plătești dublu, căci asta e legea. Dai mai mult, primești mai mult, dai mai puțin, totdeauna vei pierde mai mult. Puținul acela pe care tu l-ai oprit de la om, plata lucrătorului, acela se va amplifica la tine și îți va provoca o pierdere mai mare. Am auzit mulți oameni care au mărturisit acest lucru din propria lor experiență, oameni care au câștigat bani foarte repede, nemunciți, nemeritați și i-au pierdut.

Au pierdut mai mult.

Au pierdut mai mult. Asta este legea.

Timpul ne spune că ne apropiem de încheierea acestei emisiuni și mi-a plăcut legea fizicii, a rezonanței, faptul de a rezona cu celălalt, dar ar fi bine să intrăm mai întâi în rezonanță cu Dumnezeu.

Sigur.

Am putea vorbi și despre ecou. Un copil îi spune tatălui său:

— Sunt tare trist, pentru că toată lumea mă urăște.

— Dar de unde știi lucrul aceasta?

— Păi, uite, am fost în pădure.

— Și ce ai făcut?

— Am strigat: te urăsc, te urăsc! Și mi s-a răspuns: te urăsc!

— Păi, du-te, dragă, și strigă: te iubesc.

Atunci s-a dus și a strigat: te iubesc! Și ecoul s-a schimbat: te iubesc! Te iubesc! Copilul s-a întors fericit. Frumos exemplu! Nu?

Frumos exemplu. Aceasta este esența vieții creștine!

Sunteți îndrumător la o mănăstire de maici; în jurul dumneavoastră sunt mulți tineri. Anul acesta este anul propovăduirii Evangheliei tinerilor. Simțiți cum tinerii îl caută pe Dumnezeu? Nu putem să spunem că, dacă tineretul acesta este un tineret progresist, cu laptop, tabletă, internet sau știu eu ce mijloace de comunicare, este un tineret pierdut. Nu! Ci este un tineret care îl caută pe Dumnezeu. Ce spuneți? Cum îi sfătuiți?

În primul rând, să ierte, să se ierte pe sine, pentru că mulţi tineri nu învăţau şi n-au fost învăţaţi să ierte pe toţi şi să se ierte şi pe sine şi, mai ales, să aibă ascultare faţă de părinţi. Să-şi asculte părinţii, să ceară binecuvântarea lor, să ceară bun cuvânt, că binecuvântare înseamnă bun cuvânt, bună cuvântare. Acest cuvânt bun al părinţilor are mare putere asupra copiilor. Fiecare tânăr să ceară de la părinţi cuvânt bun: dă-mi un cuvânt bun! Spune-mi un cuvânt bun! Când spui cuiva: sănătate, drum bun, aceasta este o binecuvântare şi fiecare o spune la nivelul lui, după puterea lui. Dar părinţii faţă de copii au o mare putere şi, când părinţii binecuvântează copiii, asupra lor se coboară o putere mare de tot, un har mare de tot, la fel cum binecuvântarea duhovnicului se coboară asupra ucenicilor şi credincioşilor care au credinţă, evlavie la părintele lor duhovnic. Binecuvântarea duhovnicului are o mare putere şi este bine să cerem totdeauna binecuvântare, fie că suntem tineri sau bătrâni. Aceste două lucruri să le reţină: 1. Să se ierte pe sine şi să ierte pe ceilalţi din jur indiferent ce au păţit şi ce s-a întâmplat. 2. Să-şi asculte părinţii şi să ceară de la ei binecuvântare. Sunt esenţiale!

Îmi plac mult aceste cuvinte. Îmi place tare mult acest sfat legat de împăcarea cu sine, împăcarea cu Dumnezeu şi cu aproapele, tot de la Sfinţii Părinţi preluat şi prelucrat de data aceasta. Preacuvioase părinte Teodosie, vă mulţumim şi vă invităm cu drag, mereu la emisiunile noastre. Să vă dea Dumnezeu dumneavoastră şi celor care ne ascultă, aşa cum se spune şi într-o rugăciune liturgică, a doua a celor chemaţi: să dea Dumnezeu celor ce sunt de faţă şi celor pomeniţi spor în viaţă, spor în credinţă şi înţelegere duhovnicească a lucrurilor. Încă o dată, cuvinte de mulţumire. Mulţumirea aduce fericire. Le mulţumesc celor care ne-au ascultat şi dumneavoastră, preacuvioase. Le dorim o săptămână luminată. Să ne vedem cu bine. Pe săptămâna viitoare! Doamne ajută!

Mulţumesc pentru dialog. La fel, Dumnezeu să vă binecuvânteze, să vă dea putere şi har mult.

Doamne ajută!

[62]. Emisiune realizată în data de 3 iulie 2016.

[63]. Matei 5, 14-16 ș.u.

[64]. Cf. Matei 6, 24.

[65]. Cf. Fac. 2, 7.

[66]. Cf. Matei 12, 36.

[67]. Cf. Efeseni 4, 26.

[68]. Cf. Matei 7, 12.

Despre iertare

Preot Mihai: Bine ne revedem vă spune părintele Mihai Petian, suntem la o nouă emisiune Credinţă şi Viaţă[69] prin TV Sibiu. Îl avem ca invitat pe părintele protosinghel Teodosie Paraschiv. Bine aţi revenit în emisiunile noastre!

Preot Teodosie: Bine v-am găsit!

Ar trebui să începem cu „La mulţi ani!”, pentru că Biserica a intrat într-un nou an bisericesc, odată cu 1 septembrie. Ne gândim şi la prima sărbătoare a acestui an bisericesc, şi anume Sfânta Maria Mică sau Naşterea Maicii Domnului. Anul bisericesc s-a încheiat cu Sfânta Maria Mare şi cu Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, cu cele două treceri, de pe pământ la cer, aşa cum spunea şi în troparul Adormirii Maicii Domnului „Mutatu-te-ai la viaţă, fiind Maica vieţii”. Anul bisericesc începe cu o naştere, Naşterea Maicii Domnului, de fapt, este naşterea anului nou bisericesc. Pentru început, ca un preludiu al discuţiilor noastre, să vedem ce s-a întâmplat duminica trecută. A fost vorba despre o Evanghelie a iertării. Pilda celor doi datornici. Este o pildă cutremurătoare. Nu cu aspecte fizice, ci psihice. Un univers al iubirii este pur şi simplu suspendat de unul care este posedat de ură, lăcomie şi nerecunoştinţă. Această pildă vă provoc ca să o descrieţi câteva minute.

Pilda pe care am ascultat-o duminică, şi anume pilda datornicului nemilostiv, este plină de semnificaţii şi putem reţine multe lucruri frumoase şi interesante din aceasta. Mântuitorul o rosteşte încercând să-i înveţe pe ucenici şi pe ascultători cum este Împărăţia lui Dumnezeu, cum este Împărăţia Cerurilor. Şi spune Mântuitorul că „asemenea este Împărăţia Cerurilor cu un om, cu un împărat care a făcut socoteală cu slugile sale” (Matei 18, 23). Reţinem din

această pildă în primul rând relația omului cu Dumnezeu și relația omului cu semenii săi. Sunt două lucruri esențiale pe care le reținem din această predică: care este relația noastră cu Dumnezeu, cel care ne iartă de fiecare dată când cerem să ne ierte și să ne ajute, și care este relația noastră cu aproapele nostru, așa cum ne rugăm în Tatăl nostru: „și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri” (Matei 6, 12).

Da. Iată verticală și orizontala în iertare, ceea ce nu este altceva decât Crucea.

Exact, ne apropiem și suntem în preajma sărbătorii Înălțării Sfintei Cruci.

Da. De pe sfânta Cruce înălțată între cer și pământ ne-a venit iertarea: „Iertați-vă unul pe altul, cum v-a iertat și Dumnezeu pe voi în Hristos” (Efeseni 4, 32). Singura balanță pe care se poate cumpăni și echilibra universul lui Dumnezeu este inima Lui iertătoare. Putem observa în expunere două relații.

Da, putem învăța despre aceste două relații. Și Mântuitorul, rostind această pildă, caută să ne facă să înțelegem, pe fiecare dintre noi și pe toți care citesc Cuvântul Său, Cuvântul Evangheliei, că avem mereu datoria de a ne arată mila noastră față de aproapele. Dumnezeu este ca un creditor. Dumnezeu este cel care permanent ne dăruiește ceea ce avem nevoie. Și, în numele acestei dăruiri, ne cere și nouă să-i iertăm pe cei care ne-au greșit într-un fel sau altul, să iertăm și noi la rândul nostru datoria pe care cineva o are față de noi și nu mai poate să o achite. Poate să fie o datorie, să dăm niște exemple, ca să fie mai ușor de înțeles. Nu-i vorba numai de bani sau de lucruri materiale, ci este vorba și de acea stare a noastră în care ne simțim parcă îndreptățiți să cerem celuilalt să se plece înaintea noastră, să ne spună un salut, să ne vorbească frumos. Toate acestea sunt așteptări. Mântuitorul ne îndeamnă să ne învățăm să trecem peste toate aceste lucruri, să nu ne supărăm niciodată, că cineva poate nu ne-a băgat în seamă, că cineva a spus un cuvânt nepotrivit. Asta ne învață Mântuitorul!

Și Sf. Iacob spune „Smeriți-vă înaintea Domnului și El vă va înălța” (Iacov 4, 6). Să-L contemplăm pe Dumnezeu în lucrările Lui minunate, între care cea mai mare este iertarea.

Ideea este ca sufletul nostru să nu se tulbure pe motiv că nu primim ceea ce ne credem îndreptățiți să primim. Aceasta este aplicația pe care merită să o reținem din această pildă: merită să iertăm tuturor toate, și lucruri mari, și lucruri mici. Nu este greu să ierți! Mântuitorul ce a zis? „Dacă nu veți ierta aproapelui vostru păcatele și greșelile, nici Tatăl vostru cel ceresc nu vă va ierta” (Matei 6, 15). Iată cât de important este să înțelegem valoarea iertării. Să știm că valoarea iertării și iertarea stă la baza întregii vieți duhovnicești, a vieții noastre creștine. Ceea ce ne cere Mântuitorul, dacă vrem să avem o sănătate sufletească și trupească permanentă, este să iertăm, să punem la baza vieții noastre iertarea. Totdeauna să avem grijă să nu apună soarele, cum spune cuvântul Scripturii, peste mânia noastră, ci întotdeauna să iertăm tuturor. Când iertăm, nu facem o favoare celorlalți, când iertăm, ne facem nouă o favoare. Noi suntem cei care ne folosim când îl iertăm pe celălalt, apoi celălalt. Înainte de a fi de folos celuilalt, ori de câte ori iertăm, ne folosim pe noi. De aceea, este important ca în viața noastră și pentru sănătatea noastră trupească și sufletească să învățăm și să practicăm iertarea.

Există un proverb latin care spune: „Cine iartă învinge întotdeauna”. Este foarte greu să ierți. Este la fel de greu cu a crea. De aceea, adevărații creatori nu urăsc niciodată.

Așa este.

Există câteva principii pe care le găsim în Sfânta Scriptură și la Sfinții Părinți, printre care este și acesta: cel ce își vede păcatele sale, nu le vede pe cele ale aproapelui. Monahul de la Rohia, Nicolae Steinhardt, spune că există cazuri în care oamenii nu-i iartă pe cei cărora le-a greșit. Foarte interesant este faptul că tu greșești și tot tu nu-l ierți pe cel căruia i-ai greșit. Cunoaștem istoria lui

David și mai ales momentul Goliat. Goliat avea o încredere numai de sine, o stare lăuntrică de mândrie, de egoism. Goliat nu și-a pus încrederea în Dumnezeu în lupta cu David. Tânărul David și-a pus încrederea în Dumnezeu. Cu această încredere l-a învins pe Goliat. Dar Sfântul Ioan Gură de Aur spune așa: „David a avut o mare biruință când l-a învins pe Goliat, dar a avut mai mare biruință când l-a iertat pe Saul.”

Așa este, e un exemplu extraordinar.

Iertarea e o biruință, o înfrângere de sine și o învingere prin iertare a ceea ce este rău înlăuntrul tău. Iertarea ține de naștere și înviere. Învierea va fi rodul iertării.

Da, gestul lui David este un model pentru noi despre cum ar trebui să ne comportăm și noi cu cei care ne doresc moartea sau ne doresc răul. Să facem exact cum a făcut David, să iertăm și să nu lăsăm ca în sufletul nostru să crească această stare de neiertare sau de neliniște, de răzbunare.

Răzbunarea se strecoară ca un firicel de nisip în scoică, numai că acolo se produce perla, dar răzbunarea produce o rană.

Și încă un lucru foarte important, tot legat de iertare: să învățăm să-i iertăm pe ceilalți, dar să ne iertăm și pe noi. Căci atunci când nu ne iertăm pe noi, de multe ori ajungem la cele mai grele păcate, ne pierdem încrederea în Dumnezeu. Dacă ne cerem iertare de la Dumnezeu, să avem credință că Dumnezeu ne iartă.

Noi suntem mai mari ca Dumnezeu ca să nu ne iertăm?

Dar, dacă noi îi cerem lui Dumnezeu să ne ierte, noi de ce nu ne iertăm pe noi?

Tu eşti mai mare ca Dumnezeu să nu te ierți? Dacă Dumnezeu, în spovedanie, te iartă, tu de ce nu te ierți? În sfânta spovedanie primeşti această decizie: „Te iert și te dezleg” [70]. Ai primit decizia. Ți s-au șters păcatele prin verdict și, dacă Dumnezeu te-a iertat, și tu trebuie să te ierți. Dar, cum spuneam, ori strecoară cel rău un fel de îndoială, ori nu te ierți din egoism: cum de am putut face asta? De ce mi s-a întâmplat mie? Există o presiune a trecutului. Tocmai de aceea sunt în cadrul Sfintei Biserici, Sfintele Taine, începând cu Botezul, culminând cu Sfânta Împărtășanie, ca să scăpăm de această presiune a trecutului. Iar, de viitor, părinte protosinghel, de ce să avem presiune pentru viitorul nostru, pentru că nu știm viitorul?

Viitorul este în mâna lui Dumnezeu. În mâna noastră este doar prezentul. Trecutul nu mai există, iar ceea ce depinde de noi este numai prezentul. Ceea ce facem astăzi determină viitorul de mâine. Nu e vinovat nimeni de ceea ce se va întâmpla, ci numai noi. Dumnezeu ne dă tot ceea ce avem nevoie, numai să folosim darul pe care Dumnezeu ni l-a dat. Și atunci, viitorul nostru poate deveni un viitor frumos și dăruit lui Dumnezeu și viața aceasta poate deveni o călătorie frumoasă spre Împărăția lui Dumnezeu. Spre asta ne cheamă Mântuitorul, chiar și prin pilda despre care vorbim astăzi, să ne apropiem de Împărăția Cerurilor. Împărăția Cerurilor, cum spune Mântuitorul, este înlăuntrul nostru. O putem simți când avem pacea înlăuntrul nostru. Iar fără de iertare nu poți avea pace. De aceea, Mântuitorul pune accentul: iertați, iertați tuturor toate, pentru că numai așa poți să ai pace în sufletul tău și numai așa poți să descoperi Împărăția lui Dumnezeu înlăuntru. Adică Împărăția lui Dumnezeu este bucurie, este iubire, este dăruire, este comuniunea noastră cu Dumnezeu. În inima noastră, spun Sfinții Părinți filocalici, stă ascuns Hristos de la Botez. Nu Îl simțim atât timp cât nu ne preocupăm de viața duhovnicească. Însă, pe măsură ce împlinim poruncile, pe măsură ce dobândim această pace și liniște sufletească prin iertare, începem să-L descoperim pe Hristos, care lucrează în noi, și harul Duhului Sfânt, care lucrează în noi. Aceasta este frumusețea vieții creștine! Să vedem în viața creștină această frumusețe, partea frumoasă, partea plină a paharului. Să nu

credem că a fi creştin este imposibil. Dumnezeu nu ne-a lăsat porunci care nu pot fi îndeplinite. Nu ne-a cerut şi nu ne cere niciodată să împlinim ceva ce nu stă în puterea noastră, ci tot ceea ce El ne-a învăţat, tot ceea ce El ne cere stă în puterea noastră. Şi dacă am face acest lucru, cred că viaţa noastră s-ar schimba şi cred că lumea întreagă s-ar schimba dacă am învăţa să iertăm mai mult, să ne iertăm mai mult unii pe alţii. N-ar mai fi nici războaie, n-ar mai fi nici furturi, n-ar mai fi nici înşelăciuni, pentru că n-ar mai avea de ce.

Vorbiţi despre o înnoire a omului prin starea de iertare. Se aşteaptă o reformă pe care să o facă alţii: preşedintele, prim-ministrul, guvernanţii sau cei din parlament, dar tu nu vrei să aduci un pic de jertfă ca să ierţi şi tot cari bolovanii urii care sigur te gârbovesc, te crispează, te ridează pe dinăuntru şi te fac să nu ai o zi senină, o zi bună, o zi plină de linişte. Mântuitorul accentuează iertarea şi pe partea pozitivă a lucrurilor, şi pe partea negativă: „că dacă nu veţi ierta, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu vă va ierta; că dacă veţi ierta, şi Tatăl vostru cel ceresc vă va ierta vouă greşelile voastre” (Matei 6, 14-15). Mai există o întrebare, preacuvioase părinte: bine, bine, eu îi iert pe cei care mi-au greşit mie, dar cei care au greşit familiei, obştii, comunităţii? Cum facem cu cei care au greşit ţării, cei care au furat ţara aceasta, care, ştiu eu, câte lucruri rele au făcut? Cât bine puteau să facă din funcţia care o au, să zicem că sunt pe linie politică, socială în fruntea unei obşti, şi nu au făcut binele pe care puteau să-l facă. Cu aceştia cum să facem? Cum să-i iertăm? Mă gândesc că ar trebui îndreptaţi în primul rând şi apoi iertaţi.

Există mai multe rezolvări şi fiecare rezolvare o găsim în funcţie de nivelul nostru duhovnicesc. Când eşti un om al duhului, ştii din propria experienţă că puterea rugăciunii şi a iertării poate transforma totul în jurul tău. Un om bun, un om blând îi face buni şi blânzi şi îi schimbă pe cei care vin în contact cu el. Sigur că noi, dacă nu am ajuns la acest nivel, căutăm fel şi fel de rezolvări, până la rezolvările cele mai de jos, adică a răspunde răului cu rău. Adică dacă cineva a greşit, pedepseşte-l. Aceasta este cea mai de jos, cea mai slabă înţelegere a schimbării. Încercăm să schimbăm răul prin rău, violenţa prin violenţă. Rezolvarea duhovnicească este cu totul şi cu totul la capătul celălalt. Prin rugăciune, prin exemplul personal putem să-i facem pe oameni mai buni. Şi dacă noi am da, fiecare dintre noi, un exemplu bun, eu cred că aceşti oameni, care

sunt responsabili pentru neamul nostru și pentru omenire, la urma urmei, se pot schimba. Noi nu-i schimbăm strigând împotriva lor. Nu-i schimbăm făcând revoluții exterioare, ci îi schimbăm doar dacă ne schimbăm noi, pentru că cel care guvernează în lume este Dumnezeu. Dumnezeu poate înmuia orice inimă de piatră, poate să o facă precum ceara. Nu noi trebuie să fim cei care încercăm violența aceasta verbală, chiar dacă nu este o violență fizică, dar de multe ori apelăm la violența verbală: ești rău, nu faci bine, aștept de la tine mai mult. Nu rezolvăm atât de mult prin violență cât putem rezolva prin puterea harului, care atunci când atinge inima omului o transformă din piatră în ceară, iar asta este lucrarea Duhului Sfânt, nu este lucrarea noastră. Deci putem schimba lumea aceasta, putem schimba răul din țara aceasta numai dacă ne schimbăm pe noi înșine, dacă ne schimbăm fiecare dintre noi. Țara aceasta poate deveni mai bună dacă eu devin mai bun. Și dacă fiecare ar gândi așa și ar încerca să fie mai bun astăzi decât a fost ieri, iar mâine să fie mai bun decât este astăzi, adică să facă ceva în plus, astfel și țara aceasta s-ar schimba foarte repede. Dumnezeu poate să schimbe inimile oamenilor prin căldura harului; nu forțat, ci prin căldura harului. Poate să schimbe foarte multe lucruri, poate să transforme țara aceasta total, dar datoria noastră de creștini, indiferent pe ce funcție am fi, indiferent că suntem tineri sau bătrâni, bogați sau săraci, datoria noastră de creștini este să ne schimbăm pe noi înșine. Dacă nu ne place ceva la aproapele nostru, să nu-l vorbim de rău, să nu-l ocărâm, să nu strigăm, ci să zicem: Doamne, iartă-l și pe el și iartă-mă și pe mine, că pentru păcatele mele am ajuns aici, nu pentru păcatele lui, ci pentru păcatele mele am ajuns aici. Este o vorbă, pe care o știm cu toții, care zice că ne meritățm conducătorii, avem conducătorii pe care îi meritățm. Cum interpretățm acest lucru? Ne vrea Dumnezeu răul? Nu, ci noi. Atâta vreme cât tu nu faci nimic și aștepți să cadă totul de sus, când aștepți ca un singur om să facă schimbarea, atunci mai degrabă se schimbă un om după răutatea noastră, a tuturor, decât să așteptățm ca el să ne schimbe pe noi. Dar când noi toți, prin bunătatea noastră, acționăm asupra unui om sau asupra unui grup de oameni care ne conduc și ei cu adevărat se vor schimba. Noi de multe ori așteptățm ca el să ne dea model, dar de ce nu îi dățm model noi acelui om care e din mijlocul nostru. La urma urmei a plecat dintre noi.

Da, este un adevăr, dacă fiecare om va căuta să se înnoiască pe sine, atunci sigur că se va înnoi întreaga obște și, după aceea, sigur, întregul oraș, întregul județ, întreaga țară. O spune marele Pavel: „Și noi să umblăm întru înnoirea vieții” (Romani 5, 17). Contează spiritul – de sinceritate, de jertfelnicie și, de ce

nu, spiritul de fidelitate faţă de o cauză pe care trebuie să o urmărim şi pe care o propovăduim. Este bine să ne punem ţintele sus. Chiar dacă nu nimerim luna. Rămânem printre stele. Aplecarea continuă a inteligenţei spre bine aduce înţelepciune, simplitate şi sfinţenie. Sfinţi sunt de fapt cei care ţin lumea.

Sfinţii sunt cei care ţin lumea, chiar dacă sunt în locuri nevăzute şi trăiesc în pustiu sau în crăpăturile pământului, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Ei de acolo, de unde sunt, ţin lumea. Şi spun Sfinţii Părinţi că doi, trei oameni sunt de ajuns ca să schimbe faţa unui neam sau a unei ţări. Dacă există doi, trei oameni rugători în care harul Duhului Sfânt lucrează, acei oameni ţin întreg neamul. Ia gândiţi-vă dacă am fi zece în loc de doi sau trei, gândiţi-vă ce transformare s-ar petrece în jurul nostru! Harul transformă totul. Cum am spus, înmoaie piatra şi o face ca ceara. Ne amintim de puterea lui Dumnezeu, care a scris cu degetul pe piatră cele zece porunci. Când a apăsat pe piatră, piatra cea tare s-a făcut ca ceara. N-a dăltuit Dumnezeu. De ce credeţi că s-a întâmplat acest lucru, ca să ne amintim că la Dumnezeu toate sunt cu putinţă. El chiar şi inima de piatră o transformă în una de ceară.

Aşadar, ce ar trebui să facem noi? Ca să nu rămânem numai la nivelul teoretic al interpretării.

Să iertăm şi să ne rugăm pentru cei din jurul nostru, pentru toţi. De aceea, Biserica se roagă pentru conducători, nu pentru alt motiv, ci ca Dumnezeu să le dea har ca să facă ce trebuie pentru neamul acesta. Dar, dacă noi nu-i pomenim sau îi înjurăm, sau îi vorbim de rău, aceea nu-i rugăciune. Cum cerem noi în rugăciunile noastre ajutor pentru oamenii aceştia ca să-i lumineze Dumnezeu şi să le dea gândul cel bun când noi îi înjurăm toată ziua? Şi facem tot felul de calcule omeneşti: îl înlocuiesc pe el să-i iau eu locul sau mai ştiu eu ce. Ne punem nădejdea în oameni, în loc să ne punem nădejdea în Dumnezeu. Vin acum alegerile, peste puţin. Să nu ne punem nădejdea în oameni, ci să ne punem nădejdea în Dumnezeu. Să facem fiecare câte o metanie, câte două metanii şi să zicem: Doamne, ai grijă de neamul acesta! Ai grijă de noi şi de copiii noştri, că nu facem mare lucru dacă ne gândim să lăsăm copiilor noştri numai lucruri

materiale, averi. Nu de asta au nevoie copiii noştri. Copiii în primul şi primul rând au nevoie de credinţă, de puterea credinţei. Aceasta este puterea pe care ei, dacă o s-o aibă, îşi vor face singuri averi sau singuri vor şti cum să-şi călăuzească şi să-şi conducă viaţa, ca să aibă tot ceea ce le trebuie.

Există bucuria împlinirii a celor care, cu ajutorul lui Dumnezeu, au făcut binele pentru aproapele şi pentru ei. Mesajul Evangheliei este iertarea cu putere multă – Raiul. Să încercăm să ne apucăm de treabă în acest domeniu. O să observăm că este mai uşor când ierţi decât când suntem în înfricoşătoarea neputinţă de a iertării. Preacuvioase, să trecem la următorul subiect. Săptămâna aceasta este sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului. Ortodocşii o cinstesc cel puţin la nivelul Sfintei Scripturi, care spune despre Maica Domnului: „Maica Domnului meu"; „Bucură-te, cea plină de dar!"; „Femeie, iată fiul tău!". Iisus, încredinţând-o ca mamă Sfântului Ioan Evanghelistul, ne-o încredinţează nouă. Şi, dacă Naşterea Maicii Domnului nu este o etapă descrisă în cadrul Sfintei Scripturi, asta nu înseamnă că nu s-a născut. Evangheliile nu sunt cărţi mariologice. Scopul lor a fost să relateze viaţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi opera Sa de mântuire. Doar două biografii există în Evanghelii: a lui Iisus şi a lui Ioan Botezătorul. Tangenţial, observăm că o avem pe Maica Domnului în mai multe pericope ale Sfintei Scripturi, atât în Evanghelile sinoptice, cât şi la Evanghelistul Ioan, precum şi în Faptele Apostolilor: la Înălţare şi la Pogorârea Duhului Sfânt. Iată de unde începe smerenia Maicii Domnului. Se renunţă şi la biografia ei. La toate renunţăm. Dar la biografie nu se poate. Cu toate acestea, nu se poate o biografie mai bogată, mai nuanţată, mai cuprinzătoare ca a ei.

Întâi de toate, să amintim că în Sfânta Scriptură nu au fost consemnate toate evenimentele istorice, nu acesta fost rolul Scripturii. Apoi, să nu uităm că înainte de Sfânta Scriptură a fost Sfânta Tradiţie. Sfânta Scriptură cuprinde doar o parte din întreaga Sfântă Tradiţie, o parte din relatarea istoriei mântuirii neamului omenesc şi, cum aţi menţionat şi sfinţia voastră, scopul Noului Testament este de a arăta şi de a ne dărui învăţătura Mântuitorului şi întreaga istorie a mântuirii. Nu este o carte de istorie. Maica Domnului s-a născut din Drepţii Părinţi Ioachim şi Ana. Ei, după cum ştim din Sfânta Tradiţie, erau sterpi şi nu au avut copii, iar pe Maica Domnului au dobândit-o de la Dumnezeu în urma multor, multor rugăciuni fierbinţi. De fiecare dată, când se duceau la templu să ducă dar, erau

batjocoriți și vorbiți de rău, pentru că la evrei a nu avea copii era socotit ca un blestem și a avea copii era socotită o mare binecuvântare. Și sigur că cei din jur totdeauna îi priveau cu oarecare dispreț pe Drepții Părinți Ioachim și Ana. Iar ei, în mâhnire și la adânci bătrâneți, se rugau permanent lui Dumnezeu ca să le dăruiască un copil. Și, în urma acestor rugăciuni fierbinți și a postului, Dumnezeu le-a dăruit pe Prunca Maria, din care avea să Se nască Însuși Fiul lui Dumnezeu. E o mare taină! De fapt, viața Maicii Domnului, toate momentele importante din viața Maicii Domnului le putem descoperi în simbolurile din Vechiul Testament. Cine citește Vechiul Testament găsește o mulțime de fapte simbolice, care ne ajută și pe noi să înțelegem că a fost planul lui Dumnezeu. A fost în planul de mântuire al neamului omenesc Nașterea Maicii Domnului din Drepții Părinți Ioachim și Ana, ea, cea care avea să nască după trup pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. A fost crescută de către părinți, iar la trei ani au adus-o la templu și acest moment îl avem sărbătorit într-o altă parte, în noiembrie – Intrarea în biserică a Maicii Domnului. Deci, până la trei ani au crescut-o Drepții Părinți Ioachim și Ana, iar la trei au dus-o la templu, pentru că așa a fost făgăduită lui Dumnezeu. Dar totul a fost rânduiala lui Dumnezeu. Maica Domnului, care avea să-l nască pe Mântuitorul, de la trei ani a fost pregătită în chip cu totul și cu totul deosebit ca să devină un vas al Duhului Sfânt.

Universul tot, se scufundă în ființa Maicii Domnului. Formulează lucrul acesta uriașul Sf. Pavel: „Viața noastră s-a ascuns cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3, 3). Cum spune și Psalmistul David în psalmul 44: „Ascultă fiică și vezi”. Maica Domnului sub ascultare s-a născut, iar în darul rugăciunii viața ei a fost o ascultare.

Am putea numi sărbătoarea aceasta cununa sărbătorilor închinate Maicii Domnului și a sfinților, pentru că Nașterea Maicii Domnului a adus o veste bună, a schimbat ceva în lume. Lumea era pregătită de Dumnezeu pentru a-L primi pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu, care a venit, cum aflăm din convorbirea cu Nicodim, să mântuiască neamul omenesc, să mântuiască lumea. Zice acolo: „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

Există două probleme. Prima: de ce Tatăl l-a trimis pe Fiul Său? Răspunsul este: L-a trimis din iubire, ca prin El lumea să se mântuiască. Nu înseamnă că Tatăl nu l-ar fi iubit pe Fiul Său, dar: „Atât de mult a iubit lumea, încât pe unicul său Fiu L-a dat ca prin El lumea să se mântuiască” (Ioan 3, 16). La Botez și la Schimbarea la Față, Tatăl Îl mărturisește ca Fiu iubit: „Acesta este Fiul Meu cel iubit” (Matei 3, 17). Atunci cum se explică faptul că atât de mult a iubit lumea, încât L-a dat pe Fiul Său cel iubit lumii? Nu putea să dea pe altcineva?

A doua temă: textul din Ioan 3, 16 explică ierarhia valorilor: „Cine iubește pe tată ori pe mamă, ori pe fiică, pe frate mai mult decât pe mine nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 36). Deci, nu spune să nu ne iubim mama, tata, fiica, fratele și pe ceilalți din jurul nostru. Întrebarea este: de ce să iubim mai mult pe Dumnezeu decât pe fiică, pe frate, pe mamă, pe tată. Pentru că și El atât de mult a iubit lumea, încât L-a dat pe Fiul Său cel iubit pentru lume. Atunci chestiunea aceasta este de a răspunde cu aceeași monedă iubirii lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu L-a iubit pe Fiul Său, dar L-a dat pentru mine, atunci și eu trebuie să-L iubesc pe Dumnezeu întâi, cel ce L-a dat pe Unicul Său Fiu pentru mine, din iubire. E chestie care ține de teorie, dar pe care trebuie să o punem și în practică.

Așa este. Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat și a venit în lume, pentru că nu exista altă modalitate ca lumea să fie mântuită, să fie izbăvită de moarte, de moartea cea veșnică.

De fapt, Dumnezeu L-a căutat pe om în Vechiul Testament. După cădere, observați că l-a căutat pe Adam în rai, după aceea a căutat omul prin profeți, prin drepții Vechiului Testament. Aceștia nu au fost primiți, nici înțeleși. Ați văzut ce s-a întâmplat cu Isaia, că a fost tăiat cu fierăstrăul, pe Daniel l-au aruncat în groapa cu lei. Zaharia a fost omorât între templu și altar, Sf. Ioan Botezătorul i s-a tăiat capul. Dumnezeu a găsit o altă cale să se apropie de om. A hotărât să Se pogoare Logosul, să Se unească cu firea omenească în pântecele Fecioarei. Și atunci, Maica Domnului a devenit Teoforă sau Hristoforă,

purtătoare de Dumnezeu, timp de nouă luni de zile, ca după aceea să devină Theotokos, Născătoare de Dumnezeu. Acesta este începutul tainei mântuirii, iar acest început a avut ca debut tocmai Naşterea Maicii Domnului.

Taina este foarte adâncă. Prin cădere, prin neascultarea omului a fost coruptă firea umană, creată după chipul lui Dumnezeu şi cu puterea şi misiunea de a ajunge asemenea lui Dumnezeu. Dumnezeu l-a creat pe om ca să devină şi omul dumnezeu, dar nu după fire, ci prin har. Dar, pentru asta, omul avea de urcat duhovniceşte, trebuia lucrat chipul. Prin căderea în păcat, prin neascultare, firea umană a fost coruptă. O corupere care nu putea fi corectată din interior, adică omul să se corecteze singur pe sine. Sigur că au trebuit să treacă mii de ani până când omul a ajuns la conştiinţa păcătoşeniei, până la conştiinţa aceea ca să-şi dea seama că de fapt singur nu se poate mântui. A venit Fiul lui Dumnezeu ca prin jertfa Sa, prin moarte şi prin Înviere să refacă, să restaureze, cum spune părintele Stăniloae, să restaureze firea umană. Noi, când ne împărtăşim cu Trupul şi Sângele Mântuitorului, în noi se petrece restaurarea firii noastre umane. De aceea, Mântuitorul le-a spus iudeilor de multe ori: „De nu veţi mânca Trupul Fiului Omului şi nu veţi bea Sângele Lui, nu veţi avea viaţă în voi înşivă” (Ioan 6, 53), pentru că noi primim viaţă veşnică din nou. Firea noastră dobândeşte din nou puterea de a trăi veşnic doar prin unirea noastră cu Fiul lui Dumnezeu, cu Trupul şi Sângele Mântuitorului. Asta este cea care ne transformă şi ne aduce nouă mântuirea şi viaţa veşnică.

Sigur, Trup şi Sânge luat din trupul şi sângele Maicii Domnului şi îndumnezeit.

Sigur, pentru că este unit cu firea dumnezeiască. Persoana Mântuitorului este una: Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. În aceasta constă puterea restaurării, omul n-ar fi putut face asta! Nici un înger n-ar fi putut să restaureze firea umană. De aceea, jertfa sau iubirea lui Dumnezeu pentru omul pe care L-a creat după chipul Său a fost imensă, a fost maximă, încât zice că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Însuşi Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat pentru lume. Aceasta e marea taină a iubirii! Sfântul Ioan Evanghelistul definindu-L pe Dumnezeu într-un cuvânt, spune aşa: „Dumnezeu este iubire” (I In 4, 16) şi

„Dumnezeu este Lumină” (I In 1, 5). Dumnezeu este mai presus de toate atributele, de toate cuvintele pe care le putem spune noi, dar Sfântul Ioan a găsit aceste două cuvinte prin care să ne ajute să înțelegem această mare taină: Dumnezeu este lumina și iubire.

Mântuitorul, în Evanghelia după Ioan, capitolul 7, la Sărbătoarea corturilor și apoi în capitolul 8, versetul 12, se numește pe Sine Lumina lumii. Și, datorită acestui cuvânt, Sfântul Ioan Evanghelistul repetă acest adevăr în epistolele sale, zicând că Dumnezeu este iubire și că Dumnezeu este lumină (I Ioan 1, 5). Nu în sensul că iubirea este Dumnezeu, ci prin faptul că Dumnezeu prin manifestarea Sa a dat dovadă că e iubire, că e cale, că e adevăr, că e viață și că este lumină. De aceea, ca lumină, El și-a luat firea umană din Maica Domnului și atunci Maica Domnului devine și ea izvor de lumină. Prima vineri după Sf. Paști o numim Izvorul tămăduirii, căci ea este cea care l-a izvorât, născut pe Hristos. Dacă ar fi să vorbim despre izvoare, ne gândim cât de mari sunt izvoarele râurilor Mississippi, Amazon sau Dunărea, dar cel mai mare izvor este totuși izvorul milei lui Dumnezeu.

Așa este.

Am putea să vorbim îndelung despre miezul sau conținutul acestei sărbători, despre faptul că Maica Domnului a avut o viață deosebită. A avut o creștere în simfonia celor trei ani de acasă. Până la doisprezece ani a fost în templu. Fetele închinate Domnului trăiau de mici copile la Templul din Ierusalim. Mai târziu, pe la 12 ani, ieșeau din această ascultare. Trebuiau să treacă printr-o perioadă de un an de încercare dacă vor și dacă pot rămâne în feciorie. Erau scoase de la templu timp de un an de zile și, după aceea, cele care se întorceau erau primite. Era ca un fel de viață de mănăstire, un fel de călugărie a fecioarelor în zona templului din Ierusalim. Însă la Maica Domnului s-a întâmplat în anul respectiv, când a fost sub ocrotirea logodnicului ei, dreptul Iosif, ca să primească acea măsură a harului lui Dumnezeu așa cum îngerul a zis: „Bucură-te, cea plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei” (Luca 1, 28).

Noi o cinstim în mod deosebit pe Maica Domnului, pentru că ea este Maica lui Dumnezeu. De aceea o şi numim Maica Domnului.

Şi Maica Vieţii. Elisabeta a fost prima care a numit-o „Maica Domnului meu”.

Da, Maica Vieţii. Ea este mijlocitoarea noastră înaintea lui Dumnezeu, mama noastră, mama tuturor oamenilor. De aceea noi o cinstim atât de mult pe Maica Domnului, pentru că este mama noastră, a tuturor. Când eram mici, întotdeauna alergam în braţele mamei. Toată ocrotirea şi tot ajutorul venea de la mama. Aşa alergăm noi la Maica Domnului cerându-i ocrotirea, cerându-i ajutor şi ea niciodată nu ne ocoleşte, niciodată nu ne trece cu vederea rugăciunile noastre, oricât de mici ar fi. Cu cât ne rugăm mai mult, cu atâta Maica Domnului ne iubeşte mai mult.

Ne înţelege, pentru că, aşa cum ştim, ea a trecut prin toate situaţiile sociale ale vieţii. A rămas şi orfană, pentru că părinţii erau bătrâni, ştie ce înseamnă durerea de a-ţi pierde părinţii. Îi înţelege pe văduvi, ea însăşi a rămas văduvă, pentru că dreptul Iosif era bătrân. Văzându-şi Fiul răstignit datorită păcatelor noastre, îi înţelege şi pe cei care îşi văd copiii răstigniţi datorită păcatelor lor şi a celor care nu vor să se întoarcă la Dumnezeu. Odată cu aceea încredinţare pe care a rostit-o Mântuitorul Iisus Hristos pe Cruce, încredinţarea între Maica Domnului şi Ioan Evanghelistul, acea încredinţare este de fapt şi încredinţarea noastră. Şi nouă, fiecăruia dintre noi, ne spune: „Fiule, iată Mama ta!”. Şi îi spune şi Maicii Domnului: „Mamă, iată fiul tău!”. Lucrurile acestea nu au fost foarte uşoare de rostit, pentru că a rosti şapte cuvinte pe Cruce în asemenea situaţii nu este un lucru uşor. Când de abia poţi să respiri, să te mai îngrijeşti de noi, de Mama sa, să-şi încredinţeze sufletul Tatălui: „În mâinile Tale îmi încredinţez sufletul” (Luca 23, 46), ca apoi să zică precum o pecete: „Săvârşitu-s-a” (Ioan 19, 30); sunt gesturi făcute cu mari eforturi.

Aşa este!

Am intrat în subiectul următor: Înălţarea Sfintei Cruci.

Toate sunt legate una de alta nu întâmplător. În tradiţia noastră creştină ortodoxă avem nenumărate relatări istorice, pentru că aşa a rânduit Dumnezeu, ca noi să aflăm că Maica Domnului este cea care mijloceşte permanent înaintea lui Dumnezeu pentru omenire. Dumnezeu de mult ar fi judecat lumea, de mult ar fi pedepsit lumea, dacă n-ar sta Maica Domnului să se roage în mod necontenit, pentru ca Dumnezeu să ne mai îngăduie timp de pocăinţă. Să nu luăm niciodată cuvintele profetice ad litteram, pentru că un cuvânt profetic este foarte adânc. Spune Mântuitorul că ceasul în care va veni sfârşitul nu-l ştie nimeni, nici Fiul şi nici îngerii, numai Tatăl din cer. Prin aceste cuvinte a încercat să ne facă să înţelegem că nu este nimic fixat dinainte, bătut în cuie, ca noi să putem afla acea dată. Mâncăm şi bem până în ajun, după aceea ne pocăim. Nu. Sfârşitul poate fi oricând, dar sfârşitul lumii pentru fiecare dintre noi este atunci când e sfârşitul nostru. Atunci s-a sfârşit şi cu lumea aceasta pentru noi. De aceea este mai important să ne îngrijim de sfârşitul nostru decât să ne preocupăm atât de mult de sfârşitul lumii. Puţin contează pentru noi când va fi sfârşitul lumii.

E o curiozitate care, dacă nu are seriozitate, poate să denatureze adevărul şi fiinţa umană, pentru că omul este mai mult curios decât serios. Or, trebuie îmbinată curiozitatea cu seriozitatea ca să ai o pregătire pentru un sfârşit creştinesc. Lumea aceasta s-a sfârşit pentru părinţii unora dintre noi în momentul când au plecat într-o altă lume, când au experimentat acea naştere din nou. Să vedem, în continuare, de ce credeţi că Biserica a expus o pericopă a convorbirii lui Iisus cu Nicodim tocmai în Duminica de dinaintea Înălţării Sfintei Cruci.

Pentru că în această convorbire îi spune lui Nicodim, printre altele, şi aş începe cu acest amănunt: „Şi nimeni nu s-a suit în cer decât cel ce S-a pogorât din cer, Fiul Omului, care este în cer”. Trebuie să fim atenţi la fiecare prepoziţie. „Şi, după cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică.” (Ioan 3, 13-15).

Când Moise a înălțat șarpele în pustie la porunca lui Dumnezeu, a făcut din acest șarpe de aramă înălțat pe stâlp simbol al înălțării pe Cruce a Domnului nostru Iisus Hristos. Prin privirea la șarpele de aramă, evreii se vindecau de muşcătura șarpelui. Șerpii erau simbolul diavolului, că atât de mulți șerpi erau care îi mușcau pe evrei, așa cum diavolii stau în jurul fiecăruia dintre noi și caută să ne ispitească, să ne îndemne la păcat, să ne facă să murim duhovnicește. Iar cei care priveau la acel șarpe de aramă înălțat pe stâlp se vindecau, adică nu mureau. Tot așa, noi toți cei care privim cu credință la Hristos, noi toți care credem în El ce avem? Viața veșnică. Nu murim veșnic, ci dobândim viața veșnică. Așa spune aici: „Ca tot cel ce crede în El să nu piară, să nu piară veșnic prin moartea veșnică, ci să aibă viață veșnică.” Acesta este simbolul Crucii.

Corabia lui Noe era cu ceva mai deosebită decât celelalte corăbii? Credeți că nu aveau ceilalți corăbii împodobite cu podoabe de argint sau de aur ? Sfântul Ioan Gură de Aur spune că arca lui Noe a fost salvatoare tocmai pentru că a fost făcută după planul lui Dumnezeu. Cred că și șarpele, tocmai datorită ascultării de a privi spre șarpe, a dat vindecare celor mușcați. Doar era de aramă, nu avea ceva deosebit, să zic, o rezonanță sau o putere electromagnetică. Nu, ci pentru că a fost făcut după planul lui Dumnezeu. De aici vom înțelege ceea ce s-a spus în troparul Învierii: „Cu moartea pe moarte călcând”. În Pustiul Egiptului, cu șarpe de șarpe se vindecau prin ascultare.

Exact, era ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu, care a spus că acela care se va uita la șarpele de aramă va scăpa de moarte. Dar intenția lui Dumnezeu era ca să-i atragă pe oameni și pe evrei ca să înțeleagă acest simbol, să înțeleagă că în viitor mântuirea va veni prin Cel înălțat pe stâlp, adică pe Cruce. Era simbolul răstignirii. De ce? Pentru ca atunci, când se va întâmpla acest eveniment, ei să știe. Dumnezeu întotdeauna a lăsat o mulțime de simboluri extraordinare, uimitoare, cum cântăm atât de frumos și în prohodul Domnului: Iosif cel din Egipt, care a salvat neamul, alt Iosif l-a slujit ca prunc pe Mântuitorul, dreptul Iosif; alt Iosif l-a îngropat, Iosif din Arimateea. Toți au fost simbol. Un alt simbol: după Moise, cine a fost conducătorul poporului? Iosua, Iisus Navi. După nume era exact „cel ce are să vină după Mine”, zice Moise, dar în chip profetic se referea la Mântuitorul. Și i-a dat și numele. Prin Iosua pe care l-a ales, Iisus al lui Navi, a arătat de fapt numele lui Mesia. Nimic nu e întâmplător! Cine citește

cu atenţie cuvântul Scripturii primeşte de la Dumnezeu multe şi multe cunoştinţe şi dar, care te pot încărca de harul lui Dumnezeu. Da, în câteva cuvinte, această convorbire se leagă de evenimentul următor. Într-o noapte, vine Nicodim, despre care ştim că era unul dintre mai marii poporului. Era fariseu, era un cunoscător al legii, dar a venit în ascuns la Mântuitorul, pentru că se temea de iudei. Nu putea să se arate pe faţă ca fiind ucenic al Mântuitorului. S-a dus la El şi i-a făcut o mărturisire: „Rabi, adică Învăţătorule, ştim că tu eşti de la Dumnezeu” (Ioan 3, 2). Erau mulţi care credeau în cuvântul Mântuitorului, dar erau mai mulţi cei care nu credeau. De aceea, ca să nu apară discuţii şi scandaluri, preferau să stea în tăcere.

Nicodim nu era un om oarecare. Trebuie să precizăm acest fapt.

Nu. Era un învăţător de lege.

Da, un învăţător de lege instruit în cultura timpului său. Prin cultură şi inteligenţă doar, nu vine mântuirea. Ea trebuie altoită în Dumnezeu. Şi de aceea, cum vedem aici, singura cale de mântuire este calea către Dumnezeu. Cultura poate să contribuie la înţelegerea lucrurilor, cum spunea un părintele arhim. Benedict Ghiuş de la Cernica. Cultura singură nu poate să te mântuiască. Întâlnirea lui Nicodim cu Mântuitorul ne arată că omul de cultură, calea culturii trebuie să ducă spre Hristos, aşa cum o să găsiţi şi în I Corinteni 1, 21, în care se subliniază adevărul că filosofia sau cultura laică ce nu duce spre Dumnezeu nu este terapie, nu-i mântuitoare.

Aş merge mai adânc şi aş marca următorul lucru. Nicodim laudă minunile Mântuitorului şi spune: „Nimeni nu poate să facă aceste minuni dacă nu este de la Dumnezeu” (Ioan 3, 2). Şi Mântuitorul îi îndreaptă atenţia spre esenţă şi zice: „Nu minunile contează, ci de nu se va naşte cineva de sus, nu va vedea Împărăţia lui Dumnezeu” (Ioan 3, 3). Deci, nu te uita la minuni. Gândeşte-te cum să ajungi acolo. Iar acolo se ajunge prin naşterea de sus. Şi Nicodim a întrebat: „Cum? Omul, bătrân fiind, se mai poate naşte odată?” Şi Mântuitorul îi explică: „De nu

se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăţia lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5). Și aici avem argumentul cel mai puternic pentru Taina Sfântului Botez, poarta de intrare în Biserică, în creștinism. Botezul este poarta de intrare în Biserică și în creștinism în lumea aceasta și, de fapt, începutul mântuirii noastre, Botezul. De nu se va naște cineva din apă, adică din apele Botezului și din Duhul Sfânt, care coboară în apele Botezului, nu va putea intra în Împărăția lui Dumnezeu, nu va putea vedea viața veșnică. Și Nicodim rămâne în continuare nedumerit și întreabă: „Cum pot să fie toate acestea?”. Și atunci Mântuitorul îi pune întrebarea: „Tu, care ești învățător de lege nu știi aceasta?” (Ioan 3, 10). „Dacă Eu, spunându-vă vouă cele pământești nu le înțelegeți, cum oare veți putea să înțelegeți când vă voi vorbi de cele cerești?”

Și cuvântul acesta e valabil și pentru noi. Dacă noi nu suntem pregătiți să înțelegem tainele acestei lumi, cum putem avea pretenția să le înțelegem pe cele cerești, pentru că de multe ori omul nu e capabil să înțeleagă nici măcar taina materiei, deşi au trecut atâtea secole de cercetare și de știință. Tehnica și tehnologia au avansat atât de mult, cercetările au avansat atât de mult și cu toate acestea omul încă nu cunoaște simpla materie. Și atunci, ne putem noi închipui că vom cunoaște tainele cerești fără să ne curățim sufletul, fără să ne schimbăm viața? Nu putem. Spuneam că noi putem înțelege tainele văzute și nevăzute numai în măsura în care noi ne transformăm lăuntric. Fără transformarea lăuntrică, noi nu putem înțelege. E ca și cum ai vrea, matur fiind, să îi explici unui copil cele mai adânci teorii – teoria lui Einstein, teoria fizicii cuantice și așa mai departe. Copilului îi vorbești în limba lui, îi vorbești românește, dar nu pricepe nimic. Așa este și când am încerca să vorbim despre cele cerești unui om care nu are trăire duhovnicească. Vedem cât de mult ne confruntăm și noi astăzi cu fel și fel de păreri. Unii cred, alții nu cred. Unii au tot felul de idei speculative și cred mai mult în speculații decât să asculte de cuvântul Scripturii și de cuvântul Bisericii, de cuvântul revelat al lui Dumnezeu. De ce, credeți? Pentru că fiecare interpretează lumea aceasta și tot ceea ce citește la nivelul la care se află. De aceea, cei care s-au rupt de Biserică, cu Biblia în mână ajung la tot felul de interpretări. Fiecare dintre noi – dacă nu suntem atenți și ne rupem de Biserică și de harul care lucrează în Biserică – ajunge la fel și fel de aberații.

Și la extreme.

Da.

Chiar la interpretarea Sfintei Scripturi există două extreme: biblicismul şi dogmatismul, adică totul văzut numai prin prisma Sfintei Scripturi. Nu ne mai uităm cum au interpretat-o şi alţii. Şi dogmatismul, adică a reduce totul la o idee sau o dogmă propovăduită de Biserică. Sfânta Cruce nu este o teorie, ci Crucea este de fapt un mod de viaţă. Pe Cruce a pătimit ca om Mântuitorul Iisus Hristos. Sf. Chiril al Ierusalimului spune: „Domnul şi-a întins mâinile pe Cruce ca să îmbrăţişeze marginile lumii”. Dacă ne-am exprima liturgic, am spune că pe Cruce s-a săvârşit prima proscomidie.

Acest subiect îl vom dezvolta mult mai profund în următoarea duminică, duminica de după înălţarea Sfintei Cruci, când vorbim despre pericopa în care Mântuitorul spune: „Oricine vrea să vină după Mine, să-şi ia Crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Matei 16, 24). La ce se referă? La Crucea aceasta a vieţii, a împlinirii poruncilor, a asumării vieţii creştine. Eu aşa o numesc: asumarea vieţii creştine cu tot ce decurge din asta. Nu putem fi creştini numai în ascuns, în casă, trebuie să fim creştini în fiecare clipă şi peste tot. Oriunde ne-am afla, trebuie să dăm mărturia creştină prin viaţa noastră, să dăm mărturisire prin cuvântul nostru. Nu putem să fim creştini cu jumătate de măsură. Dumnezeu ne vrea inima toată, nu să îi dăm doar o bucăţică. El vrea ca toată inima să I-o dăruim Lui. De aceea, spune: „cine voieşte să vină după mine să se lepede de sine”, să-şi golească inima de toate dorinţele egoiste, „să-şi ia crucea”, adică să îşi asume poruncile şi „să-Mi urmeze Mie”.

La întrebarea „de ce?” ne răspunde Sfântul Marcu Ascetul în Filocalia, volumul 1, traducere în româneşte: „Căci Hristos stă ascuns în poruncile Sale”. Şi cine ascultă de poruncile lui Hristos sigur că acela Îl găseşte pe Hristos. Mergem şi la Fericitul Augustin, care spune un lucru foarte interesant: „Îngerii iau poruncile lui Dumnezeu ca pe o comunicare a iubirii divine”. Aşa să le înţelegem şi noi.

Așa este. Noi trebuie să înțelegem poruncile ca pe niște jaloane. Ele au fost date ca să ne ajute. Porunca nu trebuie să o luăm ca pe o obligație, ca pe o constrângere, ci ca pe niște puncte de semnalizare care ne ghidează. Respectă poruncile, pentru că ele îți arată calea. Dacă te abați, pierzi.

Te abați de la drumul amenajat, marcat, ajungi pe câmp, ca și în circulație.

Ieși pe câmp și pierzi. Da. Și atunci noi trebuie să luăm aceste porunci ca pe niște jaloane pe care ni le-a dat nouă și care ne arată cum să ajungem la viața veșnică. Nu trebuie să le luăm ca pe o constrângere. Mulți zic: poruncile sunt constrângătoare. Nu, nu sunt constrângătoare, sunt cele care ne apără de rău și de primejdie.

Dumneavoastră slujiți la Durău, la o mănăstire de măicuțe. Ne bucurăm că ați reușit să vă rupeți un pic din timpul dumneavoastră, în trecere prin Sibiu, să facem emisiune și o slujire de Vecernie în cadrul Bisericii cu hramul Duminica tuturor Sfinților, care, așa cum ați sesizat, se înalță și din banul văduvei, dar și din banul celorlalți oameni care sunt buni creștini, care au venit să pună o cărămidă. Le mulțumim pe această cale donatorilor, precum și dumneavoastră, ca binefăcător și ctitor. La finalul acestei emisiuni, adresați, vă rugăm, un cuvânt de învățătură pentru cei care ne urmăresc.

Să ne aducem aminte în fiecare zi că, atunci când iertăm, ne facem bine nouă. Cu asta aș vrea să plecăm de la această emisiune, că, atunci când iertăm, nouă ne facem bine. Nu facem nici un favor celui pe care îl iertăm, ci nouă ne facem. Să căutăm să ne cercetăm cât mai adânc și să iertăm tuturor toate. Orice ar fi greșit cineva față de noi, să-l iertăm, pentru că nouă ne facem bine. Dacă vrem să fim sănătoși sufletește și trupește, dacă vrem să avem liniște sufletească, să practicăm iertarea, să iertăm pe toți și să ne iertăm și pe noi. Să nu uităm să ne iertăm și pe noi! Acesta este îndemnul meu: iertați tuturor toate și iertați-vă și pe voi, pentru că în iertare e și iubire și atunci vom începe să gustăm bucuria iubirii și a dăruirii. Iertați!

Să vă dea Dumnezeu sănătate și bucurie. Am păşit într-un nou an bisericesc. Să-i binecuvântăm pe cei care sunt mai mici ca noi în har și să cerem binecuvântare celor care sunt mai mari și, de asemenea, să le dorim o săptămână luminată. Dumnezeu să ne ajute! Pe săptămâna viitoare. Doamne ajută!

Să ne vedem cu bine! Multă sănătate!

Doamne ajută!

---

[69]. Emisiune realizată în data de 5 septembrie 2016.

[70]. Cf. Ioan 20, 23.

Indice de nume*

[71]

A

Abrudan, Dumitru, preot prof. dr. 82

Adam 59, 117, 119, 123, 172

Alexandru Macedon 92

Ambrozie, sfânt 15

Anna, arhiereu iudeu 84

Antim Ivireanul, sfânt, mitropolit 48-49

Antioh Epifanes, rege 77

Antonie cel Mare, sfânt 10, 17, 40, 60

Antonie Plămădeală, mitropolit 129

Aristotel 98

Arsenie Boca, ieromonah 49, 101, 143

Arsenie Papacioc, ieromonah 143-145

Athenagora, patriarh ecumenic 82

Augustin, Fericitul 15, 42, 181

Avraam 92, 110

B

Bernard, sfânt 13

Blaga, Lucian 152

C

Caiafa, arhiereu iudeu 84

Chiril al Ierusalimului, sfânt 180

Cleopa, apostol 99

Cleopa Ilie, arhimandrit 49, 65, 101, 103, 143-145

Constantin Brâncoveanu, sfânt 48-49

Coșbuc, George 25

D

Dante Alighieri 126

David, proroc 47, 55, 60, 120, 135, 163, 171

Dometie, ieromonah 144

Dosoftei al Moldovei, sfânt, mitropolit 140

F

Felea, Ilarion V., preot 117

Filip al II-lea 92

Filon Alexandrinul 82

Fotini, sfântă 99, 107

G

Gavriil, arhimandrit 41

Ghiuș, Benedict, arhimandrit 178

Goliat 163

Grebenea, Nicolae, preot 128

Grigorie Palama, sfânt 9, 104

H

Heraclit 91

I

Iacob, patriarhul 96, 99

Iacob, sfânt, apostol 121, 162

Ignatie, sfânt 122

Ilarion Argatu, ieromonah 49

Ioachim 132-133, 170

Ioan Botezătorul 132, 160, 169, 172

Ioan Evanghelistul 57, 87, 169, 173, 175

Ioan Gură de Aur, sfânt 13, 64, 74, 88, 103, 135, 163, 177

Ioanichie Bălan, arhimandrit 49, 144

Iona, proroc 84

Iosif, drept 134, 174-175, 177

Iosif din Arimateea 177

Isaac 110

Isaia, proroc 20, 83, 104, 172

Iuda Iscarioteanul 84

Iustin Pârvu, arhimandrit 49, 128, 144-145

L

Lavrentie, ieromonah 49

M

Marcu Ascetul, sfânt 37, 40, 181

Mariana, cuvioasă 144

Maximilian, împărat 76

Mihoc, Vasile, preot, prof. dr. 151

Moise, proroc 20, 75, 77, 79, 83, 176-178

N

Nichifor, preot 128

Nichifor Crainic 25

Nicodim 53, 98, 171, 176, 178-179

Nicodim Aghioritul, sfânt 104

Nicodim Măndiță, protosinghel 144

Nicolae Cabasila, sfânt 15

Nicolae Steinhardt 41, 155, 163

O

Olimpiada, cuvioasă 144

Origen 35, 88

P

Paisie Olaru, ieroschimonah 49, 101, 143-145

Pavel, Sfântul Apostol 52, 54, 63, 88, 105, 112, 167-168, 171

Petre Țuțea 25

Petru, Sfântul Apostol 11, 31, 38, 44-46, 87, 107, 151

Platon 98

Ptolemeu al II-lea Philadelphus, rege 82

S

Saul, rege 163

Serafim de Sarov, sfânt 109

Sherman, Edwin, matematician 84

Socrate 70, 98

Stăniloae, Dumitru, preot prof. dr. 124, 129, 172

Ș

Ștefan cel Mare, sfânt 48

T

Teofil Părăian, arhimandrit 7, 124

Tihon (Șevkunov), arhimandrit 41, 62

Todoran, Isidor 95

Toma, apostol 74, 91

Toma de Kempis 15

V

Vasile cel Mare, sfânt 71, 121, 123, 143

Vasile Voiculescu 25

Vergiliu 126

Vichentie Mălău, protosinghel 144

Z

Zaharia 132, 172

---

[71]* Numărul paginilor se referă la ediția tipărită a cărții și la ediția digitală în format PDF.

Indice scripturistic

Coloseni 3, 3 171

Efeseni 4, 26 156

Efeseni 4, 32 161

Evrei 11, 1 38

Facerea 2, 7 187

Fapte 4, 19 87

Fapte 7, 60 48

Fapte 17, 28 105

Galateni 5, 22 54, 146

Galateni 6, 2 36, 112

Iacov 2, 19 122

Iacov 4, 6 162

Iezechiel 33, 11 12

Ioan 3, 2 178

Ioan 3, 3 179

Ioan 3, 5 179

Ioan 3, 10 179

Ioan 3, 16 12, 53, 171

Ioan 4, 7 96

Ioan 4, 9 96

Ioan 4, 10 96

Ioan 4, 11 96

Ioan 4, 12 96

Ioan 4, 15 97

Ioan 4, 16 97

Ioan 4, 18 97

Ioan 4, 25 98

Ioan 4, 29 99

Ioan 4, 32 102

Ioan 4, 34 102

Ioan 4, 42 100

Ioan 5, 4 93

Ioan 5, 6 92

Ioan 5, 7 92, 94

Ioan 5, 14 105, 107

Ioan 5, 39 116

Ioan 6, 53 173

Ioan 6, 63 94

Ioan 13, 34 18

Ioan 15, 5 32

Ioan 15, 13 53

Ioan 18, 23 107

Ioan 19, 6 107

Ioan 19, 30 175

Ioan 20, 23 164

Ioan 20, 28 75, 91

Luca 1, 28 174

Luca 1, 38 118

Luca 2, 14 134

Luca 5, 4 44

Luca 5, 5 44

Luca 5, 8 44

Luca 5, 10 45

Luca 5, 11 45

Luca 6, 27 52

Luca 6, 29 52

Luca 6, 31 130

Luca 6, 35 65-66, 68

Luca 6, 36 69

Luca 9, 23 11

Luca 10, 17 43

Luca 10, 19 43

Luca 10, 27 116, 120

Luca 10, 28 116

Luca 10, 29 116

Luca 10, 35 120

Luca 12, 19 153

Luca 16, 17 80

Luca 16, 31 55

Luca 23, 34 18, 42

Luca 23, 46 175

Luca 24, 5 92

Marcu 1, 15 18

Marcu 3, 20 101

Marcu 8, 33 31

Marcu 8, 34 11, 13, 30-31

Marcu 8, 35 17, 32, 35

Marcu 8, 38 25, 38

Marcu 10, 14 30

Marcu 10, 21 34

Marcu 16, 3 91

Marcu 16, 6 91

Matei 2, 23 85

Matei 3, 17 171

Matei 4, 4 19

Matei 5, 18 80

Matei 5, 39 58

Matei 5, 44 109

Matei 5, 45 17

Matei 5, 48 122

Matei 6, 12 161

Matei 6, 15 162

Matei 6, 22 146

Matei 6, 24 147

Matei 6, 25 148

Matei 6, 31 149

Matei 6, 33 150

Matei 7, 7 136

Matei 7, 12 157

Matei 8, 28 99

Matei 8, 34 99

Matei 9, 34 102

Matei 10, 36 171

Matei 11, 38 30

Matei 12, 7 120

Matei 12, 36 28, 106, 156

Matei 16, 24 180

Matei 18, 20 142

Matei 18, 22 107

Matei 18, 23 161

Matei 19, 21 68

Matei 20, 16 17

Matei 23, 25 102

Matei 23, 33 101

Matei 23, 37 101

Matei 25, 45 16

Matei 26, 35 107

Matei 27, 22 83

Psalmi 34, 14 55

Romani 5, 5 52

Romani 5, 17 167

Romani 10, 17 113

I Corinteni 1, 21 178

I Corinteni 13, 2 51

I Corinteni 13, 15 54

I Corinteni 15, 55 135

I Ioan 4, 8 51, 57

I Ioan 4, 18 62

I Ioan 4, 19 57

II Ioan 4, 20 95

II Timotei 3, 16 88